EDITURA UNIVERSITĂȚII NAȚIONALE DE APĂRARE „CAROL I”
(Editură cu prestigiu recunoscut de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor,
Diplomelor și Certificatelor Universitare)

ISBN 978-606-660-530-4

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE „CAROL I”

Cercetător științific
Dr. Mirela ATANASIU

CREȘTEREA REZILIENȚEI STATELOR EUROPENE LA EFECTELE GLOBALIZĂRII INSECURITĂȚII

STUDIU DE SPECIALITATE

EDITURA UNIVERSITĂȚII NAȚIONALE DE APĂRARE „CAROL I”
BUCUREȘTI, 2025

UNIVERSITATEA NAŢIONALĂ DE APĂRARE „CAROL I”
Centrul de Studii Strategice de Apărare şi Securitate

CS II dr. Mirela ATANASIU

CREȘTEREA REZILIENȚEI STATELOR EUROPENE LA EFECTELE GLOBALIZĂRII INSECURITĂȚII

– STUDIU DE SPECIALITATE –

EDITURA UNIVERSITĂŢII NAŢIONALE DE APĂRARE „CAROL I”
BUCUREŞTI, 2025

• Copyright© – Această lucrare este licențiată deschis prin CC BY 4.0. Această licență impune ca reutilizatorii să acorde credit autorului. Licența permite reutilizatorilor să distribuie, să recompună, să adapteze și să construiască pe baza materialului în orice mediu sau format, chiar și în scopuri comerciale. Pentru a vizualiza o copie a acestei licențe, vizitați URL: https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/

• Responsabilitatea pentru conținutul prezentei ediții revine în totalitate autorului.

• Lucrarea a fost analizată în Consiliul Științific al Centrului de Studii Strategice de Apărare și Securitate, fiind necesară procesului de învățământ din Universitatea Națională de Apărare „Carol I”.

• Hotărârea Consiliului Științific al Centrului de Studii Strategice de Apărare și Securitate nr. 17 din data de 12.11.2025.

ISBN (online): 978-606-660-530-4

DOI: 10.53477/987-606-660-530-4-25-02

C U P R I N S

SUMMARY 5

ARGUMENT 7

CAPITOLUL 1. GLOBALIZARE – SECURITATE – REZILIENȚĂ. CADRU METODOLOGIC 11

1.1. Detalierea conceptelor de lucru „globalizare”, „securitate”, „reziliență” 11

1.2. Legătura acțională între conceptele de lucru 15

CAPITOLUL 2. EFECTELE GLOBALIZĂRII ASUPRA SECURITĂȚII EUROPENE 17

2.1. Transformarea mediului internațional de securitate sub impactul globalizării 18

2.2. Provocări de securitate identificate în documentele programatice ale NATO și UE 20

2.3. Provocări de securitate identificate la nivelul statelor europene 24

2.3.1. Percepția amenințării în documentele strategice de securitate/apărare ale statelor membre NATO 24

2.3.2. Percepția amenințării în documentele strategice de apărare/securitate ale statelor membre UE, nemembre NATO 32

2.3.3. Amenințări la adresa statelor europene nemembre NATO și UE 35

2.4. Dimensiuni de securitate ale statelor europene afectate de războiul ruso-ucrainean 37

CAPITOLUL 3. CADRUL DE REZILIENȚĂ ÎN MATERIE DE SECURITATE A STATELOR EUROPENE 41

3.1. Piloni și domenii de reziliență în cadrul Uniunii Europene 41

3.2. Reziliența la nivelul NATO și a statelor sale membre 45

3.3. Strategii, politici, planuri și programe de reziliență națională a statelor europene 56

3.4. Practici reziliente la nivelul național al României 68

CONCLUZII 75

BIBLIOGRAFIE 81

ANEXA NR. 1. DEFINIȚII INSTRUMENTATE ÎN STUDIUL DE SPECIALITATE 155

ANEXA NR. 2. STATELE EUROPENE MEMBRE DOAR UE, STATE MEMBRE UE ŞI NATO, STATE MEMBRE DOAR NATO (NOV. 2025) 158

ANEXA NR. 3. LIMITA ESTICĂ A STATELOR MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE ŞI/SAU NATO – NOIEMBRIE 2025 159

ANEXA NR. 4. CONCEPTUL DE REZILIENȚĂ STRATEGICĂ A NATO (Civil-Military Cooperation Centre of Excellence 2024) 160

ANEXA NR. 5. CONTRIBUȚIA FIECĂRUI STAT MEMBRU LA EFORTUL FINANCIAR AL NATO (North Atlantic Treaty Organization 2024a) *161*

ANEXA NR. 6. CONVERGENȚA ÎNTRE PROVOCĂRILE IDENTIFICATE ÎN STRATEGIILE DE SECURITATE ALE STATELOR EUROPENE ŞI PROVOCĂRILE ADRESATE PRIN STRATEGII/PLANURI/ POLITICI/PRACTICI DE REZILIENȚĂ *163*

SUMMARY

INCREASING THE RESILIENCE OF EUROPEAN STATES TO THE EFFECTS OF INSECURITY GLOBALIZATION

Abstract

The purpose of the undertaken research is to carry out a pertinent analysis of the evolution of the binomial security threats - tools to combat them (strategies, plans, policies, practices), as a way to increase resilience by countering the challenges generated by the effects of insecurity globalization. The analysis will focus on European member and non-member NATO/EU states.

Thus, the research focused on globalization - security - resilience relation offers an integrated and comprehensive perspective on how Europe (EU, NATO and European states, including Romania) understands and manages challenges (risks, threats, dangers), in an increasingly interconnected world, with the help of resilient strategies, plans, policies and practices implemented at multisectoral and sectoral levels.

The limits of the research are given both by the existence/non-existence of free access to the documents of the analyzed states in a known language of circulation, by the massive volume of documentation, but also by the volatility of these documents that are updated by each organization or state at certain intervals (the analysis was limited to strategic documents in force at the end of October 2025).

ARGUMENT

Statele sunt în permanență în căutarea securității, dar actualele crize multiple globalizate (sanitare, economice, societale, dar și politice), care se suprapun într-un context internațional deja afectat de amenințări hibride și agresiuni militare, nu facilitează urmărirea atingerii acestui obiectiv.

Există multe provocări de securitate derivate din manifestarea fenomenului globalizării care trebuie abordate de statele europene, și anume: migrația, terorismul, securitatea energetică, securitatea maritimă, securitatea alimentară, libertatea de navigație, noile tehnologii, securitatea cibernetică, combaterea dezinformării etc. Toate acestea sunt deja pe agenda NATO, UE și ale statelor membre ale acestor două organizații. Dar cea mai mare importanță este acordată conflictului ruso-ucrainean a cărui gestionare, pentru a nu degenera într-un război clasic global, necesită un nivel ridicat de reziliență din partea tuturor actorilor implicați. De asemenea, în special statele europene riverane Mării Negre se luptă pentru a construi reziliență politică, economică și socială în fața încercărilor constante ale Rusiei de a le destabiliza și a le submina suveranitatea prin mijloace de război hibrid. Prin urmare, comunitatea europeană depune eforturi pentru a identifica strategii optime de utilizare a resurselor la dispoziție pentru contracararea amenințărilor rezultate ca efecte ale globalizării insecurității construind relații de securitate centrate pe reziliență și reciprocitate.

Scopul demersului de cercetare întreprins îl reprezintă realizarea unei analize pertinente a evoluției binomului *amenințări la adresa securității – instrumente de combatere a acestora* (strategii, planuri, politici, practici), *ca modalitate de creștere a rezilienței prin contracararea provocărilor generate de efectele globalizării insecurității*. Analiza va fi focalizată pe statele europene membre și nemembre NATO/UE.

Pentru atingerea scopului cercetării de față, lucrarea va cuprinde un prim capitol care explică pe scurt conceptele principale utilizate pe parcursul analizei pentru a facilita înțelegerea, prin creionarea unui limbaj comun ce reflectă perspectiva studiului de specialitate pe ansamblu. Am

considerat acest aspect necesar devreme ce niciunul dintre conceptele de lucru nu deține o definiție unanim acceptată la nivel internațional și, de aici, nici elemente clare ale relațiilor stabilite între ele.

În capitolul 2, pentru identificarea efectelor globalizării asupra securității europene, inclusiv în contextul desfășurării conflictului ruso-ucrainean, se parcurge o activitate de cercetare în următorii pași:

- se analizează documentele strategice ale NATO (Conceptul Strategic din 2022 de la Madrid) și UE (Compasul Strategic din 2022 de la Bruxelles) emise după declanșarea războiului ruso-ucrainean, strategiile de securitate/apărare în vigoare ale statelor europene membre NATO, ale statelor europene membre UE nemembre NATO și ale statelor europene nemembre NATO/UE, iar pentru statele europene care nu dețin strategii de securitate date publicității sau existente într-o limbă de circulație internațională se folosesc alte surse viabile pentru identificarea provocărilor actuale la adresa securității lor. Evident, rezultatele acestei analize sunt limitate de barierele lingvistice și de transparență ale statelor în ceea ce privește expunerea documentelor lor strategice pe Internet;
- se realizează o analiză comparativă între amenințările identificate la nivel organizațional din cele două documente analizate (Conceptul Strategic și Compasul Strategic) și provocările (riscurile, amenințările, pericolele) incluse în documentele strategice ale statelor europene (membre NATO și UE, membre doar UE, nemembre UE și NATO) pentru a identifica eventualele divergențe în percepția amenințării (amenințări comune organizațiilor și statelor lor membre, amenințări comune doar pentru unele state membre, amenințări specifice pentru fiecare dintre statele analizate), dar și gradul de actualitate al strategiilor de securitate la noile amenințări;
- se identifică dimensiunile de securitate afectate de războiul ruso-ucrainean, ca eveniment geopolitic ce afectează major statele europene.

Toți acești pași introduc problematica rezilienței abordată în capitolul 3 în care se urmărește cum se raportează cadrul de reziliență organizațională al NATO, în special pe domeniul apărării, precum și UE, pe domenii de securitate (inclusiv pe dimensiunile sale afectate de conflictul ruso-ucrainean), la provocările identificate în documentele

strategice proprii sau alte documente analizate ale statelor lor membre, dar și identificarea de strategii/planuri/politici/practici reziliente adoptate de state europene membre și nemembre NATO/UE, raportate la provocările identificate de către acestea în strategiile proprii de securitate/apărare sau alte documente similare.

Subcapitolul 3.4. este focalizat pe experiența rezilienței în România, sens în care sunt identificate câteva aspecte privind stadiul rezilienței naționale de securitate și propuse practici de îmbunătățire a acesteia. De altfel, analiza realizată în acest subcapitol vine în completarea celei realizate în articolul „Romanian resilience from the perspective of security sectors in a globalized world", publicat în revista *Strategic Impact,* No.4/2023 (Atanasiu 2023), care prezintă câțiva indicatori și practici de reziliență de implementat la nivelul securității naționale a României, cu accent pe sectoarele de securitate identificate din prisma cadrului metodologic al Școlii de la Copenhaga.

Ambele cercetări focalizate pe acest trinom globalizare – securitate – reziliență oferă o perspectivă integrată și cuprinzătoare asupra modului în care Europa (UE, NATO și statele europene, inclusiv România) înțelege și gestionează provocările (riscurile, amenințările, pericole), într-o lume tot mai interconectată, cu ajutorul strategiilor, planurilor, politicilor și practicilor reziliente implementate la nivel multisectorial și sectorial.

Limitele cercetării sunt date atât de existența/inexistența accesului liber la documentele statelor analizate într-o limbă de circulație cunoscută, de volumul masiv de documentare, dar și de volatilitatea acestor documente care sunt reactualizate de fiecare organizație sau stat la anumite intervale (analiza s-a rezumat la documente strategice, în vigoare la sfârșitul lunii octombrie 2025).

Dincolo de aceste limitări, studiul de specialitate reprezintă un bun instrumentar de lucru pentru cercetătorii și/sau specialiștii focalizați pe studiul rezilienței în materie de securitate la nivel european, acesta conținând cel puțin următoarele puncte forte:

- o analiză comparativă a amenințărilor de securitate identificate în documentele strategice ale NATO și UE identificând un calup comun ale acestora;

- o analiză comparativă între amenințările comune identificate la nivelul NATO/UE și provocările de securitate identificate la nivel național de state membre și/sau nemembre ale acestora de pe continentul european;
- o repartizare a tipurilor de provocări identificate la nivel organizațional (UE și NATO) și național (al statelor europene) pe sectoare de securitate;
- un glosar construit logic cu documentele strategice (strategii, planuri, politic, practici sau alte forme similare) ale statelor europene împărțite pe sectoarele de securitate (peste 700 de astfel de documente, așa cum sunt incluse în coloana 4, anexa nr. 6, cu linkuri spre website-urile unde există referințe asupra existenței acestora sau conținutul integral al acestora);
- o decelare între provocările de securitate identificate la nivel național și cele adresate în mod real, parțial sau total, în documente strategice multisectoriale sau sectoriale în scopul abordării lor reziliente.

CAPITOLUL 1

GLOBALIZARE – SECURITATE – REZILIENȚĂ. CADRU METODOLOGIC

Niciunul dintre cele trei concepte „globalizare”, „securitate” și „reziliență” nu are o definiție general acceptată la nivel internațional, deși fiecăreia dintre aceste problematici i se acordă un interes deosebit în literatura științifică și în social media[1]. Totuși, toate au în comun, drept caracteristica generală, dezvoltarea lor viitoare, care preocupă societățile, statele și organizațiile.

În ceea ce privește legătura dintre cele trei, în timp ce globalizarea și securitatea sunt fenomene care trebuie abordate în epocile contemporane pentru bunăstarea comunităților umane, reziliența vine ca o soluție pentru acestea. De asemenea, practicile de reziliență trebuie să fie multidimensionale pentru a sprijini toate sectoarele de securitate afectate de globalizare.

În capitolul de față, configurăm cadrul metodologic necesar înțelegerii problematicii abordate în studiul de specialitate atât prin definirea conceptelor de lucru, cât și a legăturilor existente între ele.

1.1. Detalierea conceptelor de lucru „globalizare”, „securitate”, „reziliență”

Precizez, încă de la început, că acest subcapitol nu se dorește a fi o analiză exhaustivă a conceptelor de lucru, ci doar o trecere în revistă a fiecăruia dintre ele pentru mai buna înțelegere a sensului și a interpretării acestora din perspectiva temei de cercetare care urmărește identificarea unor modalități de creștere a rezilienței statelor europene la efectele globalizării insecurității.

Globalizarea a stârnit și încă stârnește reacții diverse, pro și contra, din partea specialiștilor și a cetățenilor de rând. Unele efecte ale sale s-au

[1] La o simplă cautare pe Google/Google Academic în limba engleză, termenul „globalizare” apărea la 30 iunie 2025, în 179.000.000/563.000 de referințe, termenul „securitate” în 8.340.000.000/ 1.370.000 de referințe și termenul „reziliență” în 721.000.000/964.000 de referințe. Referințele din Google Scholar sunt doar pentru perioada 2020-2024.

manifestat deja, pe altele nu le bănuim încă. Pe când susținătorii globalizării o văd ca pe o modalitate de integrare a fluxurilor de mărfuri, capital sau informații într-o piață globală și de libertate de mișcare, anti-globaliștii percep fenomenul ca fiind motor al unui nou imperialism, care înlocuiește vechiul expansionism militar prin intermediul instrumentelor economice.

Globalizarea este un proces geoeconomic în principal, dar și unul geopolitic şi geocultural[2] care, prin elementele sale fundamentale (libertatea de mișcare a oamenilor, bunurilor și serviciilor, revoluția industrială și avansul tehnologic), afectează toate domeniile vieţii sociale.

Globalizarea este considerată simultan a fi proces și fenomen. O definiție simplistă a globalizării prezintă că aceasta „servește la legarea oamenilor și colectivelor anterior separate și insulate de timp și spațiu" (Malița 1998, 19). Sociologii l-au văzut ca reprezentând „toate acele procese prin care popoarele lumii sunt încorporate într-o singură societate mondială" (Albrow and King 1990, 8) sau „un fenomen prin care schimburile economice, politice și socioculturale au loc liber peste granițele naționale" (Hamadullah 2010, 11).

Economiștii o descriu drept „interdependența crescândă a economiilor, culturilor și populațiilor lumii, determinată de comerțul transfrontalier cu bunuri și servicii, tehnologie și fluxuri de investiții, oameni și informații" (Peterson Institute for International Economics 2022). De aceea, globalizarea a fost în mare măsură inițiată şi impulsionată de decizii politice economice în concordanţă cu ideologia (neo)-liberală care domină organizaţiile internaţionale, precum Organizația Mondială a Comerțului, considerându-se că „scopul său este de a ajuta comerțul să circule cât mai liber posibil – atâta timp cât nu există efecte secundare nedorite – pentru că acest lucru este important pentru dezvoltarea economică și bunăstarea generală" (WTO 2024).

În studiul de față, plecăm de la ideea că globalizarea este caracterizată de multidimensionalitate și dinamică fiind un fenomen complex ce cuprinde realități și tendințe care se insinuează în toate domeniile vieții sociale. Totuși, cele mai afectate domenii sunt cele legate de unele dimensiuni de securitate internațională, respectiv politic, economic, social, cultural, ecologic și militar și care se constituie în tot

[2] Globalizarea este o formă de integrare culturală, care cuprinde omogenizarea culturală, biologică și politică la scară globală. Termenul este adesea utilizat pentru a descrie procesul prin care culturile dominante exercită o influență socială, politică, economică și militară asupra altor națiuni și culturi.

atâtea dimensiuni ale globalizării. De altfel, multe aspecte ale globalizării se combină crescând pericolele unei varietăți de amenințări transnaționale, precum proliferarea armelor, atacurile cibernetice, violența etnică, degradarea mediului și răspândirea bolilor infecțioase.

Securitatea este printre cele mai vechi probleme care există în lume; se poate spune cu certitudine că definirea acestui concept a depins și depinde nu doar de epoca analizată, ci și de actorii implicați, și mai important de autorul definiției. Această aserțiune este valabilă „nu numai din cauza naturii sale de neatins şi conținutul referitor la timpul și spațiul în care se discută, dar și datorită faptului că discuția despre securitate este inexorabil legată de alte concepte precum: frica (pentru supraviețuire fizică), cunoaștere, absența violenței structurale, pace, bunăstare și stabilitate, libertate în sensul ei universal" (Bajagic și Kesetovic 2004, 2). De altfel, una dintre cele mai scurte interpretări ale sale o declară ca fiind „absența amenințărilor ... absența fricii" (Wolfers 1952, 481).

Procesul de definire a acestui concept este și mai dificil în zilele noastre, având în vedere numeroasele dimensiuni ale securității și provocările diversificate la adresa securității în lumea contemporană. De aceea, când discuţia se situează în contextul sistemului internaţional, securitatea se referă la capacitatea statelor şi la integritatea lor funcţională în fața amenințării. De altfel, o altă definiție simplă a securității este dată de Barry Buzan „securitatea este lipsa amenințării" (Buzan 1991, 18). Mai mult, securitatea presupune existența unui „mediu stabil, relativ previzibil, în care un individ sau un grup își poate urmări interesele fără perturbări sau vătămări și fără teama de o astfel de perturbare sau vătămare" (Fischer și Green 2004, 21).

Securitatea este considerată a fi un parametru de proces şi nu de stare, deoarece încercările unui actor al sistemului internaţional de a-şi obţine securitatea absolută pot produce efectul contrar, inducerea unei stări de insecuritate – ameninţare, risc şi/sau vulnerabilitate – altor actori, care vor întreprinde sau cel puţin vor fi tentaţi să întreprindă măsuri de contracarare ce vor conduce, în final, la diminuarea nivelului de securitate al iniţiatorului, dar nu numai. Pe baza acestei idei a apărut şi conceptul „dilemei de securitate"[3] care presupune că „prin creşterea securităţii unui actor scade securitatea altuia" (Sava 2007, 19).

[3] Dilema de securitate sub cele trei forme identificate de specialişti: inconsistenţa distincţiei ofensiv-defensiv; distrugerea mutual asigurată sau dilema primei lovituri şi globalizare şi securitate reflexivă.

Definiția completă a securității necesită o raportate la relaționarea sa biunivocă cu insecuritatea, deoarece cele două concepte merg împreună – ele aparținându-și unul altuia –, ambele însoțind evoluția umanității (Dillon 1996, 33), inclusiv sub imboldul efectelor globalizării putem adăuga, ceea ce justifică folosirea sintagmei de globalizarea a insecurității.

Problemele securității și insecurității sunt endemice în lumea tot mai globalizată care marchează existența de zi cu zi a indivizilor, societăților și statelor. De altfel, în ce privește insecuritatea statelor în perioada post-Război Rece, „deși incidența războaielor interstatale s-a diminuat, percepția asupra existenței unui nivel ridicat de insecuritate în plan global a rămas prezentă" (Choudhury 2010).

Analiza de securitate implică utilizarea unei palete largi de alte concepte precum provocări, riscuri, amenințări, pericole și vulnerabilități, toate detaliate în Anexa nr. 1. Dar, pentru simplificarea efortului în studiul de față, ca urmare a existenței unor variații în înțelesul terminologiei identificat în sursele analizate, vom considera provocările de securitate ca reprezentând fenomenele care „amenință securitatea unei zone date definită pe criterii geografice, geopolitice, statale, naționale sau criterii subnaționale sau supranaționale" (Politi 1999, 43). În consecință, vom include în categoria provocărilor de securitate tot ceea ce identificăm în documentele analizate drept riscuri, amenințări, pericole, vulnerabilități sau alte sinonime ale acestora utilizate pentru a caracteriza modul de afectare al securității statelor și organizațiilor, cu accent pe amenințări ca reper major în jurul cărora se construiesc strategiile de securitate.

Amenințările sunt văzute în cercetarea de față ca fiind acele evenimente, acțiuni sau fenomene „ce pot aduce prejudicii bazei fizice a statului, influențându-i atât identitatea, cât și instituțiile" (Buzan 2000, 139).

Reziliența este văzută, în mod esențial, drept „capacitatea unui sistem de a absorbi șocuri și de a se adapta fără a-și pierde funcțiile esențiale" (Berkes și Folke 1998). Totuși, reziliența este un concept adoptat în multe domenii de cercetare: politică, inginerie, ecologie, economie, psihologie etc., ceea ce generează o paletă largă de alte definiri ale acesteia. De asemenea, „teoretizarea ciberneticii și teoria generală a sistemelor sunt, de asemenea, evoluții importante în formarea teoriei și gândirii rezilienței" (Oxford Bibliographies 2024).

1.2. Legătura acțională între conceptele de lucru

Din analiza literaturii de specialitate, am constatat că există interacțiuni complexe între aceste concepte într-o varietate de domenii precum științele politice, relațiile internaționale, studiile economice și de mediu. De exemplu, dacă preluăm perspectiva teoreticienilor din relații internaționale, care considerau că „a trata ceva ca o problemă de securitate este întotdeauna o chestiune de alegere politică" (Wæver 2000, 251), reiese că percepția imprimată de agentul politic cu privire la importanța reprezentată de fenomenul globalizării, și actualizată prin practica discursivă de a eticheta amenințările la adresa securității potențate de acesta, are un rol esențial în identificarea interrelaționărilor dintre globalizare și securitate.

Mai mult, există și specialiști care precizează clar faptul că între globalizare şi securitate există „o interdependenţă cu impact asupra afacerilor internaţionale, asupra strategiilor (…), precum şi asupra implicaţiilor lor militare" (Sinescu 2005, 97) care afectează direct prevenirea, reducerea sau rezolvarea crizelor şi conflictelor. De altfel, impactul globalizării asupra securității constă „atât în extinderea verticală a securității în ceea ce privește obiectele sale de referință, cât și extinderea orizontală în ceea ce privește dimensiunile amenințării securității" (Hughes 2001, 410). Așadar, principala legătură între globalizare și securitate este văzută prin apariția unor noi actori și provocări de securitate, care în mod evident necesită strategii de atenuare adecvate, ca atare oferite de reziliență.

În globalizare, statele se confruntă cu o insecuritate tot mai mare, declanșată de „perturbări mai frecvente și intense de la o serie de șocuri acute, cum ar fi dezastre naturale, pandemii, atacuri cibernetice, defecțiuni ale infrastructurii și pierderea industriilor cheie" (FEMA 2023, 1). În acest context, reziliența statului „este măsura în care o țară se poate pregăti, gestiona și recupera dintr-o criză, în raport cu gravitatea acelei crize" (Fund for Peace 2024), iar „capacitatea unei națiuni de a rezista și de a se recupera în urma șocurilor, fie că sunt economice, politice sau de mediu, este o dovadă a rezistenței sale naționale. Guvernarea robustă, infrastructura puternică, coeziunea socială și pregătirea eficientă în caz de dezastre sunt componente esențiale ale rezilienței naționale" (Rawinji 2023). Așadar, se deduce astfel că globalizarea are implicații majore atât asupra securității, cât și asupra rezilienței entităților (statele, și nu numai) prin faptul că influențează nu numai vulnerabilitățile, dar și capacitatea de

adaptare a acestora la transformările produse de ea în toate ariile vieții sociale.

Ideea anterioară este susținută și de specialiștii din CSSAS[4] care consideră că „majoritatea consecințelor și/sau tendințelor unor evenimente și situații specifice dinamicii mediului de securitate (inclusiv fenomenul globalizării, n.a.) pot genera amenințări şi riscuri prezente și viitoare la adresa securităţii unor state, de cele mai multe ori, cauzate de disfuncţii ori deficienţe sistemice, existente la nivel național" (Cîrciumaru și (coord.) 2022, 7).

Când vine vorba de reziliență în domeniul securității, „lexiconul rezilienței a crescut în importanță internațională, cu accent pe practicile de reziliență văzute ca simultan proactive și reactive, cu adaptabilitate încorporată la natura fluidă a nenumăratelor amenințări și pericole care provoacă statelele șiteritoriile lor" (Coaffee și Fussey 2015, 90). Așadar, reziliența a apărut ca o formulă a statelor și a organizațiilor de a dezvolta și de a menține securitatea, care trebuie să demonstreze nu doar capacitatea de a gestiona vulnerabilitățile și de a contracara noile tipuri de amenințări, ci și capacitatea de a fi conștienți și pregătiți pentru a face față riscurilor.

[4] Centrul de Studii Strategice de Apărare şi Securitate din Universitatea Națională de Apărare „Carol I", București, România.

CAPITOLUL 2

EFECTELE GLOBALIZĂRII ASUPRA SECURITĂȚII EUROPENE

Revoluția industrială a facilitat parcurgerea de către oameni și mărfuri a unor distanțe lungi pe uscat și pe mare, apoi revoluția tehnologiei comunicațiilor și informațiilor a redus radical costurile de transport concomitant facilitând și schimbul de idei și informații. De altfel, succesul postbelic al Uniunii Europene (UE) poate fi pus pe seama revoluțiilor științifice care au accelerat procesul globalizării, coroborate cu demontarea restricțiilor comerciale privind bunurile și serviciile în cadrul uniunii și deschiderea sporită față de comunitatea globală prin liberalizarea comerțului. Ca efecte pozitive ale globalizării în Europa postbelică se identifică creșterea comerțului, creșterea integrării culturii și, în linii mari, creșterea păcii și prosperității.

Evoluția fenomenului globalizării este determinată de o serie de *factori* care depășesc, prin acțiunile lor, granițele statelor naționale. În această postură se află răspândirea tehnologiei în domeniul comunicațiilor și informaticii care facilitează conectarea la nivel global, amploarea spațială a mișcărilor etnice, religioase, culturale, civile și ecologice, înmulțirea organizațiilor politice, economice, militare internaționale, multiplicarea companiilor transnaționale, a companiilor multinaționale și a organizațiilor nonguvernamentale care militează și activează în domenii diferite pe problematici diverse (drepturi fundamentale și civile ale omului, dezarmare, protecția mediului etc.). Ca urmare, pe măsura manifestării factorilor săi, globalizarea a rezultat și în internaționalizarea amenințărilor – conflicte interstatale, acțiuni hibride, criză financiară, pandemii, sărăcie etc.) – care, combinate, cresc iminența unei varietăți de amenințări transnaționale, cum ar fi războiul economic, terorismul și extremismul, proliferarea armelor, atacurile cibernetice, violența etnică, degradarea mediului și răspândirea bolilor infecțioase.

Toate aceste aspecte ale globalizării se transpun în riscuri și amenințări care afectează mediul de securitate, care sunt reflectate în

documentele strategice ale organizațiilor internaționale (NATO, UE), ale statelor lor membre, dar și alte statelor europene nemembre ale NATO și UE, sau în literatura de specialitate.

2.1. Transformarea mediului internațional de securitate sub impactul globalizării

Mediul de securitate internațional caracterizat de tendințe precum globalizarea, creşterea populaţiei şi dezvoltările tehnologice accelerate este din ce în ce mai nesigur (Kaypak și Yilmaz 2019, 855). Dintre aceste tendințe, globalizarea, caracterizată de „multidimensionalitate" (Biscop și Coolsaet 2003, 5), este un fenomen complex care se insinuează în toate dimensiunile vieții sociale, inclusiv în cel al securității dezvoltând forme hibride ale amenințărilor cu ajutorul exploatării tehnologiilor moderne. Mai mult, procesul globalizării s-a demonstrat a fi unul dual determinând, pe de o parte, integrarea și consensul iar, pe de altă parte, fragmentarea și lărgirea diferențelor dintre bogați și săraci, dintre culturi, națiuni și religii.

Securitatea se globalizează și ea atât în sectoarele sale tradiționale recunoscute de Școala de la Copenhaga (social, politic, militar, economic și de mediu), dar și în dimensiunile sale mai puțin explorate (informațională, cibernetică, cosmică, alimentară, de sănătate etc.), care trebuie protejate pentru ca societățile dezvoltate să își mențină nivelul de prosperitate dobândit, deoarece nu există dezvoltare fără securitate, dar care constituie și tot atâtea dimensiuni ale globalizării.

Globalizarea a adus cu ea provocări de securitate care transcend dimensiunea națională, reflectând porozitatea crescută a granițelor statului și declinul relativ al autorității suverane *de facto* a statelor. Astfel, referindu-ne la mediul de securitate, unul dintre atributele fenomenului globalizării este adâncirea internaționalizării acestuia.

Atributul internaționalizării mediului de securitate, reflectat în riscuri și amenințări cu pronunțat caracter internațional/transnațional, multidimensional și hibrid, duce la creșterea impredictibilității generale, dar și la situația în care „nevoile de securitate națională coincid din multe puncte de vedere cu cele ale securității internaționale" (Pișleag 2016, 69). Această stare de fapt i-a determinat pe actorii statali să acționeze în două direcții esențiale – să se integreze în organizații internaționale cu sarcini de securitate și apărare (ONU, NATO, UE, OSCE etc.) pentru a combate

amenințările militare sau nonmilitare cărora nu le pot face față de unii singuri și să caute constant modalități de creștere a nivelului securității individuale și colective, prin formule precum reziliența.

În mediul actual internațional de securitate persistă câteva tendințe antagonice majore cauzate direct sau indirect de fenomenul globalizării care nu fac decât să sporească conflictualitatea și să creeze premisele necesare pentru declanșarea sau menținerea războiului ca fenomen în diferite forme ale sale.

Printre tendințele antagonice identificăm: *a) acțiunile intervenționiste ale unor state occidentale* puternice în sensul impunerii unei democratizări (considerată exponent al culturii globale) progresive, fără discernământ și în masă unor state orientale (și nu numai) ale lumii cărora acest sistem nu li se pliază integral pe tipul de cultură predominantă în plan local (Rickli 2007, 3); *b) competiția acerbă pentru obținerea supremației politice, economice și militare regionale sau globale* de către principalele superputeri actuale sau emergente ale lumii desfășurată cu exploatarea unor state mai slabe (sau eșuate) (a se vedea statele Orientului Mijlociu pe teritoriul cărora sunt constant alimentate războaie proxy); *c) încercarea de realizare a unei ordini internaționale prin integrarea statelor într-o suprastructură ce se dorește a fi menținută cu ajutorul unei autorități supranaționale*. Toate aceste tendințe, coroborate cu ceilalți factori ai globalizării menționați în introducerea acestui capitol, au dus la apariția unor noi vulnerabilități statale care pot fi exploatate de agresori și la proliferarea motivelor – inclusiv ideologice – de ducere a războaielor.

În pofida eforturilor de pacificare pe diferite niveluri de cooperare interorganizațională, războiul, ca formă extremă a confruntării armate a continuat să existe în toate erele umanității, perpetuând un mediu de securitate instabil. Și mai există o certitudine, dincolo de evoluții integraționiste sau fragmentare datorate globalizării, aceea că războiul rămâne un instrument al politicii, de împărțire a puterii și de impunere a intereselor proprii în detrimentul celor ale adversarului. Mai mult, formele, mijloacele și dinamica conflictelorarmate au suferit și ele modificări ca urmare a globalizării, acestea fiind incluse sub umbrela sintagmei de globalizare militară.

2.2. Provocări de securitate identificate în documentele programatice ale NATO și UE

În cele ce urmează analizăm provocările (amenințări și riscuri) de securitate identificate separat pentru cele două organizații (NATO și UE), cu scopul de a le identifica pe cele comune și pe cele diferite. În consecință, sunt analizate provocările de securitate la adresa NATO incluse în *Conceptul Strategic 2022* și cele la adresa Uniunii Europene așa cum se regăsesc în documentul *Strategic Compass* (Compasul Strategic), adoptat în martie 2022, ca plan de acțiune pentru consolidarea politicii de securitate și apărare a UE.

În documentul *Conceptul Strategic* din 2022, în paleta de riscuri și amenințări identificate pe zone de interes strategic ale NATO[5] se numără:

a) *Federația Rusă: o acțiune militară directă în zona euro-atlantică; utilizarea capacităților nucleare; atacuri hibride directe sau prin proxy; atacuri cibernetice; manipularea aprovizionării cu resurse energetice;*
b) *China: constrângere economică; folosirea de tehnologii emergente și disruptive; agresiuni hibride și cibernetice; activități de influențare;*
c) *Africa și Orientul Mijlociu: conflictul, fragilitatea și instabilitatea din zonă care provoacă terorism și migrație neregulată, permițând intervenția coercitivă a concurenților strategici ai NATO.*

La acestea se adaugă unele generale precum *utilizarea de materiale sau arme chimice, biologice și radiologice* și *schimbările climatice* ca un multiplicator de criză și amenințare (NATO 2022, 6). De asemenea, tot la modul general, sunt identificate ca provocări principale de securitate: acțiunea militară directă asupra statelor membre NATO (deja identificată în paleta amenințărilor); *contestarea intereselor și valorilor Alianței de către regimuri autoritare*; subminarea ordinii internaționale bazată pe reguli; competiția strategică în creștere; terorismul; instabilitatea generalizată; șocurile recurente[6] (NATO 2022). Un alt aspect important ține de aprofundarea parteneriatului strategic dintre Republica Populară Chineză și Federația Rusă și încercările lor, de a submina ordinea

[5] Cu referire la Zona Indo-Pacifică, Balcanii de Vest și regiunea Mării Negre, în acest document, nu sunt identificate explicit provocările sau amenințările care afectează securitatea euroatlantică.
[6] Acestea sunt amintite în strategiile de securitate ale unor state membre, de exemplu: Belgia – efectele pandemiei COVID-19 în plan sanitar, economic, politic (Belgium 2021, 4).

internațională bazată pe reguli, care intră în contradicție cu valorile și interesele euroatlantice (NATO 2022, 5).

În ceea ce privește Compasul Strategic al UE (EU-SC), documentul identifică o serie de amenințări la adresa securității europene, dar prevede și măsuri pentru a spori capacitatea Uniunii de a le face față. Principalele amenințări identificate în acest document sunt: *agresiunea militară a Rusiei asupra Ucrainei*; *folosirea armei nucleare; tensiunile dintre puteri globale* (rivalitățile strategice dintre SUA, China și Rusia); *terorismul* (în special, cel proliferat de grupările teroriste din Orientul Mijlociu și Africa de Nord); *criminalitatea cibernetică* (atacuri ostile orchestrate de state ostile, sau actori nonstatali care vizează infrastructuri critice, sectoare economice strategice și instituții guvernamentale); *dezinformarea și propaganda* (campaniile de dezinformare și războaiele informaționale orchestrate de actori ostili); *instabilitatea regională din vecinătatea UE* (conflictele din Orientul Mijlociu, Africa de Nord, Sahel, tensiunile din Balcanii de Vest, care pot genera valuri de instabilitate, migrație forțată și extremism); *criza energetică și vulnerabilitatea lanțurilor de aprovizionare - securitatea energetică* (dependența de resurse energetice externe, în special de gazele naturale din Rusia); *constrângerea economică; proliferarea armelor de distrugere în masă; schimbările climatice* (intensificator al crizelor și conflictelor pentru resurse, declanșator al crizelor ecologice și de migrații forțate).

Rezultatele comparației dintre provocările de securitate identificate la nivelul celor două organizații sunt prezentate în tabelul de mai jos.

Tabel nr. 1 *– Amenințări de securitate comune ale statelor europene membre NATO și UE*

Nr. crt.	**Provocarea de securitate (riscul, amenințarea) identificată în documentul programatic analizat NATO (NATO-SC)/UE (EU-SC)**	**NATO**	**UE**
1.	O acțiune militară directă în zona euro-atlantică/agresiunea militară a Rusiei asupra Ucrainei cu potențial de extindere	Da	Da
2.	Utilizarea capacităților nucleare în războiul ruso-ucrainean/posibilitatea utilizării capacităților nucleare în războiul ruso-ucrainean	Da	Da
3.	Atacuri hibride directe sau prin proxy/agresiuni hibride	Da	Da

4.	Atacuri cibernetice/criminalitate cibernetică	Da	Da
5.	Manipularea aprovizionării cu resurse energetice/criză energetică și vulnerabilitatea lanțurilor de aprovizionare/insecuritate energetică	Da	Da
6.	Constrângere economică	Da	Da
7.	Folosirea de tehnologii emergente și disruptive (în scopuri maligne)	Da	Da
8.	Activități de influențare/dezinformare și propagandă	Da	Da
9.	Terorism/terorism	Da	Da
10.	Migrația neregulată/migrația neregulată și instrumentalizarea acesteia	Da	Da
11.	Utilizarea de materiale sau arme chimice, biologice și radiologice/ proliferarea armelor de distrugere în masă	Da	Da
12.	Efectele schimbărilor climatice/schimbări climatice	Da	Da
13.	Contestarea intereselor și valorilor Alianței de către regimurile autoritare care subminează ordinea internațională bazată pe reguli/regimuri autoritare care contestă ordinea globală	Da	Da

Din analiza efectuată, prin comparația conținutului Conceptului Strategic al NATO (NATO-SC) și Compasului Strategic al UE (EU-SC), ambele emise imediat după declanșarea conflictului ruso-ucrainean, constatăm că paleta de provocări de securitate identificată la nivelul fiecăreia dintre organizații converge în totalitate. Există totuși diferențe ce constau nu în tipurile de provocări, ci în modul în care acestea sunt denumite și înțelese. De exemplu, cea mai acută provocare identificată la adresa securității europene este reprezentată vizibil de o amenințare militară directă a Rusiei (Johnson 2024), care este exprimată de NATO prin sintagme precum: „posibilitatea unui atac împotriva integrității și suveranității și teritoriului Aliaților” (NATO-SC 2022, 3); „Federația Rusă este cea mai semnificativă și directă **amenințare** la securitatea Aliaților și la pacea și stabilitatea în zona euroatlantică” (NATO-SC 2022, 4), confirmând practic, în mod neechivoc, nivelul de îngrijorare cu privire la o amenințare militară directă din partea Rusiei și asumarea

rolului său de alianță de apărare dacă situația o va cere, iar UE este mai vagă în exprimarea nivelului de amenințare la adresa sa, concentrându-se pe agresiunea militară a Rusiei asupra Ucrainei „care subminează securitatea europeană şi stabilitate globală" (EU-SC 2022, 2, 5, 7) și „a confirmat nevoia urgentă de îmbunătățire substanțială a mobilității militare a forțelor armate în interiorul și în afara Uniunii" (EU-SC 2022, 18), marșând pe „complementaritatea sa cu NATO" (EU-SC 2022, 2) și relația transatlantică de parteneriat strategic în materie de apărare (EU-SC 2022, 2).

Același fenomen, al diferențelor în exprimare este valabil și pentru alte provocări de securitate identificate la nivelul celor două organizații. Astfel, făcând referire la dimensiunea nucleară a amenințării la adresa statelor sale membre, în Conceptul Strategic, Alianța afirmă direct că „Utilizarea potențială de materiale sau arme chimice, biologice, radiologice și nucleare împotriva NATO de către actori ostili statali și nestatali rămâne o **amenințare** la adresa securității sale" (NATO-SC 2022, 5), iar în documentul UE se pune accent pe retorica agresiunii nucleare în contextul în care „atât Rusia, cât și China își extind arsenalul nuclear și dezvoltă noi sisteme de arme" (EU-SC 2022, 11) și pe „abordarea provocărilor legate de neproliferarea nucleară" provenite din Orientul Mijlociu și regiunea Golfului (EU-SC 2022, 10). Așadar, în cel de-al doilea document, focusul în ceea ce privește provocarea nucleară este pe risc, și nu pe amenințare.

În analizele din subcapitolele următoare, statele europene sunt împărțite, în funcție de apartenența/neapartenența la cele două mari organizații de securitate, astfel[7]: *state europene membre atât NATO, cât și UE* (Belgia, Bulgaria, Republica Cehă, Croația, Danemarca, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Italia, Letonia, Lituania, Luxemburg, Țările de Jos, Polonia, Portugalia, România, Suedia, Slovacia, Slovenia, Spania, Ungaria) *și state europene doar membre NATO* (Albania, Islanda, Macedonia de Nord, Norvegia, Regatul Unit al Marii Britanii); *state membre doar UE, non-membre NATO* (Austria, Irlanda, Cipru, Malta) (Anexa nr. 2); *state nemembre UE și NATO* (Elveția, Republica Moldova și Ucraina).

[7] Turcia nu a fost inclusă în analiză fiind stat euroasiatic, deși membru al NATO.

2.3. Provocări de securitate identificate la nivelul statelor europene

În subcapitolul de față, se urmărește gradul de prevalență al provocările de securitate comune identificate în documentele strategice ale celor două organizații europene cu cele identificate în strategiile/conceptele de securitate/apărare ale statelor europene membre NATO (inclusiv cele care sunt membre și în UE).

În acest sens, plecăm de la sintagmele sub care se regăsesc cele 13 provocări de securitate comune identificate în tabelul nr. 1 din analiza documentelor strategice ale celor două organizații: (1) o acțiune militară directă în zona euroatlantică/ agresiunea militară a Rusiei asupra Ucrainei cu potențial de extindere; (2) utilizarea capacităților nucleare în războiul ruso-ucrainean/posibilitatea utilizării capacităților nucleare în războiul ruso-ucrainean; (3) atacuri hibride directe sau prin proxy/ agresiuni hibride; (4) atacuri cibernetice/criminalitate cibernetică; (5) manipularea aprovizionării cu resurse energetice/criză energetică și vulnerabilitatea lanțurilor de aprovizionare - insecuritate energetică; (6) constrângere economică; (7) folosirea de tehnologii emergente și disruptive (în scopuri maligne); (8) activități de influențare/ dezinformare și propagandă; (9) terorism; (10) migrație neregulată/migrație neregulată și instrumentalizarea acesteia; (11) utilizarea de materiale sau arme chimice, biologice și radiologice/proliferarea armelor de distrugere în masă; (12) efectele schimbărilor climatice/schimbări climatice; (13) contestarea intereselor și valorilor Alianței de către regimurile autoritare care subminează ordinea internațională bazată pe reguli/regimuri autoritare care contestă ordinea globală.

2.3.1. Percepția amenințării în documentele strategice de securitate/apărare ale statelor membre NATO

Pe baza stabilirii acestora, vom identifica prezența sau nu a sintagmelor sub care se regăsesc în documentele care fundamentează strategiile de apărare/securitate ale statelor membre NATO (inclusiv cele membre UE), pentru a identifica în care dintre statele de referință cele 13 sunt, de asemenea, percepute ca provocări, dar și pentru a identifica particularitățile naționale în ceea ce privește percepția acestora sau a altor provocări de securitate.

Tabel nr. 2 *– Amenințări de securitate comune ale statelor europene membre NATO (majoritatea membre și UE)*

Provocare / Țară	**(1)**	**(2)**	**(3)**	**(4)**	**(5)**	**(6)**	**(7)**	**(8)**	**(9)**	**(10)**	**(11)**	**(12)**	**(13)**
Albania[8]	Da[9]	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da[10]	Da	Da	Da[11]
Belgia	Nu	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da
Bulgaria	Nu	Da[12]	Nu	Da	Da	Da	Nu	Nu	Da	Da[13]	Nu	Da	Nu
Croația	Da[14]	Nu	Da	Da	Nu	Da[15]	Nu	Da	Da[16]	Da	Nu[17]	Da	Nu
Republica Cehă	Da[18]	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Da
Danemarca	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Da	Nu	Da	Da	Nu	Da	Da[19]
Estonia	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Da	Da	Nu	Nu	Da
Finlanda	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Da	Da	Da	Da	Nu
Franța	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Da	Da	Da	Da	Da
Germania	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da[20]
Grecia[21]	Nu	Nu	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Da	Nu	Da	Da[22]

[8] Albania este stat membru NATO, nemembru UE.

[9] Se identifică un risc scăzut al unei potențiale agresiuni militare împotriva Albaniei de către un alt stat.

[10] Albania este exportator de migrație neregulată ca urmare a problemelor sociale și economice din țară.

[11] În Strategia de securitate a Albaniei se discută despre „o polarizare extremă între țările democratice și puterile autoritare, cele din urmă apărând din ce în ce mai mult ca fiind rivalii sistemici ai valorilor democratice (The Assemby of the Republic of Albania 2024, 2).

[12] Risc scăzut (amintit în Conceptul Național de Securitate al Republicii Bulgaria, din 2019, înainte de declanșarea conflictului ruso-ucrainean).

[13] Furnizor de migrație neregulată.

[14] Risc foarte scăzut (The Republic of Croatia 2017, 14).

[15] Determinate de integrarea economiilor la nivel global (The Republic of Croatia 2017, 15).

[16] Risc scăzut (The Republic of Croatia 2017, 14).

[17] Este amintită pregătirea pentru astfel de crize, fără a preciza că folosirea CBRN constituie amenințare directă la adresa statului croat.

[18] Amenințarea militară directă la adresa teritoriului ceh este văzută drept „scăzută” (Czech Republic 2023, 13).

[19] În Strategia de Securitate și Apărare Daneză pentru anul 2035 se prezintă „diviziunea lumii între blocuri democratice și autoritare”(Denmark 2022, 1).

[20] În Strategia de Securitate Națională a Republicii Germane se folosește sintagma de „rivalitate sistemică, între regimurile democratice și cele autoritare” (The Federal Government of Germany 2023, 14).

[21]Grecia nu nu are o strategie de securitate națională în vigoare. Amenințările identificate sunt preluate dintr-un document ce constituie o propunere de „Strategie de Securitate Internă”, sub forma unui Document de Politică (Policy Paper) (Hellenic Foundation for European and Foreign Policy 2023).

[22] În documentul „Drafting Greece’s "Internal Security Strategy" - Challenges and Prospects” se amintește „autoritarismul” printre provocările la adresa securității (Hellenic Foundation for European and Foreign Policy 2023, 6).

Provocare / Țară	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
Islanda[23],[24]	Nu	Nu	Da	Da	Da	Nu	Nu	Da	Da	Nu	Nu	Da	Nu
Italia[25]	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu
Letonia	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Da	Da	Da[26]	Nu	Nu	Nu	Da
Lituania	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Da
Luxemburg	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Da[27]
Muntenegru	Nu	Nu	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu
Macedonia de Nord[28]	Da[29]	Nu	Da	Da	Da	Da[30]	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Nu
Norvegia	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Da	Da	Da	Da	Nu
Țările de Jos	Da	Nu	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da[31]
Polonia	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Da[32]
Portugalia	Nu	Nu	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Da	Da	Nu
Marea Britanie[33]	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Da
România	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da[34]

[23] Islanda nu este stat membru UE.

[24] Islanda nu deține un document care să constituie o strategie de securitate, ci o Rezoluție Parlamentară pe baza căreia sunt stabilite principalele coordonate ale politicii de securitate islandeze (Iceland Parliament 2023).

[25]Italia nu are un document specific care să constituie o strategie de securitate națională, ci o serie de documente care prezintă aspecte ale strategiei ei de securitate. În studiul de față vom include amenințările de securitate cuprinse în Conceptul Strategic emis de Șeful Apărării, în septembrie 2022.

[26] Nivel scăzut (The Government of Latvia 2023, 4).

[27] În documentul de securitate „Luxembourg Defence Guidelines 2035" se face referire la rivalitatea întresisteme politice opuse (autocrații vs.democrații) (The Government of the Grand Duchy of Luxembourg 2023, 16).

[28] Macedonia de Nord nu este și stat membru UE.

[29]O amenințare militară directă la adresa asupra Macedoniei de Nord este văzută ca minimă (Ministry of Defence. Republic of North Macedonia 2020, 8).

[30] Constrângerea economică a Republicii Macedoniei de Nord este văzută mai degrabă ca având cauze interne (creștere economică lentă, corupție,crima organizată, capacități insuficient dezvoltate ale instituțiilor, șomaj etc.) (Ministry of Defence. Republic of North Macedonia 2020, 6).

[31]În Carta Albă a Apărării a Olandei se amintește despre „rivalitatea strategică a Europei cu Rusia și China" (Dutch Ministry of Defence 2024, 20).

[32] În Strategia Națională de Securitate a Republicii Polonia sunt identificate drept provocări de securitate „Descompunerea progresivă a ordinii internaționale" și „subminarea ordinii internaționale de către Federația Rusă"(President of the Republic of Poland 2020, 6).

[33] Stat membru NATO, nemembru UE.

[34] În Strategia Națională de Apărare a Țării a României pentru perioada 2020-2024 se precizează că: „Revirimentul politicii de forță și asertivitate al unor puteri nonoccidentale care contestă actuala ordine internațională liberală reprezintă variabilele majore care vor influența distribuția

Provocare / Țară	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
Slovacia	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da
Slovenia	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu
Spania	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da[35]
Suedia	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Da
Ungaria	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da

Așa cum arată și informațiile prezentate în tabelul nr. 2, printre amenințările de securitate identificate în strategiiile de securitate națională[36] ale statelor membre NATO, dintre provocările comune ale Alianței și UE doar atacurile cibernetice și terorismul sunt identificate de toate statele ca fiind provocări și pentru ele la nivel național.

Ceea ce este de remarcat, sunt particularitățile percepției amenințării pentru fiecare stat analizat (în afara celor incluse în Conceptul Strategic al NATO și Compasul Strategic al UE), astfel:

- pentru *Albania*: extremismul violent; crima organizată; corupția; interferența terților în procesele democratice; pandemia și focarele epidemice; securitatea alimentară; tensiunile politice regionale; securitatea sanitară (The Assemby of the Republic of Albania 2024);
- pentru *Belgia*: concurența globală pentru piețe, materii prime, parteneri și influență; securitatea maritimă; extremismul; crima organizată; spionajul economic sau de altă natură; instabilitatea regională (Belgium 2021, 18-23);

puterii în plan global şi configuraţia balanţelor de influenţă şi a echilibrelor regionale" (Administraţia Prezidenţială a României 2020, 20).

[35] În Strategia Națională de Securitate a Spaniei, emisă în 2021, se identifică că „arhitectura sistemului internaţional este supusă unei presiuni mai mari şi controversele între state se intensifică" și există „o posibilă creștere a populismului și a autoritarismului bazat pe identitate naţională" (Departmento de Seguridad Nacional. Spain 2021, 26, 31), aspecte ce subliniază rivalitățile regionale și globale.

[36] În funcție de strategiile lor de securitate, statele membre NATO se împart în mai multe categorii: a) state care au strategii de securitate prezentate în documente strategice specifice și actualizate după declanșarea războiului ruso-ucrainean (Albania, Republica Cehă, Danemarca, Estonia, Franța, Germania, Letonia, Lituania, Luxemburg, Muntenegru,Țările de Jos, Regatul Unit al Marii Britanii, Suedia); b) state care nu au strategii de securitate/apărare date publicității, actualizate după inițiarea conflictului ruso-ucrainean (Belgia, Bulgaria, Croația, Finlanda, Macedonia de Nord, Polonia, Portugalia, România, Slovacia, Slovenia, Spania, Ungaria); c) state care nu au strategiile de securitate/apărare reflectate într-un document strategic dat publicității în limba engleză sau franceză (Grecia, Italia, Islanda,Norvegia).

- pentru *Bulgaria*: izolarea de procesele de integrare mondială; dependența energetică; conflictele regionale de natură etnică, religioasă și socială; crima organizată transfrontalieră (Republic of Bulgaria 2019);
- pentru *Croația*: problemele nerezolvate legate de demarcarea frontierei; activitățile politice și de informații ale unor actori statali și nonstatali, activitățile extremiste sporadice, corupția, crima organizată transfrontalieră, tendințele demografice negative, minele și resturile de muniție neexplodate de pe teritoriul său (The Republic of Croatia 2017);
- pentru *Republica Cehă*: „deteriorarea situației internaționale este sursa principală a amenințărilor la adresa sa" (Czech Republic 2023, 6). De altfel, în Strategia sa de securitate sunt identificați actori care constituie amenințări pentru statul ceh: Federația Rusă, ca amenințare la adresa NATO pe ansamblu și la nivel național, prin acțiunile sale hibride și dependența energetică a Cehiei față de aceasta; China, prin operațiuni de influențare directă, spionaj cibernetic; statele nucleare în devenire (Coreea de Nord, Iran); actori nonstatali (organizații teroriste, extremiste și de crimă organizată), dar și fenomene (răspândirea bolilor infecțioase cu ajutorul pandemiilor, accesul unor actori non-statali la tehnologii cu dublă utilizare, dezastre naturale și provocate de om etc.) (Czech Republic 2023);
- pentru *Danemarca*: „interferența străină malignă în procesele politice", crima transnațională (Denmark 2022, 5, 33);
- pentru *Estonia*: folosirea populației pro-ruse pentru creșterea polarizării societății (Government of Republic of Estonia 2023, 7);
- *pentru Finlanda*: perturbarea securității sănătății, economiei publice, alimentării cu apă, hrană și energie, continuității transportului, presiunea politică, financiară și militară (Finnish Government 2025, 25);
- pentru *Franța*: „agresiunea sponsorizată de alte state împotriva intereselor sale vitale" (Republique Francaise 2022, 20), acțiunile grupărilor nonstatale (Republique Francaise 2022, 21);
- pentru *Germania*: „Rusia este cea mai gravă amenințare la adresa păcii și securității spațiului euroatlantic", extremism, criminalitate organizată și *fluxurile financiare ilegale* (The Federal Government of Germany 2023, 12), *subminarea*

dreptului internațional și drepturilor omului, actori nonstatali violenți (The Federal Government of Germany 2023, 23), statele nucleare în devenire (Coreea de Nord, Iran) (The Federal Government of Germany 2023, 24), *atacurile ransomware* – amenințare serioasă pentru companii, instituţiile publice şi infrastructura critică (The Federal Government of Germany 2023, 25);

- pentru *Grecia*: crima organizată transnațională, radicalizarea violenței (extremism, n.a.) ca urmare a inabilității de integrare a refugiaților/migranților, în special de tip islamist, dar și acelor de tip naționalist/iredentist și violența motivată nepolitic sau religios (Hellenic Foundation for European and Foreign Policy 2023, 14, 16), crizele de tip „Black Swan" (incendii forestiere sau în regiuni sălbatice, pandemii, atacuri cibernetice, acțiuni ale unor grupuri extremiste și tensiuni sociale intenționate sau neintenționate în contextul atacurilor hibride, inițiative iredentiste) (Hellenic Foundation for European and Foreign Policy 2023, 16);
- pentru *Islanda*: dezastrele naturale, securitatea alimentară, securitatea sanitară, securitatea maritimă și epidemiile (Iceland Parliament 2023, 1, 2);
- pentru *Italia*: epidemiile (Italian Chief Of Defence 2022, 2), amenințările cosmice (Italian Chief Of Defence 2022, 12);
- pentru *Letonia*: atacuri convenționale sau hibride împotriva infrastructurii critice (The Government of Latvia 2023, 4);
- pentru *Lituania*: „construirea cu ajutorul Rusiei a unei capabilități nucleare nonstrategice în Belarus", șantaj politic și economic, „diaspora belarusă" (State Security Department of the Republic of Lithuania 2024, 5, 9, 10, 33);
- pentru *Luxemburg*: atacurile cibernetice asupra unor infrastructuri din spațiul cosmic (The Government of the Grand Duchy of Luxembourg 2023, 21);
- pentru *Muntenegru*[37]: terorismul cibernetic (Government of Montenegro. Ministry of Public Administration 2022, 9), ingerința în afacerile interne ale Muntenegrului de către Rusia și Serbia (Mirkovic 2023, 3);
- pentru *Macedonia de Nord*: crima organizată, acțiunile ostile ale serviciilor de informații străine, radicalizarea și extremismul

[37] Muntenegru nu are publicată o strategie actuală de securitate națională. Amenințările identificate la adresa sa sunt preluate din alte surse decât cele oficiale.

violent, dezastrele naturale (Ministry of Defence. Republic of North Macedonia 2020, 6-7);

- pentru *Norvegia*: sabotajul, pandemiile (Office of the Prime Minister of Norway 2025a , 11, 15);
- pentru *Țările de Jos*: „fragilitatea la frontierele sale și ale Europei” (Dutch Ministry of Defence 2024, 9);
- pentru *Polonia:*„Cea mai gravă amenințare este politica neo-imperială a autorităților Federației Ruse”, bacteriile și virușii rezistenți la medicamente ce amenință viața și sănătatea indivizilor, anomalii meteorologice (President of the Republic of Poland 2020, 6, 9);
- pentru *Portugalia*: pirateria, crima organizată (Republica Portuguesa. Defesa Nacional 2013, 22);
- pentru *Regatul Unit al Marii Britanii*: acțiunile ostile ale Rusiei, Chinei, Iranului și Coreii de Nord, pirateria, crimă organizată (UK Ministry of Defence 2023, 5-6, 54);
- pentru *România*: fenomenul de criminalitate organizată, criminalitatea informatică, interferențele nedorite și preluări străine ostile ale unor operatori economici de interes național și a unor procese vitale (Administrația Prezidențială a României 2020, 25-26);
- pentru *Slovacia*: „creșterea influenței statelor autoritare care promovează regimuri nedemocratice, precum și a actorilor non-statali”, „competiția de putere între state”, „pierderea biodiversității, prăbușirea ecosistemelor și accesul inegal la resursele naturale”, „eroziunea controlului armelor existente, dezarmării și regimurilor de neproliferare” (The Government of the Slovak Republic 2021, 8-9);
- pentru *Slovenia*: serviciile de informații ale actorilor ostili, crima organizată, *corupția*, migrația ilegală, traficul de ființe umane, arme și droguri, extremismul violent, „activitățile ilicite în domeniile armelor convenționale, armelor de distrugere în masă și tehnologiilor nucleare și de rachete (Republic of Slovenia. Ministry of Defence 2019, 16, 20);
- pentru *Spania*: radicalizarea violentă (extremism, n.a.), epidemiile și pandemiile, amenințări la adresa infrastructurilor critice, spionaj și interferență externă, campanii de dezinformare, instabilitatea economică și financiară (Departmento de Seguridad Nacional. Spain 2021, 54);

- pentru *Suedia*: „Rusia reprezintă cea mai gravă amenințare pentru securitatea națională până în 2030”, „Actorii chinezi conduc activități sistematice de informații și activități care amenință securitatea Suediei și a intereselor sale”, epidemiile și pandemiile (Government Offices of Sweden 2024, 15, 21);
- pentru *Ungaria*: „acțiuni care agravează în mod semnificativ situația sau amenință viabilitatea comunităților maghiare dincolo de granițe, obligându-le să-și părăsească ținuturile natale în masă” (The Government of Hungary 2020).

Din analiza efectuată rezultă că mare parte dintre statele membre NATO și-au actualizat, sau sunt în curs de a-și actualiza strategiile de securitate/apărare raliindu-se la documentele strategice ale organizațiilor din care fac parte, fie că sunt numai state membre ale NATO, fie că aparțin și de UE. Totuși, această raliere nu înseamnă că își ignoră problemele particulare de care depinde asigurarea securității lor naționale.

Anumite grupuri de state sunt preocupate de anumite problematici, care, deși menționate ca provocări sau riscuri de securitate în documentele de securitate/ apărare analizate, nu apar drept amenințări pentru statele respective, ceea ce semnifică faptul că sunt mai acute pentru unele dintre ele (extremismul – Albania, Belgia, Croația, Republica Cehă, Germania, Grecia, Macedonia de Nord, Slovenia și Spania; criminalitatea organizată – Albania, Belgia, Bulgaria, Croația, Republica Cehă, Danemarca, Germania, Grecia, Macedonia, Portugalia, Regatul Unit al Marii Britanii, România, Slovenia; pandemiile/epidemiile – Albania, Republica Cehă, Islanda, Italia, Norvegia, Polonia, Spania, Suedia, ingerință externă a unor actori statali/nonstatali–Albania, Croația, Republica Cehă, Danemarca, Estonia, Franța, Muntenegru, Macedonia de Nord, România, Slovenia, Spania, Suedia; instrumentalizarea minorităților – Estonia, Lituania, Ungaria; pirateria/securitatea maritimă – Belgia, Portugalia; Regatul Unit al Marii Britanii; amenințările cosmice – Italia, Luxemburg; actorii nonstatali – Croația, Republica Cehă, Franța, Germania; statele nucleare în devenire, precum Coreea de Nord și Iran – Republica Cehă, Germania; securitatea alimentară – Albania, Islanda; dezastrele naturale – Republica Cehă, Finlanda, Islanda, Macedonia de Nord, securitatea transfrontalieră – Finlanda, Țările de Jos etc.).

Unele state prezintă și amenințări specifice neremarcate astfel în documentele strategice ale altor state membre NATO (Bulgaria – izolarea de procesele de integrare mondială; Croația – problemele nerezolvate

legate de demarcarea frontierei, tendințele demografice negative, minele și resturile de muniție neexplodate de pe teritoriul său; Finlanda – dezastre naturale sau provocate de factorul uman; Germania – atacurile ransomware; Grecia – crizele de tip „Black Swan”; Lituania – construirea cu ajutorul Rusiei a unei capabilități nucleare nonstrategice în Belarus; Republica Cehă – accesul unor actori nonstatali la tehnologii cu dublă utilizare; Finlanda – întreruperi grave în alimentarea cu energie electrică sau căldură, perturbări ale pieței financiare; Germania – fluxurile financiare ilegale; pandemiile și sabotajul – Norvegia; bacteriile și virușii rezistenți la medicamente ce amenință viața și sănătatea indivizilor – Polonia; acțiunile ostile ale Rusiei, Chinei, Iranului și Coreii de Nord – Regatul Unit al Marii Britanii; criminalitatea informatică – România; pierderea biodiversității, prăbușirea ecosistemelor și accesul inegal la resursele naturale și eroziunea controlului armelor existente, dezarmării și regimurilor de neproliferare – Slovacia; traficul de ființe umane, arme și droguri – Slovenia.

O altă observație este aceea că înainte de declanșarea conflictului ruso-ucrainean, provocarea (13) comună NATO și UE în documentele analizate, respectiv „contestarea intereselor și valorilor Alianței de către regimurile autoritare, care subminează ordinea internațională bazată pe reguli/regimurile autoritare”, nu apărea în strategiile de securitate ale statelor membre NATO, excepție făcând România și Polonia, care demonstrează prin strategiile lor de securitate emise în 2020 o viziune strategică deosebită în identificarea tendințelor de securitate.

2.3.2. Percepția amenințării în documentele strategice de apărare/securitate ale statelor membre UE, nemembre NATO

În contextul efectelor negative declanșate sau acutizate de globalizare, încă dinaintea conflictului ruso-ucrainean se observa o schimbare către o abordare mai orientată spre interior a politicienilor și a factorilor de decizie europeni. De altfel, „în documentele de politică strategică ale UE, globalizarea este identificată ca una dintre cele patru principale provocări cu care se vor confrunta regiunile europene în viitor” (European Union 2012, 3). În același timp, Uniunea Europeană este înconjurată de o zonă de instabilitate, care se întinde din nord în Africa, prin Orientul Mijlociu, până în Caucaz și Asia Centrală. Această zonă este o sursă de provocări de securitate: terorism, migrație ilegală, extremism, crima organizată, operațiuni hibride și conflicte armate regionale.

În continuare, procedând ca și pentru statele membre NATO ne vom raporta la amenințările identificate în comun atât în Conceptul Strategic al NATO, cât și în Compasul Strategic al UE, pentru a identifica în ce măsură se regăsesc în strategiile de securitate/apărare ale statelor membre UE, nemembre NATO (Irlanda, Cipru, Malta și Austria), toate fiind state cu statut de neutralitate militară. Concomitent, vom identifica și provocările de securitate particulare (diferite de cele comune celor două organizații), care dau specificul securității statelor membre UE, nemembre NATO.

Tabel nr. 3 *– Amenințări de securitate comune ale statelor europene membre UE (nemembre NATO)*

Provocare / Țară	**(1)**	**(2)**	**(3)**	**(4)**	**(5)**	**(6)**	**(7)**	**(8)**	**(9)**	**(10)**	**(11)**	**(12)**	**(13)**
Irlanda[38]	Nu	Da[39]	Da	Da	Da	Da[40]	Da[41]	Da	Da	Da	Da	Da[42]	Nu
Cipru[43]	Nu	Nu	Nu	Da[44]	Da[45]	Nu	Da[46]	Da[47]	Da	Da[48]	Nu	Da[49]	Nu

[38] Irlanda nu deține o strategie de securitate națională actualizată, nici la patru ani după ce guvernul și-a semnalat intenția de a o elabora (O'Keeffe 2024). Totuși, deține ca document strategic „Carta albă privind apărarea", emisă în 2015,care stabilește cadrul politicii de apărare până în 2025 și acoperă toate aspectele apărării în cadrul mai larg al politicii de securitate.

[39] Carta Albă a Apărării Irlandei, emisă în 2015, pune în discuție amenințarea generală cu un război nuclear, nu una provenind din partea Rusiei (Irish Government 2015, 103).

[40] În documentul strategic al Irlandei, analizat în scopul efectuării cercetării de față, se observă că se discută indirect despre constrângeri economice prin expresii de genul „riscuri economice" și „recesiune economică ca răspuns la constrângerile financiare" (Irish Government 2015, 4, 6).

[41] În același document se prezintă ideea că schimbările tehnologice pot crea noi vulnerabilități, nediscutându-se expres de tehnologii emergente sau disruptive (Irish Government 2015, 5, 14).

[42] În Carta Albă a Apărării se precizează ca efecte ale schimbărilor climatice care constituie amenințări la adresa securității irlandeze ca fiind „inundațiile severe, bolile infecțioase, pierderea infrastructurilor critice, întreruperea aprovizionării cu energie"(Irish Government 2015, 3).

[43] Cipru nu deține un document care să îi reflecte strategia de securitate/apărare națională. Amenințările identificate la adresa securității sale au fost extrase din alte surse, nu neapărat oficiale.

[44] Cipru deține o strategie de securitate cibernetică.

[45] Prețurile energiei reprezintă o amenințare din cauza dependenței mari de petrol a Ciprului și a integrării limitate cu piața europeană a energiei electrice (European Commission 2024a).

[46] Un studiu recent al Boston Consulting Group (BCG), o firmă globală de consultanță în management, a identificat Cipru ca una dintre economiile cele mai susceptibile la impactul perturbator al inteligenței artificiale (AI) (The Future 2024).

[47] Cipru a ajuns până la a incrimina difuzarea de știri false cu pedepse draconice, inclusiv pedepse cu închisoarea de până la un an (International Press Institute 2024).

[48] Cipru se confruntă cu problema refugiaților proveniți din vecinătate, aproximativ 25-30% din populație sunt imigranți (Euronews 2024a).

[49] Încălzirea, secetele, precipitațiile abundente și creșterea nivelului mării afectează deja Cipru și se va intensifica probabil în viitor (IMF e-Library 2024, 1).

Provocare / Țară	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
Malta[50]	Nu	Da	Da	Da[51]	Da[52]	Da[53]	Da[54]	Nu	Da	Da	Nu	Da	Da
Austria	Da	Da	Da	Da	Da	Da[55]	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da

Printre provocările de securitate stipulate în strategiiile de securitate națională ale statelor membre doar ale UE, nu și NATO, în afara celor incluse în documentele analizate ale celor două organizații, se numără:

- pentru *Austria*: „amenințările convenționale și hibride la adresa Europei, nu numai din partea Rusiei", „riscuri tehnologice, cum ar fi o întrerupere de curent, prăbușirea infrastructurii critice și evenimente catastrofale majore" (Republic of Austria 2024, 14);
- pentru *Cipru*: conflictul intern dintre grecii și turcii ciprioți (UNSC S/2024/527 2024, 1);
- pentru *Irlanda*: „subversiune internă a statului", „dezastre naturale, criză financiară și pandemii", „conflicte statale și interstatale", spionaj, crimă organizată transnațională, șocuri strategice (Irish Government 2015, 1, 3, 14, 16);
- pentru *Malta*: crime economice internaționale, încălcarea legilor internaţionale, etica tehnologiilor dezvoltate, armele nucleare (Government of Malta 2023, 8).

Din cercetarea efectuată, rezultă că numai Austria și Irlanda, dintre statele analizate, dețin strategii de securitate date publicității sub forma unui document oficial. Malta își organizează securitatea conform unei Strategii de Politică Externă emisă în 2023. Mai mult, dintre acestea, strategia de securitate a Austriei, nu numai că este printre cele mai noi

[50] Malta nu deține un document care să îi reflecte strategia de securitate/apărare națională. Amenințările identificate la adresa securității sale au fost extrase din documente focalizate pe strategia sa de politică externă, strategia sa cibernetică și documente ale Comisiei Europene.
[51] Malta deține o strategie de securitate cibernetică dată publicității.
[52] Malta, deși importă peste 90% din combustibili, nu are dependență energetică directă de combustibilii fosili ai Federației Ruse (European Commission 2022, 1).
[53] În Strategia de Securitate Externă a Maltei, emisă în 2023, constrângerea economică (provocarea nr. (6) comună NATO și UE) se regăsește drept „dependență economică de state mai mari" (Government of Malta 2023, 32).
[54] Malta pune acent pe reglementarea noilor tehnologii astfel încât acestea să fie utilizare rezilient de exemplu, „… a fost primul stat din lume care a emis certificate digitale de educație pe Blockchain" (Government of Malta 2023, 21).
[55] Provocarea nr. (6) este identificată în Strategia de Securitate a Austriei sub forma „dependențelor de aprovizionare" și „interferenței economice străine" (Republic of Austria 2024, 36-37).

cronologic din Europa, ci este reprezentativă pentru mediul de securitate actual, aspect exprimat în compatibilitatea deplină în identificarea amenințărilor (aceleași cu cele reliefate în Compasul Strategic), dar și prin comparație cu amenințările cuprinse în Conceptul Strategic al NATO și Compasul Strategic al UE (identificând corect caracteristica amenințării unor războaie hibride și/sau convenționale în Europa, de exemplu).

Și între statele membre UE, nemembre NATO, există aceeași tendință ca și în cazul statelor membre NATO și UE ca, în documentele lor de securitate emise după declanșarea războiului ruso-ucrainean, să se facă referire la afectarea ordinii globale internaționale de către regimurile autoritare contestatare ale celor democratice. De asemenea, documentele strategice de securitate/apărare ale statelor membre de la frontiera estică a NATO/UE (Anexa nr. 3) accentuează amenințarea percepută din partea Federației Ruse, indiferent că este una convențională sau hibridă.

2.3.3. Amenințări la adresa statelor europene nemembre NATO și UE

Statele europene nemembre NATO și UE (Elveția, Republica Moldova, Serbia și Ucraina) vor fi analizate pentru a identifica amenințările la adresa securității lor naționale. Neavând o grilă de comparație comună, respectiv un document strategic al unei organizații în care acestea fac parte, doar le vom enumera pe cele identificate conform strategiilor lor de securitate/apărare sau alte documente oficiale (în lipsa existenței unui astfel de document).

În ceea ce privește *Elveția*, stat neutru, am identificat unele amenințări de securitate în strategia sa de politică externă: amenințarea nucleară, fragmentarea normelor internaționale și a guvernării; schimbările climatice și pandemiile, „recesiunea” democratică globală, ascensiunea tendințelor și regimurilor autoritare și creșterea represiunii și restrângerea libertăților democratice în multe state; războiul de agresiune al Rusiei (Confederation Suisse 2024, 8, 11, 12, 35, 41).

În Strategia Securității Naționale a *Republicii Moldova* (stat cu neutralitate militară) se identifică ca principale amenințări la adresa securității următoarele: agresiunea militară a Federației Ruse împotriva Ucrainei și ambiția guvernului rus de a crea, pe căi militare, un coridor terestru spre Republica Moldova; operațiunile de tip hibrid; prezența militară ilegală a Federației Ruse în regiunea transnistreană; corupția;

criminalitatea organizată și/sau transfrontalieră; accelerarea schimbărilor climatice (Parlamentul Republicii Moldova 2023, 11).

Serbia, stat neutru militar, deține o Strategie națională de securitate emisă în 2021, în conținutul căreia se identifică drept provocări, riscuri și amenințări de securitate: aspirațiile separatiste, independența declarată unilateral și ilegală a teritoriului acoperit administrativ de Provincia Autonomă Kosovo și Metohija, rebeliunile armate, terorismul, proliferarea armelor de distrugere în masă, extremismul etnic și religios, activitatea de informații a actorilor străini, crima organizată, dependența de droguri, migrația ilegală în masă, problemele economice, problemele dezvoltării demografice, epidemii și pandemii de boli infecțioase, insecuritatea energetică, demarcarea incomplete a frontierelor fostelor state ale Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, dezastrele naturale și accidentele tehnice și tehnologice, schimbările climatice (The Republic of Serbia. Ministry of Defence 2021a, 25-29).

Ucraina, stat neutru din punct de vedere militar, deși în prezent agresat de Federația Rusă, în Carta Albă ce prezintă politica sa de apărare, din 2021, identifica următoarele amenințări la adresa securității sale naționale: război convențional cu Federația Rusă; amenințări hibride; amenințări cibernetice (Ministry of Defence of Ukraine 2021, 5, 38, 70).

Toate cele patru state neutre văd Federația Rusă drept principală amenințare la adresa securității lor naționale, pentru Ucraina și Republica Moldova reprezintă amenințare directă, pentru Elveția reprezintă amenințare prin ceea ce reprezintă acest război pentru ordinea și balanța de putere globală.

O parte din provocările de securitate identificate în documentele care reflectă percepția amenințării în statele nemembre NATO și UE se regăsesc și în documentele strategice analizate ale NATO și UE. Mai mult, se constată că percepția asupra provocărilor de securitate ale statelor, indiferent că sunt membre sau nemembre ale UE și NATO, reprezintă mai degrabă apanajul fenomenelor subregionale. De exemplu, statele riverane Mării Negre au o percepție a amenințării mai acută în ceea ce privește suceptibilitatea de a fi implicate într-un conflict militar direct cu Federația Rusă, țintă a armamentului nuclear al acesteia, ca și a acțiunilor subversive duse de aceasta.

2.4. Dimensiuni de securitate ale statelor europene afectate de războiul ruso-ucrainean

Securitatea este piatra de temelie pe care se fundamentează dimensiuni precum *socială, economică, energetică* sau *informațională*. Apărarea sprijină securitatea reprezentând dimensiunea *militară* a acesteia, dar și promovarea intereselor strategice ale statului în mediul internațional. Ca atare, există și o dimensiune *politică* transversală semnificativă în constituirea politicii de apărare și securitate a uni stat.

În continuare sunt prezentate rezultatele analizei de conținut și interpretării surselor documentare de specialitate (cărți, reviste, opinii ale unor experți din mass-media etc.) focalizate pe unele dintre dimensiunile securității europene identificate ca fiind afectate de războiul din Ucraina (politică, economică, militară, energetică și informațională), dar și modurile de afectare ale acestora.

În dimensiunea politică, încălcarea suveranității și integrității teritoriale a unui stat membru ONU, de către un stat membru permanent al ONU:

- a evidențiat multe incertitudini referitoare la viitoarele cerințe de securitate și apărare pe fondul contestării ordinii globale actuale, dar și necesitatea de „regândire a securității și apărării colective" (Howorth 2023, 2), astfel a apărut și conceptul de reziliență ca strategie de răspuns la tipul de agresiune utilizat de Rusia în Ucraina – războiul hibrid;
- a determinat regândirea participării Rusiei într-o serie de structuri transnaționale europene (OSCE, de exemplu);
- a determinat consolidarea solidarității Alianței și implicarea țărilor europene în sprijinul Ucrainei cu trupe, armament și asistență logistică;
- „a modificat prioritățile politice ale UE și ale statelor membre, precum și ale țărilor europene din afara UE, inclusiv ale Turciei" (Umland 2024), fapt reflectat în dorința de reconstrucție a principalelor instituții ale UE;
- a declanșat înființarea Comunității Politice Europene, nou cadru paneuropean de consultare și de relansare a relațiilor UE cu țările europene din afara UE, la care participă 45 de state (inclusiv Turcia), precum și președintele Consiliului European și președintele Comisiei Europene;
- a focalizat colaborările bi- și multilaterale ale UE cu statele europene nemembre pe domeniile securității și rezilienței naționale și transnaționale (Umland 2024).

În dimensiunea economică s-a reliefat că:

- UE și statele sale membre au oferit Ucrainei un sprijin economic, umanitar și militar fără precedent, furnizând aproape 30 de miliarde EUR în muniții și arme și antrenând aproape 40.000 de soldați ucraineni pe teritoriul UE (Borell 2024), ceea ce reprezintă un efort financiar ridicat al statelor membre;
- Uniunea Europeană a impus sancţiuni Rusiei care vizează sectoare esenţiale precum cel financiar-bancar, transporturile, energia, comerţul cu tehnologii şi produse sensibile, dar şi sancţiuni directe asupra persoanelor şi entităţilor responsabile de sprijinirea agresiunii (Marinescu 2024). În contrapartidă, Rusia a suspendat furnizarea de gaze naturale unor state europene;
- deși, în ansamblu, Uniunea Europeană a răspuns unitar prin sancțiuni economice dure împotriva Rusiei și prin sprijin politic și financiar pentru Ucraina, au existat tensiuni între unele state membre cu privire la strategii. Țări precum Ungaria, care are relații economice mai strânse cu Rusia, au avut uneori o poziție mai reținută în ceea ce privește sancțiunile, fapt ce a reliefat o oarecare fragmentare la nivel instituțional și o slăbire ușoară a coeziunii europene;
- sectorul transporturilor a fost afectat inițial prin faptul că „traficul comercial în nordul Mării Negre și în Marea Azov a fost întrerupt imediat după invazia Rusiei" (TOC Europe 2024). Totuși sistemul „culoarelor verzi" a menținut fluxul de trafic în UE și a permis lucrătorilor din sectorul transporturilor să traverseze frontierele într-un mod nediscriminatoriu.

În dimensiunea militară, readucerea războiului clasic în Europa:

- a determinat modernizarea și reconfigurarea forțelor armate în Europa, aspect reliefat în faptul că numeroase țări europene și-au revizuit strategiile de apărare;
- a declanșat aderarea la NATO a unor state europene, anterior neutre, Suedia și Finlanda;
- a determinat întărirea prezenței Alianței în Europa de Est, prin desfășurarea de forțe suplimentare în statele baltice, Polonia și România;
- a determinat creșterea cheltuielilor pentru apărare, astfel încât multe state europene și-au mărit bugetele de apărare, în special Germania, care a anunțat investiții semnificative în modernizarea

armatei sale. Această schimbare reflectă o reorientare a priorităților politice, punând accentul pe securitate și pregătire militară în fața unei potențiale amenințări rusești.

În dimensiunea energetică, interzicerea aprovizionării cu gaz rusesc:

- a dus la redefinirea politicilor energetice în contextul în care Europa a depins, în mare măsură, de gazul și petrolul rusesc, iar conflictul a pus presiune pe țările europene să-și diversifice sursele de energie. Această reorientare energetică nu doar că a afectat securitatea energetică, dar a determinat și schimbări strategice în politica externă a unor state, cum ar fi consolidarea relațiilor cu parteneri din afara Europei (de exemplu, Norvegia, Qatar sau Algeria).

În dimensiunea informațională, acțiunile de tip hibrid ale Rusiei, inclusiv atacuri cibernetice și campanii de dezinformare, care au vizat instituțiile europene au crescut nevoia statelor europene de a-și întări securitatea cibernetică și de a combate mai eficient propaganda rusă.

În concluzie, efectele conflictului ruso-ucrainean în diferite dimensiuni de securitate au fost focalizate pe accelerarea procesului de consolidare a alianțelor militare și politice în Europa, au determinat o reorientare strategică în ceea ce privește securitatea și au expus vulnerabilități economice, energetice și informaționale care trebuie abordate pe termen lung.

CAPITOLUL 3

CADRUL DE REZILIENȚĂ ÎN MATERIE DE SECURITATE A STATELOR EUROPENE

Capacitatea proactivă de a se recupera rapid după șocuri se regăsește în majoritatea definițiilor de reziliență ale organizațiilor internaționale din care face parte România. De exemplu, ONU a definit reziliența ca fiind „capacitatea unui sistem, a unei comunități sau a unei societăți expuse pericolelor de a rezista, de a absorbi, de a se adapta și de a se recupera de la efectele unui pericol în timp util și eficient, inclusiv prin conservarea și restaurarea elementelor esențiale ale acestuia, respectiv a structurilor și a funcțiilor sale de bază” (United Nations 2009, 24).

UE definește reziliența ca fiind nu numai abilitatea de a rezista și de a face față provocărilor, ci și de a trece printr-o tranziție cu respectarea principiilor de sustenabilitate, echitate și democrație, iar NATO subliniază că asigurarea rezilienței naționale și colective este esențială pentru îndeplinirea tuturor sarcinilor organizaționale de bază care țin de apărarea colectivă. Totuși, conceptul de reziliență este aplicat într-o oarecare măsură și la nivelul statelor nemembre UE/NATO, problematică, de asemenea prezentă, în capitolul de față, pe lângă cea a rezilienței principalelor două organizații internaționale din Europa, active pe dimensiunea securității și apărării, și a statelor lor membre.

3.1. Piloni și domenii de reziliență în cadrul Uniunii Europene

Reziliența este un concept central pentru Uniunea Europeană (UE), mai ales în contextul unor provocări majore, precum schimbările climatice, pandemia de COVID-19, crizele economice și geopolitice.

La nivelul Uniunii Europene, prin Strategia Globală din 2016 s-a introdus conceptul de reziliență a statelor și a societăților din vecinătatea UE ca un obiectiv central al politicii sale externe și de securitate. Ulterior, în Compasul Strategic pentru securitate și apărare din 2022 este consolidată ideea de reziliență colectivă cu accent pe protejarea infrastructurilor critice, a spațiului cibernetic și a lanțurilor de aprovizionare cu resurse de bază.

UE definește reziliența statelor sau organizațiilor „ca abilitatea nu numai de a rezista și de a face față provocărilor, ci și de a trece printr-o tranziție, într-o manieră durabilă, echitabilă și democratică” (European Commission 2023a). Mai mult, pentru UE, reziliența înseamnă „scăderea vulnerabilităților, capacitățile sporite și bunăstarea îmbunătățită” (European Commission 2023b, 3).

Reziliența la nivelul UE este construită în jurul a șase piloni:

- *tranziție verde*, reflectând „Pactul verde european ca strategie de creștere durabilă a Europei și importanța atingerii neutralității climatice până în 2050” (European Commission 2025);
- *transformare digitală* implementată prin reforme și investiții în tehnologii, infrastructuri și procese digitale (European Commission 2025);
- *dezvoltare inteligentă, sustenabilă și susținută*, asigurată inclusiv prin „coeziune economică, locuri de muncă, productivitate, competitivitate, cercetare, dezvoltare și inovare și o piață internă care funcționează bine, cu IMM-uri puternice” (European Commission 2025)
- *coeziune teritorială și socială*, având drept principal scop atenuarea impactului social al crizei, dar și combaterea sărăciei și șomajului (European Commission 2025);
- *sănătate și reziliență economică, socială și instituțională*, cu scopul, printre altele, de a crește gradul de pregătire pentru criză și capacitatea de răspuns la criză” (European Commission 2025);
- *politici pentru noua generație*, ce constau în reforme și investiții pentru educarea și dezvoltarea abilităților copiilor și tinerilor (European Commission 2025).

Acești piloni fac obiectul Facilității pentru Redresare și Reziliență, intrată în vigoare la 19 februarie 2021, ce „oferă fonduri statelor membre pentru punerea în aplicare a reformelor și a investițiilor în planurile lor de redresare și reziliență până la sfârșitul anului 2026” (European Commission 2025).

Statele membre UE și-au construit planuri de reziliență naționale în jurul acestor piloni. De exemplu, Planul Național de Recuperare și Reziliență al României este structurat în jurul pilonilor menționați, împărțiți în 15 componente, astfel încât să acopere nevoile naționale și să urmeze, în același timp, prioritățile Comisiei Europene.

Domeniile principale de reziliență în cadrul UE acoperă nu numai sectoarele de securitate, dar și dimensiuni noi de securitate, precum cea cibernetică, sau dimensiuni transsectoriale, precum infrastructurile critice, incluzând (dar fără a se limita la acestea):

a) Reziliența economică urmărită a fi realizată prin cel puțin două măsuri majore prevăzute în Strategia Europeană de Securitate Economică (European Commission 2023):

- de consolidare a economiilor naționale în termeni de asigurare a stabilității financiare, investiții în infrastructură modernă și promovarea economiei digitale;
- de reducere a dependențelor strategice, prin diversificarea lanțurilor de aprovizionare și promovarea autonomiei strategice în domenii esențiale precum tehnologiile critice, energia și materiile prime.

Pentru implementarea acestor măsuri, Facilitatea de redresare și reziliență (FRR) reprezintă piesa centrală a NextGenerationEU – planul UE de a ieși mai puternic și mai rezistent din criza actuală.

b) În sensul creșterii ***rezilienței societale,*** UE pune accent pe următoarele aspecte: menținerea statului de drept și combaterea corupției; promovarea unor noi forme de angajament democratic; construirea unei uniuni a egalității; protejarea cetățenilor UE; depășirea pandemiei de COVID-19 și construirea unei uniuni sanitare; construirea unui sistem de migrație durabil și echitabil; oferirea de sprijin umanitar (European Commission 2023c). Alte aspecte societale urmărite mai sunt promovarea incluziunii sociale și echității prin combaterea inegalităților și sprijinirea grupurilor vulnerabile și adaptarea cetățenilor la noile provocări prin promovarea educației continue și adaptarea forței de muncă la tranzițiile ecologică și digitală.

c) În ceea ce privește ***reziliența climatică și ecologică,*** la nivelul UE se află Pactul Ecologic (Verde) European (*European Green Deal*), un plan ambițios, lansat în 2019, care vizează atingerea neutralității climatice până în 2050. Principalele obiective stabilite prin acest Pact privesc: reducerea emisiilor nete de gaze cu efect de seră cu cel puțin 55% până în 2030 (comparativ cu nivelurile din 1990); transformarea economiei UE într-una circulară și sustenabilă; investiții în energie regenerabilă, transport ecologic și eficiență energetică (Pactul verde european 2024). În ceea ce privește investițiile, LIFE (2021-2027) este singurul program al UE

dedicat în mod special rezilienței ecologice și climatice (European Commission 2021b).

d) În contextul ***rezilienței militare*** a Uniunii Europene, conform Compasului Strategic, amenințările sunt abordate prin măsuri precum (EU-SC 2022): consolidarea capacităților militare comune, crearea unei forțe de reacție rapidă de 5.000 de soldați și intensificarea cooperării cu parteneri strategici. De altfel, în ceea ce privește dimensiunea de apărare a organizației, Compasul Strategic pune accent pe necesitatea unei Uniuni mai autonome din punctul de vedere al apărării și securității, capabilă să acționeze rapid și eficient.

e) Reziliența cibernetică este asigurată la nivelul UE cu ajutorul politicii de apărare cibernetică, rezultat al propunerii initiate în Compasul strategic pentru securitate și apărare adoptat de Consiliu, în martie 2022. Această politică urmărește sporirea capacității de a preveni, detecta, apăra împotriva, recupera și descuraja atacurile cibernetice care vizează UE și membrii acesteia (EU Policy on Cyber Defence 2022). De asemenea, reziliența cibernetică este și unul dintre pilonii Strategiei UE de securitate cibernetică prin implementarea căreia se urmărește să creeze rezistența la amenințările cibernetice și să se asigure că cetățenii și întreprinderile beneficiază de tehnologii digitale de încredere.

f) Reziliența infrastructurilor critice, împotriva riscurilor naturale și provocate de om, reprezintă un domeniu important al UE, deoarece se consideră la nivelul organizației că protecția infrastructurii critice și reziliența entităților critice care operează acea infrastructură sunt vitale pentru societățile moderne (European Commission 2024a). Sectoarele UE, care conțin infrastructuri critice a căror reziliență trebuie asigurată cu prioritate, converg cu cele identificate la nivelul NATO, dar abordarea lor la nivelul UE este mult mai extinsă. În tabelul nr. 4 este prezentat un scurt sumar al acestora realizat pe baza studierii Directivei UE 2022/2557 și a Regulamentului Comisiei Delegate (EU) 2023/2450, care completează Directiva menționată.

Tabel nr. 4 – *Sectoare care conțin infrastructuri europene a căror reziliență trebuie asigurată (Official Journal of the European Union 2023)*

Sector	**Descrierea infrastructurii**
Energie	Producerea, transportul și distribuția energiei (electricitate, petrol, gaze naturale).
Transport	Infrastructura rutieră, feroviară, aeriană și maritimă, inclusiv logistică și mobilitate.
Apă	Alimentarea cu apă potabilă și gestionarea apelor reziduale.

Sector	Descrierea infrastructurii
Sănătate	Infrastructura medicală, spitalele, farmaciile și producția de medicamente.
Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)	Rețelele de telecomunicații, internet și servicii de date.
Sectorul financiar	Bănci, piețe financiare, plăți electronice și alte servicii financiare.
Alimentație și agricultură	Producția, distribuția alimentelor și siguranța alimentară.
Industria chimică	Producția, stocarea și transportul substanțelor chimice periculoase.
Spațiu	Sateliți, telecomunicații și navigație prin GPS.
Administrație publică	Instituțiile guvernamentale și serviciile de bază pentru cetățeni.
Siguranță și ordine publică	Poliție, pompieri, servicii de urgență și protecție civilă.
Afaceri nucleare	Centrale nucleare, transportul materialelor radioactive și gestionarea deșeurilor nucleare.

Aceste domenii sunt interconectate, iar UE implementează strategii integrate interdomeniu pentru a întări reziliența în ansamblu. De exemplu, ciberspațiul este adesea descris ca al cincilea domeniu al activității militare, esențial în implementarea politicii de securitate și apărare comună (PSAC) a Uniunii (UE) prin intermediul celorlalte domenii (terestru, naval, aerian și spațial), deoarece capacități de apărare cibernetică robuste și rezistente (reziliente) sunt necesare pentru sprijinerea structurilor, misiunilor și operațiilor PSAC. De asemenea, un alt nivel de integrare este între planurile naționale de redresare și reziliență ale statelor membre, care sunt o parte esențială a acestui efort.

3.2. Reziliența la nivelul NATO și a statelor sale membre

Reziliența a căpătat importanță în agenda statelor și instituțiilor, mai ales din prisma capacității sale de potențare a amenințărilor hibride, specifice mediului actual de securitate. În ciuda acestui focus, NATO nu are încă o definiție oficială a rezilienței. Există totuși un acord de bază cu privire la ceea ce înseamnă reziliența pentru NATO, definită ca fiind „capacitatea individuală și colectivă de a se pregăti, de a rezista, de a răspunde și de a se recupera rapid după șocuri și perturbări și de a asigura

continuitatea activităților Alianței" (Article 3, The North Atlantic Treaty 1949) sau „capacitatea unei entități de a continua să îndeplinească funcții specificate în timpul și după un atac sau un incident" (AJP-3.19 2018).

Principiul rezilienței Organizației Atlanticului de Nord își are rădăcinile în Tratatul de la Washington: „Pentru a atinge mai eficient obiectivele prezentului tratat, părțile, separat și în comun, prin auto-ajutorarea și ajutorul reciproc continuu și eficient, mențin și își dezvoltă capacitatea individuală și colectivă de a rezista atacurilor armate" (NATO 1949, art. 3). De asemenea, „Pregătirea civilă este un pilon central al rezilienței Aliaților și un factor esențial pentru apărarea colectivă a Alianței, iar NATO îi sprijină pe Aliați în evaluarea și îmbunătățirea pregătirii lor civile" (North Atlantic Treaty Organization 2024a). Așadar, reziliența la nivelul NATO este axată profund pe sectoarele *militar* și *societal*, comparativ cu UE unde paleta este mult mai diversificată (așa cum reiese din subcapitolul 3.1. alocat domeniilor de reziliență identificate la nivelul Uniunii).

NATO îi sprijină pe aliați în consolidarea rezilienței. Astfel, la Summitul de la Varșovia din 2016, liderii aliați au convenit să sporească reziliența NATO la întregul spectru de amenințări și să dezvolte în continuare capacitatea individuală a țărilor lor, împreună cu capacitatea colectivă a NATO de a rezista oricărei forme de atac armat.

În cadrul Summitului de la Varșovia, membrii NATO au convenit asupra următoarelor șapte cerințe de bază pentru reziliența națională, în funcție de care Aliații își pot măsura nivelul de pregătire:

- „Continuitatea asigurată a guvernului și a serviciilor guvernamentale critice, de exemplu, capacitatea de a lua decizii și de a comunica cu cetățenii într-o criză;
- Asigurarea unei aprovizionări continue cu energie și planuri de rezervă pentru a gestiona întreruperile;
- Capacitatea de a face față în mod eficient mișcării necontrolate a oamenilor și de a deconflictualiza aceste mișcări din locațiile militare ale NATO;
- Asigurarea aprovizionării cu resursele de hrană și apă, protejată de întreruperi sau sabotaj;
- Capacitatea sistemelor de sănătate civile de a face față victimelor în masă și crizelor de sănătate perturbatoare;
- Asigurarea funcționării telecomunicațiilor și rețelelor cibernetice în condiții de criză. Aceasta include sisteme de comunicații fiabile, inclusiv 5G, opțiuni robuste pentru restabilirea acestor

sisteme, acces prioritar la autoritățile naționale în perioadele de criză și evaluări amănunțite ale tuturor riscurilor pentru sistemele de comunicații;
- Rezistența sistemelor de transport care să asigure că forțele NATO se pot deplasa rapid pe teritoriul Alianței și că serviciile civile se pot baza pe rețelele de transport, chiar și într-o criză" (North-Atlantic Treaty Organization 2024).

Așadar, din cele prezentate, pentru NATO, reziliența este considerată a fi prima linie de apărare concentrată pe societăți și infrastructura critică (energie, sănătate, transport, financiar, TIC, apă, alimente, ordine publică și juridică și siguranță, industria chimică și nucleară, spațiu și cercetare), acțiune care „implică sprijinirea continuității guvernării și furnizarea de servicii esențiale în statele membre și sprijin civil pentru armată" (Roepke and Thankey 2019). De altfel, „eforturile militare de apărare a teritoriului și a populațiilor NATO trebuie să fie completate de o pregătire solidă a civililor pentru a reduce potențialele vulnerabilități și riscul de atac în timp de pace, criză și conflict" (North-Atlantic Treaty Organization 2024).

Conceptul strategic al NATO, adoptat la Madrid, în 2022, subliniază faptul că asigurarea rezilienței naționale și colective este esențială pentru îndeplinirea tuturor sarcinilor de bază și sprijinirea eforturilor de a proteja națiunile, societățile și valorile comune (NATO 2022, 1), în contextul în care competitorii strategici caută să exploateze deschiderea, interconexiunea și digitalizarea statelor membre (NATO 2022, 3).

În ceea ce privește agresiunea continuă și activitățile de destabilizare ale Rusiei în estul Ucrainei și în regiunea Mării Negre începând cu 2014, aliații NATO le-au condamnat. În consecință, aceștia au decis să suspende orice cooperare practică civilă și militară cu Rusia, lăsând în același timp deschise canalele de comunicare politice și militare, concomitent impunând sancțiuni Rusiei, a căror severitate a crescut în timp, pentru a slăbi efortul de război al Kremlinului. Mai mult, în contextul de amenințare creat, ca măsură rezilientă, Alianța, prin membrii săi, și-a sporit gradual prezența în Marea Neagră și a intensificat cooperarea maritimă cu Ucraina și Georgia.

Consolidarea rezilienței este o parte integrantă a posturii de descurajare și apărare a NATO (Ministerul Afacerilor Externe 2024). De altfel, *Capstone Concept* (NWCC), aprobat în 2021, „contribuie la eforturile Alianței de a-și consolida postura de descurajare și apărare și

oferă o viziune în sprijinul menținerii și dezvoltării în continuare a avantajului militar decisiv al NATO și adaptării continue a instrumentului militar de putere până în 2040" (NATO's Strategic Warfare Development Commnad 2021).

Accentul cheie al conceptului Capstone este așezat pe reziliența militară, iar scopul său general este de a crește înțelegerea rezilienței militare și a interdependențelor acesteia cu reziliența civilă. NATO necesită o mai bună înțelegere a rezilienței sale militare, începând cu definirea acesteia ca un strat al rezilienței mai ample a Alianței, crearea unei evaluări a deficiențelor critice și a riscurilor asociate pentru Alianță și recunoașterea și evidențierea dependenței instrumentului militar de putere de reziliența civilă (Civil-Military Cooperation Centre of Excellence 2024). Așadar, reziliența este o combinație de capacitatea militară și pregătire civilă. O reprezentare a modalității de abordare a rezilienței strategice la nivelul NATO este cuprinsă în Anexa nr. 4.

În cele ce urmează, prezentăm pe scurt principalele contribuții cu capacități militare ale statelor membre NATO pentru îmbunătățirea efortului de securitate colectivă și creșterea nivelului de reziliență militară a organizației:

- *Albania*: modernizarea forțelor sale armate; eforturile de a-și consolida capacitatea de a identifica, de a rezista și de a răspunde amenințărilor hibride și provocărilor nonmilitare; intenția de a atinge 2% din PIB-ul pentru cheltuielile de apărare ale NATO; participarea la misiunea de menținere a păcii KFOR a NATO în Kosovo și la misiunea NATO în Irak, contribuind în același timp cu trupe la grupurile de luptă multinaționale din Letonia și Bulgaria; contribuție la securitatea maritimă (s-a alăturat la operațiunea NATO Sea Guardian în 2023 și s-a oferit să găzduiască o nouă bază navală NATO la Porto Romano); (NATO Parliamentary Assembly 2024);
- *Belgia*: „Apărarea belgiană trebuie să fie capabilă să își îndeplinească cele cinci misiuni – pregătirea națională și reziliența, apărarea colectivă, proiectarea forțelor în străinătate care contribuie la securitatea colectivă, diplomația apărării și ajutor pentru societatea belgiană – care sunt interconectate cu interesele vitale și strategice ale Belgiei" (Royal Higher Institute for Defence 2021, 2);
- *Bulgaria*: a găzduit nenumărate exerciții și antrenamente comune axate pe creșterea pregătirii comune și a contribuit la misiunile cheie ale NATO, cum ar fi misiunea de menținere a păcii în Kosovo și misiunea de antrenament a NATO în Irak; găzduiește Centrul de excelență al NATO

pentru managementul crizelor și răspunsul la dezastre, care dezvoltă reziliența și capacitatea de a se adapta și de a răspunde la orice număr de potențiale evenimente de criză; găzduiește un grup de luptă multinațional (U.S Embassy in Bulgaria 2024);

- *Croația* contribuie la reziliența NATO prin: poziționarea sa strategică în regiunea Balcanilor de Vest și accesul la Marea Adriatică; modernizarea capacităților sale militare (achiziția de avioane F-16); participarea la misiuni internaționale (*Resolut Support* din Afganistan, misiunea de poliție aeriană din statele baltice, forțe armate integrate în diferite grupuri de luptă NATO, inclusiv în cele desfășurate pe flancul estic, ca răspuns la amenințările din partea F. Ruse); cooperarea sa regional (Croația găzduiește și participă la exerciții NATO, cum ar fi *Immediate Response* și alte antrenamente multinaționale care îmbunătățesc interoperabilitatea între forțele armate ale statelor membre și este activă în inițiative regionale precum *Adriatic Charter*, care sprijină cooperarea militară între statele din zona Adriaticii) (Republic of Croatia. Ministry of Foreign and European Affairs 2024 a);
- *Republica Cehă* urmărește creșterea rezilienței sale militare prin sporirea imediată a producției industriale în toate segmentele cheie ale industriei sale de apărare, extinderea capacității reale de luptă a armatei prin aplicarea riguroasă a inovațiilor și a experienței de pe câmpurile de luptă ucrainene, în special în ceea ce privește sistemele autonome și contracararea operațiunilor de dezinformare ale Kremlinului (Pavel 2024);
- *Danemarca* are trasate o serie de obiective de creștere a rezilienței sale: plasarea unei brigăzi eficiente formată din până la 4.000 de soldați într-o unitate independentă; montarea de rachete de apărare aeriană cu rază scurtă și, eventual, cu rază lungă pe fregatele Marinei Regale Daneze; îmbunătățirea capacității de a combate amenințările submarinelor; consolidarea capacității apărării daneze, a Gărzii Interne și a rezervelor de a se mobiliza, concomitent cu protejarea infrastructurii și furnizarea de sprijin gazdă altor forțe NATO din Danemarca; îmbunătățirea capacității de apărare cibernetică (Danish Ministry of Defence 2022);
- *Estonia* găzduiește grupul de luptă multinațional condus de Regatul Unit al NATO la Tapa, Poliția Aeriană Baltică a NATO la Baza Aeriană Ämari, un nou hub regional pentru Acceleratorul de inovare a apărării al NATO pentru Atlanticul de Nord (DIANA) și Centrul de excelență pentru apărare cibernetică cooperativă al NATO din Tallinn. Concomitent, peste 3% din produsul său intern brut este direcționat către

bugetul de apărare, angajându-se să cheltuiască 1,6 miliarde de euro pentru rachete cu rază lungă, spunând că va aloca un sfert din bugetul său militar pentru muniție în „anii următori” (Ferran 2024). De asemenea, statul estonian „intenționează să propună ca membrii Forței expediționare comune conduse de Regatul Unit, o coaliție de țări NATO din nordul Europei, să angajeze cel puțin 2,5% din PIB pentru cheltuielile de apărare, ca răspuns la amenințarea continuă din partea Rusiei” (Goncharova 2024);

- *Finlanda*, stat membru din 2023 și stat partener din 1994, urmărește creșterea rezilienței sale prin: îmbunătățirea capabilităților proprii și creșterea interoperabilității acestora cu ale Alianței; oferirea de sprijin pentru operațiunile și misiunile conduse de NATO (a contribuit cu un batalion la forța de menținere a păcii condusă de NATO din Bosnia și Herțegovina, în 1996, 2002-2014 forțele sale armate au participat în ISAF, a furnizat personal pentru KFOR etc.). De asemenea, o contribuție importantă o reprezintă angajarea sa în Comitetul de Reziliență al NATO și cooperarea cu aliații în evaluările regionale, securitatea aprovizionării, protecția infrastructurii critice și acordarea de sprijin reciproc în abordarea consecințelor unui accident sau dezastru major în zona euroatlantică (North Atlantic Treaty Organization 2024a);
- *Franța* are o contribuție majoră la NATO fiind al treilea cel mai mare contributor la bugetele militare și civile ale NATO (cheie unică de alocare de 10,63%) (Ministere de l'Europe et des Affaires Etrangeres 2022). De asemenea, Franța are aproape 780 de militari detașați la entitățile NATO (Ministere de l'Europe et des Affaires Etrangeres 2022). Pe lângă numeroasele participări cu trupe și armament la operațiile și misiunile NATO (KFOR, ISAF, Unified Protector etc.), în urma agresiunii armate a Rusiei împotriva Ucrainei, în 2022, Franța a decis să-și sporească contribuția la reasigurarea aliaților, desfășurând în România un contingent francez de 500 de oameni, contribuind cu 200 de militari în grupul consolidat de prezență înaintată în Estonia și 4 avioane de luptă Mirage 2000-5, care au fost dislocate pentru misiuni de poliție aeriană în Polonia (Ministere de l'Europe et des Affaires Etrangeres 2022). Franța își îmbunătățește reziliența permanent și prin exerciții, de exemplu, „la începutul lunii noiembrie 2024, Forța Aeriană și Spațială Franceză a lansat *Agile Combat Employment* (ACE), desfășurând avioane de luptă Rafale în baze din Germania și în Croația, exersând desfășurarea, așezarea și operarea unui element de luptă dintr-un loc îndepărtat” (NATO Newsroom 2024a);

- *Germania*, membru fondator al NATO, participă la creșterea rezilienței sale și a NATO pe ansamblu prin: intensificarea eforturilor de a contracara operațiunile maligne de influență străină; adresarea corupției ca amenințare la adresa securității; protejarea infrastructurilor critice, diversificarea surselor de import de alimente și energie pentru a contracara eventuale sincope sau șantaj etc. De asemenea, intenționează alocarea printr-un fond special, 100 de miliarde de euro, pentru modernizarea Bundeswehr și achiziționării de echipamente de apărare standard (NATO Parliamentary Assembly 2023a). Pe viitor, Germaia „are un rol crucial de jucat în consolidarea capacităților de apărare și descurajare ale NATO pe termen lung și ca lider în stimularea rezilienței și păstrarea avantajului tehnologic al Alianței" (NATO Parliamentary Assembly 2023a);
- *Grecia* pune la dispoziția Alianței infrastructură militară critică, o poziție de apărare robustă și un angajament ferm față de principiile democratice și dreptul internațional (NATO Parliamentary Assembly 2024b). Angajamentul său de reziliență se reflectă în eforturile Greciei de a-și moderniza forțele armate și capacitățile militare, inclusiv investiții semnificative în forțele sale navale și aeriene, cum ar fi achiziționarea de avioane de luptă F-16 și F-35 avansate și îmbunătățirea flotei sale navale. Cota sa din cheltuielile de apărare dedicate echipamentelor noi a atins 36%, cu mult peste ținta NATO de cel puțin 20% (NATO Parliamentary Assembly 2024b);
- *Islanda*, stat membru care nu deține o armată proprie, operează un sistem de apărare și supraveghere aeriană (IADS), care face parte din Sistemul integrat de apărare aeriană NATO, compus din patru locuri radar și un sistem de comandă și control aerian controlat central, și care sprijină misiunile de supraveghere aeriană ale forțelor aeriene aliate ale NATO în Islanda, pentru a asigura menținerea suveranității aeriene (Government of Iceland 2024);
- *Italia* contribuie la efortul de reziliență militară prin: conducerea grupului de luptă al NATO din Bulgaria; sprijinul adus în desfășurarea NATO în Ungaria și în Letonia; desfășurarea avioanelor italiene pentru a proteja spațiul aerian și navele aliate pentru a menține deschise căile maritime cruciale; conducerea misiunii de menținere a păcii în Kosovo, KFOR, ce promovează stabilitatea în Balcanii de Vest (North Atlantic Treaty Organization 2024d);
- *Letonia* cheltuiește peste 2% din PIB pentru apărare și găzduiește peste 1.250 de forțe multinaționale ale grupului de luptă Forward Presence (eFP) consolidat NATO condus de Canada (Integrated Country Strategy

(ICS). Latvia 2024a). Alte obiective de reziliență ale statului leton mai sunt: întărirea suveranității prin abordarea vulnerabilitățile sale la influență malignă; abordarea eficientă a problemelor de corupție; abordarea provocărilor globale și regionale (Integrated Country Strategy (ICS). Latvia 2024a);

- *Lituania* contribuie la NATO prin: alocarea a 2,5% din PIB costurilor de apărare; implicarea în misiuni și operațiuni internaționale conduse de NATO în Balcani, Afganistan (unde a condus echipa provincială de reconstrucție din Ghowr), Irak și în alte părți; unitățile terestre, navale, aeriene și speciale lituaniene sunt desemnate în mod constant să supravegheze și, după caz, să participe la Forța de răspuns a NATO și la VJTF, întărind astfel efortul la apărarea colectivă, gestionarea crizelor sau operațiunile internaționale (Ministry of National Defence. Republic of Lithuania 2024);
- *Luxemburgul* „participă la Fondul de inovare al NATO și investiții în capacitățile de vârf ale NATO, inclusiv următoarea generație de aeronave NATO de avertizare timpurie și supraveghere AWACS", intenționează să ajungă la 2% cu contribuția sa bugetară din PIB pentru cheltuielile de apărare și „este unul dintre cei 20 de aliați care participă la o coaliție menită să consolideze apărarea antiaeriană a Ucrainei" (North Atlantic Treaty Organization 2023);
- *Muntenegru* sporește reziliența militară a NATO prin: îmbunătățirea prezenței militare în Letonia și în Bulgaria; sprijinirea eforturilor NATO de menținere a păcii în Kosovo; contribuția la construirea unor forțe de securitate mai eficiente și mai incluzive în Irak; angajamentul de a cheltui 2% pentru apărare (North Atlantic Treaty Organization 2024b), dar și prin „măsurile luate împotriva amenințărilor hibride, în calitate de prim beneficiar al echipei NATO de sprijin contra acțiunile hibride" și „prin aderarea la grupul de răspuns rapid al NATO" (Sevinc 2024);
- *Țările de Jos* contribuie la NATO în diferite moduri: exerciții, misiuni și desfășurare militară (unul dintre sediile operaționale ale NATO este situat în Brunssum,în exerciții și misiuni participă cu echipamente militare (la operațiunea Enduring Freedom din Afganistan în 2001 a furnizat nave și avioane) și aerodromuri olandeze sunt utilizate de aliați pentru a transporta echipamente militare etc.); asistență, în caz de atacuri, care încalcă articolul al Tratatului de la Washington din 1949; de asemenea, au asigurat misiuni de instruire pentru a consolida poliția și armata în Afganistan (Government of Netherlands 2024a);

- *Macedonia de Nord*, aliată a NATO din 2020, a contribuit la diferite misiuni și operații ale NATO (cu trupe în Afganistan și la grupul de luptă din Bulgaria, precum și prin facilitarea deplasării a 1000 de militari NATO în Kosovo) (North Atlantic Treaty Organization 2023);
- *Norvegia*, membru fondator al NATO, deține un rol major în Alianță. Pe lângă numeroasele partricipări la operații și misiuni ale Alianței, Norvegia se remarcă prin: contribuțiile la grupul de luptă multinațional al NATO din Lituania; misiunile de poliție aeriană ale NATO; cheltuielile sporite pentru apărare ale Norvegiei (asumarea a peste 2%) (North Atlantic Treaty Organization 2024b). Pentru viitor, guvernul norvegian a asumat, prin Planul său pe termen lung (LTP) privind apărarea, o creștere istorică a cheltuielilor pentru apărare, alocând un total de 1 624 de miliarde NOK până în 2036 (aproape dublare a bugetelor anuale în comparație cu nivelurile actuale) (Black, Fedina și Eken 2024). De asemenea, Guvernul și-a subliniat intențiile de: a procura noi fregate, submarine și alte nave pentru marină; a consolida apărarea antiaeriană a Norvegiei; de a extinde armata de la una la trei brigăzi; de a crește Garda Națională la 45.000 de soldați; și de-și îmbunătăți capabilitățile de avertizarea timpurie prin investiții în capacități de colectare a informațiilor, cum ar fi sistemele și sateliții fără echipaj (Black, Fedina și Eken 2024);
- *Polonia* deține a treia armată a NATO ca număr de personal, contribuie activ la NATO prin: întărirea structurilor și asumarea funcțiilor de către comandamentul Corpului Multinațional Nord-Est din Szczecin, Polonia; găzduirea, în Bydgoszcz, a Unității de Integrare a Forțelor NATO (NFIU); devenirea unei țări cadru pentru forțele terestre incluse în VJTF din anul 2020 (Ministry of National Defence. Republic of Poland 2024). De asemenea, cheltuielile de apărare ale Poloniei urmează să crească la 4,7% din PIB în 2025, iar statul polonez intenționează să achiziționeze 32 de avioane de luptă Lockheed Martin F-35 și 96 de elicoptere de atac Apache (Szakacs și Badohal 2024);
- *Portugalia* contribuie la efortul NATO prin misiunea de poliție aeriană și grupul de luptă multinațional din România, găzduirea Academiei Cibernetice NATO, Centrului Comun de Analiză și Lecții Învățate, precum și a Forțelor Navale de Lovitură și Sprijin NATO (STRIKFORNATO) (North Atlantic Treaty Organization 2023);
- *România* a avut contribuţii substanţiale la operaţiile şi misiunile NATO prin participarea cu efective şi mijloace militare la: Forţa Internaţională pentru Asistenţă de Securitate (ISAF), misiunea NATO –

KFOR, *Operaţia Unified Protector* (OUP), Misiunea NATO de instruire a forţelor de securitate irakiene (NTM-I), operaţia Active Fence, operaţia NATO de combatere a terorismului Active Endeavour (OAE), operaţia de contracarare a pirateriei *Ocean Shield* (OOS) şi Misiunea *Resolute Support* (RSM) din Afganistan (Ministerul Afecerilor Externe 2024). De asemenea, România găzduieşte Centrul de Excelenţă NATO HUMINT la Oradea;

- *Regatul Unit al Marii Britanii* (UK) a avut o serie importantă la contribuții la NATO, dar le vom aminti doar pe cele care sprijină reziliența militară a NATO la momentul prezent. Astfel, prin strategia sa de apărare „NATO First", UK pune accent pe prioritizarea capabilităților necesare pentru apărarea, în scurt timp, a statului englez și a aliaților NATO, împotriva Rusiei (UK Government 2024), sens în care guvernul englez se angajează să crească bugetul apărării de la nivelul său 2024/2025 de 2,32% din PIB (57 de miliarde de lire sterline) la 2,5% din PIB (Chalmers 2024);
- *Slovacia* găzduiește Centrul de excelență pentru eliminarea munițiilor explozive (EOD CoE) din Trenčín și Unitatea de integrare a forțelor NATO Slovacia (NFIU SVK), care a participat recent la Exercițiul Scutul Slovac 23 – menit să testeze gradul de pregătire și interoperabilitatea dintre forțele armate slovace și aliații NATO (North Atlantic Treaty Organization 2023). De asemenea, statul slovac găzduiește „un grup de luptă multinațional NATO, desfășoară forțe în Letonia și planifică să investească 2% din PIB în apărare" (North Atlantic Treaty Organization 2023);
- *Slovenia* contribuie la securitatea din Balcanii de Vest, o regiune de importanță strategică pentru Alianță, inclusiv prin rolul critic pe care îl joacă în asigurarea faptului că KFOR continuă să își îndeplinească mandatul ONU. De asemenea, a participat la o serie de misiuni NATO și la grupurile de luptă multinaționale din Letonia și Slovacia, dar și la Misiunea de asistență militară a UE în sprijinul Ucrainei, care are ca scop instruirea membrilor forțelor armate ucrainene, sporind astfel capacitatea și reziliența acestora (Slovenska Vojska 2024);
- *Spania* găzduiește sediul Centrelor de operațiuni aeriene combinate – Comandamentul aerian aliat în Torrejón de Ardoz, care controlează spațiul aerian din sudul Europei; precum și Centrul de Excelență pentru Dispozitive Explozive Improvizate, situat în Hoyo de Manzanares (Madrid), și Cartierul General Terestru al Forței de Înaltă Pregătire din Bétera (Valencia), care are un Stat Major Internațional și are

posibilitatea de a îndeplini rolul de Cartier General al Corpului de Dislocare Rapidă al Alianței Nord-Atlantice. De asemenea, Spania contribuie la Sistemul de apărare antirachetă balistică al NATO, cu șase distrugătoare americane AEGIS staționate la Baza Navală Rota (Ministerio de Asuntos Exteriores, Union Europea Y Cooperation 2024);

- *Suedia*, membru al NATO din 7 martie 2024, contribuie la efortul colectiv prin: poziția sa geostrategică care a permite întăririlor, cum ar fi unitățile și echipamentele de apărare, să ajungă în Europa din America de Nord; capacitatea de a sprijini alți aliați, inclusiv ca națiune gazdă; expertiză regională și resurse militare adaptate condițiilor nordice; oferirea de sprijin pentru Poliția Aeriană NATO, forțele maritime permanente ale NATO și participarea la prezența sporită a NATO în Europa de Est (prezența avansată sporită a NATO în Bulgaria, Estonia, Letonia, Lituania, Polonia, România, Slovacia și Ungaria). Suedia va contribui în cadrul perspectivei de 360 de grade a NATO, ceea ce înseamnă că NATO va avea capacitatea să abordeze amenințările din toate direcțiile (Government Offices of Sweden 2024a);
- *Ungaria* și-a crescut numărul forțelor de rezervă și bugetul alocat cheltuielilor de apărare. De asemenea, din 2016, Ungaria a început un program de achiziții multianual pentru a procura echipamente moderne pentru forțele terestre și aviația. În 2023, aproximativ 40% din bugetul de apărare al Ungariei a fost legat de cercetare și dezvoltare și inovare, ceea ce este dublu față de cerința NATO (Stepper 2024). Totuși, în contextul actual, guvernul ungar dorește să-și redefinească statutul de membru al Alianței din dorința de a nu participa la nicio misiune externă spațiului statelor membre ale NATO, inclusiv Ucraina (Politico 2024).

Reziliența militară și reziliența societală sunt strâns legate, deoarece, pe de o parte, sectorul militar al securității oferă sectorului societal mijloacele de a absorbi șocul și de a răspunde la orice urgență, armata furnizând coloana vertebrală a continuității guvernării, iar, pe de altă parte, sectorul militar se bazează pe existența forțelor armate pe deplin încorporate în societatea pe care sunt menite să o apere. Totuși, trebuie să se țină cont de faptul că o stare ridicată de pregătire necesită suficient personal, securitatea aprovizionării cu echipamente și un sistem de comandă și instruire pentru transformarea resurselor umane, materiale și financiare în capacități utilizabile.

În pofida ideii de capacitate colectivă, consolidarea rezilienței este, mai degrabă, o responsabilitate națională, deși NATO a elaborat linii

directoare care pot servi națiunilor ca punct de referință pentru evaluările naționale în domenii precum energie sau comunicaţii strategice[56].

În ceea ce privește realitatea contribuției la efortul comun (Anexa nr. 5), în pofida angajamentului tuturor statelor membre de a cheltui cel puțin 2% pentru apărare, se estimează că opt membri NATO nu vor atinge obiectivul în 2024 (Croația – 1,81%, Portugalia – 1,55%, Italia – 1,49%, Canada – 1,37%, Belgia – 1,30%, Luxemburg – 1,29%, Slovenia – 1,29% și Spania – 1,28%) (Forces News 2024). Evident, aceste procente înseamnă neatingerea în totalitate a angajamentelor ce țin de cele menționate anterior.

Gândirea rezilienței statelor membre NATO este influențată semnificativ de apartenența acestora la organizație, totuși, o analiză mai atentă relevă unele diferențe semnificative între ele și deschide un spațiu pentru însușirea reciprocă a unor lecții învățate ale unora de la celelalte. De exemplu, comparând reziliența Norvegiei cu a Republicii Cehe, un expert consideră că: „Norvegia ar trebui să acorde atenție aspectelor legate de reziliența securității naționale, care sunt consolidate de apartenența la UE, precum și de dezbaterea mai lungă privind reziliența la dezinformare în Republica Cehă, care ar putea învăța din gândirea norvegiană despre coordonarea eforturilor civile și militare în abordarea amenințărilor de securitate și militare” (Daniel 2023). Așadar, unele diferențe de reziliență apar și din dubla calitatede stat membru al NATO și UE.

3.3. Strategii, politici, planuri și programe de reziliență națională a statelor europene

În subcapitolul de față se urmărește gradul de corelare a provocărilor (amenințări, riscuri și pericole), identificate în capitolul 2[57] ca afectând securitatea și apărarea națională a statelor europene[58], cu măsurile naționale ale statelor europene (în termeni de identificare a existenței unor documente oficiale – strategii/politici/planuri/ programe –, care au fost elaborate/implementate pentru contracararea amenințărilor comune identificate la nivel NATO/UE și cele particulare ale statelor). De asemenea, în tabel (coloana 3) se marchează dacă statele europene dețin

[56]Aceste linii directoare, materializate în cerințe, sunt actualizate în mod regulat în fața noilor evoluții, precum introducerea standardelor comunicațiilor 5G.
[57]Comune și diferite față de cele 13 identificate la nivelul NATO/UE pentru fiecare stat european.
[58]Indiferent că aparțin NATO/UE, sau nu sunt membre ale acestor organizații.

sau nu o strategie formală, integrată de reziliență națională, în urma documentării pe website-urile oficiale ale statelor respective sau ale organizațiilor din care fac parte.

Ca metodă de cercetare se folosește analiza comparativă, exprimată tabelar în Anexa nr. 6, între provocările[59] naționale ale fiecărui stat european identificate în coloana 2 (rezultat al analizei din capitolul 2) și conținutul strategiilor/politicilor/ planurilor/programelor implementate la nivel multisectorial sau sectorial de reziliență (coloana 4) pentru a identifica dacă acestea sunt adresate în aceste documente, iar dacă sunt adresate sunt marcate în sectorul de securitate în care se încadrează și strategia/politica/planul/programul respectiv (în coloana 5). Astfel, rezultă o grilă de provocări (elaborată pe sectoare de securitate – multisectorial, politic, militar, economic, societal și de mediu) (Tabelul nr. 5) a căror reziliență este abordată, cel puțin la nivel normativ, prin documente de tipul celor menționate mai sus.

Tabelul nr. 5 *– Provocări ale sectoarelor de securitate adresate în documente programatice de reziliență*[60]

Sectorul de securitate	**Tipuri de provocări de securitate gestionate prin strategii/politici/planuri/programe reziliente**
Multisectorial	- acțiuni asupra instituțiilor, infrastructurilor și populației unui stat (atacuri hibride la adresa infrastructurilor critice, resurselor naturale de energie și hrană și a sistemelor politice; activități de influențare/manipulări informaționale/ interferențe străine; acțiuni la adresa sănătății fizice, psihice și digitale a indivizilor; dezastre ecologice sau tehnologice).
Politic	- contestarea valorilor liberale; slabă guvernare; corupție; tensiuni între partidele politice; slaba politică de descurajare nucleară; atacuri la adresa suveranității statelor; separatism; polarizare; discriminare/rasism; încălcări ale drepturilor omului; antisemitism; conflicte de interese; excluziune socială/discriminare a unor categorii de indivizi (minorități).

[59] Provocări = amenințări, riscuri, pericole.

[60] Evident această împărțire a provocărilor de securitate pe sectoare este oarecum forțată deoarece, în funcție de context, unele dintre acestea pot afecta mai multe sectoare, deși ele în sine nu sunt catalogate drept provocări hibride. De exemplu, amenințări cibernetice proliferate sub forme diferite (atacuri și intruziuni, spionaj, furtul de proprietate intelectuală, răspândire de informații false, criminalitate și chiar terorism), pot avea un impact negativ profund, multisectorial, asupra funcționării sistemului politic, reputației internaționale a statului, economiei și sistemului financiar, funcționării infrastructurii critice, securității publice, capacității de apărare, securității cetățenilor, asigurării necesităților de bază ale vieții și funcționării sistemului de protecție împotriva dezastrelor naturale și tehnologice.

Sectorul de securitate	Tipuri de provocări de securitate gestionate prin strategii/politici/planuri/programe reziliente
Economic	- atacuri fizice sau hibride asupra infrastructurilor critice fizice și digitale; insecuritate financiară și fiscală; constrângere economică; ineficiență energetică/sincope energetice; lacune în digitalizare; deficite de dezvoltare; trafic ilicit de bunuri și servicii; concurența globală pentru piețe, materii prime, parteneri și influență; spionaj economic; sărăcie; inegalități sociale/excluziune socială; inegalități de dezvoltare, piața de muncă deficitară; concurență neloială;
Militar	- acțiuni militare directe; utilizarea ofensivă a capacităților nucleare; folosirea de tehnologii emergente și disruptive în scopuri armate; proliferarea armelor chimice, biologice și radiologice; terorism; mine neexplodate; insecuritate maritimă/piraterie; acțiuni maligne provenite din spațiu/spațiul cosmic;
Societal	- pandemie și focare epidemice; insecuritate alimentară; atacuri cibernetice; fundamentalism/extremism/radicalizare; migrație neregulată/migrație illegală, insecuritate sanitară; criminalitate organizată/infracționalitate gravă; diviziuni sociale; lacune în protecția socială, educație, știință și cercetare; probleme demografice; infracțiuni subversive; lipsa de adăpost;
De mediu	- efectele schimbărilor climatice; ecologice/la adresa mediului natural și a biodiversității (poluare, inundații, despădurire agresivă, deșeuri etc.).

La o primă vedere, după parcurgerea strategiilor multisectoriale/sectoriale identificate pentru fiecare stat european în parte, se observă că acestea urmăresc cu prioritate provocările de securitate (riscuri, amenințări, pericole), care sunt considerate că afectează direct securitatea statului respectiv, fiind indicate ca atare în documentele lor strategice de apărare/securitate. De exemplu, toate statele europene (Albania, Austria, Belgia, Bulgaria, Croația, Cipru, Republica Cehă, Danemarca, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Letonia, Lituania, Luxemburg, Malta, Macedonia de Nord, Țările de Jos, Polonia, Portugalia, Slovacia, Slovenia, Spania, Suedia și Regatul Unit al Marii Britanii), care au identificat extremismul ca fiind amenințare la adresa securității lor naționale dețin strategii specifice (uneori coroborând extremismul cu terorismul în respectivele strategii – Austria și Portugalia, de exemplu). Totuși, există diferențe în interesul acordat acestei amenințări exprimat în faptul că unele state deținând strategii/planuri de

acțiune neactualizate pentru contracararea acesteia (Bulgaria – 2015, Republica Cehă – 2013, Danemarca – 2015, Polonia – 2014, Spania – 2010 etc.).

Există exemple în care statele, deși își raliază documentele strategice de securitate și apărare la amenințări identificate la nivelul NATO/UE, în plan concret nu materializează aceste eforturi. De exemplu, Albania care identifică utilizarea ofensivă a capacităților nucleare drept provocare la adresa securității sale naționale și deține o strategie pentru neproliferarea armelor de distrugere în masă (inclusiv nucleare), nu a semnat sau ratificat încă Tratatul privind interzicerea armelor nucleare, spre diferență de alte state precum Austria, care au identificat aceeași amenințare, dar au semnat și/sau ratificat Tratatul amintit. Totodată, Austria care identifică și activitățile de influențare ca fiind amenințare la adresa securității sale „nu deține o strategie națională de combatere a dezinformării" (Centre for Media Pluralism and Media Freedom 2025), dar deține o Strategie națională anticorupție, deși nu identifică această provocare de securitate în strategia sa de securitate.

Printre provocările de securitate identificate la nivel NATO/UE există unele, precum *utilizarea ofensivă a capacităților nucleare*, pentru contracararea cărora se observă acțiuni comune, precum cea a statelor membre NATO care, deocamdată, nu au semnat Tratatul privind interzicerea armelor nucleare, adoptat în 7 iulie 2017 și intrat în vigoare la 22 ianuarie 2021. Similar, adresarea provocării de *proliferare a armelor chimice, biologice și radiologice* se face de către statele membre ale UE prin implementarea strategiei organizației împotriva armelor de distrugere în masă în legislația națională, singurele state identificate din analiză ca deținând un document strategic național explicit pentru contracararea acestei provocări fiind Bulgaria și Croația.

Provocarea de securitate identificată drept *contestarea valorilor liberale* este atât un deziderat comun adresat în documente stategice ale NATO și UE, dar și în strategii specifice ale unor state naționale (precum Austria, Belgia, Republica Cehă, Danemarca, Estonia, Franța, Germania, Grecia, Luxemburg, Țările de Jos, Regatul Unit al Marii Britanii, Slovacia, Spania, Suedia).

În ceea ce privește strategiile, politicile, planurile, programele de reziliență națională ale statelor europene, acestea nu țintesc numai atenuarea/eliminarea provocărilor (amenințărilor, riscurilor, pericolelor) identificate în sectoarele de securitate, ci conțin și măsuri specifice pentru eliminarea/diminuarea vulnerabilităților ce face posibilă materializarea

respectivelor amenințări identificate în documentele strategice ale statelor membre. De exemplu, pentru managementul *efectelor schimbărilor climatice*, în strategii sunt luate în calcul modalități de protejare și înbunătățire a exploatării terenurilor agricole[61] (Bulgaria, Danemarca, Finlanda, Franța, Germania, Italia, Țările de Jos, România, Spania, Suedia), sănătății umane (Albania, Danemarca, Germania, Italia, Letonia, Norvegia, Polonia, Regatul Unit al Marii Britanii, Spania, Suedia, Slovenia), mediului natural - biodiversității (Grecia, Muntenegru, Slovenia, Spania, Suedia, Ungaria, Regatul Unit al Marii Britanii, Slovacia), bioeconomiei (Austria, Danemarca, Germania, Franța, Irlanda, Italia, Letonia, Lituania, Țările de Jos, Spania, Finlanda, Norvegia, Suedia, Ungaria), infrastructurilor critice (Albania, Austria, Estonia, Islanda, Luxemburg, Țările de Jos, Norvegia, Portugalia), resurselor energetice și aprovizionării cu energie (Islanda, Letonia, Norvegia, Regatul Unit al Marii Britanii), economiei și societății pe ansamblu (Croația, Spania, Slovenia etc.). Similar, pentru asigurarea *securității energetice* se pune accent pe decarbonizare (inclusiv energie regenerabilă și emisii de gaze cu efect de seră), eficiență energetică, piață internă a energiei, cercetare, inovare și competitivitate în domeniul energetic (în special, în statele membre UE, dar și pentru state nemembre precum Albania, Bosnia și Herțegovina, Elveția, Georgia, Islanda, Republica Moldova, Muntenegru, Norvegia, Serbia, Regatul Unit al Marii Britanii, Ucraina).

Pentru statele membre ale Uniunii Europene, planuri multisectoriale de reziliență construite în jurul celor șase piloni sunt implementate la nivel național. Mai mult, din analiza Anexei nr. 6 se poate constata că planurile existente de reziliență nu sunt construite urmărind neapărat sectoarele, ci provocările de securitate întâmpinate.

Un aspect important ce privește modalitatea în care este gândită rezilienţa și strategiile sale aferente în Europa este legat de faptul că 23 dintre statele NATO sunt membre ale Uniunii Europene, ceea ce a dus la lansarea, la 11 ianuarie 2023, a *Grupului operativ UE-NATO: Consolidarea rezilienței și protecția infrastructurii critice*. În cadrul acestui Grup, conform declarațiilor „UE și NATO vor împărtăși cele mai bune practici, vor spori conștientizarea situației partajate, vor dezvolta principii cheie

[61] În esență, toate statele membre UE au documente strategice privind terenurile agricole, pentru că acest lucru este condiționat de prevederile Politicii Agricole Europene și Pactul Ecologic European. Diferența dintre ele este că unele pun accent pe eficiența economică (de exemplu, Polonia, România), altele pe mediu și ecologie (Franța, Țările de Jos, Germania).

pentru îmbunătățirea rezilienței, inclusiv măsuri de atenuare și acțiuni de remediere" (European Commission 2023c). Domeniile vizate pentru cooperare sunt: energie, infrastructură digitală, transport și spațiu. De altfel, cele două organizații au desfășurat primul Dialog Structurat pe domeniul cibernetic pe 4 octombrie 2024, „cu scopul de a-și consolida cooperarea în domeniul securității cibernetice și al apărării cibernetice" (European Union External Action 2024c). Acesta este al șaptelea „dialog structurat" instituit între UE și NATO în cadrul punerii în aplicare a celor trei declarații comune din 2016, 2018 și 2021 privind cooperarea UE-NATO. De altfel, UE-NATO au dialoguri structurate privind mobilitatea militară, reziliența, tehnologii emergente și disruptive, climă și apărare, spațiu și industria de apărare.

Provocările diverse de securitate cu care se confruntă organizațiile și statele europene în prezent subliniază tendința unor abordări reziliente de tip „total defense" (apărare totală), „whole-of-society" (toată societatea), „whole-of-government" (guvernare integrată), „all-hazards" (toate amenințările), de obicei în formule combinate.

Total Defense (apărarea totală) este modelul bazat pe „suma resurselor civile și militare ale țării, care lucrează împreună pentru a preveni și a gestiona crizele, conflictele armate și războiul. Apărarea totală face parte din cooperarea civil-militară, dar se limitează la a include sprijinul reciproc și cooperarea dintre Forțele Armate și societatea civilă în legătură cu crizele de politică de securitate și conflictele armate" (DSB, the The Norwegian Directorate for Civil Protection 2025).

Whole-of-Society (întreaga societate) este un model care implică mobilizarea întregii societăți, inclusiv civili, sector privat, autorități locale și centrale, ca părți interesate în procesul de reziliență pentru a răspunde la amenințări – militare și nonmilitare (Ruggiero, Piotrowicz și Lijo 2024).

Whole-of-Government (guvernare integrată) reprezintă modelul bazat pe strategii coordonate interinstituțional, construite pentru a face față orice tip de risc (dezastre, pandemii, atacuri etc.), cu implicarea guvernului în ansamblu (Aoki, Tay și Rawat 2023). Totuși, acesta reprezintă un model limitat, care nu este utilizat doar de sine stătător pentru că nu face referire la parteneriatul public-privat, absolut necesar în momentul materializării unei amenințări și declanșarea unei crize indiferent de sectorul de securitate afectat.

All-Hazards (toate amenințările) reprezintă modelul global bazat pe un cadru cuprinzător și integrat de pregătire pentru situații de urgență,

adoptat la planificarea măsurilor de răspuns și atenuare pentru „toate amenințările” care pot apărea (Survey & Certification Group 2017).

Definițiile prezentate anterior nu sunt agreate în totalitate în comunitatea academică sau discursul politic, dar le-am considerat necesare pentru a putea identifica unele diferențe de abordare a rezilienței de către statele europene.

În tabelul de mai jos, sunt prezentate schematic mențiunile explicite, implicite, parțiale sau ambigue la utilizarea tipurilor de abordări reziliente în documente sau pe website-uri oficiale ale unor instituții ale statelor analizate.

Tabelul nr. 6 *– Regăsirea conceptului de reziliență și abordărilor reziliente în documentele oficiale ale statelor europene*

Tipul de referință	**Abordări reziliente**	**Stat european**	**Sintagmă/sursă oficială**
Referință explicită	Total defence (apărare totală)	Suedia	„Apărarea totală a Suediei afectează întreaga societate. Apărarea totală este activitatea necesară pentru a pregăti Suedia pentru război. Aceasta constă în două părți: apărarea militară și apărarea civilă” (Swedish Ministry of Defence 2025a).
		Norvegia	„Carta albă privind pregătirea totală este concepută să ne introducă într-o nouă eră, una în care trebuie să fim mai bine echipați pentru a face față unei situații de criză sau unui război (Norwegian Office of Prime Minister 2025).
		Lituania	„Principiul esențial al apărării Lituaniei – apărarea totală, ceea ce înseamnă că toate resursele sunt mobilizate pentru apărarea Lituaniei și sunt utilizate toate mijloacele atât militare, cât și nemilitare” (Ministry of National Defence. Republic of Lithuania 2023b).
	Whole of society (întreaga societate)	Regatul Unit al Marii Britanii	Abordarea „integrată a societății” este o strategie pentru abordarea provocărilor naționale complexe prin promovarea colaborării și a responsabilității comune în diverse

Tipul de referință	Abordări reziliente	Stat european	Sintagmă/sursă oficială
			sectoare, incluzând guvernul, sectorul privat, mediul academic, societatea civilă și comunitățile locale. Această abordare este utilizată pentru a consolida securitatea națională, reziliența națională, sănătatea publică și creșterea economică prin valorificarea diverselor expertize, resurse și capacități prezente în întreaga țară, mai degrabă decât să se bazeze exclusiv pe acțiunile guvernamentale (UK Cabinet Office 2023) .
		Franța	Franța adoptă o abordare „la nivelul întregii societăți" prin încurajarea colaborării dintre guvern, societatea civilă și cetățeni pentru a aborda probleme complexe și a construi democrații mai rezistente, deschise și inclusive, așa cum se vede în planurile sale de acțiune ale Parteneriatului pentru o Guvernare Deschisă (OGP), în angajamentul său față de drepturile omului prin parteneriate multipartite și în concentrarea sa pe bunăstarea psihică a indivizilor, ca respon-sabilitate societală (General Secretariat for Defence and National Security 2020a).
	Whole of Government (guvernare integrată)	Polonia	Strategia de Securitate Națională în vigoare pune accent pe capacitățile statului, eforturile continue de consolidare a rezilienței și a pregătirii printr-o implicare societală mai largă și o cooperare public-privată, deși persistă provocări izolate (President of the Republic of Poland 2020).
	All Hazards (a tuturor amenințărilor)	Țările de Jos	În Strategia de Securitate Națională se amintește „reziliența împotriva diferitelor tipuri de amenințări" (Duch Government 2019, 4).

Tipul de referință	Abordări reziliente	Stat european	Sintagmă/sursă oficială
		Germania	„Infrastructurile critice (pe scurt KRITIS) sunt amenințate în diverse moduri. Prin urmare, trebuie luată în considerare o abordare care să țină cont de toate amenințările pentru protejarea lor” (BBK f.a.).
		Islanda	Abordarea națională a Islandei în materie de reziliență este o strategie multifațetată care combină adaptabilitatea culturală cu gestionarea proactivă a riscurilor, parteneriate internaționale solide și investiții strategice în infrastructură și securitate digitală (DEPARTMENT OF CIVIL PROTECTION AND EMERGENCY MANAGEMENT 2016) (Nordic Cooperation 2025).
		Irlanda	„În conformitate cu bunele practici internaționale, managementul situațiilor de urgență în Irlanda se aliniază la abordarea tuturor amenințărilor” (Department of Housing, Local Government and Heritage. Ireland 2021a).
Referință implicită	Total defence	Estonia	În Strategia de Securitate Națională se face referire la „reziliența întregului stat și a populației sale” și „Estonia își consolidează reziliența într-un mod cuprinzător și coordonat” (Republic of Estonia. Government 2023a, 9, 11).
		Letonia	Apărare cuprinzătoare (Ministry of Defence. Republic of Latvia 2023b).
		Finlanda	„Securitatea cuprinzătoare stă la baza rezilienței societății finlandeze în perioade de criză. În modelul operațional de securitate cuprinzătoare, funcțiile vitale ale societății sunt asigurate prin cooperarea autorităților, întreprinderilor, organizațiilor și cetățenilor în toate circumstanțele și la toate nivelurile. Punctul de plecare îl

Tipul de referință	Abordări reziliente	Stat european	Sintagmă/sursă oficială
			reprezintă aranjamentele și legislația pentru condiții normale (The Finnish Security Commitee 2024).
		România	În SNAp 2021, Reziliența în România este definită „ca o capacitate dual: inerentă (a indivizilor, comunităților și statului de a rezista și se adapta), dar și construită (prin acțiuni de prevenire, pregătire și recuperare rapidă) în fața șocurilor, crizelor și amenințărilor, inclusiv cele de natură militară, economică sau de mediu” (Administrația Prezidențială 2020, 11).
Referință parțială	Whole of society	Republica Moldova	Referință la conceptul de reziliență societală în Strategia Națională de Securitate.
		Ucraina	Referință la conceptul de reziliență în Strategia Națională de Securitate.
Referință ambiguă	Protecție civilă /reziliență cuprinzătoare	Elveția	„Abordare holistică este necesară pentru menținerea rezilienței într-un peisaj complex al riscurilor considerând dificultățile geopolitice și fragmentarea, accelerarea riscurilor de catastrofe naturale, valorificarea inteligenței artificiale și a tehnologiei” (Swiss Re Group 2025).
		Spania	PLEGEM este instrumentul operațional pentru integrarea completă a Sistemului Național de Protecție Civilă în Sistemul Național de Securitate (PLEGEM 2023).
		Italia	Abordarea privind reziliența la toate tipurile de dezastre implică integrarea reducerii riscului de dezastre (RRD) în toate sectoarele și nivelurile de guvernanță, concentrându-se pe prevenire, pregătire și răspuns rapid, cu un accent cheie pe schimbul de cunoștințe și promovarea cooperării dintre protecția civilă și alte instituții (Civil Protection Department 2019).

Deși încă larg folosit de statele europene, odată cu constatarea că modelul *all-hazards* devine inadecvat odată cu provocările noi și din ce în ce mai complexe, cum ar fi intensificarea dezastrelor naturale și proliferarea amenințărilor precum pandemiile și atacurile cibernetice, acesta începe a fi folosit în combinație cu alte modele de reziliență prezentate anterior. De exemplu, Strategia „Preparedness Union" a Uniunii Europene este conturată pentru a preveni și a reacționa la amenințările și crizele emergente, dar promovează combinarea modelelor „all-hazards" (toate amenințările), cu abordările „whole-of-society" (întreaga societate) și „whole-of-government" (guvernare integrată) (European Commission 2025b).

Un model combinat total defense/whole of society este adoptat, în principal, de statele baltice (Suedia, Finlanda și Norvegia). Astfel:

- pe lângă aderarea la NATO, Suedia deține o strategie de apărare totală care include apărare civilă și militară, se bazează pe mobilizarea întregii societăți – cetățeni, autorități locale, companii, ONG-uri – pentru a asigura continuitatea funcțiilor vitale ale statului atât pe timp de pace, cât și în timp de război (Tillberg, Berndtsson și TIillberg 2025, 40–56). În acest sens, a introdus un ghid casnic („In Case of Crisis or War") (The Swedish Civil Contingencies Agency (MSB) 2024a), din 2017 a revenit la un fel de conscripție civilă pentru tineri, indiferent de gen, iar din 2025 a crescut vârsta conscripților până la 70 de ani (Reuters 2025);
- Finlanda folosește doctrina total defence (de apărare totală), unde toate sectoarele guvernamentale și economice sunt integrate în planificarea apărării (Finnish Government 1991). Mai mult, aceasta deține aprovizionări strategice și adăposturi civile extinse pentru o capacitate de ~86% din populație (rescEU 2025);
- Norvegia a reactivat conceptul de apărare totală reînființând adăposturi antibombă în clădirile publice, securizând comunicațiile, implicând afaceri și autorități locale în planuri de răspuns şi mobilizare societală (Politico 2025) (Norwegian Communications Authority f.a.).

Estonia, Letonia și Lituania au inclus, în strategiile lor de reziliență în materie de securitate și apărare, elemente de apărare totală, cu accent pe reziliența societății, participarea civică și pregătirea populației, importate din cultura de securitate a Suediei, a Finlandei și a Norvegiei

(Wrange, Bengtsson și Brommesson 2024). Asemănător modelului de reziliență promovat de statele baltice fruntașe a fost preluat și de Danemarca, dar într-o formulă mai lejeră având în strategiile sale de securitate și planurile de apărare civilă aspecte de reziliență totală.

Regatul Unit al Marii Britanii face referire la „un răspuns al întregii societăți" (UK Ministry of Defence 2023), îndemnând societatea pe ansamblu să contribuie la reziliență.

Franța are o abordare a rezilienței din perspectiva tuturor amenințărilor sens în care intenționează să publice un manual care să fie diseminat întregii populații care să conțină un îndrumar de pregătire, reacție și implicare, în situația oricărui tip de crize, fie că sunt naturale, tehnologice, cibernetice sau legate de securitate (Lilley 2025).

România, în ceea ce privește reziliența la dezastre generate de „riscuri naturale, biologice și tehnologice" (Guvernul României 2024b, 10), prin Strategia Națională pentru Reducerea Riscurilor de Dezastre (2023-2035), vizează combinarea multisectorială a modelelor „all hazards" (toate amenințările), whole-of-society (întreaga societate) și „all government" (guvernare integrată) implicând atât sectorul public, cât și comunitățile locale și toată societatea.

Dincolo de strategiile de reziliență gândite de statele europene la nivel național, cooperarea internațională în cadrul organismelor, precum UE și NATO, este esențială și pentru dezvoltarea unei unități și unei abordări robuste pentru combaterea operațiunilor de influență malignă străină, dar și pentru descurajarea utilizării dezinformarii ca armă. De altfel, buna guvernare și o infrastructură de securitate digitală și instituțională rezistentă la șocuri este o primă linie de apărare și o precondiție esențială pentru prevenirea și contracararea amenințărilor hibride. Printre măsurile specifice se numără cele preventive. Astfel, pe lângă măsurile tipice de contraspionaj și contraterorism, sunt incluse inițiative și campanii pentru îmbunătățirea alfabetizării media și sensibilizarea publicului la manipularea socială, eforturi de consolidare a strategiei de comunicare strategică a guvernelor și inițiative de stabilire a standardelor care promovează calitatea în jurnalism și organisme massmedia responsabile.

3.4. Practici reziliente la nivelul național al României

Acest subcapitol a fost realizat prin extinderea materialului propriu „Romanian resilience from the perspective of security sectors in a globalized world", publicat în revista *Strategic Impact,* No.4/2023 (Atanasiu 2023), urmărind să aducă claritate aspectelor cheie care necesită practici reziliente concentrate în diferite sectoare de securitate, pentru îmbunătățirea rezilienței naționale a României, prin exploatarea Planului Național de Recuperare și Reziliență.

Planul Național de Recuperare și Reziliență al României se bazează pe cei șase piloni (tranziție verde; creștere inteligentă, durabilă și incluzivă; coeziune socială și teritorială; sănătate și reziliență economică, socială și instituțională; transformare digitală; și politici pentru următoarea generație), identificați la nivelul Uniunii Europene, care acoperă nevoile naționale în sectoarele de securitate (NextGeneration EU 2024). Aceștia sunt integrați în strategiile naționale sectoriale finanțate cu investiții europene, în principal, prin Facilitatea de redresare și reziliență, dar și de alte cadre financiare multianuale adiacente (de exemplu, politica de coeziune legată de sprijinirea IMM-urilor, investiții într-o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon, cercetare, inovare și dezvoltare teritorială (EuregioDataStories 2024) sau Politica Agricolă Comună utilizată pentru a asigura viitorul agriculturii și silviculturii, precum și pentru realizarea obiectivelor Pactului Verde European (European Commission 2024a)).

În identificarea de practici rezilente la nivel național se consideră ca subiecți ai acestora instituțiile, infrastructurile și populația statului. În acest sens, se pleacă de la tabelul următor, în care sunt cuprinși câțiva indicatori de reziliență identificați în statistici internaționale (UN Sustainable Development Goals Indicators, European Resilience Dashboard, State Resilience Index, The Lloyd's Register Foundation World Risk Poll etc.), așa cum se relevă în articolul sursă amintit mai sus.

Tabelul nr. 7 - *Factori de reziliență pentru sectoarele de securitate națională din România (Atanasiu 2023, 27-28)*

Sectorul de securitate națională	**Factori/indicatori/piloni de reziliență**[62]
Politic	- guvernare robustă; - lidership politic înalt; - stabilitate politică; - societate civilă puternică; - încredere în instituțiile naționale; - controlul corupției.
Militar	- performanța personalului și tehnicii militare; - stat-membru în organizații colective de securitate; - investiții bugetare în apărare.
Societal	- coeziune socială; - sistem educațional competent; - cultura toleranței și egalității; - sănătate publică; - acces la mediu natural; - stat de drept; - moștenire culturală; - sistem judiciar.
Economic	- PIB/locuitor; - investitii străine; - industrie puternică; - utilizarea durabilă a resurselor; - monedă națională echilibrată; - acces la resurse; - egalitatea veniturilor.
De mediu	- ecosisteme stabile; - acces la surse de apă; - energie curată.
Toate/mai multe sectoare	- infrastructură critică națională robustă; - spațiu și capabilități cibernetice protejate; - pregătire eficientă în caz de dezastre; - incluziunea social a diferitelor categorii de populație; - cultura de securitate.

[62] Factorii de rezistență sunt extrași din factorii, elementele sau pilonii utilizați pentru a cuantifica în *FM Global Resilience Index*, *The Lloyd's Register Foundation World Risk Poll* și *State Resilience Index*.

Reiterăm faptul că binomul indicatori de reziliență – practici reziliente prezentat anterior „nu reprezintă o iterație exhaustivă, ci una explicativă, cu cele mai multe nevoi, în ceea ce privește reziliența națională pentru România” (Atanasiu 2023, 26). Dar, pe fondul acestui binom (prezentat în tabelul de mai sus) coroborat cu tipologia provocărilor de securitate pentru România (tabelul nr. 6), prezentăm câteva practici reziliente, pentru fiecare dintre sectoarele de securitate, așa cum au fost identificate în documentele de politică ale ONU, NATO, UE și România, dar și în literatura de specialitate care conține experiența unor state cu reziliență ridicată.

În sectorul politic sunt propuse ca practici de îmbunătățire a rezilienței:

- diminuarea amenințărilor la adresa suveranității statului (Cîrciumaru, F. (coord) 2021, 17), prin cooperare internațională și diplomație;
- furnizarea continuității guvernului și serviciilor critice guvernamentale (Roepke and Thankey 2019);
- reprezentarea și implicarea societății civile în proiectele guvernamentale;
- construirea încrederii publice în instituțiile statului;
- îmbunătățirea capacității guvernamentale pentru acțiune eficientă și efectivă (Guvernul Romaniei 2024);
- implicarea sectorului privat în realizarea politicilor statului;
- combaterea corupției și risipei și îmbunătățirea transparenței instituționale (Howell 2013, 7).

În sectorul militar:

- „abordare mai solidă, integrată și coerentă pentru construirea unei reziliențe naționale și la nivelul întregii Alianțe împotriva amenințărilor și provocărilor militare și nemilitare la adresa securității” (NATO-SC 2022, 7);
- cooperarea militară consolidată în formatele stabilite în regiune;
- „menținerea și dezvoltarea capacității individuale și colective de a rezista atacurilor armate” (Article 3, The North Atlantic Treaty 1949);
- creșterea cheltuielilor de apărare la peste 2% din PIB.

În sectorul societal:

- sprijin social multidimensional, în special pentru categoriile defavorizate de persoane (bătrâni, copii, femei, migranți, persoane cu dizabilități etc.);
- definirea legislației pentru îmbunătățirea instrumentelor de combatere a amenințărilor hibride (terorism, dezinformare, extremism, discurs instigator la ură etc.);
- „asigurarea educației de calitate și incluzivă, adaptarea resurselor umane la dinamica pieței muncii și a tehnologiei, combaterea sărăciei și promovarea incluziunii sociale, asigurarea unor servicii de sănătate de calitate accesibile tuturor" (Ministry of Investments and European Projects 2023, 13);
- „creșterea calității vieții cetățenilor și reducerea diviziunii economice și sociale" (Ministry of Investments and European Projects 2023, 13).

Pentru a-și spori ***reziliența în sectorul economic,*** în România este necesară îmbunătățirea în continuare a condițiilor-cadru pentru economia națională prin creșterea atractivității sale ca locație pentru investiții străine, îmbunătățirea sistemelor de educație, cercetare, inovare și crearea de locuri de muncă atractive pentru populație. Aceasta se poate realiza prin următoarele practici:

- o mai bună absorbție a fondurilor UE și naționale pentru inovare și tehnologii de pe piață (Ministry of Investments and European Projects 2023, 6);
- „investiții în inovare și capital bazat pe cunoaștere" (OECD 2014, 4);
- reducerea decalajelor dintre nivelul de dezvoltare din diferite regiuni (Ministry of Investments and European Projects 2023, 13);
- „creșterea competitivității economice și a nivelului de digitalizare pentru a sprijini transformarea economică inovatoare și inteligentă a României" (Ministry of Investments and European Projects 2023, 13);
- furnizarea de energie electrică fiabilă, sigură și accesibilă" (Stout, et al. 2019, 2).

În sectorul de mediu:

- armonizarea practicilor de management forestier cu cele privind conservarea biodiversităţii şi protecţia mediului (Consiliul Uniunii Europene 12319/21 ADD 1 2021, 31);
- gestionarea optimă a deșeurilor;
- reducerea surselor de poluare;
- implementarea practicilor „verzi" de bugetare (Consiliul Uniunii Europene 12319/21 ADD 1 2021, 171);
- necesitatea utilizării sustenabile a resurselor (European Commission 2023b, 43).

În toate/mai multe sectoare de securitate:

- „capabilități civil-militare solide care susțin guvernarea și construiesc și mențin pregătirea operațională în fața urgențelor, crizelor sau conflictelor naționale" (Institute for Security Governance 2021, 1);
- creșterea incluziunii cetățenilor pe dimensiunile sociale, politice și economice ale statului (după modelul statelor baltice);
- dezvoltarea culturii de securitate a societății în ansamblu pentru a minimiza vulnerabilitățile;
- gestionarea eficientă a crizelor și existența planurilor de urgență pentru provocările și amenințările la adresa securității naționale preconizate pe termen mediu (schimbări climatice[63], acțiuni de destabilizare ale Federației Ruse etc.) (Administrația Prezidențială 2020, 21);
- „dezvoltarea unor mecanisme proprii de reacție rapidă și eficientă și, în mod inerent, a unei culturi a securității solid dimensionate – inclusiv în rândul cetățenilor săi" (Administrația Prezidențială 2020, 6);
- asigurarea unui stoc de educație, sănătate, venituri și securitate alimentară pentru fiecare cetățean pentru a evita sincope în „domenii vitale, precum economia, sănătatea sau educația" (Administrația Prezidențială 2020, 6);
- „împărtășirea și evaluarea politicilor și practicilor de reziliență de succes din diferite alte state" (United Nations 2020, 74).

[63]„Principala amenințare la adresa securității naționale constă în producerea schimbărilor bruște de temperatură, în special verile secetoase, ploile torențiale și inundațiile ulterioare" (Cîrciumaru, F. (coord) 2021, 21).

Evident, fiecare pilon al rezilienței UE se reflectă în cel puțin unul sau mai multe sectoare de securitate, dar cel mai mult în securitatea națională în ansamblu. De exemplu: tranziția verde face parte din sectoarele de securitate economică și de mediu; creșterea inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii este abordată în sectoarele economice, societale și de mediu; coeziunea socială și teritorială – sectoare politice, economice, societale; transformarea digitală și politicile pentru următoarea generație fac parte din toate sectoarele de securitate.

CONCLUZII

În prezent, mult disputatul fenomen al globalizării se dovedește a avea efecte dintre cele mai diverse și contrare. Indiferent de sectoarele de securitate pe care le afectează, aduce cu sine conjugarea și uneori juxtapunerea mentalităților, comportamentelor și acțiunilor actorilor – indivizi, state, organizații etc. – care, deși manifestă rezistență la schimbare în diferite măsuri, în cele din urmă, nu pot decât să se adapteze, să se transforme, să conlucreze – să capete reziliență – pentru a face față acestei tendințe, generată de însăși dezvoltarea societății și a tehnologiilor moderne, ce se insinuează în toate domeniile vieții umane.

O lume conectată și interdependentă oferă numeroase oportunități de creare, de bunăstare și de securitate pe care nu le-am amintit în studiu, nefiind țintite de tematica abordată. În același timp, mediul de securitate devine din ce în ce mai complex și nesigur, fiind supus schimbărilor rapide și noilor provocări emergente. La aceste transformări contribuie și efectele negative ale schimbărilor climatice, tendințele demografice dezechilibrate și migrația necontrolată a populației, dezvoltarea noilor tehnologii cu dublu uz și globalizarea nereglementată a economiei. De asemenea, Internetul își asumă un rol din ce în ce mai important în crearea proceselor sociale. Așadar, globalizarea reprezintă catalizatorul complex al mediului actual de securitate.

Toate cele trei concepte, „globalizare”, „securitate” și „reziliență”, nu au definiții general acceptate, deși subiectele lor au luat o multitudine de perspective în literatura de specialitate diferite. Totuși, toate au în comun caracteristica generală, dezvoltarea lor viitoare, care preocupă, în principal, societățile, statele și organizațiile.

În ceea ce privește legătura dintre cele trei, în timp ce globalizarea și securitatea sunt fenomene care trebuie abordate în epocile contemporane pentru bunăstarea structurilor umane organizate, reziliența vine ca o soluție pentru acestea. De asemenea, practicile de reziliență trebuie să fie multidimensionale pentru a sprijini toate sectoarele de securitate afectate de globalizarea pe mai multe straturi.

Securitatea intersectează domenii de importanță critică pentru coeziunea și reziliența generală a statelor și a societăților: economie, energie și tehnologie, cultură, mediu, educație, asistență medicală și

legături sociale, în general. Mai mult, ca efect al globalizării și al interconectării lanțurilor de aprovizionare, inclusiv în industriile strategice, repercursiunile unei amenințări de securitate sunt resimțite dincolo de granițele statelor și organizațiilor țintite de aceasta.

Din analiza documentelor strategice ale statelor membre NATO și UE, reies două constatări majore: majoritatea statelor membre NATO care sunt membre și ale UE (dar și Marea Britanie, care nu mai este membru UE) dețin strategii de securitate/ apărare date publicității, sau alte documente strategice oficializate similare (excepțiile sunt restrânse: Grecia, Islanda, Italia), parte dintre ele actualizate postdeclanșarea războiului ruso-ucrainean. În schimb, trei state membre ale UE și nemembre NATO din Europa, respectiv Irlanda, Cipru și Malta nu au dezvoltate încă, sau făcute publice, strategii de securitate/apărare oficializate în documente specifice.

În majoritatea documentelor strategice referitoare la securitate și apărare ale statelor europene (indiferent dacă sunt membre/nemembre NATO/UE), emise după declanșarea războiului ruso-ucrainean, există referiri la afectarea ordinii globale internaționale contestată de către regimuri autoritare.

NATO și UE se concentrează pe un set de 13 amenințări comune identificate (acțiune militară directă în regiune, utilizarea capacităților nucleare de către Federația Rusă, atacuri hibride – directe și/sau indirecte, manipularea aprovizionării cu resurse energetice/insecuritate energetică, constrângere economică, folosirea malignă a tehnologiilor emergente și disruptive, influențarea, dezinformarea și propaganda, terorismul, migrația neregulată, de multe ori însoțită de instrumentalizarea ei, proliferarea armelor chimice, biologice și radiologice – AMD, efectele negative ale schimbărilor climatice, contestarea ordinii globale actuale), dar poziția geografică a statelor sale membre europene, experiența istorică, dependențele energetice și rolul strategic al acestora în cadrul organizațiilor respective au creat diferențe în percepția amenințărilor.

Setul de amenințări comune ale NATO și UE se regăsește și în strategiile naționale de securitate/apărare ale statelor europene, integral sau în parte. Astfel, printre statele care identifică drept provocări[64] de securitate tot setul se numără Albania, Austria, Germania, România,

[64] Așa cum aminteam în capitolul 2, percepția statelor europene asupra a ceea ce reprezintă risc, amenințare sau pericol de securitate, este diferită la nivel național așa că am considerat în analiză tot ceea ce transpare din respectivele documente strategice drept „provocare", termenul având capacitatea de a încorpora toate celelalte noțiuni.

Slovacia, Spania (state membre ale uneia sau ambelor organizații). De asemenea, există state care își asumă doar parte dintre amenințările comune, de exemplu: Belgia include, în documentele proprii, 12 dintre cele 13 amenințări (fără acțiunea militară directă din partea Federației Ruse); Franța, tot 12 (fără amenințarea produsă de influențare, dezinformare și propagandă); Italia nu identifică din setul respectiv contestarea ordinii globale actuale drept amenințare; Țările de Jos nu face referire la amenințarea nucleară; Regatul Unit nu include proliferarea armelor chimice, biologice și radiologice între amenințări în documentele naționale etc.

Pentru statele din Europa de Est, de pe flancul estic al NATO, în țări precum Polonia, România, Suedia, țările baltice), proximitatea față de Federația Rusă sau vecinătatea directă cu zona conflictului ucrainean, coroborată cu experiența istorică a influenței sovietice, fac ca percepția amenințării provenită din această direcție în formele ei posibile (conflict direct, amenințare nucleară, atacuri hibride etc.) să fie foarte ridicată. Concomitent, pentru țările europene cu dependență energetică ridicată dată de resursele rusești, dar nesituate în proximitatea Federației Ruse (Germania, Grecia, Malta), percepția amenințării este mai degrabă moderată. Totodată, state din Europa de Vest (precum Belgia, Franța, Italia, Spania, Portugalia sau Țările de Jos) au o percepție moderată spre scăzută a amenințării rusești, identificând ca amenințări prioritare terorismul, instabilitatea din regiunile învecinate (Sahel, de exemplu) și migrația.

Pentru statele nemembre UE/NATO, percepția amenințării provenită din partea Federației Ruse este variabilă, aceasta fiind influențată de relațiile bilaterale și politicile lor energetice. De exemplu: pentru Republica Moldova, percepția amenințării este ridicată din cauza proximității duble cu granița rusă și zona conflictului ruso-ucrainean; pentru Serbia, Rusia nu este o amenințare, ci un aliat strategic, iar în Bosnia și Herțegovina percepția este divizată pe linii etnice (Federația Bosniaco-Croată percepe Rusia drept factor destabilizator devreme ce îi sprijină pe separatiștii sârbi, iar Republica Srpska consideră Rusia un protector legitim împotriva Occidentului). Pentru Austria, percepția amenințării legată de Federația Rusă este una scăzută, dar în creștere spre moderată pe fondul declanșării războiului ruso-ucrainean, dar nu din motivul percepției unei amenințări militare directe, ci drept consecință a relațiilor economice și energetice apropiate cu Rusia. Similar, pentru Elveția, percepția amenințării este una scăzută fiind identificată din

perspectiva afectării ordinii internaționale, decât din perspectiva amenințării militare.

Reziliența a câștigat doar recent o atenție larg răspândită din partea academică și a factorilor politici, mai ales în contextul crizelor multiple (financiare, migraționiste, pandemice, energetice, război clasic în Europa etc.). De obicei, aceasta este văzută drept abilitate a unui stat, sistem sau societate de a anticipa, rezista, răspunde și a se redresa rapid în urma unor șocuri sau crize cu menținerea funcțiilor esențiale ale acelui stat, sistem sau societate.

Analiza rezilienței, spre deosebire de analiza riscului, nu pune doar accentul pe prevenirea și/sau contracararea amenințărilor, ci și pe diminuarea vulnerabilităților și pe capacitatea unui sistem de a se recupera după o varietate de posibile perturbări.

NATO și UE au arătat că construirea rezilienței este o soluție bună pentru creșterea nivelului de securitate al organizațiilor. Prin urmare, și politicile statelor au devenit treptat mai concentrate pentru a oferi reziliență sectoarelor și dimensiunilor sale de securitate.

În context european, din analiza strategiilor naționale, multisectoriale și sectoriale, ale statelor de pe continent a reieșit faptul că termenul „reziliență" este utilizat transversal cu referire pentru domenii diverse, de la securitate multisectorială (în ideea de consolidare a capacităților de răspuns la crize hibride, atacuri cibernetice și campanii de dezinformare), politică (în ideeea contracarării corupției, interferențelor electorale, dezinformării și propagandei politice, polarizării sociale, eroziunii instituționale), economică (în termeni de reducere a dependenței energetice și de dezvoltare economică a statelor în curs de dezvoltare), societale (pentru promovarea rezilienței democratice prin protejarea statului de drept, libertății presei și combaterii dezinformării) și de mediu (în termeni de integrare a obiectivelor de reziliență climatică).

La nivelul Uniunii Europene, prin Strategia Globală din 2016 s-a introdus conceptul de reziliență a statelor și a societăților din vecinătatea UE ca un obiectiv central al politicii sale externe și de securitate. Ulterior, în Compasul Strategic pentru securitate și apărare din 2022 este consolidată ideea de reziliență colectivă cu accent pe protejarea infreastructurilor critice, a spațiului cibernetic și a lanțurilor de aprovizionare cu resurse de bază.

Toate statele membre ale Uniunii Europene dețin cel puțin un Plan Național de Redresare și Reziliență transmis și aprobat în cadrul Facilității de Recuperare și Reziliență cu acoperire multisectorială, bazat pe pilonii

stabiliți la nivel organizațional (economie, digitalizare, energie verde etc.). Mai mult, există state care au document-cadru denumit Strategie Națională de Reziliență (Franța), sau în strategiile naționale de securitate și/sau strategii sectoriale prezintă intenția de a deveni mai reziliente (Belgia, România, Germania, Spania). Totodată, unele state și-au conturat practici și strategii naționale foarte explicite legate de pregătire și reziliență (Finlanda). Totuși, definirea și modul de utilizare a rezilienței variază semnificativ între state, de la foarte general la foarte specific (de exemplu, infrastructuri critice, rețele de aprovizionare, securitate energetică, securitate sanitară etc.).

Pentru NATO, reziliența este considerată prima linie de apărare a statelor membre, fiind o componentă centrală a securității colective. Astfel, este văzută mai degrabă ca fiind o capacitate strategică integrată, nu un concept abstract, ci chiar o formă de descurajare nonmilitară, demonstrând adversarilor că societățile statelor aliate pot continua să funcționeze și sub presiunea noilor amenințări.

Printre prioritățile curente ale organizației se află reziliența energetică și tehnologică în termen de reducere a dependenței de resurse externe, reziliența democratică pentru combaterea dezinformării și influenței maligne din partea terților, integrarea rezilienței în planificarea apărării și exercițiile Alianței și consolidarea parteneriatului civil-militar și a legăturii transatlantice.

În general, strategiile/politicile/planurile/practicile (multi)sectoriale de reziliență ale statelor europene țintesc cu prioritate diminuarea/eliminarea amenințărilor identificate a le afecta direct sectoarele de securitate proprii, indiferent dacă acestea sunt sau nu comune cu cele identificate la nivelul NATO/UE (acțiune militară directă.

Fiecare stat european își adaptează politicile de reziliență în funcție de specificul național, dar există unele tendințe comune printre care am identificat:

- interconectivitatea statelor, ca urmare a identificării rezilienței ca fiind o responsabilitate comună la nivel european, implicând cooperare regională;
- abordarea holistică, fapt reliefat chiar în strategiile/conceptele/cartele naționale (de securitate/apărare) ale statelor analizate care cuprind abordări pe multiple dimensiuni economice, sociale, tehnologice, ecologice și multisectoriale de securitate;

- guvernanță multinivel, devreme ce prin intermediul implementării conceptului de reziliență la nivel NATO și UE se combină și acțiunea la nivel național, cu cea de la nivel regional și euroatlantic;
- combinarea abordărilor reziliente, pentru a acoperi întreaga paletă de amenințări (all of hazards), cu folosirea tuturor instrumentelor existente la nivelul statului (all of government) și a tuturor actorilor societății (all of society), pentru menținerea securității în toate sectoarele (politică, economică, militară, societală și de mediu).

Singurul răspuns național la amenințările complexe de astăzi este o abordare holistică a securității la nivel guvernamental și pe ansamblul societății. Dar aranjamentele de securitate economică, cibernetică și de mediu pentru construirea rezilienței sistemul instituțional și societal necesită abordări pe termen lung, strategice și interconectate.

BIBLIOGRAFIE

PRESIDÊNCIA DO CONSELHO DE MINISTROS. „Portugal's National Strategy for High-Capacity Network Connectivity (2023-2030).” 28 Dezembro 2022. https://dig.watch/resource/portugals-national-strategy-for-high-capacity-network-connectivity-2023-2030 (accesat 08 10, 2025).

A/RES/70/1. „Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development .” *United Nations.* 25 September 2015. https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n15/291/89/pdf/n1529189.pdf (accesat 12 04, 2024).

Administratën Publike dhe Antikorrupsionin. „Draft Intersectoral Strategy against Corruption 2024-2030.” 2024. https://mapa.gov.al/en/strategji/ (accesat 05 28, 2025).

Administrația Prezidențială a României. „Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020-2024. „Împreună, pentru o Românie sigură și prosperă într-o lume marcată de noi provocări”.” 2020. https://www.presidency.ro/files/userfiles/Documente/Strategia_Nationala_de_Aparare_a_Tarii_2020_2024.pdf (accesat 10 14, 2024).

Afolabi, Muyiwa B., și D.O. Bodunde. *Readings in Intelligence And Security Studies.* Vol. II, în *Concept of Security Threats and National Security*, 12-28. 2020.

Agencia Nacional de Inovacao. „ENEI 2030 – NATIONAL STRATEGY FOR SMART SPECIALIZATION.” June 2022. https://ani.pt/en/national-strategy-for-intelligent-specialization-enei/ (accesat 05 12, 2025).

Agenția Națională împotriva Traficului de Persoane. „Strategia națională împotriva traficului de persoane 2024-2028.” 2024. https://anitp.mai.gov.ro/programe-si-strategii/ (accesat 03 14, 2025).

Agenția Națională pentru Achiziții Publice. „Strategia Națională în domeniul Achiziţiilor Publice (SNAP) 2023-2027.” 2023. https://anap.gov.ro/web/hotararea-de-guvern-nr-554-pentru-aprobarea-strategiei-nationale-in-domeniul-achizitiilor-publice-2023-2027/ (accesat 04 14, 2025).

Agenzia per la Coesione Territoriale. „National Strategy for “Inner Areas” SNAI.” 2021. https://www.agenziacoesione.gov.it/strategia-nazionale-aree-interne/?lang=en (accesat 04 27, 2025).

Agenzia per l'Italia Digitale. „Italian Strategy for Artificial Intelligence 2024-2026.” 2024. https://www.agid.gov.it/sites/agid/files/2024-07/Italian_strategy_for_artificial_intelligence_2024-2026.pdf (accesat 07 18, 2025).

AJP-3.19. „Allied Joint Doctrine for Civil-Military Cooperation, Edition A Version 1.” November 2018. https://www.coemed.org/files/stanags/01_AJP/AJP-3.19_EDA_V1_E_2509.pdf (accesat 12 18, 2024).

Albanian Government. „STRATEGJIA NDËRSEKTORIALE KUNDËR KORRUPSIONIT 2024-2030.” 26 12 2024. https://natlex.ilo.org/dyn/natlex2/natlex2/files/download/118154/ALB-118154.pdf (accesat 05 27, 2025).

Albanian Ministry of Defence. „The Military Strategy of the Republic of Albania.” May 2015. https://www.files.ethz.ch/isn/155587/Albania_English-2005.pdf (accesat 06 12, 2025).

—. „The Military Strategy of the Republic of Albania.” May 2005. https://www.files.ethz.ch/isn/155587/Albania_English-2005.pdf (accesat 12 16, 2024).

Albanian Times. „Albania unveils National tourism Strategy 20224-2030.” 13 October 2024. https://albaniantimes.al/albania-unveils-national-tourism-strategy-2024-2030/ (accesat 04 17, 2025).

Albrow, Martin, și Elizabeth King. *Globalization, Knowledge and Society*. London: Sage, 1990.

Althingi. „Parliamentary Resolution on a national security policy for Iceland.” *Parliamentary document 1166 – Item 327*. 2016(2023). https://www.government.is/library/04-Legislation/Parliamentary%20resolution%20on%20a%20national%20security%20policy%202023.pdf (accesat 04 06, 2025).

Alzeimer Europe. „Norway.” 2024. https://www.alzheimer-europe.org/policy/national-dementia-strategies/norway?language_content_entity=en (accesat 04 02, 2025).

—. „Sweden.” 22 January 2025. https://www.alzheimer-europe.org/policy/national-dementia-strategies/sweden?language_content_entity=en (accesat 06 28, 2025).

Alzheimer Europe. „Slovenian Government approves new national dementia strategy until 2030.” 2023. https://www.alzheimer-europe.org/news/slovenian-government-approves-new-national-dementia-strategy-until-2030?language_content_entity=en (accesat 11 27, 2024).

Article 3, The North Atlantic TreatyApril, 1949.

Atanasiu, Mirela. „Romanian resilience from the perspective of security sectors.” *Strateic Impact* („Carol I” National Defence University Publishing house), 2023: 19-33.

Australian Signals Directorate. „Security risk.” 2025. https://www.cyber.gov.au/glossary/security-risk#:~:text=Any%20event%20that%20could%20result,of%20its%20likelihood%20and%20consequences. (accesat 01 28, 2025).

Austrian Chamber of Agriculture. „CAP Strategic Plan in Austria 2023 - 2027.” 23 08 2023. https://zzs.si/assets/images/content/Karel-Bauer-CAP-strategic-plan-for-Austria-preparation-implementation_2023-03-28-062213_ambu.pdf (accesat 04 26, 2025).

Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități. „Strategia națională „O Românie echitabilă”, 2022-2027.” 2022. https://anpd.gov.ro/web/despre-noi/programe-si-strategii/strategia-nationala-dizabilitati-2022-2027/ (accesat 03 24, 2025).

Autoritatea Națională pentru Protecția Persoanelor cu Dizabilități. „Strategia Națională de Dezinstituționalizare.” 2022. https://anpd.gov.ro/web/despre-noi/programe-si-strategii/strategia-nationala-de-dezinstitutionalizare/ (accesat 04 12, 2025).

Bajagic, Mladen, și Zelemir Kesetovic. „Rethinking Security.” În *Policing in Central and Eastern Europe: Dilemmas of Contemporary Criminal Justice*, de Milan Pagon, and Bojan Dobovsek Gorazd Mesko. Maribor, Slovenia: Faculty of Criminal Justice, University of Maribor, 2004.

Balkan Defence Monitor. „National Security Strategy 2018.” *Balkan Defence Monitor*. 2023. https://balkandefencemonitor.com/wp-content/uploads/2023/02/montenegro-BDM-SD-2023-01.pdf (accesat 07 21, 2025).

Banco de Portugal. „National Strategy for Retail Payments.” 2023 (2025). https://www.bportugal.pt/sites/default/files/anexos/pdf-

boletim/estrategia_nacional_para_os_pagamentos_de_retalho_2025_en.pdf (accesat 08 10, 2025).

Belgien Police. „Plan National de Sécurité 2022-2025 de la Police Intégrée.” 2022. https://sherloc.unodc.org/cld/uploads/res/treaties/strategies/belgium/bel0003s_html/PNS2022-2025.pdf (accesat 10 23, 2024).

Belgium. „National Security Strategy.” 2021. https://www.premier.be/sites/default/files/articles/NVS_Online_EN.pdf (accesat 09 20, 2024).

—. „National Securiy Strategy.” 2021. https://www.premier.be/sites/default/files/articles/NVS_Online_EN.pdf (accesat 10 14, 2024).

Berkes, Fikret, și Carl Folke. *Linking Social and Ecological Systems. Management Practices and Social Mechanisms for Building Resilience.* Cambridge: Cambridge University Press, 1998.

BG Ministry of Finance. „National Development Programme BULGARIA 2030.” 2 December 2020. https://www.minfin.bg/en/1394 (accesat 12 12, 2024).

Biscop, Sven, și Rik Coolsaet. „THE WORLD IS THE STAGE – A GLOBAL SECURITY STRATEGY FOR THE EUROPEAN UNION.” *Policy Paper*, December 2003.

Black, James, Katja Fedina, și Mattias Eken. „Evolving Norway's Role in the NATO Alliance.” 29 Jul 2024. https://www.rand.org/pubs/commentary/2024/07/evolving-norways-role-in-the-nato-alliance.html (accesat 12 18, 2024).

Borell, Joseph. „The war against Ukraine and European security.” *European Union External Action.* 23 01 2024. https://www.eeas.europa.eu/eeas/war-against-ukraine-and-european-security_en (accesat 10 15, 2024).

Brown, Frances Z. „Governance for Resilience: How Can States Prepare for the Next Crisis?” *Carnegie Endowment for International Peace*, May 2022.

Bulgarian Republic. „Национална стратегия за околна среда 2021-2030 г.” *Food and Agriculture Organization of the United Nations.* 2 November 2023. https://faolex.fao.org/docs/pdf/bul231366.pdf (accesat 07 21, 2025).

Buzan, Barry. *People, states and fear: An Agenda for security Analysis in the Post-Cold War Era.* Brighton: Weatsheaf, 1991.

—. *Popoarele, statele și teama.* Chișinău: Cartier, 2000.

Cabinet du Secrétaire d'Etat à la Relance et aux Investissements Stratégiques. „Plan National pour la Reprise et la Resilience Belgique." Juin 2021. https://dermine.belgium.be/sites/default/files/articles/FR%20-%20Plan%20national%20pour%20la%20reprise%20et%20la%20re%CC%81silience.pdf (accesat 10 27, 2024).

Cabinet Office. „UK Government Resilience Action Plan ." 2025. https://www.gov.uk/government/publications/uk-government-resilience-action-plan/uk-government-resilience-action-plan-html (accesat 08 09, 2025).

Centre for Cybersecurity Belgium, Brussels. „Cybersecurity Strategy Belgium 2.0 2021-2025." May 2021. https://ccdcoe.org/uploads/2018/10/Belgium_CCB_Strategy-2.0_2021_English.pdf (accesat 10 23, 2024).

Chalmers, Malcolm. „What Does 'NATO First' Mean for UK Defence?" *RUSI.* 7 October 2024. https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/what-does-nato-first-mean-uk-defence (accesat 12 18, 2024).

Choudhury, Arjun. „Understanding How Globalization Foster Insecurity." *International Studies Review*, nr. 12 (2010): 672.

Cîrciumaru, Florian (coord). *Creșterea rezilienței marilor sisteme publice ale României. Studiu de caz sistemul militar*. București: Editura Universităţii Naţionale de Apărare „Carol I", 2021.

Cîrciumaru, Florian, și Petrescu Dan (coord.). *Amenințări și riscuri la adresa securității naționale a României – orizont 2040 – studiu de specialitate.* București: Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I", 2022.

Civil-Military Cooperation Centre of Excellence. „CIMIC Hanbook." 20 08 2024. https://www.handbook.cimic-coe.org/7.Resilience/7.2 Layered%20Resilience/ (accesat 12 18, 2024).

Climate Change Law of the world. „Greener Slovakia - Strategy of the Environmental Policy of the Slovak Republic until 2030." 2019. https://climate-laws.org/document/greener-slovakia-strategy-of-the-environmental-policy-of-the-slovak-republic-until-2030_1f63 (accesat 08 11, 2025).

Climate Change Laws of the world. „Climate Action Plan 2050.” 2016. https://climate-laws.org/document/climate-action-plan-2050_37a5 (accesat 05 18, 2025).

—. „France Relaunch Plan ("France Relance").” 2020. https://climate-laws.org/document/france-relaunch-plan-france-relance_9ab2 (accesat 03 17, 2025).

Climate Change Laws of the World. „Low-Carbon Development Strategy of the Slovak Republic until 2030 with a View to 2050.” 2019. https://climate-laws.org/documents/low-carbon-development-strategy-of-the-slovak-republic-until-2030-with-a-view-to-2050_334e?id=low-carbon-development-strategy-of-the-slovak-republic-until-2030-with-a-view-to-2050_ff4d (accesat 08 11, 2025).

Climate Change Laws. „The Norwegian Government’s hydrogen strategy.” 2020a. https://climate-laws.org/document/the-norwegian-governments-hydrogen-strategy_7e5c (accesat 04 17, 2025).

Coaffee, Jon, și Pete Fussey. „Constructing resilience throughsecurity and surveillance: Thepolitics, practices and tensions ofsecurity-driven resilience.” *Security Dialogue*, 2015: 86– 105.

„Commission Delegated Regulation (EU) 2023/2450 supplementing Directive (EU) 2022/2557 of the European Parliament and of the Council by establishing a list of essential services.” *Official Journal of the European Union.* 25 July 2023. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202302450 (accesat 11 24, 2024).

Commite National des Moyens de Paiement. „National Retail Payment Strategy 2025-2030.” September 2024. https://www.banque-france.fr/system/files/2024-10/National-Retail-Payments-Strategy-2025-2030.pdf (accesat 05 16, 2025).

Computer Security Resource Center. „Vulnerability.” 2025. https://csrc.nist.gov/glossary/term/vulnerability (accesat 01 28, 2025).

CONCITO. „A new Strategy for Danish Development Policy.” f.a. https://concito.dk/files/media/document/CONCITO%20input%20to%20the%20framework%20and%20recommendations%20for%20a%20new%20Strategy%20for%20Danish%20Development%20Policy.pdf (accesat 06 30, 2025).

Confederation Suisse. „Foreign Policy Strategy 2024-2027.” 2024. (accesat 10 21, 2024).

Conputer Security Resources Center. „Risk.” 2025. https://csrc.nist.gov/glossary/term/risk#:~:text=Information%20System%2DRelated%20Security%20Risk,ii)%20the%20likelihood%20of%20occurrence. (accesat 01 28, 2025).

Consiliul Uniunii Europene 12319/21 ADD 1. *Anexă la Decizia de punere în aplicare a Consiliului de aprobare a evaluării planului de redresare și reziliență al României.* 2021. https://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2022/04/e6d481b413db9e7384a946c92e833d45.pdf (accesat 02 03, 2024).

Corruption Prevention and Combating Bureau. „Corruption Prevention and Combating Action Plan 2023–2025 approved by the Cabinet of Ministers.” 2023. https://www.knab.gov.lv/en/article/corruption-prevention-and-combating-action-plan-2023-2025-approved-cabinet-ministers?utm_source=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F (accesat 04 04, 2025).

Corruption Prevention Government Office of the Slovak Republik. „Anti-corruption policy of the Slovak Republic.” 2018. https://www.bojprotikorupcii.gov.sk/protikorupcna-politika-sr/ (accesat 08 12, 2025).

Council of Ministers. Bulgaria. „Updated National Cybersecurity Strategy ”Cyber-Resistant Bulgaria 2023”.” 2021b. https://www.enisa.europa.eu/sites/default/files/ncss-map/strategies/reports/BG_NCSS_2021_en%20%28draft%20translation%29.pdf (accesat 06 12, 2025).

Council of Ministers. Republic of Albania. „2021-2025 Government Program.” 2021a. https://kryeministria.al/wp-content/uploads/2021/10/Government-Program-2021-2025.pdf (accesat 03 09, 2025).

Council on Foreign Relations. „Syria’s Civil War: The Descent Into Horror.” *CFR.* 17 March 2021. https://www.cfr.org/article/syrias-civil-war (accesat 04 12, 2022).

Crime Prevention Department of the Office of the Minister of Interior of the Slovak Republic. „The conceptual framework for countering radicalisation and extremism by 2024.” 2020. https://www.minv.sk/?zakladne-dokumenty-3&subor=404334 (accesat 12 12, 2024).

Croatian Parliament. „Parliament adopts 2033 Demographic Revitalisation Strategy.” 14 March 2024. https://www.sabor.hr/en/

press/news/parliament-adopts-2033-demographic-revitalisation-strategy (accesat 12 18, 2024).

Czech Republic. „Defence Strategy of the Czech Republic.” 2023a. https://www.mo.gov.cz/assets/en/ministry-of-defence/basic-documents/defence-strategy-of-the-czech-republic_2023_final.pdf (accesat 12 18, 2024).

—. „NATIONAL STRATEGY.” 2021. https://www.mo.gov.cz/assets/en/ministry-of-defence/basic-documents/national-strategy---aj-final.pdf (accesat 12 2, 2024).

—. „Security Strategy of the Czech Republic.” 2023. https://mzv.gov.cz/file/5161068/Security_Strategy_of_the_Czech_Republic_2023.pdf (accesat 09 25, 2024).

—. „The Czech Strategy in the EU: An Active and Intelligible Czech Republic in United Europe.” f.a. https://mzv.gov.cz/file/1490494/Czech_Strategy_in_the_EU___Summary.docx (accesat 06 14, 2025).

Daniel, Jan. „Czech and Norwegian Perspectives on Resilience in a Post-invasion-of Ukraine Context.” 01 06 2023. https://www.iir.cz/czech-and-norwegian-perspectives-on-resilience-in-a-post-invasion-of-ukraine-context (accesat 12 15, 2024).

Danish Ministry of Defence. „NATO - The Cornerstone of Danish Security.” 11 November 2022. https://www.fmn.dk/en/topics/international-cooperation/nato/ (accesat 12 11, 2024).

—. „The Danish Ministry of Defence: Green Action Plan 2021-2025.” May 2021. https://www.fmn.dk/globalassets/fmn/dokumenter/strategi/miljo/-danish-mod-green-action-plan-2021-2025-.pdf (accesat 02 03, 2025).

„Decision nr. 1084 on adopting the National Cybersecurity Strategy and Its Action Plan 2020-2025.” 24 12 2020. https://aksk.gov.al/wp-content/uploads/2023/06/National-Cybersecurity-Strategy-and-its-Action-Plan-2020-2025.pdf (accesat 10 23, 2024).

Defence Command Finland Personnel Division. „Personnel Strategy of the Finnish Defence Forces. For regular personnel, conscripts and reservists.” 2024. https://puolustusvoimat.fi/documents/1948673/0/PV_Hestra_EN_0124_www.pdf/8c494469-7d8e-ab21-1a5a-478144da12b2/PV_Hestra_EN_0124_www.pdf?t=1708418195774.

Defence Industriy Europe. „Sweden unveils new strategy to strengthen defence industry and national security.” 13 June 2025. https://defence-industry.eu/sweden-unveils-new-strategy-to-strengthen-defence-industry-and-national-security/ (accesat 07 28, 2025).

Denmark. „Danish Security and Defence towards 2035.” September 2022. https://www.fmn.dk/globalassets/fmn/dokumenter/strategi/rsa/-regeringens_security-policy-report_uk_web-.pdf (accesat 09 24, 2024).

Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă. „Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030.” 2018. https://dezvoltaredurabila.gov.ro/strategia-nationala-pentru-dezvoltarea-durabila-a-romaniei-2030-i (accesat 03 21, 2025).

—. „Strategia Națională privind Economia Circulară.” 2022. https://dezvoltaredurabila.gov.ro/strategia-nationala-privind-economia-circulara-13409762 (accesat 03 05, 2025).

Department for Environment, Food & Rural Affairs and Environment Agency. „Resources and waste strategy for England.” 18 December 2018. https://www.gov.uk/government/publications/resources-and-waste-strategy-for-england (accesat 04 28, 2025).

Department for Environment, Food & Rural Affairs, Welsh Government, The Scottish Government, Department of the Environment (Northern Ireland) and Joint Nature Conservation Committee. „UK national biodiversity strategy and action plan.” 26 February 2025. https://www.gov.uk/government/publications/uk-national-biodiversity-strategy-and-action-plan (accesat 03 14, 2025).

Department of National Parks and Landscape Protection, Ministry of Agriculture. „National Landscape Strategy (2017-2026).” 2017. https://faolex.fao.org/docs/pdf/HUN181618.pdf (accesat 07 12, 2025).

Departmento de Seguridad Nacional. Spain. „National Security Strategy.” 2021. https://www.dsn.gob.es/sites/default/files/documents/ESN2021%20EN.pdf (accesat 10 14, 2024).

Development and Cohesion Agency (AdC;Agencia para o Desenvolvimento e Coesão). „Portugal 2030 Strategy.” 2020. https://stip.oecd.org/stip/interactive-dashboards/policy-initiatives/2025%2Fdata%2FpolicyInitiatives%2F200001912 (accesat 05 12, 2025).

Diário da República. „Estratégia Nacional de Combate ao Terrorismo.” 20 Fevereiro 2015. https://files.diariodarepublica.pt/1s/2015/02/03601/0000200004.pdf (accesat 12 05, 2024).

Die Bundesregierung. „Strategie der Bundesregierung zur Extremismusprävention und Demokratieförderung.” Juli 2016. https://www.bmfsfj.de/resource/blob/109002/5278d578ff8c59a19d4bef9fe4c034d8/strategie-der-bundesregierung-zur-extremismuspraevention-und-demokratiefoerderung-data.pdf (accesat 11 25, 2024).

Digital Government. „I-Strategy Rijk 2021-2025.” 2021. https://www.nldigitalgovernment.nl/overview/i-strategy-rijk/ (accesat 04 21, 2025).

Digital Heath uptake. „Digital Health Strategy 2021-2026 (Spain).” 2021. https://digitalhealthuptake.eu/radar-repository/digital-health-strategy-2021-2026-spain/ (accesat 06 09, 2025).

Digital Hralth Uptake. „National eHealth strategy 2023-2030 (Norway).” 18 September 2024. https://digitalhealthuptake.eu/radar-repository/national-ehealth-strategy-2023-2030-norway/ (accesat 04 12, 2025).

Digital Skills and Job Platform. „Netherlands - Cybersecurity Strategy 2022-2028.” 2022. https://digital-skills-jobs.europa.eu/en/actions/national-initiatives/national-strategies/netherlands-cybersecurity-strategy-2022-2028 (accesat 04 22, 2025).

Digital Skills and Job Platform. European Union. „Portugal - The National Artificial Intelligence Strategy “AI Portugal 2030”.” 2019. https://digital-skills-jobs.europa.eu/en/actions/national-initiatives/national-strategies/portugal-national-artificial-intelligence-strategy (accesat 08 09, 2025).

Digital Skills and Job Platforms. „Slovenia - Digital Slovenia 2030.” 26 July 2024. https://digital-skills-jobs.europa.eu/en/actions/national-initiatives/national-strategies/slovenia-digital-slovenia-2030 (accesat 06 12, 2025).

—. „Sweden – National Digitalisation Strategy for the School System 2023-2027.” 2023. https://digital-skills-jobs.europa.eu/en/actions/national-initiatives/national-strategies/sweden-national-digitalisation-strategy-school-0 (accesat 06 12, 2025).

DigWatch. „Hungarian National AI Strategy for 2020-2030.” 2020. https://dig.watch/resource/hungarian-national-ai-strategy-for-2020-2030 (accesat 07 23, 2025).

Dillon, M. *Politics of Security: Towards a Poltical Philisophy of Continental Thought.* London and New York: Routledge, 1996.

Dipartimento della Funzione Pubblica. „6th National Action Plan for open government.” July 2024. https://open.gov.it/en/open-government/national-plan/6nap (accesat 01 23, 2025).

Dipartimento per le pari opportunita. „National Strategy for Gender Equality.” 2021. https://www.pariopportunita.gov.it/media/2022/national-strategy-for-gender-equality-2021-26.pdf (accesat 03 03, 2025).

Direcao-Geral de Energa e Geologia. „National Hydrogen Strategy.” 2020. https://www.dgeg.gov.pt/en/transversal-areas/international-affairs/energy-policy/national-strategy-for-hydrogen/ (accesat 08 09, 2025).

Direcao-Geral de Energia e Geologia. „Long-Term Strategy for Building Renovation in Portugal (LTRS PT).” 2021a. https://www.dgeg.gov.pt/en/transversal-areas/international-affairs/energy-policy/long-term-strategy-for-building-renovation-in-portugal-ltrs-pt/ (accesat 08 09, 2025).

Direcao-Geral de Politica do Mar. „Estratégia Nacional para o Mar 2021-2030.” 6 Maio 2021a. https://www.dgpm.mm.gov.pt/enm-21-30 (accesat 05 21, 2025).

Direcţia Generală Trezorerie şi Datorie Publică . „Strategia de administrare a datoriei publice guvernamentale 2021-2023.” 2021. https://www.mfinante.gov.ro/static/10/Mfp/buletin/executii/Strategie2021-2023_ro.pdf (accesat 12 22, 2024).

Directorate for Development Cooperation and Humanitarian Affairs. „Luxembourg's General Development Strategy. The road to 2030.” 2021a. https://cooperation.gouvernement.lu/dam-assets/publications/strat%C3%A9gies/strategie-generale/Strat%C3%A9gie-MAEE-EN.pdf (accesat 06 26, 2025).

„Draft update of the Belgian National Energy and Climate Plan.” 22 November 2023. https://www.nationalenergyclimateplan.be/ec-courtesy-translation-be-necp-draft-update.pdf (accesat 12 13, 2024).

Duch Government. „Dutch National Action Plan on Homelessness: Housing First.” November 2022. https://www.feantsa.org/public/user/epoch/National-Strategies/Homelessness-Strategy-Netherlands-Original2024.pdf (accesat 11 02, 2024).

Dutch Government. „Nationaal Programma Circulaire Economie 2023 - 2030.” 2023. https://www.government.nl/topics/circular-economy/circular-dutch-economy-by-2050 (accesat 02 16, 2025).

—. „National raw materials strategy: material resources for the major transitions.” 2022. https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2022/12/09/raw-materials-strategy-for-large-transitions/Raw+materials+strategy+for+large+transitions.pdf (accesat 02 11, 2025).

—. „Strategy to Combat Anti-Semitism 2024-2030.” 2024a. https://www.ncab.nl/documenten/publicaties/2025/1/20/strategy-to-combat-antisemitism-2024-2030 (accesat 01 23, 2025).

Dutch Ministry of Defence. „Defence White Paper. Strong, Smart and Together.” 2024. https://english.defensie.nl/latest/news/2024/09/05/defence-white-paper-2024-strong-smart-together (accesat 09 26, 2024).

—. „Defence White Paper. Strong, Smart and Together.” 2024. (accesat 09 26, 2024).

Dzhekova, Rositsa. „National Approaches to Extremism. Bulgaria.” *Connect Country Reports*. December 2020. https://csd.eu/fileadmin/user_upload/publications_library/files/2020_12/Bulgaria_CONNEKT_Approaches_to_extremism.pdf (accesat 10 23, 2024).

E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË. „Për miratimin e Strategjisë Kombëtare për Kërkimin Shkencor,.” 2023. https://upt.edu.al/permbajtja/uploads/2023/11/Vendim-i-Keshillit-te-Ministrave-nr.-542-date-20.9.2023-Per-miratimin-e-Strategjise-Kombetare-per-Kerkimin-Shkencor-Teknologjine-dhe-Inovacionin-2023%E2%80%932030-dhe-te-planit-te-veprimit-per-zbatimin.pdf (accesat 01 24, 2025).

—. „Për miratimin e Strategjisë Kombëtare për Pronësinë Intelektuale,2022-2025.” 2022. https://dppi.gov.al/wp-content/uploads/2022/06/fz-2022-85.pdf (accesat 03 09, 2025).

EBRD. „Hungary Country Strategy 2021-2026.” 10 March 2021. https://www.ebrd.com/content/dam/ebrd_dxp/assets/pdfs/country-

strategies/hungary/EBRD-Latest-Hungary-Strategy-English.pdf (accesat 07 22, 2025).

—. „Lithuania Country Strategy 2021-2026.” 15 September 2021. https://www.ebrd.com/content/dam/ebrd_dxp/assets/pdfs/country-strategies/lithuania/EBRD-Latest-Lithuania-Strategy.pdf (accesat 08 12, 2025).

—. „Republic of North Macedonia Country Strategy.” 30 April 2025. https://www.ebrd.com/content/dam/ebrd_dxp/assets/pdfs/country-strategies/north-macedonia/north-macedonia-country-strategy-2025-30.pdf (accesat 05 02, 2025).

Elran, Meir. „Societal Resilience: From Theory to Policy and Practice.” *NATO Science for Peace and Security Series C: Environmental Security book series (NAPSC).* Berlin: Springer, 2017.

Eoro Carers. „Sweden adopts a National Strategy for Mental Health and Suicide Prevention.” 3 March 2025. https://eurocarers.org/sweden-adopts-a-national-strategy-for-mental-health-and-suicide-prevention/ (accesat 05 09, 2025).

EOSC. „Spain approves first national strategy for Open Science in advance of EU Council Presidency.” 22 May 2023. https://eosc.eu/news/spain-approves-first-national-strategy-open-science-advance-eu-council-presidency/ (accesat 05 07, 2025).

Estonia. „“Estonia 2035” is a national long-term development strategy.” 2020. https://valitsus.ee/en/media/3926/download (accesat 03 12, 2025).

—. „Development Cooperation and Humanitarian Aid Strategy for 2024–2030.” 2024. https://vm.ee/sites/default/files/documents/2024-04/AKHA%20strateegia%202024-2030%20inglise%20keeles.pdf (accesat 05 14, 2025).

Estonian Government. „Estonia's European Union Policy 2025-2027.” 2025. https://riigikantselei.ee/en/supporting-government-and-prime-minister/organisation-and-planning-work-government/estonias (accesat 04 14, 2025).

Estonian Ministry of Finance. „State Budget Strategy 2025-2028.” 2024. https://www.fin.ee/sites/default/files/documents/2024-12/Riigi%20eelarvestrateegia%202025-2028_eng.pdf (accesat 03 12, 2025).

EU Biodiversity Strategy for 2030 . „COM(2020) 380 final.” 20 05 2020. https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:a3c806a6-9ab3-11ea-9d2d-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF (accesat 12 04, 2024).

EU Digital Skills and Jobs Platform. „Estonia - National Digital Decade strategic roadmap.” 2024. https://digital-skills-jobs.europa.eu/en/actions/national-initiatives/national-strategies/estonia-national-digital-decade-strategic-roadmap#:~:text=The%20Estonian%20strategic%20roadmap%20for,Digitalisation%20of%20Public%20Services (accesat 04 11, 2025).

EU Policy on Cyber Defence. 10 11 2022. https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/Comm_cyber%20defence.pdf (accesat 10 14, 2024).

EUDA. „Council of Ministers, Poland (2021) Poland's National Health Program for 2021-25.” 2021. https://www.euda.europa.eu/drugs-library/council-ministers-poland-2021-polands-national-health-program-2021-25_en (accesat 05 23, 2025).

EuregioDataStories. „Cohesion policy support through financial instruments.” 2024. https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/Financial-instruments-under-cohesion-policy-2021-2/tkqa-xd2d/#:~:text=Member%20States%20authorities%20use%20the,more%20connected%20and%20social%20Europe. (accesat 02 13, 2024).

Euronews. „Can Cyprus cope with the current flow of asylum seekers?” 28 06 2024a. https://www.euronews.com/2024/06/28/can-cyprus-cope-with-the-current-flow-of-asylum-seekers#:~:text=Many%20in%20Cyprus%20fear%20that,population%20is%20about%20800%2C000%20people. (accesat 10 18, 2024).

European and Development Programs Division. Ministry of Public Order and Citizen Protection. „Internal Security Strategy.” 2013. https://kemea.gr/wp-content/uploads/2013/12/Presentation_Soulos_Kemea.pdf (accesat 03 16, 2025).

European Bank for Reconstruction and Development. „Albania Country Strategy 2025-2030.” 26 February 2025b. https://www.ebrd.com/content/dam/ebrd_dxp/assets/pdfs/comments-on-proposal/albania/Albania+CS_+ENG+publication.pdf (accesat 07 23, 2025).

—. „Albania Country Strategy 2025-2030 Approved by the Board of Directors on 26 February 2025.” 2025a. (accesat 06 22, 2025).

—. „Bulgaria Country Strategy 2025-30.” 29 May 2025 b. https://www.ebrd.com/content/dam/ebrd_dxp/assets/pdfs/country-strategies/bulgaria/bulgaria-country-strategy-2025-30.pdf (accesat 05 25, 2025).

—. „Latvia Country Strategy 2021-2026.” 15 September 2021a. (accesat 06 05, 2025).

—. „Poland Country Strategy 2024-2029.” 17 July 2024d. https://www.ebrd.com/content/dam/ebrd_dxp/assets/pdfs/country-strategies/poland/EBRD-Latest-Poland-Strategy.pdf (accesat 03 23, 2025).

—. „Slovak Republic Country Strategy 2023-2028.” 18 October 2023d. https://www.ebrd.com/content/dam/ebrd_dxp/assets/pdfs/country-strategies/slovak/EBRD-Latest-Slovak-Strategy.pdf (accesat 08 09, 2025).

European Cluster Colaboration Platform. „StartUP Portugal - National Strategy for Entrepreneurship.” December 2022b. https://www.clustercollaboration.eu/content/startup-portugal-national-strategy-entrepreneurship (accesat 08 10, 2025).

European Commission. „Building Europe’s societal resilience.” 8 September 2023c. https://state-of-the-union.ec.europa.eu/state-union-2023/building-europes-societal-resilience_en (accesat 09 19, 2024).

—. „Critical infrastructure resilience at EU-level.” 23 September 2024a. https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/counter-terrorism-and-radicalisation/protection/critical-infrastructure-resilience-eu-level_en (accesat 12 16, 2024).

—. „Czechia’s recovery and resilience plan.” 8 September 2021. https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility/country-pages/czechias-recovery-and-resilience-plan_en (accesat 12 18, 2024).

—. „Digital Transformation.” 08 02 2025. https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/digital.html (accesat 02 13, 2025).

—. „Economic forecast for Cyprus.” 15 November 2024a. https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-surveillance-eu-economies/cyprus/economic-forecast-cyprus_en (accesat 02 03, 2025).

—. *EU Science Hub Resilience.* 2023a. https://joint-research-centre.ec.europa.eu/scientific-activities-z/resilience_en#:~:text=Resilience%20is%20defined%20as%20the,wide%2C%20360%2D degrees%20approach. (accesat February 2, 2024).

—. „Germany's recovery and resilience plan." 2022a. https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility/country-pages/germanys-recovery-and-resilience-plan_en (accesat 05 09, 2025).

—. „Greece's recovery and resilience plan." July 2021a. https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility/country-pages/greeces-recovery-and-resilience-plan_en (accesat 04 25, 2025).

—. „Green Transition." 08 01 2025. https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/green.html (accesat 02 13, 2025).

—. „Health, and economic, social and institutional resilience." 08 01 2025. https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/health.html (accesat 02 13, 2025).

—. „Italy's recovery and resilience plan." 2021 (2023)b. https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility/country-pages/italys-recovery-and-resilience-plan_en (accesat 03 28, 2025).

—. „JOINT COMMUNICATION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE EUROPEAN COUNCIL AND THE COUNCIL ON "EUROPEAN ECONOMIC SECURITY STRATEGY" ." 20 06 2023. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023JC0020 (accesat 12 16, 2024).

—. „Latvia's recovery and resilience plan." June 2021(2025)c. https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility/country-pages/latvias-recovery-and-resilience-plan_en (accesat 11 12, 2024).

—. „Launch of the EU-NATO Task Force: Strengthening our resilience and protection of critical infrastructure." 16 Mar 2023c. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_23_1705 (accesat 10 23, 2024).

—. „LIFE programme.” 2021b. https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/strategy/hydrogen/funding-guide/eu-programmes-funds/life-programme_en (accesat 11 20, 2024).

—. „Luxembourg’s recovery and resilience plan.” 18 June 2021d. https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility/country-pages/luxembourgs-recovery-and-resilience-plan_en (accesat 09 10, 2024).

—. „Malta energy Snapshot.” 12 2022. https://energy.ec.europa.eu/system/files/2022-12/MT%202022%20Energy%20Snapshot_rev.pdf (accesat 10 21, 2024).

—. *Monitoring resilience in the EU*. 2023b. https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC135043 (accesat 02 14, 2024).

—. „Netherlands’ recovery and resilience plan.” 24 October 2023e. https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility/country-pages/netherlands-recovery-and-resilience-plan_en (accesat 05 22, 2025).

—. „oland’s recovery and resilience plan.” 8 December 2023f. https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility/country-pages/polands-recovery-and-resilience-plan_en (accesat 10 22, 2024).

—. „Policies for the next generation.” 08 01 2025. https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/policies.html (accesat 02 13, 2025).

—. „Portugal National Energy and Climate Plan 2021-2030.” December 2019. https://energy.ec.europa.eu/system/files/2020-06/pt_final_necp_main_en_0.pdf (accesat 08 09, 2025).

—. „Portugal’s recovery and resilience plan.” 2021(2023)b. https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility/country-pages/portugals-recovery-and-resilience-plan_en (accesat 10 23, 2024).

—. „Proposal for a COUNCIL IMPLEMENTING DECISION on the approval of the assessment of the recovery and resilience plan for Finland.” 4 10 2021. https://www.cdep.ro/afaceri_europene/CE/2021/SWD(2021)%20284_EN_autre_document_travail_service_part1_v6.pdf (accesat 02 13, 2025).

European Commission Reform Support. „Supporting the design of the National Anticorruption Strategy in Lithuania.” 2021e. https://reform-support.ec.europa.eu/what-we-do/public-administration-and-governance/supporting-design-national-anticorruption-strategy-lithuania_en (accesat 03 19, 2025).

European Commission. „Romania’s recovery and resilience plan.” 8 December 2023g. https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility/country-pages/romanias-recovery-and-resilience-plan_en (accesat 02 05, 2024).

—. „Slovakia’s recovery and resilience plan.” 14 July 2023h. https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility/country-pages/slovakias-recovery-and-resilience-plan_en (accesat 12 11, 2023).

—. „Smart, sustainable and inclusive growth.” 08 01 2025. https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/smart.html (accesat 02 13, 2025).

—. „Social & Territorial Cohesion.” 08 01 2025. https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/social.html (accesat 02 13, 2025).

—. „The common agricultural policy: 2023-27.” 2024a. https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-2023-27_en#strongbudget (accesat 02 12, 2024).

—. „Timeline.” 2025. https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/timeline.html?lang=en (accesat 02 13, 2025).

European Commission. Agricultural and Rural DDevelopment. „At a glance: Poland's CAP Strategic Plan.” 2023d. https://agriculture.ec.europa.eu/document/download/7716493a-28a0-4a7c-a66d-e54803e42bdd_en?filename=csp-at-a-glance-poland_en.pdf (accesat 03 03, 2025).

European Commission. Agriculture and Rural Development. „Slovakia – CAP Strategic Plan 2023-27.” 2023d. https://agriculture.ec.europa.eu/document/download/4fa31f4a-c744-484c-8423-d4934ca195a0_en?filename=csp-at-a-glance-slovakia_en.pdf (accesat 03 12, 2025).

European Commission. Eurydice. „Portugal.” 2017a. https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/eurypedia/portugal/other-

dimensions-internationalisation-early-childhood-and-school-education#:~:text=The%20National%20Strategy%20for%20Citizenship,values%20and%20areas%20of%20competences (accesat 02 15, 2025).

European Commission. Migration and Home Affairs. „Poland: Development of migration strategy for 2025 - 2030.” 2024d. https://home-affairs.ec.europa.eu/news/poland-development-migration-strategy-2025-2030-2024-03-14_en (accesat 04 12, 2025).

—. „Slovakia adopts new strategy for the governance of asylum and migration.” June 2025b. https://home-affairs.ec.europa.eu/news/slovakia-adopts-new-strategy-governance-asylum-and-migration-2025-06-13_en (accesat 07 30, 2025).

European Commission. Youth Wiki. „Poland.” 2020. https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/poland/83-national-strategy-on-creativity-and-culture-for-young-people (accesat 03 13, 2025).

—. „Slovenia.” 1 April 2025b. https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/slovenia/83-national-strategy-on-creativity-and-culture-for-young-people (accesat 08 10, 2025).

European Nuclear Society. „Slovenian Climate Strategy 2050 To Endorse Nuclear Energy.” 2020. https://www.euronuclear.org/news/slovenia-climate-strategy-nuclear-energy/#:~:text=Slovenian%20Climate%20Strategy%202050%20To,National%20Assembly%20(in%20Slovenian). (accesat 02 03, 2025).

European Parliament - briefing. „Poland's climate action strategy.” 2024d. https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/767168/EPRS_BRI(2024)767168_EN.pdf (accesat 02 04, 2025).

European Parliament. „Bulgaria's National Recovery and Resilience Plan.” 2022b. https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733662/EPRS_BRI(2022)733662_EN.pdf (accesat 07 30, 2025).

—. „Greece's climate action strategy - briefing.” 2025b. https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/772858/EPRS_BRI(2025)772858_EN.pdf (accesat 07 13, 2025).

—. „Italy's Climate action strategy briefing.” 2024d. https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/767178/EPRS_BRI(2024)767178_EN.pdf (accesat 06 23, 2025).

—. „Spain's climate action strategy - briefing.” 2024d. https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/767171/EPRS_BRI(2024)767171_EN.pdf (accesat 08 12, 2025).

—. „Sweden's climate action strategy - briefing.” 2024d. https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/767174/EPRS_BRI(2024)767174_EN.pdf (accesat 07 17, 2025).

—. „The Netherlands' climate action strategy - briefing.” 2024e. https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/767176/EPRS_BRI(2024)767176_EN.pdf (accesat 01 18, 2025).

European Union Drugs Agency. „Portugal's National Drug Strategy .” 1999. https://www.euda.europa.eu/drugs-library/portugals-national-drug-strategy-1999-english-version_en (accesat 07 12, 2025).

European Union External Action. „European Union and NATO hold the first Structured Dialogue on Cyber.” 04 10 2024c. https://www.eeas.europa.eu/eeas/european-union-and-nato-hold-first-structured-dialogue-cyber-0_en (accesat 10 23, 2024).

European Union. *TIGER. Territorial Impact of Globalization for Europe and its Regions.* Bruxelles: ESPON & Université Libre de Bruxelles, 2012.

European Union. European Structural and Investments Fund. „Slovenian Smart Specialisation Strategy.”

European Website on Integration. „Czech Republic 2030 - Strategic framework.” 19 April 2017. https://migrant-integration.ec.europa.eu/library-document/czech-republic-2030-strategic-framework_en (accesat 12 12, 2024).

EU-SC. „A Strategic Compass for Security and Defence - For a European Union.” 21 March 2022. https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7371-2022-INIT/en/pdf (accesat 10 23, 2024).

EUSTAFOR. „Hungary adops new national forest strategy 2016-2030.” 2016. https://eustafor.eu/hungary-adopts-new-national-forest-strategy-2016-2030/ (accesat 07 13, 2025).

Federal Chancellery. *Fourth National Action Plan 2023-2025*. 30 August 2023. https://www.open-government-deutschland.de/resource/blob/1687030/2224416/141b9d3610e78f5a0206d869e7d44c59/4th-action-plan-accessible-data.pdf?download=1 (accesat 06 03, 2025).

Federal Chancellery Republic of Austria. „Austrian Strategy for Cybersecurity 2021.” 2021. https://www.bundeskanzleramt.gv.at/dam/jcr:29c42767-3198-45e9-94c0-0ef2348430b3/cyberstrategie 2021_en.pdf (accesat 02 14, 2025).

Federal Ministry Agriculture and Forestry, Climate and Environmental Protection, Regions and Water Management, Republic of Austria. „Austrian Strategy for Adaptation to Climate Change.” 2024. https://www.bmimi.gv.at/en/topics/climate-environment/climate-protection/austrian-strategy-adaptaion.html (accesat 12 28, 2024).

Federal Ministry for Family Affairs, Senior Citizens, Women and Youth. *In gemeinsamer Verantwortung: Politik für, mit und von Jugend.Die Jugendstrategie der Bundesregierung*. Dezember 2019. https://www.bmfsfj.de/resource/blob/146330/a6f7b2c5fbd995374eb7e7c22b8a4777/in-gemeinsamer-verantwortung-politik-fuer-mit-und-von-jugend-die-jugendstrategie-der-bundesregierung-data.pdf (accesat 06 03, 2025).

Federal Ministry for Sustainability and Tourism. „On the Way to the most sustainable tourism destination in the world.” March 2019. https://www.bmwet.gv.at/dam/jcr:0ea14456-ac84-4d66-ac69-d507317cd3f2/PLAN%20T%20-%20MASTER%20PLAN%20 FOR%20TOURISM.pdf (accesat 01 15, 2025).

Federal Ministry for the Environment, Nature Conservation, Nuclear Safety and Consumer Protection (BMUV). *The National Circular Economy Strategy*. December 2024. https://www.bmuv.de/en/download/the-national-circular-economy-strategy-summary#:~:text=The%20German%20government%20has%20therefore,part%20of%20the%20comprehensive%20approach. (accesat 06 03, 2025).

Federal Ministry of Defence. *NATIONAL SECURITY AND DEFENCE INDUSTRY STRATEGY*. 4 December 2024. https://www.bmvg.de/resource/blob/5873628/138fddf8112609dfdc3ea44a52ba9195/dl-national-security-and-defence-industry-strategy-data.pdf (accesat 06 03, 2025).

Federal Ministry Republic of Austria Climate Action, Environment, Energy, Mobility,. „Austria on the path to a sustainable and circular society. The Austrian Circular Economy Strategy.” 2022. https://circulareconomy.europa.eu/platform/sites/default/files/2023-10/Austrian_CES.pdf (accesat 03 05, 2025).

Federal Ministry Republic of Austria. Climate Action, Environment, Energy, Mobility, Innovation and Technology. „Risk-Preparedness Plan for the Electricity Sector of the Republic of Austria.” 2024. https://www.bundeskanzleramt.gv.at/dam/jcr:29c42767-3198-45e9-94c0-0ef2348430b3/cyberstrategie2021_en.pdf (accesat 01 12, 2025).

FEMA. *National Resilience Guidance: Background and Key Concept.* March 2023. https://www.fema.gov/sites/default/files/documents/fema_national-resilience-guidance-project-background_2023.pdf.

Ferran, Lee. „‘Main focus’: With new defense budget, Estonia pledges big investments in long-range ammo.” *Breaking Defence.* 27 September 2024. https://breakingdefense.com/2024/09/main-focus-with-new-defense-budget-estonia-pledges-big-investments-in-long-range-ammo/ (accesat 12 07, 2024).

Financial Intelligence Unit. „National Strategy for the Prevention and Combating of Financial Crime.” 2023. https://www.fid.gov.lv/uploads/files/2024/National%20Strategy%20for%20the%20Prevention%20and%20Combating%20of%20Financial%20Crime%20.pdf (accesat 02 05, 2025).

Finnish Government. „Finnish Government to draw up national security strategy.” 8 3 2024. https://valtioneuvosto.fi/en/-//1410869/finnish-government-to-draw-up-national-security-strategy (accesat 09 25, 2024).

—. „The Security Strategy for Society.” 2025. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/166026/VN_2025_3.pdf?sequence=4&isAllowed=y (accesat 03 21, 2025).

Fischer, R.J., și G. Green. *Introduction to Security.* Boston: MA: Butterworth-Heinemann, 2004.

FM Global. „Economic.” 2024. https://www.fmglobal.com/research-and-resources/tools-and-resources/resilienceindex/explore-the-data/?&cr=ROU&sn=ex&cd=ROU (accesat 02 05, 2024).

Forces News. „Which countries in the Nato alliance are paying their fair share on defence?” 10 July 2024. https://www.forcesnews.com/news/world/nato-which-countries-pay-their-share-defence (accesat 12 18, 2024).

Foreign, Commonwealth and Development Office. „The UK government’s strategy for international development.” 29 August 2023. https://www.gov.uk/government/publications/uk-

governments-strategy-for-international-development/the-uk-governments-strategy-for-international-development (accesat 05 12, 2025).

Francaise Gouvernement. „Plan d'action contre la radicalisation et le terrorisme.” 9 Mai 2016. https://www.info.gouv.fr/upload/media/default/0001/01/2016_05_09.05.2016_dossier_de_presse_-_plan_daction_contre_la_radicalisation_et_le_terrorisme.pdf (accesat 11 12, 2024).

French Minister for Europe and Foreign Affairs. „France's International Strategy for Food Security, Nutrition and Sustainable Agriculture.” 2019. https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/frances_international_strategy_for_food_security_nutrition_and_sustainable_agriculture_cle4f3e1a.pdf (accesat 05 14, 2025).

French Republic. „2020–2030 French Strategy In response to the recommendation by the Council of the European Union of 12 March 2021 for Roma equality, inclusion and participation.” January 2022. https://commission.europa.eu/system/files/2022-10/1_1_france_national_roma_strategic_framework_en_2020-2030.pdf (accesat 05 09, 2025).

Fund for Peace. *State REsilience Index.* 2024. https://www.fundforpeace.org/SRI/about.html#:~:text=The%20State%20Resilience%20Index%20(SRI,the%20severity%20of%20that%20crisis. (accesat 02 04, 2024).

General Secretariat for Defence and. „Interministerial reference document on the national, “Collective, solid, long-term resilience in the face of a crisis”.” 2020. https://www.sgdsn.gouv.fr/files/files/3.%2020220315_NP_Document%20cadre_SNR_vf_EN_0.pdf (accesat 03 16, 2025).

Georgia Tech. *What is Economic Resilience?* 9 January 2017. https://cedr.gatech.edu/what-is-economic-resilience/ (accesat 01 01, 2024).

Gevernment of Iceland. „Iceland's National Plan issued in accordance with Declaration related to the Decision of EEA Joint Committee No 269/2019 of 25 October 2019.” November 2020. https://www.stjornarradid.is/library/02-Rit--skyrslur-og-skrar/Iceland%20National%20Plan%202020.pdf (accesat 11 12, 2024).

Global Plastic Hub. „Norway - National strategy for a Green, Circular Economy.” 2021. https://globalplasticshub.org/action-plan/10433 (accesat 07 09, 2025).

Global Security. *Syria – Economy.* https://www.globalsecurity.org/military/world/syria/economy.htm (accesat 12 15, 2018).

Gobierno de Espana. „ESTRATEGIA NACIONAL DE FOMENTO DEL DEPORTE CONTRA EL SEDENTARISMO Y LA INACTIVIDAD FÍSICA 2025-2030.” Dicembre 2024. https://www.csd.gob.es/sites/default/files/media/files/2025-06/ESTRATEGIA%20FOMENTO%20DEPORTE.pdf (accesat 03 22, 2025).

—. „National Cybersecurity Strategy.” 2019. https://www.newstrategycenter.ro/wp-content/uploads/2019/07/National-Cybersecurity-Strategy-2019.pdf (accesat 12 28, 2024).

—. „National Food Strategy - executive summary.” f.a. https://www.mapa.gob.es/dam/mapa/contenido/alimentacion/temas/estrategia-nacional-de-alimentacion/0.-subhome/executive summaryena.pdf (accesat 08 04, 2025).

—. „National Strategy for Maritime Security 2024.” 2024. https://www.dsn.gob.es/sites/default/files/2025-01/Accesible%20ENSM2024%20EN_0.pdf (accesat 05 20, 2025).

—. „National strategy for preventing and fighting poverty and social exclusion. 2024-2030.” 2024. https://www.dsca.gob.es/sites/default/files/derechos-sociales/inclusion/docs/Estrategia_Prevencion_Pobreza_EN.pdf (accesat 06 10, 2025).

—. „National Strategy on Addictions 2017-2024.” 2017. https://pnsd.sanidad.gob.es/pnsd/estrategiaNacional/docs/ESTRATEGIA_ADICCIONES_2017-2024_en_ingles.pdf (accesat 03 12, 2025).

—. „Plan de Modernizacion y Competitividad del Sector Turistico.” Junio 2022. https://turismo.gob.es/es-es/estrategia/02_doc_completo_pmcst_enero_2022_online.pdf (accesat 12 13, 2024).

—. „Spain entreprenorial nation strategy - executive summary.” 11 February 2021. https://www.lamoncloa.gob.es/lang/en/temas/entrepreneurial-nation/Documents/ENE_Executive%20 Summary.pdf (accesat 03 28, 2025).

—. „Spain’s recovery and resilience plan.” *European Commission.* 17 October 2023. https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility/country-pages/spains-recovery-and-resilience-plan_en (accesat 08 12, 2024).

—. „Spanish Global Health Strategy 2025-2030 - Executive Summary.” 2025. https://www.exteriores.gob.es/es/ServiciosAlCiudadano/PublicacionesOficiales/EESG.%20Ingl%C3%A9s.%20ACCESIBLE.pdf (accesat 08 07, 2025).

Gobierno de Espania. „National Artificial Intelligence Estrategy.” 2025. https://portal.mineco.gob.es/RecursosArticulo/mineco/ministerio/ficheros/National-Strategy-on-AI.pdf (accesat 08 11, 2025).

Goncharova, Olena. „Estonia urges NATO allies to boost defense spending to counter Russian threat, Reuters reports.” *The KYiv Independent.* 16 December 2024. https://kyivindependent.com/estonia-urges-nato-allies-to-boost-defense-spending-to-counter-russian-threat-reuters-reports/ (accesat 12 10, 2024).

Gordon, J. „Risk Assessment and Management in Local Government Emergency Planning: Part 2: Basic Concepts.” *Canadian Journal of Emergency* 2, nr. 2 (2000): 11-12.

Government Communication 2023/24:67. „Resistance and decisive action – a national strategy against v.” 2023a. https://www.government.se/contentassets/1388901d4cbe4826b335563ad92f32f7/resistance-and-decisive-action--a-national-strategy-against-organised-crime-government-communication-20232467/ (accesat 05 08, 2025).

Government Communication Service. „RESIST 2. Counter Disinformation Toolkit.” 2021a. https://gcs.civilservice.gov.uk/wp-content/uploads/2021/11/RESIST-2-counter-disinformation-toolkit.pdf (accesat 08 11, 2025).

Government of Hungary. „National Military Strategy of Hungary.” 13 October 2021. https://defence.hu/news/national-military-strategy-of-hungary.html (accesat 06 12, 2025).

Government of Iceland. „Iceland and NATO.” 2024. https://www.government.is/diplomatic-missions/permanent-delegation-of-iceland-to-nato/iceland-and-nato/ (accesat 12 17, 2024).

—. „Icelandic National Cybersecurity Strategy 2022-2037.” February 2022b. https://www.stjornarradid.is/library/04-Raduneytin/Haskola---idnadar--og-nyskopunarraduneytid/Icelandic%20National%20Cybersecurity%20Strategy%202022-2037.pdf (accesat 03 13, 2025).

—. „Iceland's Implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development.” June 2019. https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/23408VNR_Iceland_2019_web_final.pdf (accesat 11 11, 2024).

—. „The Cloud Policy of the Icelandic Public Sector.” June 2022a. https://www.government.is/topics/information-technology/policies/#:~:text=Increased%20competitiveness,A%20more%20modern%20work%20environment (accesat 02 07, 2025).

Government of Malta. „Malta's Foreign Policy Strategy.” April 2023. https://foreign.gov.mt/wp-content/uploads/2023/04/Foreign-Policy-Strategy.pdf (accesat 10 21, 2024).

Government of Montenegro. „Cyber Security Strategy of Montenegru 2018-2021.” 2018. https://afyonluoglu.org/PublicWebFiles/strategies/Europe/Montenegro%202018-%202021%20National%20Cyber%20Security%20Strategy-EN.pdf (accesat 10 11, 2024).

—. „Montenegro adopts first Media Strategy for 2023-2027 to enhance the environment for free and professional journalism.” 2023a. https://www.gov.me/en/article/montenegro-adopts-first-media-strategy-for-2023-2027-to-enhance-the-environment-for-free-and-professional-journalism (accesat 06 23, 2025).

Government of Montenegro. Ministry of Sustainable Development and Tourism. „2030 National Strategy for Sustainable Development of Montenegro Voluntary National Reviews at the HLPF in 2016.” 2016. https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21364montenegro.pdf (accesat 06 22, 2025).

Government of Netherlands. „Strategic course.” 2023a. https://www.government.nl/topics/security-strategy-for-the-kingdom-of-the-netherlands/strategic-course (accesat 05 21, 2025).

—. „The Netherlands and NATO.” 2024a. https://www.government.nl/topics/nato/the-netherlands-and-nato (accesat 12 18, 2024).

—. „The resilience task. Boosting resilience in the light of military and hybrid threats.” 12 02 2025a. https://english.nctv.nl/binaries/nctv-

en/documenten/publications/2025/02/12/attachment-the-resilience-task/Attachment+The+resilience+task.pdf (accesat 05 15, 2025).

Government of North Macedonia - National Committee for Countering Violent Extremism and Countering Terrorism. „National Counterterrorism Strategy of the Republic of North Macedonia (2018-2022).” 27 02 2018. https://www.rcc.int/swp/docs/268/national-counterterrorism-strategy-of-the-republic-of-north-macedonia-2018-2022rn (accesat 12 18, 2024).

Government of North Macedonia. „National Strategy On Achieving Equal Rights for the Persons with Disabilities in the Republic of Macedonia.” 2019. https://www.un.org/development/desa/disabilities/wp-content/uploads/sites/15/2019/10/North-Macedonia_National-Strategy-on-Achieving-Equal-Rights-for-the-Persons-with-Disabilities-in-the-Republic-of-Macedonia-2010-%E2%80%93-2018.pdf (accesat 03 07, 2025).

Government of Republic of Estonia. „National Security Concept of Estonia.” February 2023. https://www.kaitseministeerium.ee/sites/default/files/eesti_julgeolekupoliitika_alused_eng_22.02.2023.pdf (accesat 09 25, 2024).

Government of Spain. „Just Transition Strategy.” 2020. https://www.miteco.gob.es/content/dam/miteco/es/ministerio/planes-estrategias/transicion-justa/Just%20Transition%20Strategy_ENG.pdf (accesat 08 07, 2025).

—. „National Strategy for Roma Equality,Inclusion and Participation 2021-2030.” 2024b. https://www.dsca.gob.es/sites/default/files/derechos-sociales/poblacion-gitana/docs/Estrategia_aprob_cm_2_nov_ENGLISH.pdf (accesat 06 17, 2025).

Government of the Republic of North Macedonia. Minister in charge of diaspora. „National Strategy of the Republic of North Macedonia for cooperation with the diaspora 2019-2023.” 02 2023a. https://north-macedonia.iom.int/sites/g/files/tmzbdl2301/files/documents/2023-02/National%20Strategy%20of%20the%20Republic%20of%20North%20Macedonia%20for%20cooperation%20with%20the%20diaspora%202019-2023_0.pdf (accesat 03 12, 2025).

Government of the Republic of North Macedonia. Ministry of Labour and Social Policy. „National Employment Strategy 2021-2023.” 2021c.

https://www.mtsp.gov.mk/content/pdf/2021/trud/strategija_vrabotuvanje_2021_eng.pdf (accesat 02 02, 2025).

Government of the Republic of Slovenia . „Slovenian Development Strategy 2030.” 7 December 2017. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MKRR/Strategija-razvoja-Slovenije-2030/Slovenian-Development-Strategy-2030.pdf (accesat 11 14, 2024).

Government Offices of Sweden. „Migration and integration.” 2025a. https://www.government.se/government-policy/the-governments-priorities/migration-and-integration/ (accesat 08 12, 2025).

—. „National Security Strategy.” July 2024. https://www.government.se/contentassets/dee95d002683482eba019df49db2801f/national-security-strategy_.pdf (accesat 10 14, 2024).

—. „Proud and safe. Action plan for equal rights and opportunities for LGBTIQ persons.” 2025a. https://www.government.se/contentassets/592d2f7472cf48dda000955f1beeafeb/action-plan-for-equal-rights-and-opportunities-for-lgbtiq-persons.pdf (accesat 08 10, 2025).

—. „Strategy against violent extremism and terrorism.” 05 June 2025. https://www.government.se/government-policy/new-strategy-against-violent-extremism-and-terrorism/ (accesat 06 10, 2025).

—. „Strategy for Sweden's cooperation with the Word Health Organization 2021-2025.” 2021a. https://www.government.se/contentassets/3bdd577ed934481ab16f05d2b1986940/strategy-for-swedens-cooperation-with-the-world-health-organization-who-20212025-pdf.pdf (accesat 03 25, 2025).

—. „Sweden in a digital world. A strategy for Sweden’s foreign and security policy on cyber and digital issues.” 2024b. https://www.government.se/contentassets/f858cec8cb944d3fa82bdf0fb7959448/sweden-in-a-digital-world---a-strategy-for-swedens-foreign-and-security-policy-on-cyber-and-digital-issues.pdf (accesat 06 18, 2025).

—. „Sweden’s first national strategy to strengthen Jewish life and combat antisemitism.” 22 May 2025a. https://www.government.se/government-policy/democracy-and-human-rights/ (accesat 06 11, 2025).

—. „Sweden’s strategy for the Arctic Region.” 2011. https://library.arcticportal.org/1893/1/Swedens-Strategy-for-the-Arctic-Region.pdf (accesat 06 16, 2025).

—. „Sweden's role in NATO.” 25 November 2024a. https://www.government.se/government-policy/sweden-in-nato/swedens-role-in-nato/ (accesat 12 18, 2024).

Government Offices of Sweden. Ministry of Enterprises and Innovation. „A National Food Strategy for Sweden – more jobs and sustainable growth throughout the country.” 2016. https://faolex.fao.org/docs/pdf/swe195360.pdf (accesat 05 03, 2025).

Greek Republic. Ministry of Labor and Social Affairs. „National Strategy and Action Plan for the Social Inclusion of Roma 2021 - 2030.” December 2021. https://adsdatabase.ohchr.org/IssueLibrary/GREECE_National%20action%20plan%20for%20Roma.pdf (accesat 04 20, 2025).

Guverno de Portugal. „Strategic Concept for Portuguese Development Cooperation.” 2014. https://www.instituto-camoes.pt/images/cooperacao/conctestratg_eng_v2.pdf (accesat 04 15, 2025).

Guvernul României. „Hotărâre nr. 1.269 din 17 decembrie 2021 privind aprobarea Strategiei naționale anticorupție 2021-2025 și a documentelor aferente acesteia.” 17 decembrie 2021a. https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/249828 (accesat 03 16, 2025).

—. „Hotărâre nr. 718 din 13 iulie 2011 pentru aprobarea Strategiei naţionale privind protecţia infrastructurilor critice.” 4 august 2011. https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/130566 (accesat 11 23, 2024).

—. „Hotărâre nr. 930 din 1 septembrie 2021 privind aprobarea Strategiei naționale împotriva criminalității organizate 2021-2024.” 20 septembrie 2021. https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/246489 (accesat 06 09, 2025).

—. „Strategia fiscal-bugetară pentru perioada 2025-2027.” ianuarie 2025. https://mfinante.gov.ro/static/10/Mfp/buget/sitebuget/SFB_2025-2027.pdf (accesat 06 22, 2025).

—. „Strategia națională anticorupție 2021-2025.” 22 decembrie 2021. https://legislatie.just.ro/Public/FormaPrintabila/00000G3S0CH7YT7P1OZ39TLUOV9T4M9I (accesat 06 08, 2025).

—. „Strategia naţională în domeniul drogurilor 2022-2026.” 03 2022. https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2022/03/ANEXA-1-15.pdf (accesat 06 20, 2025).

—. „Strategia națională în domeniul inteligenței artificiale 2024-2027.” 2024a. https://www.mcid.gov.ro/wp-content/uploads/2024/01/Strategie-Inteligenta-Artificiala-22012024.pdf (accesat 08 10, 2025).

—. „Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă 2030.” 10 2018. https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2018/10/SNDD-2030-_-varianta-dup%C4%83-Comitet-interministerial-4-octombrie-2018.pdf (accesat 03 16, 2025).

—. „Strategia pe Termen Lung a României pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră România neutră în 2050.” *Secretariatul General al Guvernului.* 11 2023. https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2023/11/ANEXA-1-21.pdf (accesat 06 05, 2025).

Guvernul Romaniei. *Strengthening the Innovative Capacity of the Government of Romania: Interim Assessment Report.* 2024. https://gov.ro/fisiere/pagini_fisiere/OCDE_-_Raportul_de_evaluare_a_capacitatii_de_inovare_a_administratiei_publice_din_Romania.pdf (accesat 02 05, 2024).

Guvernul României. Ministerul de Finanțe. „Programul de Convergență 2021-2024.” mai 2021. https://mfinante.gov.ro/documents/35673/41334/Programconvergenta2021-2024.pdf (accesat 05 12, 2025).

Hallegatte, Stephane. „Economic Resilience : Definition and Measurement.” *World Bank.* 2014. https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/ea1ef6dc-1ed4-528f-8b76-6b9b02971b1a/content (accesat 02 03, 2024).

Hamadullah, Hamad Kakepto. „The phenomenon of globalization.” *OIDA International Journal of Sustainable Development*, 2010.

Hellenic Foundation for European and Foreign Policy. „Drafting Greece’s "Internal Security Strategy". Challenges and Prospects.” March 2023. https://www.eliamep.gr/wp-content/uploads/2023/03/Policy-paper-130-Tsakonas-and-Karatrantos-EN-final.pdf.

Hellenic Republic Ministry of Digital Governance. „National Cybersecurity Strategy 2020-2025.” December 2020. https://mindigital.gr/wp-content/uploads/2022/11/E%CE%9D-NATIONAL-CYBER-SECURITY-STRATEGY-2020_2025.pdf (accesat 10 23, 2024).

Hellenic Republic. Ministry of Migration and Asylum. „Greek Policy for Social Integration.” July 2019. https://migration.gov.gr/en/

migration-policy/integration/politiki-entaxis-se-ethniko-epipedo/ (accesat 05 17, 2025).

—. „National Integration Strategy.” January 2022. https://migration.gov.gr/wp-content/uploads/2022/09/NATIONAL-STRATEGY-FINAL.pdf (accesat 03 12, 2025).

Helse-og omsorgsdepartementet. „National Brain Health Strategy 2018-2024.” 2018. https://www.braincouncil.eu/wp-content/uploads/2018/04/Annex-Full-Norwegian-Brain-Health-Strategy.pdf (accesat 04 30, 2025).

History. *Syria.* 2021. https://www.history.com/topics/middle-east/the-history-of-syria (accesat 02 02, 2022).

HM Government. „CIVIL SOCIETY STRATEGY: BUILDING A FUTURE THAT WORKS FOR EVERYONE.” 2018. https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5b6b282440f0b62ec1fa611d/Civil_Society_Strategy_-_building_a_future_that_works_for_everyone.pdf (accesat 07 12, 2025).

—. „Government Cyber Security Strategy: 2022 to 2030.” 2022. https://www.gov.uk/government/publications/government-cyber-security-strategy-2022-to-2030 (accesat 07 12, 2025).

—. „Immigration white paper to reduce migration and strengthen border.” May 2025. https://www.gov.uk/government/news/immigration-white-paper-to-reduce-migration-and-strengthen-border (accesat 08 10, 2025).

—. „National AI Strategy.” September 2021. https://assets.publishing.service.gov.uk/media/614db4d1e90e077a2cbdf3c4/National_AI_Strategy_-_PDF_version.pdf (accesat 08 08, 2025).

—. „National Security Strategy.” 2025. https://assets.publishing.service.gov.uk/media/685ab0da72588f418862075c/E03360428_National_Security_Strategy_Accessible.pdf (accesat 08 10, 2025).

Hm Government. „National Strategy for Maritime Security.” August 2022. https://assets.publishing.service.gov.uk/media/62fcbf748fa8f504bd84581f/national-strategy-for-maritime-security-print-version.pdf (accesat 08 11, 2025).

HM Government. „The United Kingdom's Strategy for Countering Terrorism.” 2023. https://assets.publishing.service.gov.uk/media/650b1b8d52e73c000d54dc82/CONTEST_2023_English_updated.pdf (accesat 05 22, 2025).

HM Treasury. „Financial Services Growth and Competitiveness Strategy: Overview.” 21 July 2025. https://www.gov.uk/government/calls-for-evidence/financial-services-growth-and-competitiveness-strategy/outcome/financial-services-growth-and-competitiveness-strategy-overview#:~:text=The%20UK%20aims%20to%20be,financial%20services%2C%20especially%20in%20A (accesat 08 11, 2025).

Home Office. „Serious and organised crime strategy 2023 to 2028.” 2023. https://www.gov.uk/government/publications/serious-and-organised-crime-strategy-2023-to-2028 (accesat 05 23, 2025).

Howell, Lee. *Resilience: What it is and why it's needed.* 2013. https://www.pwc.com/gx/en/governance-risk-compliance-consulting-services/resilience/publications/pdfs/issue3/what_it_is_and_why_its_needed.pdf.

Howorth, Jolyon. *The Ukraine War and Its Implication for European Security.* Brussels: Wilfried Martens Center for European Studies, 2023.

Hughes, Christopher W. „The Globalization-Security Nexus in the Asia-Pacific.” *Security Dialogue* 32, nr. 4 (2001).

Hungarian Government. „Hungary’s recovery and resilience plan.” *European Commission.* 8 December 2023. https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility/country-pages/hungarys-recovery-and-resilience-plan_en (accesat 12 11, 2024).

—. „Hungary's National Hydrogen Strategy.” May 2021a. https://cdn.kormany.hu/uploads/document/a/a2/a2b/a2b2b7ed5179b17694659b8f050ba9648e75a0bf.pdf (accesat 07 12, 2025).

—. „National Smart Specialisation Strategy (S3) - 2021-2027.” July 2021. https://nkfih.gov.hu/english/national-smart-specialisation-strategy/s3-2021-2027 (accesat 06 02, 2025).

„Hungary’s RDI strategy for 2021-2030 .” 13 September 2021. https://nkfih.gov.hu/english/research-development-innovation-strategy (accesat 05 20, 2025).

I feel Slovenia. „The government adopts a new seven-year 2022-2028 Slovenian Tourism Strategy.” 2022. https://www.slovenia.info/en/press-centre/news-of-the-tourism-press-agency/19522-the-government-adopts-a-new-seven-year-2022-2028-slovenian-tourism-strategy (accesat 08 03, 2025).

Iceland Government. „Digital Iceland.” July 2021a. https://island.is/en/o/digital-iceland/digital-strategy (accesat 03 10, 2025).

—. „Digital policy.” July 2021. https://island.is/en/o/digital-iceland/digital-strategy (accesat 10 09, 2024).

Iceland Parliament. „Parliamentary Resolution on a national security policy for Iceland Amended by the Althingi on 28 February 2023.” 02 2023. https://www.government.is/library/04-Legislation/Parliamentary%20resolution%20on%20a%20national%20security%20policy%202023.pdf (accesat 09 27, 2024).

IMF e-Library. „Addressing Climate Change in Cyprus: Policy Options and Strategies.” 28 May 2024. https://www.elibrary.imf.org/view/journals/002/2024/138/article-A003-en.xml (accesat 10 18, 2024).

Index Mundi. *Syria Natural resources.* 18 September 2021. https://www.indexmundi.com/syria/natural_resources.html (accesat 01 04, 2022).

Innovacios es Technologiai Miniszterium. „National Battery Industry Strategy 2030.” 2024. https://www.hu-ba.hu/wp-content/uploads/2024/01/Hungarian-National-Battery-Industry-Strategy-2030_ENG.pdf (accesat 07 18, 2025).

Institute for Environmental Policy. „Waste Management Model of the Slovak Republic.” September 2023. https://www.minzp.sk/files/iep/how_to_get_out_of_the_wasteland.pdf (accesat 08 11, 2025).

Institute for Security Governance. *Building Resilience for National Defence.* May 2021. https://nps.edu/documents/113018911/125185574/ISG+Resilience.pdf/bbbe0227-207d-873a-3864-c4d19d7bdc14?t=1622747034982#:~:text=In%20a%20defense%20and%20security%20context%2C%20resilience%20is%20focused%20on,actions%20from%20adversaries%20or%20competitors. (accesat 02 05, 2024).

„Integrated Country Strategy (ICS). Latvia.” 8 April 2024a. https://www.state.gov/wp-content/uploads/2024/07/ICS_EUR_Latvia_Public.pdf (accesat 12 11, 2024).

International Agency Energy. „Energy storage strategy.” 23 March 2022. https://www.iea.org/policies/12809-energy-storage-strategy (accesat 06 06, 2025).

International Energy Agency. „Low-Carbon National Strategy.” 1 April 2025. https://www.iea.org/policies/11729-low-carbon-national-strategy (accesat 08 06, 2025).

—. „National Strategy for the Circular Economy.” 3 December 2024. https://www.iea.org/policies/17871-national-strategy-for-the-circular-economy (accesat 09 12, 2025).

—. „Spain 2050 strategy: circular and carbon-neutral economy.” 6 October 2021. https://www.iea.org/policies/13648-spain-2050-strategy-circular-and-carbon-neutral-economy (accesat 03 11, 2025).

International Organization for Migration . „National Strategy on Migration 2024-2030 and Action Plan 2024-2026.” 2024. https://albania.iom.int/sites/g/files/tmzbdl1401/files/documents/2024-12/nsm-eng.pdf (accesat 06 20, 2025).

International Press Institute. „Behind bars for fake news: imminent threat to media freedom in Cyprus.” 29 July 2024. https://ipi.media/fake-news-threat-media-freedom-cyprus/ (accesat 10 18, 2024).

International Task Force for Teachers for Ecucation 2030. „North Macedonia. Education strategy for 2018-2025 and action plan.” 2018. https://teachertaskforce.org/knowledge-hub/north-macedonia-education-strategy-2018-2025-and-action-plan (accesat 02 03, 2025).

Interreg Europe. „Portugal i4.0 - Portugal's national strategy for digitising industry.” 2020. https://www.interregeurope.eu/good-practices/portugal-i40-portugals-national-strategy-for-digitising-industry (accesat 06 17, 2025).

IOM UN Migration. „IOM Strategy for Albania (2022-2025).” 2022. https://albania.iom.int/sites/g/files/tmzbdl1401/files/inline-files/IOM%20Country%20Strategy_Albania.pdf (accesat 12 27, 2024).

Irish Government. „White Paper on Defence.” August 2015. https://assets.gov.ie/21963/f1e7723dd1764a4281692f3f7cb96966.pdf (accesat 10 17, 2024).

ISO/IEC 27005:2022. „ISO – vulnerability terminology.” 2022. https://www.iso.org/obp/ui/en/#iso:std:iso-iec:27005:ed-4:v1:en.

ISU Dobrogea. „Risc, hazard și vulnerabilitate.” 2012. http://www.isudobrogea.ro/wp-content/uploads/2012/05/Risc-hazard-si-vulnerabilitate.pdf (accesat 01 28, 2025).

Italian Chief Of Defence. „The Chief of Defence Strategic Concept.” September 2022. https://www.difesa.it/assets/allegati/24873/chief_of_defence_strategic_concept_2022_.pdf (accesat 09 27, 2024).

Johnson, Luke. „What Europe Thinks ... About Geostrategy.” *Internationale Politik Quarterly.* 10 Jan. 2024. https://ip-quarterly.com/en/what-europe-thinks-about-geostrategy (accesat 01 25, 2025).

Joseph, John. „Assyria and Syria: Synonyms?” *Tarzana*, 2011: 37.

Katona, Viktor. „Russia Is Taking Over Syria’s Oil And Gas .” *Oil Price.* 14 februarie 2018. https://oilprice.com/Energy/Energy-General/Russia-Is-Taking-Over-Syrias-Oil-And-Gas.html (accesat 12 23, 2021).

Kaypak, Şafak, și Üyesi Vedat Yilmaz. „Security Understanding of a New Dimension in the Globalization Process and Environmental Effects.” *Afyon Kocatepe University Journal of Social Sciences* 21, nr. 3 (2019): 855.

L R Foundation. „World Risk Poll.” 2021. https://wrp.lrfoundation.org.uk/country-results-2021-resilience/world_risk_poll_results_2021_resilience_romania.pdf (accesat 02 05, 2024).

La Moncloa. „Government of Spain publishes National Counter-terrorism Strategy for first time.” 26 02 2019. https://www.lamoncloa.gob.es/lang/en/gobierno/news/Paginas/2019/20190226terrorismstrategy.aspx (accesat 10 07, 2024).

—. „Government of Spain publishes National Counter-terrorism Strategy for first time.” 2019a. https://www.lamoncloa.gob.es/lang/en/gobierno/news/Paginas/2019/20190226terrorismstrategy.aspx#:~:text=The%20%22protecting%22%20section%20defines%20the,strengthened%20control%20of%20explosive%20precursors. (accesat 05 23, 2025).

Lammens, H. S.J. *La Syrie precis istorique.* Vol. 1. Beyrouth: Imprimerie Catolique, 1921.

Latvian Ministry of Defence. „Latvijas kiberdrošības stratēģija 2023.-2026. gadam.” 2023. https://www.mod.gov.lv/sites/mod/files/document/Latvijas%20kiberdro%C5%A1%C4%ABbas%20strat%C4%93%C4%A3ija%202023.-2026.gadam_.pdf (accesat 07 19, 2025).

Latvian Parliament. „Lithuania's recovery and resilience plan." *European Commission.* 2 July 2021. https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility/country-pages/lithuanias-recovery-and-resilience-plan_en (accesat 06 21, 2025).

Le Gouvernement du Grand-Duche de Luxembourg. „Luxembourg Space Strategy 2023-2027." 2022. https://gouvernement.lu/dam-assets/documents/actualites/2022/12-decembre/stratgie-spatiale-2023-2027.pdf (accesat 06 17, 2025).

—. „Luxembourg's Integrated National Energy and Climate Plan for 2021-2030." 2020. https://cdn.climatepolicyradar.org/navigator/LUX/2020/luxembourg-s-integrated-national-energy-and-climate-plan-for-2021-2030_7900198e356082389459eb885e51feb1.pdf (accesat 05 15, 2025).

—. „National Research and Innovation Strategy for Luxembourg." 2025. https://www.researchluxembourg.org/en/research-landscape/national-research-innovation-strategy/ (accesat 06 24, 2025).

Le Gouvernement du Grand-Duchy de Luxembourg. „National Cybersecurity Strategy IV for 2021-2025." 2020. https://hcpn.gouvernement.lu/dam-assets/fr/publications/brochure-livre/strategie-nationale-cybersecurite-4/National-Cybersecurity-Strategy-IV.pdf (accesat 07 13, 2025).

—. „Stratégie pour une économie circulaire Luxembourg." 2 Fevrier 2021. https://gouvernement.lu/dam-assets/documents/actualites/2021/02-fevrier/08-strategie-economie-circulaire/20210208-Strategie-economie-circulaire-Luxembourg.pdf (accesat 07 12, 2025).

Lietuvos Respublikos Seimas. „Nutarimas del Viesojo Saugumo Pletros 2015-2025 Metu ProgramosPatvirtinimo." 2015. https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/counter-terrorism-and-radicalisation/prevention-radicalisation/prevent-strategies-member-states_en (accesat 10 27, 2024).

Lilley, Zane. „Armed conflict, industrial accidents, epidemics: French government plans 'crisis' booklet for residents." 19 March 2025. https://www.connexionfrance.com/news/armed-conflict-industrial-accidents-epidemics-french-government-plans-crisis-booklet-for-residents/713533 (accesat 03 21, 2025).

Local Government Association. „National Social Care Category Strategy for local government.” October 2015. https://www.local.gov.uk/sites/default/files/documents/national-social-care-cate-468.pdf (accesat 05 27, 2025).

—. „National workforce strategy for adult social care and workforce priorities.” July 2024. https://www.local.gov.uk/our-support/partners-care-and-health/adult-social-care-workforce/workforce-planning-hub/national (accesat 05 22, 2025).

Luxembourg Development Cooperation. „Inclusive and Innovative Financial Strategy.” 2021. https://cooperation.gouvernement.lu/dam-assets/publications/strat%C3%A9gies/strategie-finance-inclusive/Inclusive-and-innovative-finance-strategy1.pdf (accesat iulie 30, 2025).

Luxembourg Sustainable Finance Initiative. „LSFI Luxembourg Sustainable Finance Strategy 2030.” 02 2025. https://lsfi.lu/wp-content/uploads/2025/02/FINAL-EN-LSFI-Luxembourg-SF-Strategy-2030-1.pdf (accesat 04 17, 2025).

Maliţa, Mircea. *Zece mii de culturi, o singură civilizaţie.* Editura Nemira, 1998.

Marinescu, George. „Duplicitate: România nu se grăbeşte să aplice sancţiunile UE împotriva Rusiei.” *Bursa.* 16 octombrie 2024. https://www.bursa.ro/duplicitate-romania-nu-se-grabeste-sa-aplice-sanctiunile-ue-impotriva-rusiei-09396355 (accesat 10 16, 2024).

Merriam-Webster. „danger.” 2025. https://www.merriam-webster.com/dictionary/danger#:~:text=dan%C2%B7%E2%80%8Bger-,%CB%88d%C4%81n%2Dj%C9%99r,may%20cause%20injury%20or%20harm (accesat 01 28, 2025).

Minisatry of Defence. Republic of Slovenia. „Defence White Paper of the Republic of Slovenia.” 2020a. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MO/Dokumenti/WP2020.pdf (accesat 06 18, 2025).

Minister for Technological Innovation and Digitalization. „The Italian Strategy for Digital Skills.” 21 July 2020a. https://repubblicadigitale.gov.it/portale/documents/20122/992735/National+Strategy+for+Digital+Skills.pdf/c3ff7732-e9ce-498e-71b3-f441ae55afcd?t=1666000144226 (accesat 04 23, 2025).

Minister Zdrowia. „National Transformation Plan for 2022-2026.” 15 October 2021d. https://basiw.mz.gov.pl/wp-content/uploads/2022/11/See-document-for-2022-2026.pdf (accesat 03 08, 2025).

Ministere de la Solidarites et de l Sainte. „2022-2025 National Strategy for Preventing Infections and atibiotics resistance.” 2022b. https://sante.gouv.fr/IMG/pdf/national_strategy_for_preventing_infections_and_antibiotic_resistance_2022-2025_.pdf (accesat 06 11, 2025).

Ministere de la Transition Ecologique. „National Low Carbon Strategy.” 2018. https://unfccc.int/sites/default/files/resource/en_SNBC-2_summary_4-pages.pdf (accesat 06 12, 2025).

—. „Stratégie Nationale Biodiversité 2030.” 12 06 2023a. https://www.ecologie.gouv.fr/sites/default/files/documents/National-Biodiversity-Strategy-2030.pdf (accesat 03 20, 2025).

Ministere de l'Economie. Le gouvermenent Luxemburgeois. „VisionECO2050.” September 2023. https://meco.gouvernement.lu/fr/domaines-activites/prospective/luxembourg-strategie/eco2050.html (accesat 07 10, 2025).

Ministere de l'Europe et des Affaires Etrangeres. „France and NATO.” March 2022. https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/security-disarmament-and-non-proliferation/our-alliances-and-cooperations/france-and-nato/ (accesat 12 17, 2024).

—. „Humanitarian Strategy of France (2023-2027).” 2023d. https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/emergency-humanitarian-action/humanitarian-strategy-of-france-2023-2027/ (accesat 06 09, 2025).

Ministere de L'Europe et des Affaires Etrangers. „France’s Anti-Corruption Strategy in Its Cooperation Action 2021-2030.” 2021d. https://www.diplomatie.gouv.fr/en/photos-publications-and-graphics/publications/article/france-s-anti-corruption-strategy-in-its-cooperation-action-2021-2030 (accesat 07 18, 2025).

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. „Memorandum on Scope and Details regarding the strategic environmental assessment for the National Spatial Strategy.” 24 May 2023c. https://www.platformparticipatie.nl/notaruimte/documenten+nota+ruimte/HandlerDownloadFiles.ashx?idnv=2498519 (accesat 02 15, 2025).

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. „The Netherlands National Technology Strategy.” January 2024c. https://dig.watch/resource/the-netherlands-national-technology-strategy (accesat 03 04, 2025).

Ministerio de Asuntos Exteriores, Union Europea Y Cooperation. „Spain and NATO.” 2024. https://www.exteriores.gob.es/en/Politica Exterior/Paginas/EspanaOTAN.aspx (accesat 12 18, 2024).

Ministerio de Ciencia, Innovacion Y Universidades. „Spanish Science, Technology and Innovation Strategy (EECTI).” 2021c=d. https://www.ciencia.gob.es/en/Estrategias-y-Planes/Estrategias. html (accesat 06 08, 2025).

MINISTERIO DE LA PRESIDENCIA, RELACIONES CON LAS CORTES E IGUALDAD. „Anexo. Estrategia Nacional contra el Crimen Organizado y la Delincuencia.” 2019. https://www.uv.es/ iccp/Art%C3%ADculos/Estrategia%20%20CRIMEN%20ORG%2 02019%20BOE-A-2019-2442.pdf (accesat 05 25, 2025).

Ministerio para la Transformación Digital y de la Función Pública. „Estrategia de Tecnologias Cuanticas de Espana.” 04 2025. https://digital.gob.es/content/dam/portal-mtdfp/comunicacion/ comunicacion_ministro/2025/04/2025-04-24/Estrategia TecnologiasCuanticas_compressed_24_04.pdf (accesat 05 12, 2025).

Ministero dell'Ambiente e dellla Sicurezza Energetica. „National Sustainable Development Strategy.” 2022b. https://www.mase. gov.it/portale/web/guest/national-sustainable-development-strategy (accesat 02 27, 2025).

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí. Slovenskej republiky. „STREDNODOBÁ STRATÉGIA ROZVOJOVEJ SPOLUPRÁCE SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA ROKY 2025 – 2030.” 2025. https://slovakaid.sk/wp-content/uploads/2025/01/3.- Vlastny-material.pdf (accesat 08 10, 2025).

Ministerstvo životního prostředí v meziresortní spolupráci s využitím klimatologických podkladů Českého. „Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR 1. aktualizace pro období 2021 – 2030.” 2021 d. https://mzp.gov.cz/system/files/2025-03/OAZK_ Narodni_adaptacni_strategie-aktualizace_20211026.pdf (accesat 07 12, 2025).

Ministerul Afacerilor Externe. „România în NATO.” august 2024. https://nato.mae.ro/node/1238 (accesat 12 18, 2024).

Ministerul Afecerilor Externe. „Principalele contribuţii ale României la NATO.” 2024. https://www.mae.ro/node/25855 (accesat 12 18, 2024).

Ministerul Afecerilor Interne. „Strategia națională de ordine și siguranță publică 2023 - 2027.” 2023c. https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2023/11/ANEXA-STRATEGIA.pdf (accesat 03 06, 2025).

Ministerul Apărării Naționale. „Carta Albă a Apărării.” 2021c. https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2021/03/CARTA-ALBA-A-APARARII-.pdf (accesat 03 12, 2025).

—. „Strategia Militară a României. Capacitate defensivă credibilă, pentru o Românie sigură, într-o lume marcată de noi provocări .” *Secretariatul General Al Guvernului*. 2021b. https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2021/08/STRATEGIA-MILITARA-A-ROMANIEI-1.pdf (accesat 05 21, 2025).

Ministerul de Justiție. „Anexa la Hotărârea Guvernului nr. 436/2022 privind aprobarea Strategiei de dezvoltare a sistemului judiciar 2022-2025 și a planului de acțiune aferent acesteia.” 2022. https://www.just.ro/wp-content/uploads/2022/04/Strategia-de-dezvoltare-a-sistemului-judiciar-2022-2025.pdf (accesat 04 27, 2025).

Ministerul Economiei, Antreprenorialului și Turismului. „Strategia industrială a României 2024-2030.” 2023b. https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2024/11/ANEXA-35.pdf (accesat 10 24, 2024).

Ministerul Economiei, Digitalizării, Antreprenoriatului și Turismului. „Strategia Națională de Competitivitate 2021-2027.” 2021d. https://economie.gov.ro/strategia-nationala-de-competitivitate-2021-2027/ (accesat 04 03, 2025).

Ministerul Economiei, Digitalizării, antreprenoriatului și turismului. „Strategia națională pentru industria de apărare 2024-2030.” 2024c. https://economie.gov.ro/wp-content/uploads/2024/08/Strategia-nationala-pentru-industria-de-aparare-2.docx (accesat 03 18, 2025).

Ministerul Educației și Cercetării. „Strategia Națională de Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă 2022-2027.” 2022b. https://www.research.gov.ro/programe-nationale/strategia-nationala-de-cercetare-inovare-si-specializare-inteligenta-2022-2027/ (accesat 03 23, 2025).

Ministerul Energiei. „Strategia Energetică a României 2025-2035, cu perspectiva anului 2050.” 11 2024b. https://energie.gov.ro/wp-content/uploads/2024/11/Strategia-Energetica-a-Romaniei-2025-2035-cu-perspectiva-anului-2050_23_10_2024_vf.pdf (accesat 05 06, 2025).

—. „Strategia Energetică a României 2025-2035, cu perspectiva anului 2050.” 2025. https://energie.gov.ro/strategiei-energetice-a-romaniei-2025-2035-cu-perspectiva-anului-2050/ (accesat 08 10, 2025).

Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor. „Strategia Națională privind prevenirea și combaterea deșertificării.” 2024c. https://mmediu.ro/en/despre-noi/programe-si-strategii/strategia-nationala-privind-prevenirea-si-combaterea-desertificarii/ (accesat 04 24, 2025).

—. „Strategia pe termen lung a României pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră - România neutră în 2050.” 2023c. https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2023/11/ANEXA-1-21.pdf (accesat 05 21, 2025).

Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale. „Strategia naţională “Copii protejaţi, România sigură” 2023-2027.” 2023c. https://copii.gov.ro/1/programe-si-strategii/ (accesat 04 15, 2025).

—. „Strategia naţională pentru ocuparea forţei de muncă 2021 - 2027 şi a Planului de acţiuni pe perioada 2021 - 2027 pentru implementarea Strategiei naţionale pentru ocuparea forţei de muncă 2021 - 2027.” 19 mai 2021d. https://mmuncii.ro/j33/index.php/ro/minister-2019/strategii-politici-programe/6333-sn-ocupare-forta-munca-2021-2027 (accesat 03 22, 2025).

—. „Strategia naţională privind incluziunea socială şi reducerea sărăciei pentru perioada 2022-2027.” 2022b. https://mmuncii.ro/j33/index.php/ro/minister-2019/strategii-politici-programe/6562-sn-incluziune-sociala-2022-2027 (accesat 03 21, 2025).

Ministerul Sănătății. „Strategia Națională de Sănătate 2023-2030.” 2023c. https://ms.ro/media/documents/Anexa_1_-_SNS.pdf (accesat 05 12, 2025).

Ministria e Arsimit Sportit Dhe Rinise . „Strategjia Kombëtare e Arsimit 2021-2026.” *UNESCO*. 2021b. https://planipolis.iiep.unesco.org/sites/default/files/ressources/albania_draft_national_education_strategy_2021-2026.pdf (accesat 04 22, 2025).

Ministrul internelor şi reformei administrative. „Hotărârea nr. 762 din 16 iulie 2008 pentru aprobarea Strategiei naţionale de prevenire a situaţiilor de urgenţă.” 28 iulie 2008. https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/96023 (accesat 02 09, 2025).

Ministry for Environmental Protection and Regional Development. „Strategy of Latvia for the Achievement of Climate Neutrality by

2050.” 2020a. https://faolex.fao.org/docs/pdf/lat200100.pdf (accesat 05 12, 2025).

Ministry for Information and Technology. „National Clean Development Strategy.” 2021d. https://unfccc.int/sites/default/files/resource/LTS_1_Hungary_2021_EN.pdf (accesat 07 25, 2025).

Ministry for the Environment and Natural Resources. „Iceland's Climate Action Plan 2018-2030.” September 2018. https://www.government.is/library/Files/Icelands%20new%20Climate%20Action%20Plan%20for%202018%202030.pdf (accesat 04 09, 2025).

Ministry for the Environment. „Iceland's Climate Change Strategy.” 2007. https://www.government.is/media/umhverfisraduneyti-media/media/PDF_skrar/Stefnumorkun_i_loftslagsmalum_enlokagerd.pdf (accesat 04 11, 2025).

Ministry of Agriculture and Food. „Norway’s National Action Plan for the Conservation and Sustainable Use of Genetic Resources for Food and Agriculture (2024-2028).” December 2023. https://www.regjeringen.no/en/aktuelt/norways-national-action-plan-for-the-conservation-and-sustainable-use-of-genetic-resources-for-food-and-agriculture-2024-2028/id3092791/ (accesat 02 10, 2025).

Ministry of Culture and Equality. „A space for democracy and self cultivation.” 2024c. https://bibliotekutvikling.no/content/uploads/2024/05/Expanded-National-Strategy-for-Libraries-through-2025.pdf (accesat 03 15, 2025).

Ministry of Defence of Ukraine. „White Book. Defence Policy of Ukraine.” 2021. (accesat 10 21, 2024).

Ministry of Defence. Republic of Latvia. „Defence Strategy for Industry and Innovation 2025-2029.” March 2025. https://www.mod.gov.lv/en/news/government-approves-defence-industry-and-innovation-strategy-2025-2036 (accesat 09 23, 2025).

—. „Long Term Development of the National Armed Forces 2025-2036.” 2025. https://www.mod.gov.lv/en/nozares-politika (accesat 09 19, 2025).

Ministry of Defence. Republic of North Macedonia. „Defence Strategy of the Republic of North Macedonia.” March 2020. https://mod.gov.mk/storage/2021/06/Defence-Strategy-of-the-Republic-of-North-Macedonia.pdf (accesat 10 14, 2024).

Ministry of Development and Investments. „Greece: National Strategy for Sustainable and Inclusive Growth.” 2023c. https://stip.oecd.org/stip/interactive-dashboards/policy-initiatives/2023%2Fdata%2FpolicyInitiatives%2F25535 (accesat 06 23, 2025).

Ministry of Economic Affairs and Employment of Finland. „Carbon neutral Finland 2035 – national climate and energy strategy.” 2022a. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164323/TEM_2022_55.pdf?sequence=4&isAllowed=y (accesat 03 15, 2025).

—. „Finland’s Integrated National Energy and Climate Plan Updated.” 28 June 2024a. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165742/TEM_2024_30.pdf?sequence=1&isAllowed=y (accesat 03 15, 2025).

Ministry of Environment and Physical Planning . „Long-term Strategy on Climate Action and Action Plan - executive summary.” November 2021d. https://unfccc.int/sites/default/files/resource/MKD_ES_LTS_Nov2021.pdf (accesat 02 21, 2025).

Ministry of Finance | Ministry of Economic Affairs and Employment. „. Strategy of the Regional State Administrative Agencies and the Centres for Economic Development, Transport and the Environment for 2024–2027Creating a sustainable future - together and locally.” 2023a. https://tem.fi/documents/1410877/202036663/AVI-ELY-Strategia_2024-2027_EN.pdf/1f514842-7180-0ce7-7008-9f8adca7bba2/AVI-ELY-Strategia_2024-2027_EN.pdf?t=1707382894315 (accesat 03 20, 2025).

Ministry of Finance. „Finland’s Medium-Term Plan 2025=2028.” 2024. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165900/VM_2024_59.pdf?sequence=4 (accesat 02 13, 2025).

Ministry of Finance of the Slovak Republic. „National Reform Program.” 2024c. https://www.mfsr.sk/en/finance/institute-financial-policy/strategic-documents/national-reform-program/ (accesat 07 21, 2025).

Ministry of Finances. Albania. „Public Finance Management Sectoral Strategy 2023-2030 and Action Plan 2023-2026.” 07 2024c. https://financa.gov.al/wp-content/uploads/2024/07/Public-Finance-Management-Strategy-2023-2030.pdf (accesat 07 10, 2025).

Ministry of Foreign Affairs of Denmark. „Anti-Corruption Policy.” May 2023. https://um.dk/en/about-us/organisation/anti-corruptions-policy (accesat 02 03, 2025).

—. „The Danish Government Action Plan for Economic Diplomacy 2022-2023.” 2022b. https://thetradecouncil.dk/en/about-us/strategy (accesat 07 11, 2025).

—. „THE WORLD WE SHARE Denmark’s Strategy for Development Cooperation.” August 2021a. https://amg.um.dk/policies-and-strategies/stategy-for-danish-development-cooperation (accesat 02 07, 2025).

Ministry of Foreign Affairs. Directorate for Strategic and Operational Planning. „Strategic Plan 2024-2027.” October 2023b. https://www.mfa.gr/images/docs/Strategic%20Plan%202024-2027_EN.pdf (accesat 02 03, 2025).

Ministry of Foreign and European Affairs. Directorate for Development Cooperation and Humanitarian Affairs. „Gender Strategy 2021-2030.” 2020b. https://cooperation.gouvernement.lu/dam-assets/publications/strat%C3%A9gies/strategie-genre/2021-2023-gender-strategy-en.pdf (accesat 05 23, 2025).

Ministry of Foreign and European Affairs. Luxembourg. „Environment and Climate Change Strategy 2021-2030.” 2021 d. https://cooperation.gouvernement.lu/dam-assets/publications/strat%C3%A9gies/strategie-environnement/2021-2023-environement-an-climate-change-strategy-en.pdf (accesat 06 13, 2025).

Ministry of Higher Education and Innovation. „French National strategy on research infrastructure.” 2021d. https://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/sites/default/files/2023-02/french-national-strategy-on-research-infrastructures---2021-26489.pdf (accesat 04 12, 2025).

Ministry of Infrastructure and Energy of Albania. „National Energy and Climate Plan of the Republic of Albania.” 21 October 2024b. https://konsultimipublik.gov.al/documents/RENJK_811_The-National-Energy-and-Climate-Plan-(NECP).pdf (accesat 04 23, 2025).

Ministry of Interior of the Czech Republic. „https://eucpn.org/sites/default/files/document/files/Crime%20Prevention%20Strategy%20Czech%20Republic.pdf.” 2022. https://eucpn.org/sites/default/

files/document/files/Crime%20Prevention%20Strategy%20Czech%20Republic.pdf (accesat 12 09, 2024).

Ministry of Investments and European Projects. „The Cohesion Policy.” 04 2023. https://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2023/04/a9f8f7c1186a0f44c769d04a80fca8fe.pdf (accesat 02 05, 2024).

Ministry of Investments, Regional Development and Informatization of the Slovak Republic. „2030 Digital Transformation Strategy for Slovakia.” 2019. https://mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2019/10/SDT-English-Version-FINAL.pdf (accesat 03 12, 2025).

—. „National Digital Decade Strategic RoadMap of the Slovak Republic.” 2024. https://mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2024/03/National-Digital-Decade-Strategic-Roadmap-of-the-Slovak-Republic.pdf (accesat 08 05, 2025).

Ministry of Justice and Public Security. „National counterterrorism Strategy.” 2022b. https://www.regjeringen.no/contentassets/a74960882df34d28a5e272071b4e7d80/national-counterterrorism-strategy.pdf (accesat 04 30, 2025).

Ministry of Justice. „Climate change and sustainability strategy.” 15 March 2024c. https://www.gov.uk/government/publications/climate-change-and-sustainability-strategy-moj/climate-change-and-sustainability-strategy#:~:text=Climate%20change%20mitigation%3A%20working%20towards,by%202037%2C%20requires%20urgent%20action. (accesat 07 12, 2025).

—. „Cross-Sector Justice Strategy 2021-2025. Monitoring Report 2022.” 2022b. https://www.drejtesia.gov.al/wp-content/uploads/2023/05/Annual-Monitoring-Report-2022.pdf (accesat 03 04, 2025).

Ministry of Justice, Public Administration and Digital Transformation, Republic of Croatia. „Action Plan for the Anti-Corruption Strategy 2021-2030.” 28 07 2022. https://mpudt.gov.hr/news-25399/action-plan-for-the-anti-corruption-strategy-2021-2030/26357 (accesat 12 13, 2024).

Ministry of Labour and Social Policy. „ational Strategy for the Development of Social Enterprises in the Republic of North Macedonia (2021-2027) and Action Plan 2021-2023 for the Implementation of the National Strategy for the Development of Social Enterprises in the Republic of North Macedoni.” 09 2021d. https://natlex.ilo.org/dyn/natlex2/r/natlex/fe/details?p3_isn=116984 (accesat 03 12, 2025).

Ministry of National Defence. Republic of Lithuania. „Lithuania's membership in NATO.” 2024. https://kam.lt/en/lithuanias-membership-in-nato/ (accesat 12 17, 2024).

Ministry of National Defence. Republic of Poland. „Poland in NATO - more than 20 years.” 2024. https://www.gov.pl/web/national-defence/poland-in-nato-20-years#:~:text=Poland's%20membership%20in%20the%20Alliance,benefit%20of%20the%20Alliance's%20NSIP (accesat 12 17, 2024).

Ministry of National Development. „National Energy Strategy 2030.” 2012. https://2010-2014.kormany.hu/download/7/d7/70000/Hungarian%20Energy%20Strategy%202030.pdf (accesat 10 17, 2024).

Ministry of Physical Planning, Construction and State Assets. „National Recovery and Resilience Plan (Initiative: Building reconstruction) 2021-2026.” July 2021a. https://mpgi.gov.hr/national-recovery-and-resilience-plan-initiative-building-reconstruction/14307 (accesat 12 16, 2024).

Ministry of Public Administration and Justice. „Policy for Hungarian Communities Abroad.” 2019. https://bgazrt.hu/wp-content/uploads/2019/02/policy_2013.pdf (accesat 06 20, 2025).

Ministry of Regional Development and EU Funding in Croatia. „Croatia - National Development Strategy 2030.” 2022b. https://digital-skills-jobs.europa.eu/en/actions/national-initiatives/national-strategies/croatia-national-development-strategy-2030#:~:text=The%20National%20Development%20Strategy%20of,of%20digital%20jobs%20for%20all. (accesat 07 17, 2025).

MINISTRY OF SOCIAL RIGHTS AND AGENDA 2030. „National Strategy to Combat Homelessness in Spain 2023-2030.” 11 July 2023. https://www.feantsa.org/public/user/epoch/National-Strategies/Homelessness-Strategy-Spain-Original2024.pdf (accesat 07 08, 2025).

Ministry of the Environment of the Czech Republic. „Climate Protection Policy of the Czech Republic.” 2017a. https://unfccc.int/files/na/application/pdf/cze_climate_protection_policy_summary.pdf (accesat 07 30, 2025).

Ministry of the environment of the Slovak Republic. „Green and Circular Economy.” 2019a. https://www.minzp.sk/en/areas/green-circular-economy/ (accesat 08 11, 2025).

Ministry of the Interior. „Viață bună – viață de zi cu zi sigură: decizia de principiu a guvernului privind strategia de securitate internă 5 octombrie 2017.” *Good life – safe everyday life: Government decision-in-principle on the internal security strategy.* 5 October 2017. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/80782 (accesat 03 21, 2025).

Ministry of the Interior. Finland. „National Action Plan for the Prevention of Violent Radicalisation and Extremism 2019-2023.” 19 December 2019. https://home-affairs.ec.europa.eu/document/download/f9d36f07-c568-4224-b513-9adc553bb947_en?filename=national-action-plan-prevention-violent-radicalisation-extremism-2019-2023.pdf (accesat 10 27, 2024).

Miniszterelnöki Kabinetiroda. „Nemzeti Digitalizacios Strategia.” 2021b. https://cdn.kormany.hu/uploads/document/6/60/602/60242669c9f12756a2b104f8295b866a8bb8f684.pdf (accesat 04 12, 2025).

Mirkovic, Milika. „Montenegro external relations briefing: Challenges of the security policy in new conditions.” *Weekly Briefing*, October 2023.

Monostry of Health and Care Services. „Joint efforts against cancer. National cancer strategy 2025–2035.” 2025. https://www.regjeringen.no/contentassets/fd8233d7583e4a8dbd396c12d3aa77d1/en-gb/pdfs/joint-efforts-against-cancer.pdf (accesat 08 08, 2025).

Montenegro. Ministry of European Affairs. „Reform Agenda of Montenegru 2024-2027. Reform and Grow Facility.” September 2024. https://reform-monitor.org/wp-content/uploads/2025/05/Reform-agenda-Montenegro_.pdf (accesat 02 08, 2025).

Montenegro. Ministry of Finance and Social Welfare. „Strategy for Improving Public Procurement Policy and Public-Private Partnership 2021-2025.” 2021. https://ujn.gov.me/wp-content/uploads/2022/04/Strategy-for-Enhancing-PP-and-PPP-Policy-2021-2025.pdf (accesat 05 27, 2025).

National Action Plans on Business and Human Rights. „ Second National Action Plan on Business and Human Rights 2021-2026.” December 2021c. https://globalnaps.org/country/italy/ (accesat 05 10, 2025).

National Action Plans on Bussiness and Human Rights. „Norway.” 2015. https://globalnaps.org/country/norway/ (accesat 08 01, 2025).

—. „Sweden.” 2024 (2027). https://globalnaps.org/country/sweden/ (accesat 05 06, 2025).

National Commission for the Implementation of the Strategy for the Prevention and Supression of Terrorism, Money Laundering and terrorism Financing. „Strategy for the Prevention and supression of terrorism, money laundering and terrorism financing.” 2015. https://www.rcc.int/swp/inc/download.php?tip=docs&doc=Montenegro_Strategy%20for%20the%20Prevention%20and%20Suppression_of%20Terrorism%20Money%20Laundering%20Terrorism%20Financing.pdf&doc_url=745a859de63e26d2beb045d63bb2020e.pdf (accesat 04 14, 2025).

National Coordinator for Counterterrorism and Security. „Summary The National Counterterrorism Strategy for 2022-2026.” May 2022. https://english.nctv.nl/documents/publications/2022/06/summary-the-national-counterterrorism-strategy-for-2022-2026/summary-the-national-counterterrorism-strategy-for-2022-2026 (accesat 02 23, 2025).

National Council for Sustainable Development (NFFT). „National Framework Strategy on Sustainable Development of Hungary.” 2013. https://faolex.fao.org/docs/pdf/hun184460.pdf (accesat 07 23, 2025).

National Cyber and Information Security Agency. „National Cyber Security Strategy of the Czech Republic for the period from 2021 to 2025.” 18 03 2021. https://nukib.gov.cz/en/cyber-security/strategy-action-plan/ (accesat 12 15, 2024).

National Cybersecurity Agency (NCA) . „Italian National Cybersecurity Strategy | 2022-2026.” March 2022. https://dig.watch/resource/italian-national-cybersecurity-strategy-2022-2026 (accesat 04 12, 2025).

National Network for the Prevention and Countering Violent Extremism and De-radicalisation. „Austrian Action Plan for the Prevention and Countering of Violent Extremism and De-radicalisation.” 2021b. https://home-affairs.ec.europa.eu/document/download/02a05bda-87ee-49f6-98e8-91fef3caa860_en?filename=Austrian%20action%20plan%20for%20the%20prevention%20and%20countering%20of%20violent%20extremism%20and%20de-radicalisation_en.pdf (accesat 03 25, 2025).

National Office of foresight and Strategy. „HispanIA 2040.” 2025. https://futuros.gob.es/en/our-work/hispania-2040 (accesat 10 12, 2025).

—. „Spain 2050.” 2025. https://futuros.gob.es/en/our-work/spain-2050 (accesat 08 10, 2025).

„National Recovery and Resilience Plan.” 2021a. https://www.economie.gouv.fr/files/files/PDF/2021/PNRR-SummaryEN.pdf (accesat 03 14, 2025).

National Transparency Authority. „National Anti-Corruption Action Plan 2022-2025 (NACAP): Presentation of progress in the implementation and approval by the Council of Ministers of the updated NACAP.” 17 June 2024. https://aead.gr/en/press-en/press-releases-en/parousiasi-proodou-ilopoiisis-kai-egrisis-tis-epikeropoiisis-tou-ethnikou-sxediou-katapolemisis-tis-diafthoras-2022-2025-apo-to-ipourgiko-simvoulio-en (accesat 05 18, 2025).

NATO. „NATO 2022 Strategic Concept.” 29 June 2022. https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf (accesat 09 20, 2024).

NATO Newsroom. „FRANCE DEMONSTRATES OPERATIONAL RESILIENCE DURING AGILE COMBAT EMPLOYMENT.” 8 Nov 2024a. https://ac.nato.int/archive/2024/france-demonstrates-operational-resilience-during-agile-combat-employment- (accesat 12 17, 2024).

NATO Parliamentary Assembly. „After 15 years of NATO membership, parliamentarians hail Albania’s outsized contribution to Alliance security and resilience.” 22 April 2024. https://www.nato-pa.int/news/after-15-years-nato-membership-parliamentarians-hail-albanias-outsized-contribution-alliance (accesat 10 23, 2024).

—. „Allied legislators highlight Greece’s strategic role in Southeast Europe and Mediterranean Security.” 23 October 2024b. https://www.nato-pa.int/news/allied-legislators-highlight-greeces-strategic-role-southeast-europe-and-mediterranean (accesat 12 17, 2024).

—. „Germany’s New Strategic Policy, Expertise in Building Resilience, and Technological Edge at the Heart of Lawmakers’ Visit to Berlin, Hamburg, and Kiel.” 28 September 2023a. https://www.nato-pa.int/news/germanys-new-strategic-policy-expertise-building-resilience-and-technological-edge-heart (accesat 12 16, 2024).

NATO. „The North Atlantic Treaty.” 4 April 1949. https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_17120.htm (accesat 10 23, 2024).

NATO's Strategic Warfare Development Commnad. „NATO Warfighting Capstone Concept.” 2021. https://www.act.nato.int/our-work/nato-warfighting-capstone-concept/ (accesat 12 18, 2024).

NATO-SC. *NATO Strategic Concept.* 2022. https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf (accesat 02 06, 2024).

Netwerk Digitaal Ergoed. „Dutch Digital Heritage Network.” 2014. https://netwerkdigitaalerfgoed.nl/en/ (accesat 02 13, 2025).

NextGeneration EU. *Recovery and Resilience Facility.* 2024. https://next-generation-eu.europa.eu/recovery-and-resilience-facility_en (accesat 01 20, 2024).

North Atlantic Treaty Organization. „Address to the Assembly of the Republic of North Macedonia by NATO Secretary General Jens Stoltenberg.” 22 Nov. 2023. https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_220216.htm (accesat 12 18, 2024).

—. „Chair of the Military Committee visits Slovakia.” 23 Jun. 2023. https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_216279.htm?selectedLocale=en (accesat 12 18, 2024).

—. „Funding NATO.” 17 Dec. 2024a. https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_67655.htm (accesat 12 18, 2024).

—. „Joint press conference by NATO Secretary General Mark Rutte with the Prime Minister of Montenegro, Milojko Spajić.” 16 December 2024b. https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_231657.htm (accesat 12 16, 2024).

—. „NATO Secretary General hails Italy’s contributions to Euro-Atlantic security and support to Ukraine.” 06 November 2024d. https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_230184.htm (accesat 12 15, 2024).

—. „NATO Secretary General with Prime Minister of Slovakia: support to Ukraine is not charity, it is an investment in our security.” 14 Dec. 2023. https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_221181.htm (accesat 12 18, 2024).

—. „Relations with Finland.” 03 Oct. 2024a. https://www.nato.int/cps/ic/natohq/topics_49594.htm (accesat 12 02, 2024).

—. „Resilience, civil preparedness and Article 3.” 13 November 2024a. https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_132722.htm (accesat 12 15, 2024).

—. „Secretary General in Oslo, welcomes Norway’s long-term commitment to Ukraine.” 06 Sept. 2024b. https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_228450.htm (accesat 12 12, 2024).

—. „Secretary General thanks Portugal for its contributions to NATO and support for Ukraine.” 18 May 2023. https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_214696.htm (accesat 12 18, 2024).

—. „Secretary General welcomes Luxembourg’s NATO contributions, support to Ukraine.” 7 December 2023. https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_221025.htm (accesat 12 14, 2024).

North-Atlantic Treaty Organization. „Resilience, civil preparedness and Article 3.” 5 Sep. 2024. https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_132722.htm (accesat 10 23, 2024).

Norway. „National Tourism Strategy 2030.” April 2021. https://assets.simpleviewcms.com/simpleview/image/upload/v1/clients/norway/Nasjonal_Reiselivsstrategi_engelsk_red_c59e62a4-6fd0-4a2e-aea1-5e1c6586ebc6.pdf (accesat 02 22, 2025).

Norwegian Ministeries. „National Cyber Security Strategy for Norway.” 2019. https://www.regjeringen.no/contentassets/c57a0733652f47688294934ffd93fc53/national-cyber-security-strategy-for-norway.pdf (accesat 06 18, 2025).

Norwegian Ministries. „Revised strategy for combating work-related crime.” 5 February 2019. https://www.regjeringen.no/contentassets/7f4788717a724ef79921004f211350b5/a-0049-e_revised-strategy-for-combating-work-related-crime.pdf (accesat 02 06, 2025).

Norwegian Ministry of Agriculture and Food. „Securing the Gene Pool for Future Agriculture and Food Production. National strategy for the conservation and sustainable use of genetic resources for food and agriculture.” 2024c. https://www.regjeringen.no/contentassets/ceaff59ad3064f58990757e6525ee09a/m-0754-e-lmd_strategy_eng_high.pdf (accesat 03 07, 2025).

Norwegian Ministry of Digitalisation and Public Governance. „The Digital Norway of the Future. National Digitalization Strategy 2024-2030.” 2024c. https://www.regjeringen.no/contentassets/c499c3b6c93740bd989c43d886f65924/en-gb/pdfs/digitaliseringsstrategi_eng.pdf (accesat 04 19, 2025).

Norwegian Ministry of Education and Research. „Panorama. Strategy for cooperation on research and higher education with Brazil, Canada, China, India, Japan, Russia, South Africa, South Korea and the USA (2021–2027).” April 2021. https://www.regjeringen.no/contentassets/13e7862e6c064321af97fe0c58a8f7cb/f-4462-e_panorama_strategy.pdf (accesat 03 04, 2025).

Norwegian Ministry of Local Government and Modernisation. „National Strategy for Artificial Intelligence.” 2021. https://www.regjeringen.no/contentassets/1febbbb2c4fd4b7d92c67ddd353b6ae8/en-gb/pdfs/ki-strategi_en.pdf (accesat 07 07, 2025).

Novossiolova, Tatyana, și Goran Georgiev. *Countering Hybrid Threats in Bulgaria: Enhancing Policy, Regulatory, and Institutional Resilience in Support of Weapons of Mass Destruction Nonproliferation.* Center for the Study of Democracy, 2022.

Nowegian's People Aid. „Focus, Growth and Development. Strategy for Norwegian People's Aid 2023-2027.” 2023. https://www.npaid.org/files/Om-oss/NPA-Strategy-2023-2027.pdf (accesat 08 05, 2025).

NUPI. „Norwegian public’s attitudes to foreign policy in 2024:a status quo nation in a time of global turmoil.” *Norwegian Institute of International Affairs.* 2024. https://www.nupi.no/en/publications/cristin-pub/norwegian-public-s-attitudes-to-foreign-policy-in-2024-a-status-quo-nation-in-a-time-of-global-turmoil (accesat 10 14, 2024).

OECD. „A National Financial Literacy Strategy for Austria.” 2021. https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2021/09/a-national-financial-literacy-strategy-for-austria_21e1b355/f6d11a4b-en.pdf (accesat 02 02, 2025).

—. „Italy's National Action Plan for Policy Coherence for Sustainable Development.” 4 July 2022. https://www.oecd.org/en/publications/italy-s-national-action-plan-for-policy-coherence-for-sustainable-development_54226722-en.html (accesat 11 13, 2024).

—. „National Strategy for Financial Education for Poland.” 2023. https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2023/04/national-strategy-for-financial-education-for-poland_6fd5288f/2e954031-en.pdf (accesat 08 09, 2025).

—. *Overview paper on resilient economies and societies.* 2014. https://www.oecd.org/mcm/C-MIN(2014)7-ENG.pdf (accesat 02 14, 2024).

OECD Public Governance Reviews. „Hungary: Towards a Strategic Approach.” 2015. https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2015/01/hungary-towards-a-strategic-state-approach_g1g42b01/9789264213555-en.pdf (accesat 07 24, 2025).

OEPGK. „A Norwegian Strategy to increase Health Literacy in the Population – English summery.” 2023. https://oepgk.at/website2023/wp-content/uploads/2023/05/norwegen-nationale-stragie-summery-englisch.pdf (accesat 02 18, 2025).

Office of the Government of the Czech Republic. „Gender Equality Strategy for 2021-2030.” 2021. https://vlada.gov.cz/assets/ppov/gcfge/Gender-Equality-Strategy-2021-2030.pdf (accesat 08 10, 2025).

Office of the Lower Austrian Federal Government. „Economic Strategy. lower Austria.” 2025. https://www.noe.gv.at/noe/Topics-in-English/Economic_Strategy_Lower_Austria_2025.pdf (accesat 05 23, 2025).

Office of the Prime Minister of Norway. „National Security Strategy.” 2025a. https://www.regjeringen.no/contentassets/3750a67cb19f4aac881401c5461773d8/en-gb/pdfs/national_security_strategy.pdf (accesat 08 08, 2025).

O'Keeffe, Cormac. „'Critical' Irish security strategy still awaited four years on.” 07 Febr. 2024. https://www.irishexaminer.com/news/arid-41326741.html (accesat 10 17, 2024).

ONPCSB. „Strategia naţională de prevenire şi combatere a spălării banilor şi fnanțării terorismului 2025-2030.” 2025. https://www.onpcsb.ro/uploads/articole/attachments/686776039443c738778280.pdf (accesat 08 09, 2025).

Open Government Partnership. „Montenegro Action Plan 2022-2024 (December).” December 2024. https://www.opengovpartnership.org/documents/montenegro-action-plan-2022-2024-december/ (accesat 06 12, 2025).

OpenAire. „Slovak National Strategy for Open Science 2021 - 2028.” 2021. https://www.openaire.eu/blogs/slovak-national-strategy-for-open-science-2021-2028?tmpl=component&print=1&format=print#:~:text=The%20National%20Strategy%20aims%20to,lags%20behind%20other%20European%20countries. (accesat 08 10, 2025).

Ostereich Government. „Austria’s recovery and resilience plan.” November 2023. https://commission.europa.eu/business-economy-

euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility/country-pages/austrias-recovery-and-resilience-plan_en (accesat 06 12, 2025).

Oxford Bibliographies. *Politics of Resilience.* 2024. https://www.oxfordbibliographies.com/display/document/obo-9780199743292/obo-9780199743292-0297.xml (accesat 02 04, 2024).

Oxford Learners Dictionary. „Danger.” 2025. https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/danger (accesat 02 10, 2025).

„Pactul verde european.” *Consiliul European.* 2024. https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/green-deal/ (accesat 12 04, 2024).

Parlamentul Republicii Moldova. „Hotărâre Nr. HP391/2023 privind aprobarea Strategiei securității naționale a Republicii Moldova.” 2023. https://presedinte.md/app/webroot/uploaded/Proiect%20SSN_2023.pdf (accesat 10 21, 2024).

Pavel, Petr. „The importance of and outlook for the Czech Republic in NATO.” *NATO Review.* 11 March 2024. https://www.nato.int/docu/review/articles/2024/03/11/the-importance-of-and-outlook-for-the-czech-republic-in-nato/index.html (accesat 12 08, 2024).

Peterson Institute for International Economics. *What Is Globalization?* 24 October 2022. https://www.piie.com/microsites/globalization/what-is-globalization (accesat 02 05, 2024).

Pișleag, Țuțu. „The Security between National and International.” *Acta Universitatis Danubius. Relationes Internationales* 9, nr. 2 (2016): 69.

POCA. „Strategia Industrială a României 2023-2027.” 2023. https://economie.gov.ro/wp-content/uploads/2023/12/Proiect-de-Strategie-Industriala-a-Romaniei-2023-2027.pdf#:~:text=.%20%C3%8En%20acest%20sens%2C%20Strategia%20Industrial%C4%83%20revizuit%C4%83,de%20valoare%20strategice.%20De%20men%C8%9Bionat%20este%20ro (accesat 04 20, 2025).

Polish National Agency for Academic Exchange. „Development Strategy of the Polish National Agency for Academic Exchange for 2024-2030.” 2023. https://nawa.gov.pl/images/2023/strategia/NAWA-Development-Strategy-2024-2030_1.pdf (accesat 01 22, 2025).

Politi, Alessandro. „TRANSNATIONAL SECURITY CHALLENGES IN THE MEDITERRANEAN.” De MEDITERRANEAN SECURITY INTO THE COMING MILLENNIUM. Strategic Studies Institute, US Army War College, 1999.

Politico. „Hungary looking to redefine its NATO membership.” 24 May 2024. https://www.politico.eu/article/hungary-nato-prime-minister-viktor-orban-country-russia-vladimir-putin-west-official/ (accesat 12 18, 2024).

Portuguese Government. „National Data strategy.” 15 June 2022. https://portugaldigital.gov.pt/en/accelerating-digital-transition-in-portugal/get-to-know-the-digital-transition-strategies/national-data-strategy/ (accesat 08 05, 2025).

—. „Portugal mail igual.” 30 June 2023. https://www.incode2030.gov.pt/en/2023/06/30/the-2023-2026-action-plans-of-the-national-strategy-for-equality-and-non-discrimination-portugaligual-have-already-been-approved/# (accesat 08 10, 2025).

Portuguese Space Agency. „Portugal Space 2030.” 2018. https://ptspace.pt/space-2030/ (accesat 08 10, 2025).

Předkladatel: ministr spravedlnosti. „Vládní koncepce boje proti korupci na léta 2023 až 2026.” 2023. https://korupce.cz/wp-content/uploads/2023/04/Vladni-koncepce-boje-proti-korupci-na-leta-2023-az-2026.pdf (accesat 07 23, 2025).

Presidence de la Republique. „The French White Paper on defence and national security.” 2013. https://media.nti.org/pdfs/15-Fr.pdf (accesat 07 09, 2025).

President of the Republic of Poland. „National Security Strategy of the Republic of Poland.” 2020. https://www.bbn.gov.pl/ftp/dokumenty/National_Security_Strategy_of_the_Republic_of_Poland_2020.pdf (accesat 10 14, 2024).

Prime Minister’s Office. „Finland’s Cyber Security Strategy 2024–2035.” 2024. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165893/VNK_2024_13.pdf?sequence=1&utm_source=chatgpt.com (accesat 03 12, 2025).

Public Health Agency of Sweden. „National Strategy for Sexual and Reproductive Health and Rights.” 2022. https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/5ced6a64b90f44ccb0dc56564e701ea1/na

tional-strategy-sexual-reproductive-health-rights-srhr.pdf (accesat 07 22, 2025).

RAI com. „THREE-YEAR CORRUPTION PREVENTION PLAN 2025-2027.” 31 January 2025. https://www.raicom.rai.it/wp-content/uploads/2025/05/Three-year-Corruption-Prevention-Plan-2025-2027.pdf (accesat 04 08, 2025).

Rawinji, Fladwel. *The Unbreakable Spirit: Exploring the Dimensions of Resilience.* 10 August 2023. https://www.linkedin.com/pulse/unbreakable-spirit-exploring-dimensions-resilience-fladwel-rawinji/.

Regeringen. „Foreign and Security Policy Strategy.” May 2023. https://um.dk/en/foreign-policy/foreign-and-security-policy-2023 (accesat 02 07, 2025).

Regeringen. Ministry of Foreign Affairs. „Strategy for Sweden’s global development cooperation activities in the areas of human rights and freedoms, democracy and the rule of law 2024–2028.” 1 February 2024. https://www.government.se/globalassets/government/dokument/utrikesdepartementet/strategy-for-global-development/240320-global-mr--och-demostrategi_eng_slutlig.pdf (accesat 06 23, 2025).

Regeringskansliet. „Sweden’s National Strategy for Sustainable Development.” 2002. https://www.regeringen.se/contentassets/241b29f58e444c8f9940f96d75bdbfbc/engelsk-sammanfattning-av-skr.-200102172 (accesat 07 09, 2025).

Regional Anti-Corruption Initiative. „Multi-stakeholder Consultation on the Implementation of the National Strategy for Fight Against Corruption.” 1 July 2025. https://rai-see.org/all-events/multi-stakeholder-consultation-on-the-implementation-of-the-national-strategy-for-fight-against-corruption/ (accesat 08 04, 2025).

Reksrevisjonen. „A new era: Strategic plan 2025–2027.” 2025. https://www.riksrevisjonen.no/en/about-the-oag/about-us/strategicplan/ (accesat 07 12, 2025).

Republic of Albania Council of Ministers. „Economic Reform Programme 2025-2027.” 15 January 2025. https://financa.gov.al/wp-content/uploads/2025/01/Economic-Reform-Programme-2025-2027.pdf (accesat 06 07, 2025).

Republic of Albania. „National Disaster Risk Reduction Strategy - NDRSS - 2023-2030.” 2023a. https://www.undp.org/sites/g/files/

zskgke326/files/2024-01/national_drr_strategy.pdf (accesat 06 22, 2025).

—. „National Disaster Risk Reduction Strategy.” 2023. https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-01/permbledhje_en_clear_8.6.2023.pdf (accesat 10 23, 2024).

—. „National Information and Communication Technologies Strategy.” https://wbc-rti.info/object/document/7084/attach/0120_ict_strategy_Albania.pdf.

—. „National Plan for European Integration 2022-2024.” 2022a. https://integrimi-ne-be.punetejashtme.gov.al/wp-content/uploads/2022/02/NPEI_2022-2024_EN-.pdf (accesat 09 08, 2024).

—. „Open Government Partnership. Albania 2023-2025 National Action Plan.” March 2023a. https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2023/04/Albania_Action-Plan_2023-2025_EN.pdf (accesat 05 12, 2025).

Republic of Albania. Council Ministers. „Albania’s Economic Reform Programme 2025-2027.” 15 January 2025a. https://financa.gov.al/wp-content/uploads/2025/01/Economic-Reform-Programme-2025-2027.pdf (accesat 07 20, 2025).

Republic of Austria. „Austrian Security Strategy.” 2024. https://www.bmi.gv.at/502/files/240904_Sichterheitsstrategie_A4_EN_BF.pdf (accesat 10 21, 2024).

—. „National Anti-Corruption Strategy Austria.” 2023a. https://www.bak.gv.at/en/Downloads/files/NAKS/National_Anti_Corruption_Strategy_bf_20250320.pdf (accesat 02 29, 2025).

Republic of Bulgaria. „National Cliamte Change Adaptation Strategy and Action Plan 2030.” 2024c. https://www.moew.government.bg/static/media/ups/categories/attachments/Strategy%20and%20Action%20Plan%20-%20Full%20Report%20-%20%20ENd3b215dfec16a8be016bfa529bcb6936.pdf (accesat 07 30, 2025).

—. „National Defense Strategy.” 2011. https://www.strategy.bg/FileHandler.ashx?fileId=9445 (accesat 05 12, 2025).

—. „National Security Concept.” 07 2019. https://www.newstrategycenter.ro/wp-content/uploads/2019/07/National-Security-Concept-1.pdf (accesat 09 20, 2024).

—. „National Strategy for Preventing and Combatting Corruption in the Republic of Bulgaria (2021-2027).” 2020. https://www.strategy.bg/FileHandler.ashx?fileId=25239 (accesat 06 12, 2025).

Republic of Bulgaria. Ministry of Economy and Industry. „National Industrial Strategy for Manufacturing and Mining industry sectors 2025-2030.” 2025 c. https://www.mi.government.bg/en/strategy-policy/national-industrial-strategy-for-manufacturing-and-mining-industry-sectors-2025-2030/ (accesat 07 28, 2025).

Republic of Bulgaria. Ministry of Transport and Communications. „National Development Programme BULGARIA 2030.” 2 December 2020. https://www.mtc.government.bg/en/category/283/national-development-programme-bulgaria-2030 (accesat 07 07, 2025).

Republic of Croatia. „Mine Action REvised Work Plan for meeting the Article 5 obligations of the Convention on the Prohibition of the Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-Personnel Mines and on their Destruction.” April 2024b. https://www.apminebanconvention.org/fileadmin/_APMBC-DOCUMENTS/Meetings/2024/5RC-Croatia-Art5-Revised-Work-Plan.pdf (accesat 12 10, 2024).

Republic of Croatia. Ministry of Economy and Sustainable Development. „Climate Change adaptation strategy in the Republic of Croatia for the period until 2040 with a view to 2070.” April 2020. https://mingo.gov.hr/UserDocsImages/KLIMA/Climate%20change%20adaptation%20strategy.pdf (accesat 07 29, 2025).

Republic of Croatia. Ministry of Foreign and European Affairs. „15th anniversary of Croatia’s NATO membership.” 01 04 2024 a. https://mvep.gov.hr/press-22794/15th-anniversary-of-croatia-s-nato-membership/272151 (accesat 12 15, 2024).

Republic of Estonia. Ministry of Economic Affairs and Communications. „Cybersecurity Strategy2024-2030 „Cyber-Conscious Estonia”.” 2024c. https://www.enisa.europa.eu/sites/default/files/ncss-map/strategies/reports/EE_NCSS_2024_en.pdf (accesat 07 03, 2025).

Republic of Estonia. Ministry of the Environment. „Climate Change Adaptation Development Plan until 2030.” 2021. https://www.preventionweb.net/files/61763_kliimamuutustegakohanemisearengukav.pdf (accesat 02 13, 2025).

Republic of Lithuania. „Lithuania's Progress Strategy „Lithuania 2030”.” 15 May 2012. https://extranet.who.int/countryplanningcycles/sites/default/files/planning_cycle_repository/lithuania/lithuania2030.pdf (accesat 08 03, 2025).

Republic of Macedonia. „National Strategy for Information Society Development and Action Plan.” 2005. https://wbc-rti.info/object/document/6965/attach/1385_ICT-strategy_and_actionplan_Macedonia.pdf (accesat 03 12, 2025).

Republic of Macedonia. Ministry of Environment and Physical Planning. „National Strategy for Nature Protection.” 2018. https://www.moepp.gov.mk/wp-content/uploads/2014/12/National-Strategy-for-Nature-Protection-2017-2027.pdf (accesat 02 09, 2025).

Republic of Nort Macedonia. Ministry of Information and Society and Administration. „National Action Plan for Open Government Partnership 2024-2026.” February 2024c. https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2024/03/North-Macedonia_Action-Plan_2024-2026_EN.pdf (accesat 03 13, 2025).

Republic of North Macedonia. State Commission for Prevention of Corruption. „National Strategy for Prevention of Corruption and Conflict of Interest (2021-2025).” 2021a. https://dksk.mk/wp-content/uploads/2021/09/NACS-2021_25-and-Action-Plan-EN-final.pdf (accesat 03 04, 2025).

Republic of Slovenia. „Digital Public Services Strategy.” 2023a. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MDP/Digital_Public_Services_Strategy_2030.pdf (accesat 06 20, 2025).

Republic of Slovenia. Ministry of Defence. „Resolution on the National Security Strategy of the Republic of Slovenia.” 4 October 2019. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MO/Dokumenti/ReSNV2.pdf (accesat 10 14, 2024).

Republic of Slovenia. Ministry of Education. „National Strategy for the Development of Reading Literacy 2019-2030.” 2024c. https://kulturnibazar.si/wp-content/uploads/2024/12/strategy_reading_literacy.pdf (accesat 03 17, 2025).

Republic of Slovenia. ministry of Health. „National Strategy for Quality and Safety in Healthcare (2023-2031).” 2023b. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZ/DOKUMENTI/1-TEME/Kakovost-varnost-

in-dostopnost-zdravstvenega-varstva/National-Strategy-for-Quality-and-Safety-in-Healthcare-.pdf (accesat 04 07, 2025).

Republica Portuguesa. „Action Plan 2022-2030." January 2023b. https://www.garantiainfancia.gov.pt/documents/37502/0/Portuguese+Nacional+Action+Plan/f45e491f-249c-472e-a423-bf156df7c44d?version=1.0 (accesat 04 18, 2025).

—. „Estrategia Portugal 2030 Documento de enquadramento estrategico." 2020. https://builtcolab.pt/wp-content/uploads/2020/11/documento-estrategia-portugal-2030.pdf (accesat 03 14, 2025).

—. „National Smart City Strategy." 20 June 2022b. https://portugaldigital.gov.pt/en/promote-more-digital-public-services/more-digital-territories/national-smart-city-strategy/ (accesat 03 14, 2025).

—. „National Strategy for Semiconductors." 2024c. https://www.fct.pt/wp-content/uploads/2024/01/estrategia_nacional_semicondutores.pdf (accesat 05 09, 2025).

—. „Portugal Digital Strategy." 2025a. https://www.portugal.gov.pt/download-ficheiros/ficheiro.aspx?v=%3D%3DBQAAAB%2BLCAAAAAAABAAzNDExMQIA5ua1dQUAAAA%3D (accesat 08 10, 2025).

Republica Portuguesa. Defesa Nacional. „Strategic Concept of National Defence." 2013. https://www.defesa.gov.pt/pt/comunicacao/documentos/Lists/PDEFINTER_DocumentoLookupList/Strategic-Concept-of-National-Defence.pdf (accesat 10 14, 2024).

Republica Portuguesa. Difesa Nacional. „National Defence Strategy for the Environment, Security and Climate Change." 2023b. https://www.defesa.gov.pt/pt/comunicacao/documentos/Lists/PDEFINTER_DocumentoLookupList/Estrategia-Defesa-Nacional-Ambiente-Seguranca-Alteracoes-Climaticas_EN.pdf (accesat 07 12, 2025).

REPUBLIKA E SHQIPËRISË. „National Strategy of the water supply sector and sewerage, 2020-2030." *FAOLEX Database.* 2019. https://www.fao.org/faolex/results/details/en/c/LEX-FAOC214413 (accesat 02 05, 2025).

Republika Macedonia. „National Strategy of the Republic of Macedonia for the Alliance of Civilizations." f.a. https://www.unaoc.org/wp-content/uploads/Republic-of-Macedonia-National-Strategy1.pdf (accesat 02 12, 2025).

Republika Slovenija. „Slovenia's EU Cohesion Policy Programme 2021-2027." 2021a. https://evropskasredstva.si/en/slovenias-cohesion-policy-programme-2021-2027/ (accesat 04 20, 2025).

—. „Slovenia's recovery and resilience plan." *European Commission.* 17 October 2023. https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility/country-pages/slovenias-recovery-and-resilience-plan_en (accesat 02 09, 2025).

Republique Francaise. „National Strategic Review 2025." 2025a. https://www.sgdsn.gouv.fr/files/files/Publications/20250713_NP_SGDSN_RNS2025_EN_0.pdf (accesat 08 04, 2025).

—. „National Strategic Revue." *SDGSN.* 2022. https://www.sgdsn.gouv.fr/files/files/rns-uk-20221202.pdf (accesat 09 26, 2024).

Rickli, Jean-Marc. „The Impact of Globalization on the Changing Nature of War." *GCSP Policy Brief Series* (Geneva Centre for Security Policy), nr. 24 (February 2007).

Riigi Teataja. „Gender Equality Act." 07 04 2004. https://www.riigiteataja.ee/en/eli/530102013038/consolide (accesat 05 13, 2025).

Riigi Tugiteenuste Keskus. „TAASTE- ja VASTUPIDAVUSKAVA." 5 October 2021. https://pilv.rtk.ee/s/dYGaDcSyyqj42di (accesat 12 10, 2024).

Roepke, Wolf-Diether, și Hasit Thankey. „Resilience: the first line of defence." *NATO Review.* 27 February 2019. https://www.nato.int/docu/review/articles/2019/02/27/resilience-the-first-line-of-defence/index.html (accesat 02 14, 2024).

—. „Resilience: the first line of defence." *NATO Review.* 27 February 2019. https://www.nato.int/docu/review/articles/2019/02/27/resilience-the-first-line-of-defence/index.html (accesat 02 04, 2024).

Royal Higher Institute for Defence. „Update of the Strategic Vision 2030: Recomendation." June 2021. https://www.defence-institute.be/wp-content/uploads/2021/06/200622-Strategic-Vision-2021-EN.pdf (accesat 10 23, 2024).

Royal Ministry of Foreign Affairs. Norway. „National Strategy for Sustainable Development." 2003 (2008) (2011).

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/ud/bro/2003/0013/ddd/pdfv/171847-nsbu.pdf (accesat 08 08, 2025).

Saema of the Republic of Latvia. „Sustainable Development Strategy of Latvia until 2030.” June 2010. https://www.varam.gov.lv/sites/varam/files/content/files/lias_2030_parluks_en.pdf (accesat 05 03, 2025).

Sava, Ionel Nicu. *Suport de Curs „Teoria şi practica securităţii”*. Bucureşti, 2007.

Secretariatul Central al Guvernului. „Strategia Națională privind Inovarea în Sectorul Public (2025-2029).” noiembrie 2024. https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2024/11/Anexa_Strategia-SNISP.pdf (accesat 03 14, 2025).

Secretariatul General sl Guvernului. „Strategia de dezvoltare a sistemului judiciar 2022-2025.” 2022. https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2022/03/ANEXA-50.pdf (accesat 04 11, 2025).

Security Policy Department . „Strategy of the Czech Republic for the fight against Terrorism.” 2013. https://mv.gov.cz/clanek/dokumenty-454055.aspx (accesat 05 30, 2025).

SEI Tallin. „Estonian National Climate Adaptation Strategy for.” 05 2023. https://weadapt.org/wp-content/uploads/2023/05/enfra_summary_for_further_reading_6p_1.pdf (accesat 02 13, 2025).

Seimas of the Republic of Lithuania. „National Security Strategy of the Republic of Lithuania.” 17 January 2019. https://www.newstrategycenter.ro/wp-content/uploads/2019/07/2017-nacsaugstrategijaen.pdf (accesat 06 09, 2025).

—. „State Progress Strategy. Lithuania's Vision for the Future 'Lithuania 2050'.” 2024. https://www.lrs.lt/sip/getFile3?p_fid=83423#:~:text=The%20new%20vision%20for%20the,and%20favourable%20future%20for%20us. (accesat 06 22, 2025).

Service of the Republic of Poland. „Poland's Digital Strategy until 2035.” 2024. https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/strategia-cyfryzacji-polski-do-2035-roku (accesat 03 21, 2025).

Setterwals. „An updated Swedish national strategy for life sciences.” 24 November 2024. https://setterwalls.se/artikel/an-updated-swedish-national-strategy-for-life-sciences/ (accesat 11 12, 2025).

Sevinc, Necva Tastan. „Montenegro faces 'consistent' hybrid threats from Russia: NATO chief.” *AA*. 16 12 2024. https://www.aa.com.tr/

en/europe/montenegro-faces-consistent-hybrid-threats-from-russia-nato-chief/3426000# (accesat 12 17, 2024).

Sharing Sweden. „Sweden's nation brand strategy." 2025. https://sharingsweden.se/the-sweden-brand/brand-strategy (accesat 08 12, 2025).

Siegmann, Arjen. „United in Fragmentation: Political Party Resilience in the Netherlands." *Vrije Universiteit Amsterdam.* 2023. https://research.vu.nl/ws/portalfiles/portal/324536225/United_in_Fragmentation-Political_Party_Resilience_in_the_Netherlands.pdf (accesat 01 23, 2025).

Sinescu, Călin. *Teoria conflictelor politice* . Bucureşti : Editura Bren, 2005.

Slovak Government. „Open Government Partnership National Action Plan of the Slovak Republic 2024 - 2026." 2023a. https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2024/06/Slovakia_Action-Plan_2024-2026_June_EN.pdf (accesat 08 10, 2025).

Slovak Republic. „Updated National Strategy for the Protection of Biodiversity to 2020." 2014. https://www.cbd.int/doc/world/sk/sk-nbsap-v3-en.pdf (accesat 08 11, 2025).

Slovenska Vojska. „International Operations and Missions." 2024. https://www.slovenskavojska.si/en/in-the-service-of-peace/international-operations-and-missions/ (accesat 12 18, 2024).

Smith-Bingham, Richard, Wittenberg, Alex, și Daniel Kaniewski. „Building national resilience. Aligning mindsets, capabilities, and investment." *Marsh and Mc Lennan Advantage*, 2020.

Standard Norge. „National strategy for digitalization of LCI exchange." 23 06 2022. https://standard.no/globalassets/fagomrader-sektorer/petroleum/national-strategy-for-digitalization-of-lci-exchange.pdf (accesat 05 27, 2025).

State Progress Council. „Lithuania's Progress Strategy "Lithuania 2030"." 2020. https://extranet.who.int/countryplanningcycles/sites/default/files/planning_cycle_repository/lithuania/lithuania2030.pdf (accesat 05 25, 2025).

State Security Department of the Republic of Lithuania. „National Threat Assessment." 2024. https://www.vsd.lt/wp-content/uploads/2024/03/GR-2024-02-15-EN-1.pdf (accesat 10 11, 2024).

Statens Vegvesen. „National walking strategy. A strategy to promote walking as a form of transport and everyday activity.” 2021. https://www.vegvesen.no/globalassets/fag/fokusomrader/miljovennlig-transport/gangtrafikk/national-walking-strategy.pdf?v=4abf40 (accesat 01 21, 2025).

Stepper, Peter. „Collective security and national sovereignty. Hungary’s 25 years in NATO.” *News Eastern Europe.* 16 September 2024. https://neweasterneurope.eu/2024/09/16/collective-security-and-national-sovereignty-hungarys-25-years-in-nato/ (accesat 12 18, 2024).

Stjonarrao Islands. „Matvælastefna Íslands til ársins 2030.” December 2020. https://www.stjornarradid.is/library/01--Frettatengt---myndir-og-skrar/ANR/KThJ/Matv%c3%a6lastefna_v17.pdf (accesat 12 28, 2024).

Stout, Sherry, Nathan Lee, Sadie Cox, și et all. „Power sector resilience planning guidebook.” *Resilient Energy Platform.* June 2019. https://resilient-energy.org/training-and-resources/publications/73489-guidebook-final.pdf/view (accesat 02 05, 2024).

„Strategia națională privind economia circulară.” *Monitorul Oficial al României.* 27 septembrie 2022. https://dezvoltaredurabila.gov.ro/strategia-nationala-privind-economia-circulara-13409762 (accesat 02 05, 2025).

Sustainable Development Goals. „SDG Indicators.” 2024. https://unstats.un.org/sdgs/indicators/indicators-list/ (accesat 02 15, 2024).

Sverige. „Sweden’s recovery and resilience plan.” *European Commission.* 9 November 2023. https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility/country-pages/swedens-recovery-and-resilience-plan_en (accesat 06 11, 2025).

Swedish Agency for Economic and Regional Growth. „Swedish National tourism strategy.” 2021. https://barents-council.org/document/2021-11-25-Sweden_National_Tourism_Strategy_Nov-2021.pdf (accesat 06 25, 2025).

Swedish Chamber of Commerce. „New Strategy Launched to Strengthen Sweden’s Global Image and Competitiveness Abroad.” 29 April 2025. https://swedishchamber.nl/news/new-strategy-launched-to-

strengthen-swedens-global-image-and-competitiveness-abroad/ (accesat 05 16, 2025).

Szakacs, Gergely, și Karl Badohal. „Poland leads NATO on defence spend - but can it afford it?” 23 October 2024. https://www.reuters.com/world/europe/poland-leads-nato-defence-spend-can-it-afford-it-2024-10-23/ (accesat 12 18, 2024).

Territorial Agenda. „Slovenia’s new Spatial Development Strategy 2050 – on track towards a Just and Green Europe.” 2020. https://territorialagenda.eu/news-articles/slovenias-new-spatial-development-strategy-2050/ (accesat 03 27, 2025).

The Assemby of the Republic of Albania. „National Security Strategy of the Republic of Albania.” 2024. https://www.mod.gov.al/images/PDF/2024/SSK-NSS-english.pdf (accesat 09 20, 2024).

The Coordination Center for Countering Violent Extremism - Albania. „Albanian National Strategy countering Violent Extremism.” 2015. https://sherloc.unodc.org/cld/uploads/res//treaties/strategies/albania/alb0005s_html/strategjia-2018-me-ndryshime.pdf (accesat 10 23, 2024).

—. „Albanian National Strategy. Countering Violent Extremism.” 2018. https://cve.gov.al/wp-content/uploads/2018/11/strategjia-2018-me-ndryshime.pdf (accesat 11 23, 2024).

The Danish Government. „A Green and Sustainable World. The Danish Government's long-term strategy for global climate action.” October 2020. https://um.dk/en/foreign-policy/new-climate-action-strategy (accesat 02 03, 2025).

—. „Denmark's Strategy for a Circular Economy.” September 2018a. https://nordiccircularhotspot.org/publications/denmarks-strategy-for-a-circular-economy#:~:text=Denmark's%20strategy%20emphasizes%20design%2C%20consumption,public%20procurement%20of%20circular%20solutions. (accesat 05 18, 2025).

—. „National Strategy for Artificial Intelligence.” March 2019. https://en.digst.dk/media/lz0fxbt4/305755_gb_version_final-a.pdf (accesat 02 04, 2025).

—. „Preventing and Countering Extremism and Radicalisation. National Action Plan.” October 2016. https://home-affairs.ec.europa.eu/document/download/39b67b16-26c2-49bd-bf94-5eacc709e454_en?filename=preventing_countering_extremism_radicalisation_en.pdf (accesat 08 12, 2024).

—. „The Danish National Strategy for Cyber and Information Security.” December 2021c. https://digst.dk/media/bxxcnby2/digst_ncis_2022-2024_uk.pdf (accesat 02 02, 2025).

The Danish Government. Ministry of Finance. „Denmark's Recovery and Resilience Plan – accelerating the green transition.” April 2021b. https://en.fm.dk/media/f0fjhstc/denmarks-recovery-and-resilience-plan-accelerating-the-green-transition_web.pdf (accesat 02 07, 2025).

The European Green Deal. „COM(2019) 640 final.” *Eur-Lex.* 11 12 2019. https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0002.02/DOC_1&format=PDF (accesat 12 04, 2024).

The Federal Government. *German Sustainable Development Strategy.* 2021a. https://www.bundesregierung.de/resource/blob/974430/1940716/1c63c8739d10011eb116fda1aecb61ca/german-sustainable-development-strategy-en-data.pdf (accesat 06 03, 2025).

—. *National Strategy for Social Innovations and Social Enterprises.* September 2023. https://sigu-plattform.de/wp-content/uploads/National-Strategy-for-Social-Innovations-and-Social-Enterprises.pdf (accesat 06 03, 2025).

The Federal Government of Austria. „The Austrian Strategy for Sustainable Development. An initiative of the Federal Government.” April 2002. https://faolex.fao.org/docs/pdf/aut192236.pdf (accesat 12 23, 2024).

The Federal Government of Germany. „German Strategy for Strengthening Resilience to Disasters.” 2022. https://www.bbk.bund.de/SharedDocs/Downloads/DE/Mediathek/Publikationen/Sendai-Katrima/deutsche-strategie-resilienz-kurz-eng_download.pdf?__blob=publicationFile&v=5 (accesat 05 09, 2025).

—. „Robust. Resilient. Sustainable. Integrated Security for Germany. National Security Strategy.” June 2023. https://www.nationalesicherheitsstrategie.de/National-Security-Strategy-EN.pdf (accesat 09 26, 2024).

The Federal Government. *Unser Weg in eine inklusive Gesellschaft.* 2024. https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/germany/43-strategy-for-the-social-inclusion-of-young-people (accesat 06 03, 2025).

The Future. „Cyprus Among Economies Vulnerable to AI Disruption, Study Reveals.” 22 November 2024. https://thefuturemedia.eu/cyprus-among-economies-vulnerable-to-ai-disruption-study-reveals/ (accesat 02 03, 2025).

The Government of Hungary. „Government Resolution 1163/2020 on Hungary's National Security Strategy.” 21 April 2020. https://honvedelem.hu/hirek/government-resolution-1163-2020-21st-april.html (accesat 10 14, 2024).

the Government of Hungary. „National Biodiversity Strategy for 2030.” 8 August 2023. https://www.cbd.int/doc/world/hu/hu-nbsap-v3-en.pdf (accesat 07 12, 2025).

The Government of Iceland. „Act on Control of Services and Items that may have Strategic Singnificance.” 5 July 2019a. https://www.government.is/library/04-Legislation/Act%20on%20Control%20of%20Services%20and%20Items%20that%20may%20have%20Strategic%20Significance.pdf (accesat 12 23, 2024).

The Government of Latvia. „National Defence Concept.” 2023. https://www.mod.gov.lv/sites/mod/files/document/The%20State%20Defence%20Concept%202023-2027.pdf (accesat 10 08, 2024).

The Government of Montenegro. „Draft Media Strategy 2023-2027.” 2023a. https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/-/montenegro-adopts-new-media-strategy-to-strengthen-media-freedom-and-sustainability (accesat 03 14, 2025).

—. „The Strategy of Cooperation of the Government of Montenegro and non-governmental organizations.” 2009. https://legislationline.org/sites/default/files/documents/21/Montenegro_strategy_cooperation_government_montenegro_and_ngos_2009_en.pdf (accesat 03 12, 2025).

The Government of North Macedonia. „National Development Strategy - Conditions and Challenges 2024-2044.” 2024a. https://www.nrs.mk/content/NSR%20Sostojbi%20i%20predizvici%20-%20ENG%20complete.pdf (accesat 04 04, 2025).

The Government of the Grand Duchy of Luxembourg. „Luxembourg Defence Guidelines 2035.” 2023. https://gouvernement.lu/dam-assets/documents/actualites/2023/05-mai/11-guidelines-defence/luxembourg-defence-guidelines-2035-en.pdf (accesat 10 11, 2024).

—. „Luxembourg’s AI Strategy.” 2024a. https://gouvernement.lu/fr/publications/rapport-etude-analyse/minist-digitalisation/2025-luxembourg-ai-strategy-en.html (accesat 07 30, 2025).

The Government of the Grand Duchyof Luxembourg. „Luxembourg’s Quantum Strategy.” 2025a. https://gouvernement.lu/fr/publications/rapport-etude-analyse/minist-digitalisation/2025-luxembourg-quantum-strategy-en.html (accesat 07 12, 2025).

The Government of the Grand Duthy of Luxembourg. *National Action Plan for Digital Inclusion. For a digitally inclusive society.* 24 September 2021a. https://mindigital.gouvernement.lu/dam-assets/publications/document-de-reference/plan-national-inclusion-numerique-2021/EN-Plan-daction-inclusion-numerique-2021.pdf (accesat 06 03, 2025).

The Government of the Grand-Duchy of Luxembourg. Directorate of Defence. „Luxembourg Defence Guidelines 2035.” 5 mai 2023. https://gouvernement.lu/dam-assets/documents/actualites/2023/05-mai/11-guidelines-defence/luxembourg-defence-guidelines-2035-en.pdf (accesat 05 12, 2025).

The Government of the of the Grand Duchy of Luxembourg. „Luxembourg’s Data Strategy.” 2025. https://gouvernement.lu/fr/publications/rapport-etude-analyse/minist-digitalisation/2025-luxembourg-data-strategy-en.html (accesat 07 28, 2025).

The Government of the Slovak Republic . „Security Strategy of the Slovak Republic.” 2021. https://www.mzv.sk/documents/30297/4638226/security-strategy-of-the-slovak-republic.pdf (accesat 10 14, 2024).

The Local.se. „The Public Health Agency of Sweden has presented the country's first national strategy aimed at combating loneliness.” 2025. https://www.thelocal.se/20250301/sweden-unveils-national-strategy-to-combat-loneliness (accesat 08 11, 2025).

The Minister of National Defence of the Republic of Lithuania. „The Military Strategy of the Republic of Lithuania.” 22 November 2012. https://www.files.ethz.ch/isn/167339/THE%20MILITARY%20STRATEGY%20of%20the%20Republic%20of%20Lithuania.pdf (accesat 07 09, 2025).

the Ministry of Defence of the Slovak Republic. „Defence Strategy of the Slovak Republic.” 2021. https://www.mosr.sk/data/files/4291_

defence-strategy-of-the-slovak-republic-2021.pdf (accesat 08 03, 2025).

„The National Development Strategy of the Republic of Croatia .” *Digital Skills and Jobs Platform.* 2022. https://hrvatska2030.hr/ (accesat 12 12, 2024).

The Republic of Croatia. „The Republic of Croatia National Security Strategy.” 2017. https://www.morh.hr/wp-content/uploads/2018/04/strategy_18012018.pdf (accesat 09 20, 2024).

Think Tank European Parliament. „Lithuania's climate action Strategy - briefing.” 14 05 2025. https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2025)772859 (accesat 07 23, 2025).

TOC Europe. „Impacts of the Russia-Ukraine War on Ports and Transport.” 2024. https://www.tocevents-europe.com/en/media/press/impacts-of-the-russia-ukraine-war-on-ports-and-transport.html?wcmmode=disabled#:~:text=Direct%20Impacts&text=The%20commercial%20traffic%20in%20the,Ukrainian%20ports%20%E2%80%93%20for%20how%20long%3F (accesat 10 16, 2024).

Tsakonas, Panayotis, și Triandafyllos Karatrantos. „Drafting Greece’s "Internal Security Strategy".” *Policy Paper.* March 2023. https://www.eliamep.gr/wp-content/uploads/2023/03/Policy-paper-130-Tsakonas-and-Karatrantos-EN-final.pdf (accesat 03 12, 2025).

U.S Embassy in Bulgaria. „Remarks of Ambassador Kenneth Merten on Bulgaria’s 20th NATO Anniversary.” 4 April 2024. https://bg.usembassy.gov/remarks-of-ambassador-kenneth-merten-on-bulgarias-20th-nato-anniversary/ (accesat 10 23, 2024).

U.S. Deparrtment of Defense. „Integrated Country Strategy. Norway.” 9 June 2022. https://2021-2025.state.gov/wp-content/uploads/2022/07/ICS_EUR_Norway_Public.pdf (accesat 08 06, 2025).

U.S. Department of State . „Integrated Country Strategy. Spain and Andorra.” 1 April 2022. https://www.state.gov/wp-content/uploads/2022/06/ICS_EUR_Spain-and-Andorra_Public.pdf (accesat 03 19, 2025).

U.S. Department of State. „Integrated Country Strategy. Hungary.” 3 May 2022. https://www.state.gov/wp-content/uploads/2022/10/ICS_EUR_Hungary_03MAY2022_Public.pdf (accesat 07 27, 2025).

—. „Integrated Country Strategy. Montenegro.” 8 March 2022. https://www.state.gov/wp-content/uploads/2022/05/ICS_EUR_Montenegro_Public.pdf (accesat 04 13, 2025).

—. „Integrated Country Strategy. Poland.” 13 June 2022. https://www.state.gov/wp-content/uploads/2022/07/ICS_EUR_Poland_Public.pdf (accesat 04 12, 2025).

—. „Integrated Country Strategy. Portugal.” 3 May 2023. https://2021-2025.state.gov/wp-content/uploads/2023/08/ICS_EUR_Portugal_03MAY2023_PUBLIC.pdf (accesat 04 19, 2025).

—. „Integrated Country Strategy. Slovak Republic.” 25 March 2022. https://www.state.gov/wp-content/uploads/2022/06/ICS_EUR_Slovak-Republic_Public.pdf (accesat 08 07, 2025).

—. „Integrated Country Strategy. Slovenia.” 8 April 2022. https://2021-2025.state.gov/wp-content/uploads/2022/07/ICS_EUR_Slovenia_Public.pdf (accesat 08 07, 2025).

—. „Integrated Country Strategy. Sweden.” 6 March 2023. https://2021-2025.state.gov/wp-content/uploads/2023/03/ICS_EUR_Sweden_06MAR2023_PUBLIC.pdf (accesat 05 09, 2025).

—. „Joint Statement on the U.S.-UK Strategic Dialogue.” 14 September 2024. https://2021-2025.state.gov/joint-statement-on-the-u-s-uk-strategic-dialogue/ (accesat 08 10, 2025).

U.S. State Department. „Integrated Country Strategy. Italy and the Republic of San Marino.” 21 March 2022. https://www.state.gov/wp-content/uploads/2022/06/ICS_EUR_Italy_Public.pdf (accesat 05 12, 2025).

UK Government. „National Quantum Strategy.” March 2023. https://www.nqcc.ac.uk/about-us/national-quantum-strategy/ (accesat 08 07, 2025).

—. „The UK's modern industrial strategy.” June 2025. https://assets.publishing.service.gov.uk/media/68595e56db8e139f95652dc6/industrial_strategy_policy_paper.pdf (accesat 07 13, 2025).

—. „The UK's trade strategy.” June 2025. https://assets.publishing.service.gov.uk/media/68838f4ebe2291b14d11af2e/uk-trade-strategy-print.pdf (accesat 08 08, 2025).

—. „This government will have a ‘NATO first’ defence strategy: article by the Foreign Secretary and Defence Secretary.” 9 July 2024.

https://www.gov.uk/government/news/this-labour-government-will-have-a-nato-first-defence-strategy-article-by-the-foreign-secretary-and-defence-secretary (accesat 12 18, 2024).

UK ministry of Defence. „Defence's response to a more contested and volatile world." July 2023. https://assets.publishing.service.gov.uk/media/64b55dd30ea2cb000d15e3fe/Defence_Command_Paper_2023_Defence_s_response_to_a_more_contested_and_volatile_world.pdf (accesat 10 14, 2024).

UK Research and Innovation. „UKRI strategy 2022 to 2027." 2022. https://www.ukri.org/publications/ukri-strategy-2022-to-2027/ukri-strategy-2022-to-2027/ (accesat 05 22, 2025).

Umland, Andreas. „Va uni Putin Europa sau o va diviza?" *Contributors.* 31 01 2024. https://www.contributors.ro/va-uni-putin-europa-sau-o-va-diviza/ (accesat 10 16, 2024).

UNDRR. „Definition: Hazard." 2025. https://www.undrr.org/terminology/hazard (accesat 02 10, 2025).

—. „Definition: Vulnerability." 2025. https://www.undrr.org/terminology/vulnerability (accesat 01 28, 2025).

—. „Hungary national climate strategy 2008 - 2025." 2008. https://www.preventionweb.net/publication/hungary-national-climate-strategy-2008-2025 (accesat 07 19, 2025).

—. „Montenegro: National strategy in the field of climate change by 2030." 2015. https://www.preventionweb.net/publication/montenegro-national-strategy-field-climate-change-2030 (accesat 04 25, 2025).

—. „Norway: Strategy for climate adaptation, prevention of climate-related disasters and the fight against hunger." 2021. https://www.preventionweb.net/publication/norway-strategy-climate-adaptation-prevention-climate-related-disasters-and-fight (accesat 06 18, 2025).

—. „Sweden: National strategy for climate change adaptation 2018." 2018. https://www.preventionweb.net/publication/sweden-national-strategy-climate-change-adaptation-2018 (accesat 05 12, 2025).

UNGA. „A/RES/71/313. Resolution adopted by the General Assembly ." 6 July 2017. https://undocs.org/Home/Mobile?FinalSymbol=A%2

FRES%2F71%2F313&Language=E&DeviceType=Desktop&LangRequested=False (accesat 02 15, 2024).

United Nations Convention to Combat Desertification . „Spain - National Strategy to Combat Desertification.” 2022. https://www.unccd.int/documents/spain-national-strategy-combat-desertification (accesat 05 21, 2025).

United Nations. „UN Common Guidance on Helping Build Resilient Societies.” *United Nations Sustainable Development Group.* 2020. https://unsdg.un.org/sites/default/files/2021-09/UN-Resilience-Guidance-Final-Sept.pdf (accesat 02 15, 2024).

—. *UNISDR Terminology on Disaster Risk Reduction.* 2009. https://reliefweb.int/report/world/2009-unisdr-terminology-disaster-risk-reduction?gad_source=1&gclid=Cj0KCQiAwvKtBhDrARIsAJj-kThNulWJZuz2jG6k6qD8oXL8wZjDH-HxOXg1krFomBfiv_AFMI5JofcaAlQCEALw_wcB.

UNSC S/2024/527. „United Nations operation in Cyprus.” 5 July 2024. https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n24/182/63/pdf/n2418263.pdf (accesat 10 18, 2024).

Urad Vlady Ceske Republiky. „Economic strategy of the Czech Republic: Czech Republic in the top 10.” 10 10 2024. https://mpo.gov.cz/en/guidepost/for-the-media/press-releases/-a-vision-for-the-development-of-the-czech-economy--government-approved-new-economic-strategy-of-the-czech-republic--283626/ (accesat 07 23, 2025).

—. „Strategic Framework Strategic Czech Republic 2030.” 2017. https://vlada.gov.cz/assets/ppov/udrzitelny-rozvoj/projekt-OPZ/Strategic_Framework_CZ2030.pdf (accesat 07 16, 2025).

US Department of State. „Integrated Country Strategy. Bulgaria.” 29 February 2024. https://www.state.gov/wp-content/uploads/2024/03/ICS_EUR_Bulgaria_29FEB2024_PUBLIC.pdf (accesat 06 18, 2025).

—. „Integrated Country Strategy. Croatia.” 29 June 2022. https://www.state.gov/wp-content/uploads/2022/07/ICS_EUR_Croatia_Public.pdf (accesat 06 13, 2025).

US Government. „Integrated Country Strategy. Luxembourg.” 31 July 2024. https://www.state.gov/wp-content/uploads/2024/08/ICS_EUR_Luxembourg_Current_PUBLIC.pdf (accesat 07 30, 2025).

Vlada Republike Hrvatske. „Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine.” February 2021. https://hrvatska2030.hr/ (accesat 12 17, 2024).

—. „Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021-2026.” srpanj 2021. https://planoporavka.gov.hr/dokumenti-113/113 (accesat 12 15, 2024).

—. „Odluka o donošenju Nacionalne strategije za prevenciju i suzbijanje terorizma.” *Home Affairs.* 09 10 2015. https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/counter-terrorism-and-radicalisation/prevention-radicalisation/prevent-strategies-member-states_en (accesat 07 12, 2024).

Waever, Ole. „Securitization and Desecuritization.” În *On Security*, de R.D. (ed.) Lipschutz, 46-86. New York: Columbia University Press, 1995.

Wæver, Ole. „The EU as a security actor: Reflections from a pessimistic.” În *International Relations Theory and the Politics of European Integration: Power, Security and Community*, de Morten Kelstrup and Michael C. Williams (eds), 250-294. London: Routledge, 2000.

Western Balkans Info Hub. „Smart Specialisation Strategy of the Republic of North Macedonia 2024-2027 and the Action Plan 2024-2025.” 21 February 2025. https://westernbalkans-infohub.eu/news/smart-specialisation-strategy-of-the-republic-of-north-macedonia-2024-2027-and-the-action-plan-2024-2025/ (accesat 03 01, 2025).

Wolfers, Arnold. „„National Security” as an Ambiguous Symbol.” *Political Science Quarterly* 67, nr. 4 (1952): 481-502.

World Bank. „SLOVAKIA COUNTRY ECONOMIC MEMORANDUM. A STRATEGY FOR GROWTH AND EUROPEAN INTEGRATION.” 10 September 1997. https://documents1.worldbank.org/curated/en/103381468760754478/pdf/287710slovakia0cem01public1.pdf (accesat 08 11, 2025).

WRI. „Spain’s National Strategy to Transition Coal-Dependent Communities.” 2021. https://www.wri.org/snapshots/spains-national-strategy-transition-coal-dependent-communities (accesat 03 05, 2025).

WTO. „What is the World Trade Organization?” 2024. https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact1_e.htm (accesat 19 09, 2024).

Zaccarelli, N., I. Petrosillo, și G. Zurlini. „Retrospective Analysis.” *Encyclopedia of Ecology*, 2008: 3020-3029.

Zamfir, Cătălin, și Lazăr Vlăsceanu. *Dicționar de sociologie.* București: Editura Babel, 1998.

Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας & Κλιματικής Αλλαγής. „National Biodiversity Strategy and Action Plan.” *adaptivgreece hub.* https://adaptivegreecehub.gr/en/blog/library/national-biodiversity-strategy-and-action-plan/#:~:text=The%20National%20Biodiversity%20Strategy%20%E2%80%93%20Greece,Biodiversity%20Strategy%20and%20Action%20Plan (accesat 04 25, 2025).

ANEXA NR. 1

DEFINIȚII INSTRUMENTATE ÎN STUDIUL DE SPECIALITATE

Termeni	Definiții
Securitate	„ … este o condiție în care statele și indivizii sunt protejați de amenințări majore care le pot afecta existența și bunăstarea” (Buzan 1991, 18)
	„absența amenințărilor... absența fricii” (Wolfers 1952, 481).
	„ … presupune atenuarea sau exacerbarea amenințării care amenință supraviețuirea sau existența unui anumit obiect de referință” (Afolabi și Bodunde 2020)
Risc	„Probabilitatea de producere a unui eveniment sau curs de acțiune, de regulă nedorite pentru subiect; acesta este fie o expresie a nedeterminării structurale a realității (caracterul probabilist obiectiv al evenimentelor), fie al incertitudinii, al insuficienței cunoștințelor noastre despre procesele reale” (Zamfir și Vlăsceanu 1998, 507).
	„Probabilităţi de producere sau manifestare a oricărui eveniment, situaţie, condiţie cu potenţial de manifestare incert, a cărui concretizare ar conduce la afectarea în orice mod a funcţionării normale a instituţiilor statului, organizării şi funcţionării comunităţilor umane, precum şi a vieţii, integrităţii fizice a cetăţenilor, într-o împrejurare dată sau context determinat” (Administrația Prezidențială a României 2020, 24)
	„Orice eveniment,măsurat în termeni de probabilitate și consecințe, care ar putea duce la compromiterea, pierderea integrității sau indisponibilitatea datelor sau a resurselor sau vătămarea deliberată a persoanelor” (Australian Signals Directorate 2025).
	„Măsura în care o entitate este amenințată de o potențială circumstanță sau eveniment și, în mod

	obișnuit, o funcție a impacturilor negative care ar apărea dacă circumstanța sau evenimentul ar avea loc și probabilitatea de apariție” (Conputer Security Resources Center 2025)
Amenințare	„acţiuni, fapte sau stări de fapt, capacităţi, strategii, intenţii ori planuri ce pot afecta valorile, interesele şi obiectivele naţionale de securitate şi/sau sunt de natură să pună în pericol direct sau indirect securitatea naţională, prin afectarea caracterului național, a suveranităţii, independenţei, unităţii şi integrităţii teritoriale, a funcţionării normale a instituţiilor statului, a vieţii şi integrităţii fizice a cetăţenilor şi a organizării comunităţilor umane” (Administrația Prezidențială a României 2020, 24)
	„Dezvoltarea care amenință suveranitatea sau independența unui stat într-un mod rapid sau dramatic care îl privează de capacitatea de a se autogestiona” (Waever 1995)
	„orice amenință membrii, pacea comunității saulucrurile pe care membrii acesteia le prețuiesc” (Gordon 2000, 11-12)
Vulnerabilitate	„Condiții determinate de factori sau procese fizice, sociale, economice și de mediu care cresc susceptibilitatea unui individ, a unei comunități, a activelor sau a sistemelor la impactul pericolelor” (UNDRR 2025)
	„deficienţe funcţional-sistemice/structurale care pot fi exploatate sau pot contribui la materializarea unor ameninţări sau a unor riscuri, determinând slăbirea capacităţii statului de a diminua impactul evenimentelor cu potenţial de afectare gravă a funcţionării normale a instituţiilor sale, a vieţii şi integrităţii fizice a cetăţenilor şi organizării comunităţilor umane, precum şi a capacităţii de protejare, apărare şi promovare a valorilor, intereselor şi obiectivelor naţionale de securitate” (Administrația Prezidențială a României 2020, 24)

	„Slăbiciune a unui sistem (informațional), proceduri de securitate a sistemului, controale interne sau implementare care ar putea fi exploatate sau declanșate de o sursă de amenințare” (Computer Security Resource Center 2025)
	„slăbiciunea unui activ sau control, care poate fi exploatată astfel încât să aibă loc un eveniment cu o consecință negativă” (ISO/IEC 27005:2022 2022)
Pericol	„expunerea sau răspunderea la vătămare, durere sau pierdere” (Merriam-Webster 2025)
	„posibilitatea ca ceva să se întâmple care să rănească, să rănească sau să omoare pe cineva sau să strice sau să distrugă ceva” (Oxford Learners Dictionary 2025)
Hazard	„Un proces, fenomen sau activitate umană care poate provoca pierderi de vieți omenești, vătămări sau alte efecte asupra sănătății, daune materiale, perturbări sociale și economice sau degradarea mediului” (UNDRR 2025)
	„este un eveniment amenințător și reprezintă probabilitatea de apariţia într-o anumită perioadă a unui potenţial factor dăunător pentru om, proprietăţi și mediu” (ISU Dobrogea 2012, 13).
Provocare la adresa securității	„fenomen care amenință securitatea unei zone date definităpe criterii geografice, geopolitice, statale, naționale sau criterii subnaționale sau supranaționale” (Politi 1999, 43).

ANEXA NR. 2

STATELE EUROPENE MEMBRE DOAR UE, STATE MEMBRE UE ȘI NATO, STATE MEMBRE DOAR NATO (NOV. 2025)

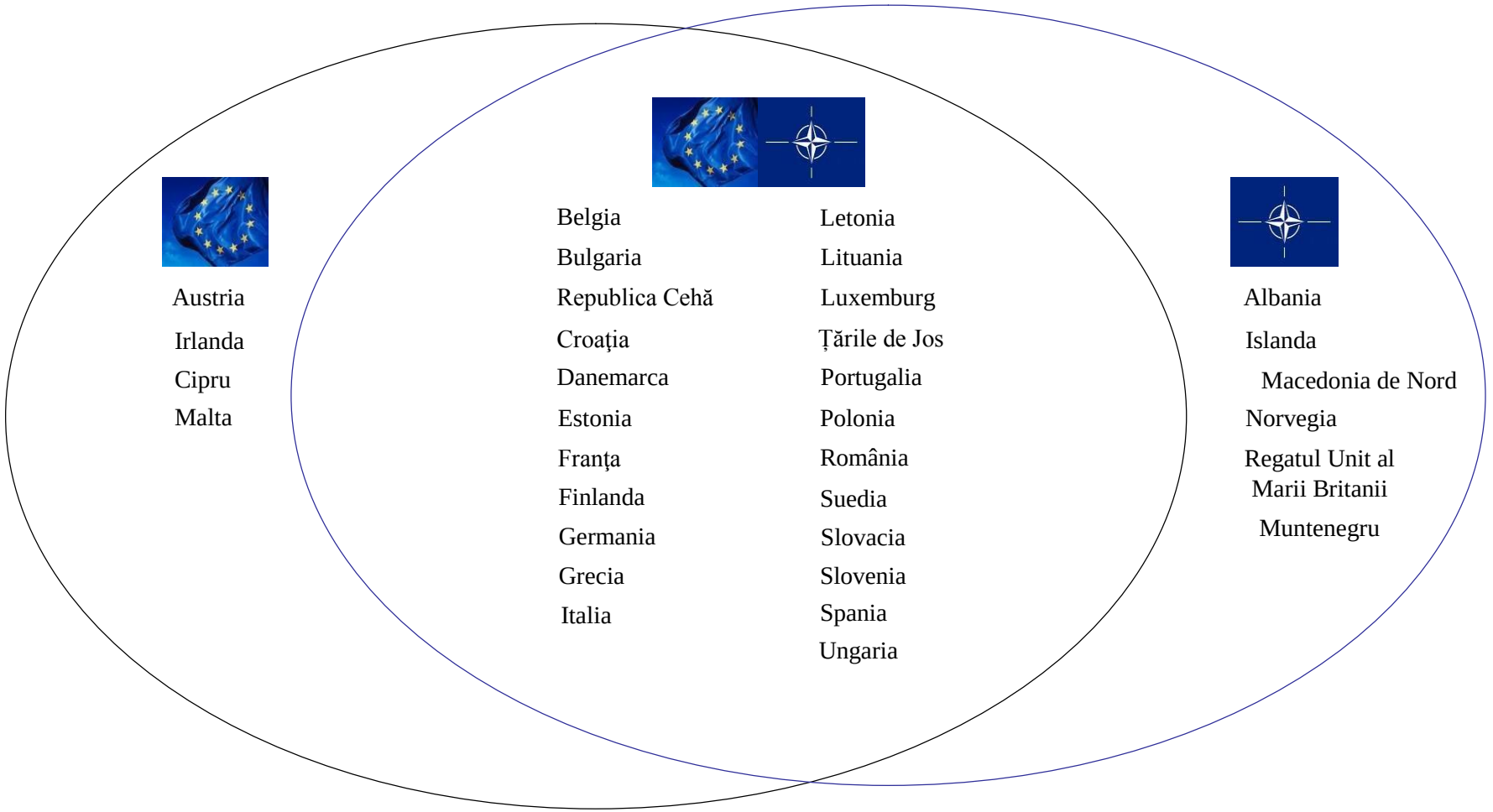

ANEXA NR. 3

LIMITA ESTICĂ A STATELOR MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE ŞI/SAU NATO – NOIEMBRIE 2025

ANEXA NR. 4

CONCEPTUL DE REZILIENȚĂ STRATEGICĂ A NATO

(Civil-Military Cooperation Centre of Excellence 2024)

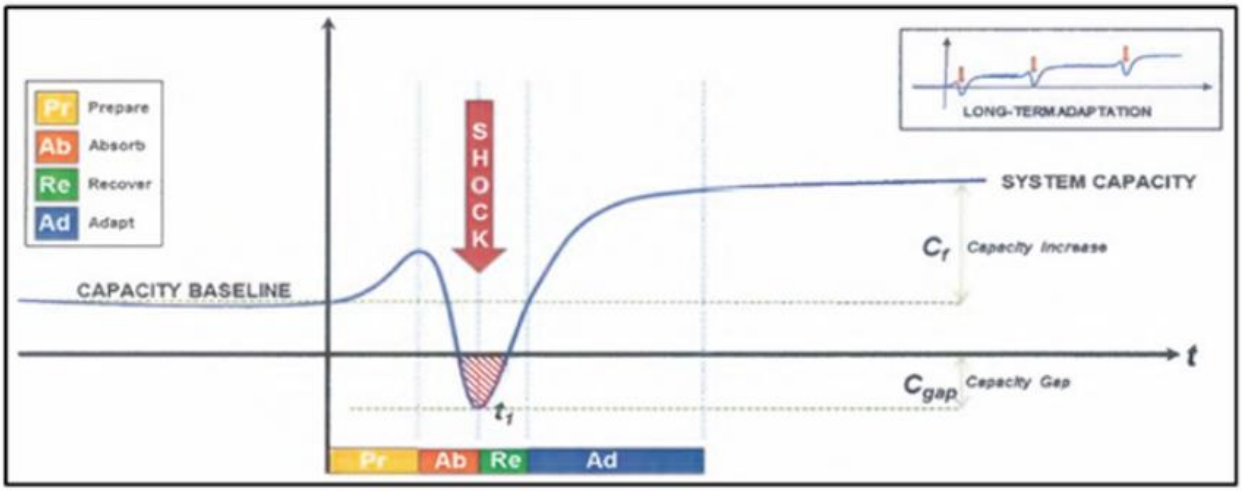

ANEXA NR. 5

CONTRIBUȚIA FIECĂRUI STAT MEMBRU LA EFORTUL FINANCIAR AL NATO

(North Atlantic Treaty Organization 2024a)

Națiune	***Cota de cost "la 32", după aderarea Suediei Valabil de la 7 martie 2024 până la 31 decembrie 2025***
Albania	0.0882
Belgia	2.0447
Bulgaria	0.3552
Canada	6.6840
Croația	0.2910
Republica Cehă	1.0259
Danemarca	1.2744
Estonia	0.1213
Finlanda	0.9057
Franța	10.1940
Germania	15.8813
Grecia	1.0273
Ungaria	0.7380
Islanda	0.0624
Italia	8.5324
Letonia	0.1550
Lituania	0.2493
Luxemburg	0.1645
Muntenegru	0.0283
Olamda	3.3528
Macedonia de Nord	0.0756
Norvegia	1.7267
Polonia	2.9015
Portugalia	1.0194

Națiune	*Cota de cost "la 32", după aderarea Suediei Valabil de la 7 martie 2024 până la 31 decembrie 2025*
România	1.1931
Slovacia	0.5014
Slovenia	0.2212
Spania	5.8211
Suedia	1.9277
Turcia	4.5927
Regatul Unit al Marii Britanii	10.9626
SUA	15.8813
TOTAL NATO	100.0000

ANEXA NR. 6

CONVERGENȚA ÎNTRE PROVOCĂRILE IDENTIFICATE ÎN STRATEGIILE DE SECURITATE ALE STATELOR EUROPENE ȘI PROVOCĂRILE ADRESATE PRIN STRATEGII/PLANURI/POLITICI/PRACTICI DE REZILIENȚĂ

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
ALBANIA[69]	- (1) – (13) **comune** NATO /UE (o acțiunea militară directă; utilizarea ofensivă a capacităților nucleare[70]; atacuri hibride[71]; atacuri cibernetice; insecuritate energetică; constrângere economică; folosirea unor	Da	***Multisectorial:*** - *Strategia și Planul Național de Reducere a Riscului de Dezastre* (2023-2030) (Republic of Albania 2023); ***Sectorul politic:*** - *Strategia Transsectorială pentru Justiție 2021-2025* (Ministry of Justice 2022b); - *Strategia Sectorială pentru gestionarea finanțelor publice 2023-2030 și Planul de Acțiune 2023-2026* (Ministry of Finances. Albania 2024c);	- **multisectoriale**: dezastre ecologice sau tehnologice. - **politice** (*slaba guvernare*; corupția; contestarea valorilor liberale, respectiv interferența terților în procesele democratice

[65] Provocările de securitate subliniate sunt adresate, total sau parțial în strategii, politici, planuri și programe, chiar dacă nu au fost identificate documente strategice denumite explicit astfel.
[66] Existența unei strategii integrate de reziliență națională.
[67] Care se raportează la cel puțin două dintre sectoarele de securitate identificate (politic, economic, militar, societal și de mediu).
[68] În urma analizării strategiilor, politicilor, planurilor și programelor naționale au fost identificate unele provocări de securitate adresate în acestea (cele cu caractere italice), dar la care nu se făcea referire în documentele strategice de securitate/apărare ale statelor naționale.
[69] Albania este stat membru NATO, nemembru UE.
[70] Albania adresează această provocare parțial prin semnarea și ratificarea Tratatului de interzicere completă a experiențelor nucleare (CTBTO 2025) și a Tratatului de neproliferare nucleară (NPT) (UN 2025). Totuși, nu a semnat sau ratificat Tratatul privind interzicerea armelor nucleare, deoarece „… susține păstrarea și potențiala utilizare a armelor nucleare în numele său, așa cum indică susținerea diverselor declarații de alianță ale Organizației Tratatului Atlanticului de Nord (NATO), din care este membră” (TPNW) (ICAN 2025).
[71] Considerăm atacurile hibride ca fiind o combinație de activități militare, cibernetice, economice și de influențare prin dezinformare.

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
	tehnologii emergente și disruptive în scopuri maligne; activități de influențare; terorism; migrație neregulată; proliferarea armelor chimice, biologice și radiologice; efectele schimbărilor climatice, contestarea valorilor liberale); - **provocări diferite** de cele identificate la nivel NATO și UE (extremismul violent; crima organizată; corupția; interferența terților în procesele democratice; pandemia și focarele epidemice; insecuritatea alimentară; tensiunile politice regionale; insecuritatea sanitară).		- *Strategia Intersectorială anticorupție (2024-2030) și Planul de Acțiune* (2024-2026) (Albanian Government 2024); - *Planul Național de integrare europeană 2022-2024* (Republic of Albania 2022a); - *Programul Guvernamental 2021-2025* (Council of Ministers. Republic of Albania 2021a); - *Parteneriatul pentru un guvern deschis. Planul național de acțiune albanez 2023-2025* (Republic of Albania 2023a). ***Sectorul economic:*** - *Programul de reformă economică 2025-2027* (Republic of Albania Council of Ministers 2025); - *Strategia de Țară a Albaniei 2025-2030* (European Bank for Reconstruction and Development 2025a); - *Strategia Națională de Turism 2024-2030* (Albanian Times 2024). ***Sectorul militar:*** - *Strategia militară a Republicii Albania* (Albanian Ministry of Defence 2015); - *Strategia de Securitate Națională a Republicii Albania* (The Assemby of the Republic of Albania 2024); - *Strategie națională pentru contracararea terorismului violent* (The Coordination Center for Countering Violent Extremism - Albania 2015); - *Strategia națională pentru neproliferarea armelor de distrugere în masă* (The Prime Minister of Albania 2020a).	și tensiunile dintre partidele politice); - **economice** (atacuri fizice sau hibride asupra infrastructurilor critice, instabilitate financiară, sărăcie); - **militare (**atacuri directe, atacuri hibride, folosirea unor tehnologii disruptive în scopuri armate, terorism); - **societale** (pandemie și focare epidemice; insecuritate alimentară; acțiuni cibernetice; extremism violent; migrație neregulată, riscuri sanitare); - **de mediu** (efecte ale schimbărilor climatice, poluare, dezastre ecologice).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			Sectorul societal: - *Strategia Națională de Securitate Cibernetică* și *Planul de acțiune pentru perioada 2020-2025* (Decision nr. 1084 on adopting the National Cybersecurity Strategy and Its Action Plan 2020-2025 2020); - *Strategia Educațională a Albaniei 2021-2026* (Ministria e Arsimit Sportit Dhe Rinise 2021b); - *Strategia Națională de Sănătate în Albania 2021-2030* (Ministeria e Shendetesise dhe Mbrojtjes Sociale 2021); - *Strategia națională a sectorului de alimentare cu apă și canalizare, 2020-2030* (UNECE 2025); - *Planul național pentru alimentație și nutriție 2013-2020* (United Nations, Republic of Albania 2012); - *Strategia Națională albaneză de contracarare a extremismului violent* (The Coordination Center for Countering Violent Extremism - Albania 2018); - *Strategia de combatere a criminalității grave și organizate 2021-2025* (Ministria e Brendshme 2021); - *Strategia Națională asupra migrației 2024-2030 și Planul de acțiune 2024-2026* (International Organization for Migration 2024); - *Strategia Națională asupra Proprietății Intelectuale* (E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË 2022); - *Strategia Națională a Albaniei pentru Cercetare Științifică, Tehnologie și Inovare (2023–2030*) (E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË 2023). - *Strategia națională a sectorului de alimentare cu apă și canalizare,* 2020-2030 (REPUBLIKA E SHQIPËRISË 2019);	

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			- *Strategia Albaniei pentru migrație 2022-2025* (IOM UN Migration 2022). ***Sectorul de mediu***: - *Planul Național Energetic și Climatic al Republicii Albania* (Ministry of Infrastructure and Energy of Albania 2024b); - *Strategia de schimbare climatică 2020-2030* (REC Albania, WFD, UK Government 2021).	
AUSTRIA	- (1) – (13) (**comune** NATO/UE, respectiv: o acțiune militară directă; utilizarea ofensivă a capacităților nucleare[72]; atacuri hibride; atacuri cibernetice; insecuritate energetică; constrângere economică; folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri maligne; activități de influențare externă; terorism; migrație	Da	***Multisectorial:*** - *Planul Național de Recuperare și Reziliență al Austriei* (Ostereich Government 2023); - *Strategia austriacă pentru reducerea riscului de dezastre 2015-2030* (UNISDR 2025); - *Programul austriac pentru protecția infrastructurilor critice 2014* (Federal Chancellery 2014); ***Sectorul politic:*** - *Strategia Națională Anti-Corupție a Austriei* (Republic of Austria 2023a). ***Sectorul economic:*** - *Strategia economică pentru Austria de Jos* (Office of the Lower Austrian Federal Government 2025); - *Planul strategic de Politică Agricolă Comună în*	- **multisectoriale** (atacuri hibride asupra infrastructurilor critice, dezastre ecologice sau tehnologice); - **politice** (*corupție*, contestarea valorilor liberale); - **economice** (constrângere economică, atacuri fizice sau cibernetice asupra infrastructurilor

[72] Austria adresează această provocare în totalitate prin semnarea și ratificareaTratatului privind interzicerea armelor nucleare (TPNW). De altfel, a fost printre cele 50 de state inițiale părți la tratat, când acesta a intrat în vigoare la 22 ianuarie 2021 (ICAN 2021). Totodată, Austria a semnat (1969) și a ratificat (1970) Tratatul de neproliferare nucleară și Tratatul de interzicere completă a experiențelor nucleare (1998) (Federal Ministry European and International Affairs Republic of Austria 2025).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
	neregulată[73]; proliferarea armelor chimice, biologice și radiologice[74]; efectele schimbărilor climatice; contestarea valorilor liberale[75]); - **diferite** (riscuri tehnologice, întrerupere de curent, prăbușirea infrastructurii critice și evenimente catastrofale majore).		*Austria 2023-2027* (Austrian Chamber of Agriculture 2023); - *Strategia austriacă pentru economia circulară* (Federal Ministry Republic of Austria Climate Action, Environment, Energy, Mobility, 2022); - *Strategia austriacă pentru dezvoltare durabilă* (The Federal Government of Austria 2002); - *Master planul pentru turism* (Federal Ministry for Sustainability and Tourism 2019); - *Strategia Energetică austriacă* (Federal Ministry of Economy, Family and Youth 2020); - *Plan de pregătire pentru riscuri pentru sectorul energiei electrice din Republica Austria* (Federal Ministry Republic of Austria. Climate Action, Environment, Energy, Mobility, Innovation and Technology 2024). ***Sectorul militar:*** - *Strategia de Securitate Austriacă* (Republic of Austria 2024);	critice, instabilitate financiară); - **militare (**acțiuni militare directe, tehnologii disruptive utilizate în scopuri armate); - **societale** (cibernetice; extremism/radicalizare; insecuritate alimentară). - **de mediu** (efectele schimbărilor climatice).

[73] Deși nu a fost identificat din surse deschise oficiale un document (strategie, politică, plan sau program) național din care să reiasă că provocarea migrației neregulate este tratată într-o modalitate reziliență de statul austriac, prin faptul că acest stat se află printre cele zece din Europa care „au cerut o abordare mai dură a migrației ilegale” (ENR 2025), îi demonstrează activismul în această problematică.

[74] Austria nu deține un document specific care să adreseze această problematică, totuși își asumă „implicarea activă în implementarea Strategiei Uniunii Europene împotriva proliferării armelor de distrugere în masă” (Federal Ministry. European and International Affairs. Republic of Austria 2025).

[75] În Strategia de securitate națională austriacă se precizează faptul „Consolidarea rezilienței democrației noastre trebuie să joace un rol special în viitor pentru a asigura protejarea instituțiilor și a statului de drept în perioadele de criză” (Republic of Austria 2024, 4), totuși alegerile naționale din septembrie 2024 au văzut triumful extremei drepte cu viziuni antiliberale pentru prima dată de la al Doilea Război Mondial.

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			- *Conceptul militar strategic* (Chief of Defence Staff 2017). ***Sectorul societal:*** - *Planul de acțiune austriac pentru prevenirea și combaterea extremismului violent și deradicalizării* (National Network for the Prevention and Countering Violent Extremism and De-radicalisation 2021b); - *Strategia de Securitate cibernetică a Austriei* (Federal Chancellery Republic of Austria 2021); - *O strategie națională de educație financiară pentru Austria* (OECD 2021). ***Sectorul de mediu:*** - *Strategia Austriei de Adaptare la Schimbările Climatice* (Federal Ministry Agriculture and Forestry, Climate and Environmental Protection, Regions and Water Management, Republic of Austria 2024).	
BELGIA	- (2) – (13) **comune** NATO/UE (utilizarea ofensivă a capacităților nucleare[76]; atacuri hibride; atacuri cibernetice; insecuritate	Da	***Multi-sectorial:*** - *Planul Național pentru Recuperare și Reziliență*, 2021 (Cabinet du Secrétaire d'Etat à la Relance et aux Investissements Stratégiques 2021); - *Evaluarea Națională a Riscurilor din Belgia 2023-2026* (National Crisis Center 2024a).	- **multisectoriale** (atacuri hibride); - **politice** (instabilitatea regională, contestarea valorilor liberale);

[76] Provocarea este adresată parțial prin semnarea și ratificarea Tratatului de interzicere completă a experiențelor nucleare (CTBTO 2025) și Tratatului de neproliferare nucleară (UN 2025). De asemenea, Legea federală a Belgiei din 31 ianuarie 2003 prevede eliminarea treptată a întregii producții de energie electrică nucleară din țară. Totuși, statul belgian nu a semnat sau ratificat încă Tratatul privind interzicerea armelor nucleare. Mai mult, Belgia găzduiește arme nucleare americane pe teritoriul său, ca parte a unui acord NATO de partajare nucleară, prin care Forțelor aeriene belgiene li se atribuie aproximativ 10-15 bombe nucleare B61, care sunt desfășurate la baza aeriană Kleine Brogel (ICAN 2025).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
	energetică; constrângere economică; folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri maligne; activități de influențare; terorism; migrație neregulată; proliferarea armelor chimice, biologice și radiologice[77]; efectele schimbărilor climatice, contestarea valorilor liberale); - **diferite** de cele identificate la nivel NATO (concurența globală pentru piețe, materii prime, parteneri și influență; insecuritatea maritimă; extremism; crimă organizată; spionajul economic sau de altă natură; instabilitatea regională).		***Sectorul politic:*** - *Strategia pentru SAHEL* (Kingdom of Belgium 2023); ***Sectorul militar:*** - *Strategie de securitate națională,* 2021 (Belgium 2021); - *Strategia de Apărare, Industrie și Cercetare* (Royal higher Institute for Defence 2024); - *Planul de urgență nucleară și radiologică pentru teritoriul belgian* (Belgian Official Gazzette 2024); - *Plan de urgență CBRN* (National Crisis Center 2018); - *Planul național de urgență pentru gestionarea unei luări de ostatici sau a unui atac terorist* (SERVICE PUBLIC FEDERAL INTERIEUR ET SERVICE PUBLIC FEDERAL JUSTICE 2020); - *Planul spațiului maritim 2021-2026* (Health, Food Chain Safety Environment 2023); - *Notă strategică: extremism și terorism* (The Coordination Unit for Threat Analysis 2021a). ***Sectorul societal*:** - *Planul Național de Securitate al Poliției Belgiene 2022-2025* (Belgien Police 2022); - *Strategie de securitate cibernetică 2021-2025* (Centre for Cybersecurity Belgium, Brussels 2021);	- **economice** (spionaj economic, constrângere economică/concurența globală prntru piețe, materii prime, parteneri și influență); - **militare (**tehnologii disruptive utilizate în scopuri armate); - **societale** (atacuri cibernetice; extremism, crimă organizată). - **de mediu** (efectele schimbărilor climatice, poluare, invazie a unor specii exotice etc.).

[77] Deși nu am identificat un document oficial dedicat de Belgia contracarării proliferării armelor de distrugere în masă, pe website-ul Serviciului Public Federal al Regatului Belgian apare o secțiune „Controlul armelor, dezarmarea și neproliferarea” în care se prezintă, pe larg, politica în această materie (Kingdom of Belgium 2025).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			- *Document strategic: Migrația ca motor al dezvoltării durabile* (Office of the Special Envoy for Migration and Asylum 2023); - *Pactul global privind migrația. Plan de acțiune 2022. Belgia* (UN 2022); - *Planul național de convergență de dezvoltare a inteligenței artificiale* (BOSA 2022); ***Sectorul de mediu*:** - *Planul Național de Energie și Climă* (2021-2030), actualizat 2023 (Draft update of the Belgian National Energy and Climate Plan 2023); - *Strategia Națională Belgiană pentru Biodiversitate actualizată pentru 2030* (Belgian National Focal Point to the Convention on Biological Diversity (ed.) 2025).	
BULGARIA	- (2), (4)-(6), (9)-(10), (12) din cele **comune** NATO/UE: (utilizarea ofensivă a capacităților nucleare[78]; atacuri cibernetice; insecuritate energetică; constrângere economică; terorism; migrație neregulată[79]; efectele schimbărilor	Da	***Multisectorial:*** - *Strategia Bulgaria 2030* (BG Ministry of Finance 2020) stă la baza *Planului Național pentru Recuperare și Reziliență* (European Parliament 2022b). ***Sectorul politic:*** - *Strategia Națională pentru prevenirea și combaterea corupției în Republica Bulgaria* (Republic of Bulgaria 2020). - *Strategia Integrată de Țară* (US Department of State 2024).	- **multisectoriale** (amenințările hibride (CBRN, cibernetice, nucleare, dezinformare); - **politice** (corupție); - **economice** (exploatarea improprie a resurselor, deficite de dezvoltare,

[78] Bulgaria nu a semnat sau ratificat încă Tratatul privind interzicerea armelor nucleare deși pe website-ul oficial al forțelor armate bulgare se declara ca prioritate națională „implementarea și universalizarea" acestuia (Ministry of Foreign Affairs 2025a). Totuși, deține un set de politici și reglementări instituționale pentru îmbunătățirea rezilienței în sprijinul neproliferării armelor de distrugere în masa (coloana 4, „Sectorul militar" de mai sus).
[79] Guvernul bulgar are în curs de adoptare o Strategie Națională pentru Gestionarea Migrației și Azilului 2025-2030 (Bulgarian News Agency 2025).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
	climatice; contestarea valorilor liberale); - **diferite** (izolarea de procesele de integrare mondială; dependența energetică; conflictele regionale de natură etnică, religioasă și socială; crima organizată transfrontalieră[80])		***Sectorul economic:*** - *Strategia de Țară a Bulgariei* (European Bank for Reconstruction and Development 2025 b); - *Strategia Industrială Națională pentru sectoarele industriei prelucrătoare și miniere 2025-2030* (Republic of Bulgaria. Ministry of Economy and Industry 2025 c); - *Programul Național de Dezvoltare BULGARIA 2030* (Republic of Bulgaria. Ministry of Transport and Communications 2020); - *Planul Național pentru Energie și Climă (NECP) 2021-2030* (European Commission 2025a). ***Sectorul militar:*** - *Conceptul de securitate al Republicii Bulgaria* (Republic of Bulgaria 2019); - *Politici și reglementări instituționale pentru îmbunătățirea rezilienței în sprijinul neproliferării armelor de distrugere în masă*, 2022 (Novossiolova și Georgiev 2022); - *Strategia de apărare națională a Bulgariei* (Republic of Bulgaria 2011). ***Sectorul societal:*** - *Strategia Națională de Combatere a Radicalizării și Terorismului*, 2015 (Dzhekova 2020, 11); - *Strategia Națională de Combatere a Traficului de Persoane 2017-2021* (Republic of Bulgaria. National	dependența energetică); - **militare (**utilizarea ofensivă a capacităților nucleare, terorism, *neproliferarea armelor de distrugere în masă*); - **societale** (atacuri cibernetice; extremism/ radicalizare). - **de mediu** (efectele schimbărilor climatice; riscuri ecologice).

[80] Nu am identificat date care să confirme sau să infirme existența unui document strategic cuprinzător configurat pentru a combate această provocare de securitate. Totuși, Bulgaria este parte la majoritatea tratatelor și convențiilor internaționale referitoare la crima organizată.

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			Commission for Combating Traficking in Human Beings 2017); - *Strategia Națională de Securitate Cibernetică* (Council of Ministers. Bulgaria 2021b); - *Strategia națională pentru reducerea sărăciei și promovarea incluziunii sociale 2030* (Republic of Bulgaria. Ministry of Labour and Social Policy 2021b); - *Strategia națională a Republicii Bulgaria pentru egalitatea, incluziunea și participarea romilor (2021 - 2030)* (European Commission 2021a)*;* - *Strategia demografică națională actualizată a Republicii Bulgaria (2012-2030)* (Republic of Bulgaria. Ministry of Labour and Social Protection 2012). ***Sectorul de mediu:*** - *Strategia de mediu a Republicii Bulgare 2021-2030* (Bulgarian Republic 2023); - *Strategia Națională și Planul de Acțiune de Adaptare la Schimbările Climatice* (Republic of Bulgaria 2024c).	
CROAȚIA	- (1), (3)-(4), (6), (8)-(10), (12) **comune** NATO/UE (o acțiune militară directă; atacuri hibride; atacuri cibernetice; constrângere economică[81]; activități de	Da	***Multisectorial:*** - *Planul Național pentru Recuperare și Reziliență* (Vlada Republike Hrvatske 2021). ***Sectorul politic:***	- **multisectoriale** (atacuri hibride, activități de influențare/ activitățile politice și de informații ale unor

[81] În ceea ce privește provocarea legată de constrângerile economice, aceasta a fost abordată parțial prin adoptarea euromonedei și reforma economică de ansamblu, dar totuși așa cum constată OECD „Sunt necesare politici macroeconomice prudente și reforme structurale” (OECD 2025, 142).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
	influențare; terorism; migrație neregulată[82]; efectele schimbărilor climatice); - **diferite** (problemele nerezolvate legate de demarcarea frontierei[83]; activitățile politice și de informații ale unor actori statali și nonstatali[84], activitățile extremiste sporadice[85], corupția, crima organizată transfrontalieră[86], tendințele demografice negative, minele și resturile de muniție neexplodate[87]).		- *Planul de acțiuni pentru Strategia Anticorupție 2021-2030* (Ministere de l'Europe et des Affaires Etrangeres 2022); - *Strategia Integrată de Țară a Republicii Croația* (US Department of State 2022). ***Sectorul economic:*** - *Strategia Națională de Dezvoltare 2030* (Ministry of Regional Development and EU Funding in Croatia 2022b). ***Sectorul militar:*** - *Strategia de Securitate a Republicii Croația* (The Republic of Croatia 2017); - *Strategia națională de acțiune împotriva minelor a Republicii Croația* (Republic of Croatia 2009); - *Strategia Națională pentru prevenirea și combaterea terorismului* (Vlada Republike Hrvatske 2015); - *Strategia națională pentru neproliferarea armelor de distrugere în masă* (Croatia 2013).	actori statali și nonstatali). - **politice** (corupția); - **economice**; - **militare (**atacuri directe, terorism; mine neexplodate, *proliferarea armelor de distrugere în masă*); - **societale** (atacuri cibernetice, tendințe demografice negative); - **de mediu** (efecte ale schimbărilor climatice, riscuri ecologice).

[82] Provocarea este abordată parțial în Strategia Națională de Dezvoltare 2030.

[83] Principala provocare o reprezintă demarcarea terestră și maritimă nerezolvată a Peninsulei Prevlaka, dintre Croația și Muntenegru, în pofida existenței unui acord interimar semnat în 2002 (Center for Western Balkans Studies 2025).

[84] În Croația, conform Strategiei sale de securitate națională, combaterea provocării de securitate provenită din activități politice și de informații din partea altor actori se concentrează pe un sistem de informații proactiv și pe cooperarea internațională. Așadar, abordarea este parțială neexistând o strategie specifică care țintește această provocare.

[85] Provocarea este abordată parțial în Strategia Națională pentru prevenirea și combaterea terorismului, nefiindu-i dedicat un document strategic.

[86] Strategia Croatiei împotriva criminalității organizate este integrată în Strategia sa anticorupție mai amplă 2021-2030 și se concentrează pe consolidarea aplicării legii, destructurarea rețelelor criminale și sporirea sprijinului acordat victimelor. Așadar, provocarea este abordată parțial.

[87] Croația a solicitat prelungirea termenului limită de îndeplinire a obligațiilor prevăzute la articolul 5.1 din Convenția privind interzicerea utilizării, stocării, producerii și transferului de mine antipersonal și distrugerea acestora, până la 1 martie 2026.

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			Sectorul societal: - *Strategia de Revitalizare Demografică 2024* (Croatian Parliament 2024); - *Planul de deminare 2024-2026* (Republic of Croatia 2024b); - *Strategia de revitalizare demografică* (Croatian Parliament 2024) ***Sectorul de mediu:*** - *Strategia de adaptare la schimbările climatice în Republica Croația pentru perioada de până în 2040 cu perspectiva anului 2070* (Republic of Croatia. Ministry of Economy and Sustainable Development 2020).	
REPUBLICA CEHĂ	- (1)-(10) și 13 din cele **comune** NATO/UE (o acțiunea militară directă; utilizarea ofensivă a capacităților nucleare[88]; atacuri hibride; atacuri cibernetice; insecuritate energetică; constrângere economică; folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri maligne; activități de influențare; terorism;	Da	***Multisectorial:*** - *Planul Național de Recuperare și Reziliență* (European Commission 2021); ***Sectorul politic:*** - *Strategia Anti-Corupție a guvernului ceh* (Předkladatel: ministr spravedlnosti 2023). ***Sectorul economic:*** - *Strategia economică a Republicii Cehe: Republica Cehă în Top 10* (Urad Vlady Ceske Republiky 2024); - *Cadrul Strategic al Republicii Cehe 2030* (Urad Vlady Ceske Republiky 2017); - *Politica energetică de stat a Republicii Cehe* (Ministertsvo Prumyslu a Obchodu 2014).	- **multisectoriale** (acțiuni hibride, operațiuni de influențare directă/activități de influențare). - **politice** (corupție, contestarea valorilor liberale); - **economice** (constrângere economică, spionaj cibernetic, atacuri

[88] Provocarea este indicată în Strategia de Securitate a Republicii Cehe sub forma temerii de utilizare ofensivă a capacităților nucleare, dar și în termeni de state nucleare în devenire (Coreea de Nord, Iran), totuși Republica Cehă nu a semnat și ratificat Tratatul de neproliferare a armelor nucleare, ba mai mult militează pentru „păstrarea și potențiala utilizare a acestora de către sine" (ICAN 2025)

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
	migrație neregulată; contestarea valorilor liberale); - **diferite** (operațiuni de influențare directă, spionaj cibernetic; organizații teroriste, extremiste și de crimă organizată; răspândirea bolilor infecțioase cu ajutorul pandemiilor[89]; accesul unor actori non-statali la tehnologii cu dublă utilizare; dezastre naturale și provocate de om etc.)		***Sectorul militar:*** - *Strategia de Apărare a Republicii Cehe*, 2023 (Czech Republic 2023a); - *Strategia de Securitate a Republicii Cehe*, 2023 (Czech Republic 2023); - *Strategia Republicii Cehe pentru lupta împotriva terorismului* (Security Policy Department 2013). ***Sectorul societal:*** - *Strategia națională pentru combaterea interferențelor hibride*, 2021 (Czech Republic 2021); - *Strategia Cehiei în UE: O Republică Cehă activă și inteligibilă în Europa Unită* (Czech Republic f.a.); - *Consolidarea rezilienței împotriva interferențelor ilegitime în mediul învățământului superior și al cercetării* (Ministry of Education, Youth, and Sports f.a.) - *Politica privind Drepturile Omului și Promovarea Tranziției* (Ministry of Foreign Affairs of the Czech Republic 2025a); - *Strategia națională de securitate cibernetică a Republicii Cehe, 2021-2025* (National Cyber and Information Security Agency 2021)[90]; - *SĂNĂTATE 2030. Cadru strategic pentru dezvoltarea asistenței medicale în Republica Cehă până în 2030* (Ministry of Health of the Czech Republic 2020);	fizice sau cibernetice asupra infrastructurilor critice); - **militare (**acțiuni militare directe, tehnologii disruptive utilizate în scopuri armate); - **societale** (cibernetice; extremism/radicalizare; *riscuri educaționale*; insecuritate alimentară; sănătate digitală); - **de mediu** (efectele schimbărilor climatice, dezastre naturale sau provocate de om).

[89] Deși are alocat un document strategic separat, provocarea este abordată parțial și în Cadrul strategic al Republicii Cehe 2030.
[90] Între timp, de la începutul documentării pentru studiul de față, o nouă strategie cibernetică cehă este emisă, doar că nu a fost tradusă încă și dată publicității (20.10.2025).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			- *Strategia Națională de e-Sănătate a Republicii Cehe* (Ministerstvo Zdravotnictvi Ceske Republiky 2019); - *Strategia politicii de migrație a Republicii Cehe* (Ministervo Vnitra 2009 (2015)); - *Strategia Națională pentru Inteligență Artificială a Republicii Cehe* (Ministry of Industry and Trade of the Czech Republic 2019); - *Strategia de prevenire a criminalității în Republica Cehă 2022 - 2027* (Ministry of Interior of the Czech Republic 2022). ***Sectorul de mediu:*** - *Politica Republicii Cehe de protecție a climei* (Ministry of the Environment of the Czech Republic 2017a); - *Strategia Națională de Adaptare la Schimbările Climatice 2021-2030* (Ministerstvo životního prostředí v meziresortní spolupráci s využitím klimatologických podkladů Českého 2021 d).	
DANEMARCA	- (1)-(4), (7), (9)-(10), (12)-(13) din cele NATO/UE (o acțiune militară directă; utilizarea ofensivă a capacităților	Da	***Multisectorial:*** - *Planul Național de Recuperare și Reziliență,* 2021 – accelerarea tranziției verzi (The Danish Government. Ministry of Finance 2021b); ***Sectorul politic:*** - *Strategia Danemarcei pentru cooperare pentru dezvoltare, „Lumea pe care o împărtășim”,* 2021 (Ministry of Foreign Affairs of Denmark 2021a); - *Politica anticorupție, 2023* (Ministry of Foreign Affairs of Denmark 2023).	- **multisectoriale** (atacuri hibride); - **politice** (*corupție*, contestarea valorilor liberale); - **economice** (*ineficiență energetică*); - **militare (**acțiuni militare directe, tehnologii disruptive

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
	nucleare[91]; atacuri hibride; atacuri cibernetice; folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri maligne; terorism[92]; migrație neregulată; efectele schimbărilor climatice, contestarea valorilor liberale); - **diferite** (interferența străină malignă în procesele politice, crima transnațională[93]).		***Sectorul economic:*** - *Strategia Danemarcei pentru economie circulară* (The Danish Government 2018a); - *Strategia energetică 2030* (IEA 2021); - *Planul de acțiune al guvernului danez pentru diplomație economică* (Ministry of Foreign Affairs of Denmark 2022b); - *O nouă Strategie pentru Politica de Dezvoltare Daneză* (CONCITO f.a.). ***Sectorul militar:*** - *Strategia de Politică Externă și de Securitate* (Regeringen 2023); - *Securitatea și Apărarea Daneză în perspectiva anului 2035* (The security policy analysis group 2022); - *Planul de acțiune „verde" 2021-2025 al Ministerului Danez de Apărare* (Danish Ministry of Defence 2021). ***Sectorul societal:*** - *Strategia Națională pentru Securitatea Cibernetică și a Informațiilor 2022-2024* (The Danish Government 2021c); - *Strategia Națională pentru Inteligență Artificială*, 2019 (The Danish Government 2019);	utilizate în scopuri armate, terorism); - **societale** (insecuritate sanitară, strămutare și migrație neregulată; extremism/radicalizare, v*iolență sexuală domestică,* atacuri cibernetice, *sărăcie, inegalitate socială*); - **de mediu** (efectele schimbărilor climatice, dezastre naturale sau provocate de om).

[91] Danemarca a boicotat negocierile privind Tratatul privind interzicerea armelor nucleare (TPNW) în 2017 și a votat în mod constant împotriva rezoluțiilor anuale ale Adunării Generale a ONU privind Tratatul, inclusiv în 2024 (Nuclear Weapons Ban Monitor 2025), de asemenea, „contribuie la misiunea NATO de sprijin convențional pentru operațiuni nucleare și întreține aeronave F-16 în acest scop" (Nuclear Weapons Ban Monitor 2025).
[92] Danemarca nu are un document strategic dedicat combaterii terorismului, dar joacă un rol important în eforturile internaționale de prevenire a extremismului și terorismului, de exemplu prin promovarea democrației și a respectării drepturilor omului în țările terțe (The Danish Government 2014, 7).
[93] În Danemarca, împotriva crimei organizate și a grupurilor criminale s-au stabilit programe strategice (Nordic Council of Ministers 2025).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			- *Programul danez de gestionare a migrației și returnare, readmisie și reintegrare (DMRP) 2024-2029* (The Dannish Government 2024); - *Strategia Națională pentru Prevenirea Violenței în Relațiile Intime* (Danish Government 2010); - *Programe strategice împotriva crimei organizate și a grupurilor criminale* (2009-2024) (NORDEN 2025); - *Planul Național de Acțiune pentru prevenirea și combaterea extremismului și radicalizării* (The Danish Government 2016). ***Sectorul de mediu:*** - *Strategia pe termen lung a guvernului danez pentru acțiunea globală împotriva schimbărilor climatice* (The Danish Government 2020).	
ESTONIA	- (1)-(6), (8)-(10) și (13) **comune** NATO/UE (o acțiune militară directă; utilizarea ofensivă a capacităților nucleare[94]; atacuri hibride; atacuri cibernetice; insecuritate energetică; constrângere economică; activități de	Da	***Multisectorial:*** - *Planul Național de Recuperare și Reziliență* (Riigi Tugiteenuste Keskus 2021); ***Sectorul politic:*** - *Strategia de Cooperare pentru Dezvoltare și Ajutor Umanitar pentru perioada 2024-2030* (Estonia 2024); - *Strategia de politică externă estoniană 2030* (Republic of Estonia. Ministry of Foreign Affairs 2022a);	**- multisectoriale** (atacuri hibride, activități de influențare). **- politice** (contestarea valorilor liberale, polarizarea societății); **- economice** (insecuritate energetică,

[94] Estonia nu a semnat sau ratificat încă Tratatul privind interzicerea armelor nucleare, deși susține semnarea și ratificarea sa de către toate statele lumii. Totodată, Estonia susține păstrarea și potențiala utilizare a armelor nucleare, așa cum indică susținerea diverselor declarații de alianță ale Organizației Tratatului Atlanticului de Nord (NATO), din care este membră (ICAN 2025), cu „dezvoltarea utilizărilor pașnice ale tehnologiilor nucleare, esențială pentru implementarea obiectivelor Tratatului de interzicere a armelor nucleare" (Permanent Mission of the Estonia to the UN 2025).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
	influențare; terorism; migrație neregulată; contestarea valorilor liberale); - **diferite** (folosirea populației pro-ruse pentru creșterea polarizării societății).		- *Planul de acțiune al Parteneriatului pentru o Guvernare Deschisă din Estonia pentru perioada 2022-2024* (Open Government Partnership 2022); - *Strategia Estoniei cu privire la politica Uniunii Europene 2025-2027* (Estonian Government 2025); - *Strategia Integrată de Țară Estoniană* (Integrated Country Strategy. Estonia 2022a). ***Sectorul economic:*** - *Strategia bugetului de stat pentru perioada 2025-2028* (Estonian Ministry of Finance 2024); - *Strategia națională de adaptare la climă a Estoniei pentru Infrastructură și energie (ENFRA)* (SEI Tallin 2023)*;* - *Strategia de dezvoltare pe termen lung a Estoniei - 2035* (Estonia 2020)*;* - *Strategie pentru dezvoltarea înțelepciunii financiare a locuitorilor din Estonia pentru perioada 2021-2030* (Republic of Estonia. Ministry of Finance 2021b)*;* - *Planul național pentru climă și energie* (European Commission 2025a). ***Sectorul militar:*** - *Strategia de securitate internă 2020-2030* (Estonian Ministry of Interior 2020a)*;* - *Conceptul de securitate națională al Estoniei* (Government of Republic of Estonia 2023). ***Sectorul societal:*** - *Foaia de parcurs strategică a Deceniului Digital Național 2023-2030* (EU Digital Skills and Jobs Platform 2024)*;*	*insecuritate financiară,* constrângere economică); - **militare (**acțiuni militare directe, terorism); - **societale** (migrație neregulată, atacuri cibernetice, *inegalități sociale, riscuri demografice, riscuri de sănătate*); - **de mediu** (efectele schimbărilor climatice, *emisiile de carbon din transport aerian*).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			- *Actul egalității de gen* (Riigi Teataja 2004); - *Strategia Națională de Securitate Cibernetică 2024-2030* (Republic of Estonia. Ministry of Economic Affairs and Communications 2024c); - *Planul de acțiune estonian cu privire la diaspora 2022-2025* (Republic of Estonia. Ministry of Foreign Affairs 2022a)*;* - *Programul e-residency*[95] (Republic of Estonia. E-residency 2025)*;* - *Planul de dezvoltare a bunăstării 2023-2030* (Republic of Estonia. ministry of Social Affairs 2023a); - *Planul Național de Dezvoltare a Sănătății 2020-2030* (Sotsiaaministeerium 2021); - *Strategia de sănătate digitală 2025-2030* (Sotsiaalministeerium 2025); - *Planul de acțiune pentru sănătate mintală 2023-2026* (Republic of Estonia. Ministry of Social Affairs 2023a); - *Strategia de Dezvoltare a Agenției de Stat de Medicamente 2023-2026* (Republic of Estonia. Agency of Medicines 2023a); - *Strategia de coeziune estoniană 2030* (Kultuuriministeerium 2022). ***Sectorul de mediu:*** - *Planul de dezvoltare pentru adaptarea la schimbările climatice până în 2030* (Republic of Estonia. Ministry of the Environment 2021);	

[95] Programul a fost inițiat din 2014 oferind antreprenorilor din întreaga lume acces digital securizat la serviciile electronice avansate și la mediul de afaceri transparent din Estonia.

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			- *Planul de acțiune al Estoniei pentru reducerea emisiilor de CO_2 provenite din aviație* (Republic of Estonia. Ministry of Climate. Transport Administration 2025).	
FINLANDA	- (1)-(6), (8)-(12) din cele **comune** NATO/UE (o acțiune militară directă; utilizarea ofensivă a capacităților nucleare[96]; atacuri hibride; atacuri cibernetice; insecuritate energetică; constrângere economică; activități de influențare[97]; terorism; migrație neregulată; proliferarea armelor chimice, biologice și radiologice; efectele schimbărilor climatice); - **diferite** (întreruperi grave în alimentarea cu	Da	***Multisectorial:*** - *Planul Național de Recuperare și Reziliență* (European Commission 2021)*;* - *Ghidul de pregătire pentru incidente și crize* (Finnish Government 2025). ***Sectorul politic:*** - *Politica de dezvoltare și cooperarea pentru dezvoltare* (Ministry of Foreign Affairs of Finland 2025a). ***Sectorul economic:*** - *Strategia Agențiilor Regionale Administrative de Stat și a Centrelor pentru Dezvoltare Economică, Transporturi și Mediu pentru perioada 2024-2027* (Ministry of Finance | Ministry of Economic Affairs and Employment 2023a) - *Planul pe termen mediu al Finlandei 2025-2028* (Ministry of Finance 2024); - *Planul național integrat pentru energie și climă al Finlandei, actualizat* (Ministry of Economic Affairs and Employment of Finland 2024a);	- **multisectoriale** (atacuri hibride la adresa infrastructurilor critice, activități de influențare). - **politice** (contestarea valorilor liberale); - **economice** (insecuritate energetică, insecuritate financiară; constrângere economică); - **militare (**acțiuni militare directe, terorism, proliferarea armelor chimice, biologice și radiologice);

[96] Finlanda nu a semnat sau ratificat încă Tratatul privind interzicerea armelor nucleare declarând că „Tratatul de neproliferare al armelor nucleare este incompatibil cu calitatea sa de mebru NATO” (ICAN 2025). Mai mult, statul finlandez deține o lege cu privire la folosirea energiei nucleare în scopuri pașnice, care este în curs de revizuire în prezent.

[97] Pe lângă Ghidul de pregătire pentru incidente și crize, în sensul contracarării activităților de influențare, Cabinetul Prim-ministrului publică sinteze ale activităților de influență informațională rusești care vizează Finlanda.

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
	energie electrică sau căldură, perturbări ale pieței financiare, securitatea transfrontalieră, dezastre naturale sau provocate de factorul uman).		- *Legea Energiei Nucleare din Finlanda* (Ministry of Trade and Industry 1987). ***Sectorul militar:*** - *Strategia de personal a Forțelor de Apărare finlandeze pentru personalul obișnuit, recruți și rezerviști* (Defence Command Finland Personnel Division 2024); - *Strategia CBRNE 2024* (Ministry of Defence 2024b); - *Strategia Gărzii de Frontieră Finlandeze până în 2030* (Finnish Border Guard f.a.); - *Strategia Națională de Combatere a Terorismului 2022-2025* (Ministry of the Interior. Finland 2022c); - *Strategia de securitate pentru societate* (Finnish Government 2025). ***Sectorul societal:*** - *Strategia de securitate cibernetică a Finlandei 2024-2035* (Prime Minister's Office 2024); - *Strategia de Securitate internă a Finlandei* (Ministry of the Interior 2017); - *Legea privind promovarea integrării imigranților* (Ministry of Economic Affairs and Employment 2025a); - *Planul național de acțiune pentru prevenirea radicalizării violente și a extremismului 2019-2023* (Ministry of the Interior. Finland 2019). ***Sectorul de mediu:*** - *Finlanda neutralitate climatică 2035 – strategie națională privind clima și energia* (Ministry of Economic Affairs and Employment of Finland 2022a).	- **societale** (atacuri cibernetice, extremism/ radicalizare, crimă organizată, crimă transfrontalieră); - **de mediu** (efectele schimbărilor climatice).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
FRANȚA	- (1)-(6), (8)-(13) din cele **comune** NATO/UE (o acțiune militară directă; utilizarea ofensivă a capacităților nucleare[98]; atacuri hibride; atacuri cibernetice; insecuritate energetică; constrângere economică; activități de influențare; terorism; migrație neregulată[99]; proliferarea armelor chimice, biologice și radiologice[100]; efectele schimbărilor climatice, contestarea valorilor liberale); - **diferite** (agresiunea sponsorizată de alte state împotriva intereselor sale	Da	***Multisectorial:*** - *Planul Național de Recuperare și Reziliență* (National Recovery and Resilience Plan 2021a); - *Politica franceză de reducere a riscului de dezastre* (Ministry of ecology, sustainable development, transport and housing f.a.). ***Sectorul politic:*** - *Strategia Franței Anti-Corupție în acțiunile de cooperare 2021-2030* (Ministere de L'Europe et des Affaires Etrangers 2021d); - *Strategia Integrată de Țară a Franței* (United States of America Department of State 2022) - *Strategia umanitară a Franței (2023-2027)* (Ministere de l'Europe et des Affaires Etrangeres 2023d). ***Sectorul economic:*** - *Planul de relansare al Franței* (Climate Change Laws of the world 2020); - *Strategia Națională privind Plățile cu Amănuntul pentru perioada 2025-2030* (Commite National des Moyens de Paiement 2024);	**- multisectoriale** (atacuri hibride, activități de influențare); **- politice** (*corupție*, *separatism*, *atacuri la adresa suveranității,* contestarea valorilor liberale); **- economice** (insecuritate energetică, *insecuritate financiară;* constrângere economică); **- militare (**acțiuni militare directe, terorism, proliferarea armelor chimice,

[98] Statul francez nu are un document strategic dedicat acestei provocări de securitate. Franța participă activ, alături de aproximativ treizeci de state posesoare și neposesoare de arme nucleare, la Parteneriatul Internațional pentru Verificarea Dezarmării Nucleare (IPNDV). Totuși, Forța franceză de rachete balistice lansate de pe submarine constituie coloana vertebrală a descurajării nucleare franceze (Kristensen, Korda și Johns 2023).
[99] Guvernul francez și-a ancorat strategia națională privind migrația în legislația sa privind migrația.
[100] Strategia Franței de neproliferare chimică și biologică prezentată pe website-ul Ministerului Afacerilor Externe „implică consolidarea normelor internaționale, intensificarea controalelor interne și luarea de măsuri concrete pentru prevenirea proliferării” (Ministere de l'Europe et des Affaires Etrangers 2025a).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
	vitale și acțiunile grupărilor nonstatale)[101].		- *Strategia franceză pentru energie și climă. Programare energetică multianuală (2025-2030, 2031-2035)* (French strategy for energy and climate Multiannual energy programming (2025-2030, 2031-2035) 2024). ***Sectorul mlitar:*** - *Strategia Națională de Securitate a Franței* (Republique Francaise 2022); - *Revizuirea Strategică Națională 2025* (Republique Francaise 2025a); - *Document de referință interministerial privind strategia națională de rezilienţă în domeniul apărării şi securității naționale* (General Secretariat for Defence and 2020); - *Cartea albă franceză privind apărarea și securitatea națională* (Presidence de la Republique 2013); - *Plan de acțiune împotriva radicalizării și terorismului* (Francaise Gouvernement 2016). ***Sectorul societal:*** - *Strategia internațională a Franței pentru securitatea alimentară, nutriție și agricultură durabilă* (French Minister for Europe and Foreign Affairs 2019); - *Plan național de combatere a exploatării și traficului de persoane* (MINISTRY RESPONSIBLE FOR	biologice și radiologice); - **societale** (atacuri cibernetice, radicalizare, *inegalități sociale, riscuri sanitare, insecuritate alimentară, trafic de persoane*). - **de mediu** (efectele schimbărilor climatice, poluare).

[101] Aceste două provocări de securitate sunt gestionate de Franța prin prisma politicii sale externe care are printre domeniile de lucru: societatea civilă și voluntariatul, clima și mediul natural, diplomația culturală, asistența pentru dezvoltare, diplomația digitală, acțiunea umanitară de urgență, drepturile omului, justiția internațională, diplomația academică și științifică și securitatate, dezarmare și neproliferare (Ministere de l'Europe et des Affaires Etrangeres 2025a).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			GENDER EQUALITY AND COMBATING DISCRIMINATION 2024)*;* - *Strategia interministerială franceză privind migrația și dezvoltarea (2024-2030)* (Republique Francaise. Expertise France Group AFD 2024d)*;* - *Strategia franceză cu privire la infrastructurile de cercetare* (Ministry of Higher Education and Innovation 2021d)*;* - *Strategia franceză 2020-2030 ca răspuns la recomandarea Consiliului Uniunii Europene din 12 martie 2021 privind egalitatea, incluziunea și participarea romilor* (French Republic 2022)*;* - *Strategia națională 2022-2025 pentru prevenirea infecțiilor și rezistenței la antibiotice* (Ministere de la Solidarites et de l Sainte 2022b). ***Sectorul de mediu:*** - *Strategia națională de biodiversitate Naturală 2030* (Ministere de la Transition Ecologique 2023a); - *Strategia Națională pentru Emisii Reduse de Carbon* (Ministere de la Transition Ecologique 2018).	
GERMANIA	- (1) – (13), toate cele **comune** NATO/UE (o acțiune militară directă; utilizarea ofensivă a	Da	***Multisectorial:*** - *Planul German pentru Recuperare și Reziliență* (European Commission 2022a); - *Strategia germană pentru creșterea rezilienței la dezastre* (The Federal Government of Germany 2022). ***Sectorul politic:*** - *Al Patrulea Plan Național de Acțiune* (Federal Chancellery 2023);	- **multisectoriale** (atacuri hibride, activități de influențare). - **politice** (*corupție*, contestarea valorilor liberale, actori nestatali violenți,

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
	capacităților nucleare[102]; atacuri hibride; atacuri cibernetice; insecuritate energetică; constrângere economică; folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri maligne; activități de influențare; terorism[103]; migrație neregulată; proliferarea armelor chimice, biologice și radiologice[104]; efectele schimbărilor climatice, contestarea valorilor liberale); - **diferite** (extremism, criminalitate organizată și		- *Strategia Ministerului Federal de Externe pentru asistență umanitară în străinătate* (Federal Foreign Office 2024); - *Conceptul de politică externă și de securitate pentru o acțiune integrate pentru pace* (Federal Foreign Office 2022); - *Federalism și descentralizare în Germania* (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH 2018); - *Rolul global al Germaniei în dezarmarea și neproliferarea nucleară* (Deutscher Bundestag 2018). ***Sectorul economic:*** - *Strategia Germană de Dezvoltare Durabilă* (The Federal Government 2021a); - *Strategia Națională privind Hidrogenul* (The Federal Government 2023b); - *Plan de urgență pentru gaze pentru Republica Federală Germania* (Bundesministerium fur Wirtschaft und Klimaschuz 2023);	*riscuri de guvernare*, subminarea dreptului internațional și drepturilor omului); - **economice** (insecuritate energetică, constrângere economică); - **militare (**acțiuni militare directe, terorism, proliferarea armelor chimice și biologice); - **societale** (atacuri cibernetice/atacurile ransomware, extremism, *insecuritate sanitară*,

[102] Germania nu a semnat sau ratificat încă Tratatul privind interzicerea armelor nucleare. Mai mult, „Confruntată cu o Rusie deschis agresivă, importanța descurajării nucleare a crescut pentru multe state, inclusiv pentru Germania, care, în calitate de membru NATO, este pe deplin angajată în descurajarea nucleară a NATO, al cărei scop este de a menține pacea, de a descuraja agresiunea și de a preveni coerciția nucleară" (ICAN 2025).

[103] Germania nu deține un document strategic specific care să abordeze contracararea terorismului. Totuși, provocarea este abordată în Strategia națională de securitate, Strategia Guvernului privind prevenirea extremismului și promovarea democrației și Strategia de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului, care acoperă toate dimensiunile luptei împotriva terorismului.

[104] Germania nu deține documente strategice în acest sens, dar acoperă această provocare parțial prin întărirea legislației pentru a fi conformă cu Convenția privind Armele Chimice (Federal Foreign Office 2024) și Convenția privind armele Biologice (UNIDIR f.a.).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
	fluxurile financiare ilegale, subminarea dreptului internațional și drepturilor omului, actori non-statali violenți, statele nucleare în devenire[105]; atacurile ransomware).		- *Plan de pregătire pentru riscuri energetice* (Federal Ministry for Economic Affairs and Climate Action 2022); - *Strategia germană de finanțare durabilă* (The Federal Government 2021a); - *Planul Național Integrat pentru Energie și Climă* (The Federal Government of Germany 2022); - *Strategia spațială a guvernului federal german* (Federal Ministry for Economic Affairs and Climate Action 2023); - *Strategia națională de economie circulară* (Federal Ministry for the Environment, Nature Conservation, Nuclear Safety and Consumer Protection (BMUV) 2024). ***Sectorul mlitar:*** - *Strategia Națională de Securitate. Securitate Integrată pentru Germania* (The Federal Government of Germany 2023); - *Strategia de Securitate și Industria de Apărare Națională* (Federal Ministry of Defence 2024). ***Sectorul societal:*** - *Strategia Națională pentru Inovații Sociale și Întreprinderi Sociale* (The Federal Government 2023);	*pandemii, excluziune socială*); - **de mediu** (efectele schimbărilor climatice, deșeuri economice).

[105] Strategiile împotriva unui stat emergent nuclear includ abordări diplomatice precum controlul armelor și tratatele de neproliferare, măsurile, de contraproliferare, cum ar fi interdicția și strategiile de descurajare, cum ar fi dezvoltarea sistemelor de apărare antirachetă sau valorificarea armelor strategice existente și noi. Germania participă la astfel de inițiative atât în cadrul NATO, cât și ca stat național (Permanent Mission of the Federal Republic of Germany to the United Nations 2025).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			- *Planul Național de Acțiune privind Integrarea* (Die Beauftragte der Bundesregierung fur Migration, Fluchtlinge und Integration 2009); - *Strategia germană pentru o democrație puternică și rezilientă și o societate deschisă și diversă* (The Federal Government 2025); - *Ghid pentru pregătirea în situații de urgență și acțiunea corectă în situații de urgență* (Federal Office of Civil Protection and disaster Assistance 2018); - *Strategia de sănătate publică a guvernului german* (Federal Minis of Health 2025); - *Strategia germană privind rezistența antimicrobiană DART 2030* (Die Bundesregierung 2023); - *Strategia migrației 2023-2027* (German Red Cross 2023); - *Strategia de combatere a criminalității grave și organizate* (Bundesministerium des Innern und fur Heimat 2023); - *Plan operațional 2024-2025, aprobat de Agenția Uniunii Europene pentru Azil și Germania* (EUAA 2024); - *Strategia de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului* (Federal Minister of Finance 2020); - *Strategia pentru tineret a Guvernului Federal. Responsabilitate comună:politici pentru, cu și de către tineri* (Federal Ministry for Family Affairs, Senior Citizens, Women and Youth 2019);	

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			- *Planul Național de Incluziune 2.0* (The Federal Government 2024); - *Strategia de securitate cibernetică a Germaniei* (Federal Ministry of Interior, Building and Community 2021); - *Strategia Guvernului privind prevenirea extremismului și promovarea democrației* (Die Bundesregierung 2016). ***Sectorul de mediu:*** - *Planul de acțiune climatică 2050* (Climate Change Laws of the world 2016); - *Strategia Germaniei pentru Adaptarea la Schimbările Climatice din 2024* (Federal Ministry for the Environment, Nature Conservation, Nuclear Safety and Consumer Protection 2024).	
GRECIA	- (3)-(7), (9)-(10), (12)-(13) din cele **comune** NATO/UE (atacuri hibride; atacuri cibernetice; insecuritate energetică; constrângere economică; folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri maligne; terorism[106]; migrație neregulată; efectele schimbărilor climatice,	Da	***Multisectorial:*** - *Planul de reziliență și recuperare al Greciei* (European Commission 2021a); ***Sectorul politic:*** - *Planul național anticorupție 2022-2025* (National Transparency Authority 2024); - *Strategia de Țară Integrată. Grecia* (United States of America Department of State 2022). ***Sectorul economic:*** - *Planul Strategic 2024-2027* (Ministry of Foreign Affairs. Directorate for Strategic and Operational Planning 2023b);	- **multisectoriale** (amenințări hibride, crizele de tip *Black Swan*); - **politice** (*corupție*, contestarea valorilor liberale, inițiative iredentiste, discriminare și rasism, tensiuni sociale); - **economice** (insecuritate

[106] Grecia nu deține un document strategic care să abordeze în special terorismul. Totuși, aspectele de prevenire, combatere, contracarare și reziliență la această provocare sunt incluse în Strategia de Țară Integrată, Strategia de Securitate Internă și Manualul cu privire la victimele terorismului.

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
	contestarea valorilor liberale); - **diferite** (crima organizată transnațională[107], radicalizarea violenței[108], crizele de tip „Black Swan", incendii forestiere sau în regiuni sălbatice, pandemii, acțiuni ale unor grupuri extremiste[109] și tensiuni sociale intenționate sau neintenționate în contextul atacurilor hibride, inițiative iredentiste[110]).		- *Planul național de energie și climă* (Hellenic Ministry of Environment, Energy and Climate Change 2019a); - *Strategia de Țară a Greciei 2020-2025* (EBRD 2020); - *Programul național de reformă* (Hellenic Republic 2023a); - *Grecia*: *Strategia națională pentru o creștere durabilă și incluzivă* (Ministry of Development and Investments 2023c); - *Strategia națională de educație financiară pentru Grecia* (OECD 2024). ***Sectorul militar:*** - *Strategia de Securitate Internă a Greciei* (Tsakonas și Karatrantos 2023); - *Strategia Industrială Națională de Apărare* (HELLENIC MINISTRY OF NATIONAL DEFENCE 2017); - *Planul de achiziții pentru apărare 2025-2036* (Ekathimerini 2025); - *Manualul cu privire la victimele terorismului* (EU Center of Expertise for Victims of Terrorism 2021).	energetică, constrângere economică/insecuritate economică, riscuri financiare); - **militare (**terorism, folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri militare; proliferarea armelor chimice și biologice, insecuritate maritimă); - **societale** (atacuri cibernetice, migrație ilegală, extremism/fundamentalism, crimă organizată, sărăcie și *excluziune socială,* pandemii,

[107] Grecia nu deține un document strategic specific care să constituie o strategie de contracarare a crimei organizate transfrontaliere. Totuși, provocarea este abordată parțial în Strategia de Securitate Internă și Planul național anticorupție 2022-2025.

[108] Nu s-a identificat o strategie națională de combatere a terorismului și/sau a extremismului violent, deși guvernul grec anunța, încă din 2020, publicarea unui astfel de document (EURACTIV 2020).

[109] Grecia nu are o strategie națională antiextremism disponibilă publicului, dar abordarea sa se bazează, în mare măsură, pe măsuri de „securitate strictă" și pe cooperarea internațională.

[110] Percepția provocării iredentiste provine de la utilizarea cuvântului „Macedonia" în loc de „Macedonia de Nord". Problema este rezolvată juridic prin Acordul de la Prespa semnat în 2019.

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			Sectorul societal: - *Legea privind tehnologiile informației și comunicațiilor emergente din Grecia* (EY 2022); - *Strategia Națională de Securitate Cibernetică 2020 - 2025* (Hellenic Republic Ministry of Digital Governance 2020); - *Strategia Națională și Planul de Acțiune pentru Incluziune Socială de la Roma* (Greek Republic. Ministry of Labor and Social Affairs 2021); - *Strategia Națională pentru Calitatea Îngrijirii și Siguranța Pacienților pentru Grecia 2025–2030* (Hellenic Republic. Ministry of Health 2025); - *Biblia Transformării Digitale 2020-2025* (Greek Ministry of Digital Governance 2020); - *Strategia de integrare națională* (Hellenic Republic. Ministry of Migration and Asylum 2022); - *Strategia națională a Greciei pentru protecția minorilor online* (Council of the European Union 2024); - *Strategia națională de protejare a minorilor de dependența de internet* (Hellenic Republic. Ministry of Digital Governance 2025); - *Strategia Națională și Planul de Acțiune pentru Incluziunea Socială a Romilor 2021 - 2030* (Greek Republic. MINISTRY OF LABOR AND SOCIAL AFFAIRS 2021); - *Politica greacă pentru integrare socială* (Hellenic Republic. Ministry of Migration and Asylum 2019).	*infracționalitatea juvenilă*); - **de mediu** (efectele schimbărilor climatice, degradarea biodiversității, incendii forestiere sau în regiuni sălbatice, *deșertificare*).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			Sectorul de mediu: - *Strategia națională pentru adaptare climatică* (European Parliament 2025b); - *Strategia și Planul de Acțiune Național pentru Biodiversitate* (Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας & Κλιματικής Αλλαγής fără an); - *Planul Național de Acțiune pentru Combaterea Deșertificării* (UNCCD 2001); - *Planul Național de urgență pentru incendiile forestiere* (PSTE 2025).	
ISLANDA	- (3)-(5), (8)-(9), (12) din cele **comune** NATO/UE (atacuri hibride; atacuri cibernetice; insecuritate energetică; activități de influențare; terorism[111]; efectele schimbărilor climatice); - **diferite** (dezastre naturale, insecuritate alimentară, insecuritate sanitară și epidemii).	Da	***Multisectorial:*** - *Planul Național al Islandei* (Government of Iceland 2020) ***Sectorul politic:*** - *Strategia Integrată de Țară. Islanda* (United States of America Department of Defence 2022); - *Politica Națională de Planificare* (The National Planning Agency 2025); - *Act asupra controlului Serviciilor și elementelor care pot avea semnificație strategică* (The Government of Iceland 2019a). ***Sectorul economic:*** - *Implementarea de către Islanda a Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă* (Government of Iceland 2019);	- **multisectoriale** (amenințări hibride la adresa vieții și sănătății oamenilor, mediului, bunurilor și infrastructurii). - **politice** (activități de influențare); - **economice** (insecuritate energetică); - **militare (**terorism, *insecuritate maritimă*);

[111] Islanda nu are un document național dedicat acestei provocări de securitate, totuși, strategia ei de combatere a terorismului implică o abordare pe mai multe niveluri, care include cooperarea internațională, cadre robuste de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului și măsuri interne. În acest sens, Declarația nordică comună privind măsurile de eliminare a terorismului internațional emisă în 2023 de Finlanda, Islanda, Norvegia, Suedia și Danemarca reprezintă cadrul principal de acțiune regional în acest domeniu (Finland, Iceland, Norway, Sweden, Denmark 2023).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			- *Strategia Națională pentru Economie circulară 2021-2025* (Government of Iceland 2023b, 34), - *Foaie de parcurs pentru hidrogen și combustibili electronici* *pentru Islanda* (Government of Iceland. Ministry of the Environment, Energy and Climate 2024c). ***Sectorul militar:*** - *Rezoluția Parlamentară asupra unei politici de securitate pentru Islanda* (Althingi 2016(2023)), - *Lege cu privire la securitatea maritimă* (The Government of Iceland 2004). ***Sectorul societal:*** - *Politica digitală a Islandei* (Iceland Government 2021); - *Strategia digitală pentru politici publice* (Iceland Government 2021a); - *Politica de securitate alimentară 2030* (Stjonarrao Islands 2020); - *Politica educațională a Islandei 2030* (UNESCO f.a.); - *Politica de egalitate socială și respectarea drepturilor omului* (Government of Iceland. Ministry of Interior 2011b); - *Cartea albă privind problemele imigranților* (Government of Iceland. Ministry of Social Affairs and Labour 2024c); - *Politica privind cloud-ul a sectorului public islandez* (Government of Iceland 2022a); - *Strategia de securitate cibernetică a Islandei 2022-2037* (Government of Iceland 2022b).	- **societale** (atacuri cibernetice, insecuritate alimentară, insecuritate sanitară, epidemii*, imigrație ilegală, inegalități sociale*); - **de mediu** (efectele schimbărilor climatice, dezastre naturale).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			Sectorul de mediu: - *Strategia Islandei cu privire la schimbările climatice* (Ministry for the Environment 2007); - *Cartea albă privind adaptarea la schimbările climatice* (Climate Adapt 2025); - *Planul de Acțiune Climatică al Islandei 2018-2030* (Ministry for the Environment and Natural Resources 2018).	
ITALIA[112]	- (1)-(12) din cele **comune** ale NATO/UE (o acțiune militară directă; utilizarea ofensivă a capacităților nucleare[113]; atacuri hibride[114]; atacuri cibernetice; insecuritate	Da	***Multisectorial:*** - *Planul Național de Redresare și Reziliență al Italiei* (European Commission 2021 (2023)b); - *Strategia Integrată de Țară* (U.S. State Department 2022). ***Sectorul politic:*** - *Planul național anticorupție pe trei ani 2025-2027* (RAI com 2025);	- **multisectoriale** (amenințări hibride la adresa vieții și sănătății oamenilor, mediului, bunurilor și infrastructurii);

[112] Italia nu deține un document strategic care să prezinte strategia de securitate națională a statului. Totuși, la nivel înalt s-a discutat necesitatea redactării unui astfel de document (Italian Government. Ministry of Defence 2025).

[113] Pe 3 martie 2025, Consiliul de Miniștri al Italiei a aprobat un proiect de lege prin care se solicita guvernului italian să adopte o serie de decrete legislative pentru a crea cadrul juridic pentru reintroducerea energiei nucleare, care a fost oprită în urma unui referendum din 1987 (International Trade Administration 2025a).

[114] Pentru contracararea amenințărilor hibride, statul italian deține o serie de documente strategice (Planul Național de Redresare și Reziliență, Planul național guvernamental pentru guvernare deschisă, Conceptul strategic al șefului apărării, strategia națională de securitate cibernetică, strategia Națională pentru Abilități Digitale și cea pentru inteligența artificială etc.), acoperind astfel toate arealele confruntării acestei provocări. De asemenea, pentru coordonarea tuturor acțiunilor, în sensul contracarării acestei provocări de securitate, ministrul Apărării italian a propus crearea unui „Centru Național pentru Război Hibrid" pentru a coordona răspunsul Italiei la atacurile cibernetice, campaniile de dezinformare, atacurile cu drone și alte amenințări interdisciplinare (Decode 39 2025).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
	energetică[115]; constrângere economică; folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri maligne; activități de influențare; terorism; migrație neregulată; proliferarea armelor chimice, biologice și radiologice[116]; efectele schimbărilor climatice); - **diferite** (epidemiile, amenințările cosmice).		- *Planul național guvernamental pentru guvernare deschisă 2024-2026* (Dipartimento della Funzione Pubblica 2024); ***Sectorul economic:*** - *Strategia Națională pentru Economie Circulară* (International Energy Agency 2024); - *Planul național integrat pentru energie și climă 2030* (Italian Ministry of the Environment and Energy Security 2024); - *Strategia Națională pentru „Zone Interioare”* (Agenzia per la Coesione Territoriale 2021); - *Planul național de acțiune al Italiei pentru coerența politicilor în favoarea dezvoltării durabile* (OECD 2022); - *Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă* (Ministero dell'Ambiente e dellla Sicurezza Energetica 2022b). ***Sectorul militar:*** - *Conceptul Strategic al Șefului Apărării* (Italian Chief Of Defence 2022); - *Orientări guvernamentale privind spațiul și industria aerospațială* (The President of the Council of Ministers f.a.).	- **politice** (activități de influențare/interferențe străine, *corupție*); - **economice** (insecuritate energetică, constrângere economică); - **militare (**conflicte**,** utilizarea ofensivă a capacităților nucleare, terorism, folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri militare, amenințări din spațiul cosmic); - **societale** (atacuri cibernetice, migrație, *trafic ilicit*, epidemii, *afecțiuni de sănătate psihică, inegalități*

[115] Strategia de securitate energetică a Italiei se concentrează pe diversificarea aprovizionării cu gaze, accelerarea dezvoltării surselor de energie regenerabilă, precum cea solară și eoliană, îmbunătățirea eficienței energetice și investițiile în modernizarea rețelei. Toate aceste aspecte sunt reliefate în Planul național integrat pentru energie și climă.

[116] Pe website-ul Ministerului Afacerilor Externe și Cooperării Internaționale se precizează că „Angajamentul față de dezarmare, controlul armelor și neproliferare este o componentă esențială a politicii externe italiene” (Ministero degli Affari Esteri e della Cooperazione Internazionale 2025a).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			Sectorul societal: - *Strategia Națională de Securitate Cibernetică 2022-2026* (National Cybersecurity Agency (NCA) 2022); - *Planul național de acțiune împotriva traficului și exploatării grave de ființe umane 2022-2025* (Council of Ministers. Republica Italiana 2022a); - *Strategia Națională pentru Abilități Digitale* (Minister for Technological Innovation and Digitalization 2020a); - *Strategia națională pentru inteligență artificială* (Agenzia per l'Italia Digitale 2024); - *Planul multianual de migrație pentru căile de migrație regulate din Italia* (IOM 2025); - *Planul de Integrare națională pentru persoanele cu dreptul la protecție internațională* (Italian Ministry of the Interior 2017); - *Strategia italiană pentru sănătatea psihică 2024-2031* (Helsedirektoratet 2025); - Legea Serviciului Național de Sănătate din Italia (Social Health Protection Network 2024); - *Al doilea Plan Național de Acțiune privind Afacerile și Drepturile Omului 2021-2026* (National Action Plans on Business and Human Rights 2021c); - *Strategia națională pentru egalitate de gen* (Dipartimento per le pari opportunita 2021); ***Sectorul de mediu:*** - *Strategia Italiei privind schimbările climatice* (European Parliament 2024d).	*sociale, insecuritate sanitară*); - **de mediu** (efectele schimbărilor climatice).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
IRLANDA	- (2)-(12) din cele **comune** ale NATO/UE (utilizarea ofensivă a capacităților nucleare[117]; atacuri hibride; atacuri cibernetice; insecuritate energetică; constrângere economică; folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri maligne; activități de influențare; terorism[118]; migrație neregulată; proliferarea armelor chimice, biologice și radiologice[119]; efectele schimbărilor climatice); - **diferite** (subversiune internă a statului, dezastre naturale, criză financiară,	Da	***Multisectorial:*** - *Planul de redresare și reziliență al Irlandei* (European Commission 2021 (2024)); - *Managementul urgenței* (Department of Housing, Local Government and Heritage. Ireland 2021a). ***Sectorul politic:*** - *Strategia națională privind participarea copiilor și tinerilor la luarea deciziilor 2015-2020* (Department of Children and Youth Affairs 2015); - *Proiectul Irlanda 2040. Cadrul Național de Planificare* (Government of Ireland 2018a); - *Irlanda Globală. Amprenta Globală a Irlandei până în 2025* (Government of Ireland 2018a). ***Sectorul economic:*** - *Strategia Națională de Educație Financiară 2025-2030* (Government of Ireland. Department of Finance 2025); - *Securitatea energetică în Irlanda până în 2030. Pachetul de securitate energetică* (Government of Ireland 2023b);	- **multisectoriale** (amenințări hibride la adresa vieții și sănătății oamenilor, mediului, bunurilor și infrastructurii, șocuri strategice). - **politice** (activități de influențare, subversiune internă a statului); - **economice** (insecuritate energetică, spionaj, constrângere economică, riscuri financiare); - **militare (**conflicte statale și interstatale**,** utilizarea ofensivă a

[117] Irlanda a semnat și a ratificat Tratatul privind interzicerea armelor nucleare (TPNW). A fost printre cele 50 de state inițiale părți la tratat când acesta a intrat în vigoare la 22 ianuarie 2021 (ICAN 2021).

[118] Irlanda nu are dată publicității o strategie contrateroristă, totuși, are în vigoare un act legislativ, combaterea spălării banilor și combaterea finanțării terorismului – Legea privind justiția penală (spălarea banilor și finanțarea terorismului) din 2010 (Central Bank of Ireland 2025). Așadar, aceastăprovocare este abordată partial.

[119] Irlanda este parte la Convenția privind armele chimice (CWC) de la intrarea acesteia în vigoare în 1997 și la Convenția privind armele biologice din 1972 (Department of Foreign Affairs and Trade 2025)

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
	pandemii, conflicte statale și interstatale, spionaj, crimă organizată transnațională[120], șocuri strategice).		- *Declarație strategică 2023 - 2025* (Department of Enterprise, Trade and Employmen 2023)*;* - *Strategie pentru Dezvoltare sustenabilă și Inovare 2025-2029* (IDA Ireland 2025). ***Sectorul militar:*** - *Carta albă a apărării* (Irish Government 2015); - *Doctrina militară pentru forțele de apărare irlandeze* (Irish Defence Forces 2024); - *Quantum 2030 – O strategie națională privind tehnologiile cuantice pentru Irlanda* (Department of Further and Higher Education, Research, Innovation and Science 2023); - *Acordul de Vinerea Mare* (The Agreement between the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the Government of Ireland 1998). ***Sectorul societal:*** - *Strategia Națională de Gestionare a Azilului și Migrației* (Government of Ireland 2024c); -*Valorificarea digitalului. Cadrul Digital Ireland* (Government of Ireland f.a.); - *Strategia digitală națională* (Department of the Taoiseach 2025); - *Strategia națională de securitate cibernetică* (Government of Ireland. 2019a);	capacităților nucleare, terorism, folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri militare); - **societale** (atacuri cibernetice, migrație ilegală, *riscuri educaționale,* crimă organizată transnațională, *trafic ilicit*, epidemii, *afecțiuni de sănătate psihică, riscuri de sănătate sexuală*); - **de mediu** (efectele schimbărilor climatice, dezastre naturale, *riscuri la adresa peisajului natural și patrimoniului cultural*).

[120] Irlanda nu are dată publicității o strategie privind crima organizată.

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			- *Strategia națională a Irlandei pentru cercetare și inovare – Impact 2030* (Department of Further and Higher Education, Research, Innovation and Science 2022a); - *Strategia Națională pentru Drepturile Omului pentru Persoanele cu Dizabilități 2025-2030* (Government of Ireland 2025); - *Cadrul strategic național și Planul de acțiune al Irlandei pentru orientare pe tot parcursul vieții* (Government of Ireland 2023b); -*Strategia Națională pentru Învățământul Superior până în 2030* (Department of Education and Skills 2017a); - *Strategia „Cetățeni Globali 2030”* (Department of Further and Higher Education, Research, Innovation and Science 2024); - *Politica pentru angajații serviciilor privind violența domestică pentru sănătatea publică* (Health Service 2024); - *Planul strategic de acțiune pentru o Irlanda sănătoasă 2021-2025* (Government of Ireland 2021); - *Strategia națională a Irlandei pentru reducerea sinuciderilor 2015-2024* (Department of Health 2014 (actualizată 2025)); - *Strategia Națională pentru Accelerarea Medicinei Genetice și Genomice în Irlanda* (Department of Health of Ireland 2022a); - *Strategia națională privind inteligența artificială a Irlandei*;	

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			IA – Aici pentru totdeauna (Government of Ireland 2024c); - *Strategia Națională de Abilități* (CEDEFOP 2016)*;* - *Strategia Națională privind Violența Domestică, Sexuală și Bazată pe Gen 2022-2026* (Government of Ireland 2022c); - *Strategia Națională pentru Sănătate Sexuală, 2025-2035* (Government of Ireland 2025). ***Sectorul de mediu:*** - *Strategia Națională pentru Peisajul Irlandei* (Department of Arts, Heritage and the Gaeltacht 2015)*;* - *Planul de Acțiune Climatică 2025 (CAP25)* (Government of Ireland 2025).	
LETONIA	- (1)-(4), (6)-(9) și (13) din cele **comune** NATO/UE (o acțiune militară directă; utilizarea ofensivă a capacităților nucleare[121]; atacuri hibride; atacuri cibernetice; constrângere economică; folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri	Da	***Multisectorial:*** - *Planul de Redresare și Reziliență al Letoniei* (European Commission 2021(2025)c); ***Sectorul politic:*** - *Planul de acțiune pentru prevenirea și combaterea corupției 2023–2025* (Corruption Prevention and Combating Bureau 2023); - Planul de acțiune pentru guvernare deschisă ***Sectorul economic:*** - *Strategia de Țară a Lituaniei 2021-2026* (European Bank for Reconstruction and Development 2021a);	- **multisectoriale** (atacuri convenționale sau hibride împotriva infrastructurii critice). - **politice** (*corupție*, activități de influențare/ dezinformare, contestarea valorilor liberale); - **economice** (sincope energetice,

[121] Letonia este parte la importante tratate de neproliferare nucleară, precum Tratatul privind neproliferarea armelor nucleare (TNP), dar nu a semnat noul Tratat privind interzicerea armelor nucleare (TPNW) (ICAN, 2025). De asemenea, a încheiat acorduri bilaterale cu SUA, în special pentru interzicerea traficului ilicit de materiale nucleare.

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
	maligne; activități de influențare; terorism; contestarea valorilor liberale); - **diferite** (atacuri convenționale sau hibride împotriva infrastructurii critice).		- *Strategia națională pentru prevenirea și combaterea criminalității financiare* (Financial Intelligence Unit 2023); - *Strategia de dezvoltare durabilă 2030* (Saema of the Republic of Latvia 2010); ***Sectorul militar:*** - *Conceptul de apărare a statului* (The Government of Latvia 2023); - *Strategia apărării pentru industrie și inovare 2025-2029* (Ministry of Defence. Republic of Latvia 2025); - *Dezvoltarea pe termen lung a forțelor armate naționale 2025-2036* (Ministry of Defence. Republic of Latvia 2025) ***Sectorul societal:*** -*Strategia Integrată a Țării* (Integrated Country Strategy (ICS). Latvia 2024a); - *Strategia de securitate cibernetică a Letoniei pentru perioada 2023-2026* (Latvian Ministry of Defence 2023) ***Sectorul de mediu:*** - *Strategia Letoniei pentru neutralitate climatică până în 2025* (Ministry for Environmental Protection and Regional Development 2020a).	constrângere economică); **- militare (**acțiune militară directă**,** utilizarea ofensivă a capacităților nucleare, terorism, folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri militare); - **societale** (atacuri cibernetice, riscuri de sănătate, criminalitate organizată, pandemii globale, diviziuni sociale); - **de mediu** (efectele schimbărilor climatice).
LITUANIA	- (1)-(4), (6)-(10), (13) din cele **comune** NATO/UE (o acțiunea militară directă; utilizarea ofensivă a capacităților	Da	***Multisectorial:*** - *Planul de Redresare și Reziliență al Lituaniei* (Latvian Parliament 2021); ***Sectorul politic:*** - *Rezoluție privind continuitatea politicii externe și de securitate a Republicii Lituania* (Seimas of the Republic of Lithuania 2025);	**- multisectoriale** (atacuri hibride împotriva infrastructurii critice); **- politice** (activități de influențare/ingerințe externe, contestarea

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
	nucleare[122]; atacuri hibride; atacuri cibernetice; constrângere economică; folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri maligne; activități de influențare; terorism[123]; migrație neregulată[124]; contestarea valorilor liberale); - **diferite** (construirea cu ajutorul Rusiei a unei capabilități nucleare nonstrategice în Belarus, șantaj politic și economic, diaspora belarusă).		- *Agenda națională anticorupție 2022-2033* (European Commission Reform Support 2021e); - *Strategia Integrată de Țară. Lituania* (United States of America Department of State 2020a); - *Strategie pentru Securitate și Implicare în Apărare în Regiunea Indo-Pacifică* (Ministry of National Defence of the Republic of Lithuania 2025a); - *Pentru un viitor sigur, rezilient și prosper. Strategia indo-pacifică a Lituaniei* (Ministry of Foreign Affairs. Republic of Lithuania 2023). ***Sectorul economic:*** - *Strategia de Țară a Lituaniei 2021-2026* (EBRD 2021); - *Strategia de progres a Lituaniei „LITUANIA 2030"* (Republic of Lithuania 2012). ***Sectorul militar:*** - *Strategia de Securitate Națională a Republicii Lituania* (Seimas of the Republic of Lithuania 2019); - *Strategia militară a Republicii Lituania* (The Minister of National Defence of the Republic of Lithuania 2012); - *Evaluarea națională a amenințărilor 2025* (State Security Department of the Republic of Lithuania 2025).	valorilor liberale, șantaj, *corupție*); - **economice** (șantaj, constrângere economică); - **militare (**acțiuni militare**,** *construirea și* utilizarea ofensivă a capacităților nucleare, terorism internațional, folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri militare); - **societale** (atacuri cibernetice, diviziuni sociale, insecuritate publică); - **de mediu** (***efectele schimbărilor climatice***).

[122] Lituania nu a semnat sau ratificat încă Tratatul privind interzicerea armelor nucleare. Declarația sa oficială este că „poziția de neacceptare a Tratatului … va rămâne neschimbată atât timp cât NATO rămâne o alianță nucleară" (ICAN 2025).

[123] Nu este dată publicității o strategie antiteroristă națională lituaniană. Totuși, terorismul în Lituania este abordat prin Programul de Dezvoltare a securității publice, Evaluarea Națională a Amenințărilor și Strategia de Securitate Națională.

[124] Lituania a intentat un proces împotriva Belarusului la Curtea Internațională de Justiție, acuzând-o de orchestrarea unei crize a migranților care a pus în pericol vieți și a încălcat dreptul internațional (Politico 2025a).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			Sectorul societal: - *Strategia de progres a Lituaniei 2030* (State Progress Council 2020); - *Strategia de progres a Lituaniei 2050* (Seimas of the Republic of Lithuania 2024); - *Politica migrației în Lituania* (European Migration Network 2024); - *Strategia Națională de Securitate Cibernetică* (Ministry of National Defence. Republic of Lithuania 2018a); - *Programul de Dezvoltare a securității publice* (2-15-2025) (Lietuvos Respublikos Seimas 2015). ***Sectorul de mediu:*** - *Strategia Lituaniei privind schimbările climatice* (Think Tank European Parliament 2025).	
LUXEMBURG	- (1)-(10) și (12)-(13) din cele **comune** NATO/UE (o acțiune militară directă; utilizarea ofensivă a capacităților nucleare; atacuri hibride; atacuri cibernetice; insecuritate energetică; constrângere economică; folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri	Da	***Multisectorial:*** - *Planul de Redresare și Reziliență al Luxemburgului* (European Commission 2021d). ***Sectorul politic:*** - *Strategia de cooperare pentru dezvoltare generală a Luxemburgului* (Directorate for Development Cooperation and Humanitarian Affairs 2021a); - *Strategia Integrată de Țară a Luxemburgului* (US Government 2024); - *Planul Național de Acțiune al Luxemburgului pentru Implementarea Principiilor Directorii ale Națiunilor Unite privind Afacerile și Drepturile Omului* (The Gouvernement du Grand-Duche de Luxembourg.	- **multisectoriale** (atacuri hibride împotriva infrastructurii critice). - **politice** (activități de influențare, contestarea valorilor liberale); - **economice** (insecuritate energetică, constrângere economică);

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
	maligne[125]; activități de influențare; terorism[126]; migrație neregulată[127]; efectele schimbărilor climatice, contestarea valorilor liberale); - **diferite** (atacurile cibernetice asupra unor infrastructuri din spațiul cosmic).		Ministere des Affaires Etrangeres et europeennes 2020a). ***Sectorul militar:*** - *Liniile directoare în materie de apărare a Luxemburgului 2035* (The Government of the Grand-Duchy of Luxembourg. Directorate of Defence 2023); - *Strategia spațială a Luxemburgului* (Le Gouvernement du Grand-Duche de Luxembourg 2022). ***Sectorul economic:*** - *Strategia Luxemburgului pentru economie circulară* (Le Gouvernement du Grand-Duchy de Luxembourg 2021); - *Viziunea strategică și prospectivă ECO2050 pentru o economie luxemburgheză reziliență, incluzivă și competitivă până în 2050* (Ministere de l'Economie. Le gouvermenent Luxemburgeois 2023); - *Planul Național Integrat pentru Energie și Climă (NECP) din Luxemburg. 2021-2030* (Le Gouvernement du Grand-Duche de Luxembourg 2020);	- **militare (**acțiuni militare**,** utilizarea ofensivă a capacităților nucleare, terorism, folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri militare/atacuri cibernetice asupra unor infrastructuri din spațiul cosmic); - **societale** (atacuri cibernetice, *trafic și consum de droguri*); - **de mediu** (efectele schimbărilor climatice).

[125] Pentru contracararea acestei provocări de securitate Luxemburgul deține o serie de documente naționale a căror implementare comulată contribuie la contracararea acesteia (Strategia Luxemburgului, cu privire la tehnologiile cuantice, Strategia Luxemburgului în domeniul datelor, Strategia Luxemburgului în domeniul Inteligenței Artificiale, Planul Național pentru Incluziune Digitală etc.).

[126] Deși nu deține o strategie specifică dată publicității, lupta Luxemburgului împotriva terorismului este multifațetată, concentrându-se pe cooperare internațională, controale financiare, actualizări legislative și prevenire. Astfel, Luxemburgul a ratificat Protocolul adițional la Convenția Consiliului Europei privind prevenirea terorismului (CoE 2023), a emis Strategia financiară incluzivă și inovativă și Strategia LSFI Luxemburg Finanțe Durabile 2030 care impun măsuri ajutătoare pentru preîntâmpinarea finanțării terorismului și desfășoară acțiuni de prevenire în domeniu. Așadar, această amenințare este considerată parțial, din prisma preîntâmpinării finanțării și colaborare internațională în lupta împotriva sa.

[127] Provocarea este abordată parțial punându-se accent pe integrarea imigrașânților (Planul Național de Acțiune cu privire la Integrarea Imigranților).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			- *Strategia financiară incluzivă și inovativă* (Luxembourg Development Cooperation 2021); - *Strategia LSFI Luxemburg Finanțe Durabile 2030* (Luxembourg Sustainable Finance Initiative 2025). ***Sectorul societal***: - *Planul Național pentru Incluziune Digitală* (The Government of the Grand Duthy of Luxembourg 2021a); - *Strategia Luxemburgului în domeniul Inteligenței Artificiale* (The Government of the Grand Duchy of Luxembourg 2024a); - *Strategia Națională de Combatere a Dependențelor și Planul de Acțiune al Guvernului 2020-2024 privind drogurile dobândite ilicit și corolarele acestora* (Ministry of Health, Luxembourg 2020a); - *Planul « Femei, Pace și Securitate » 2025-2030* (The government of the Grand Duchy of Luxembourg. Ministry of foreign and european Affairs, Defence, Development Cooperation and foreign Trade 2025); - *Planul National de Acțiune cu privire la Integrarea Imigranților* (MFAMIGR 2018); - *Strategia Luxemburgului în domeniul datelor* (The Government of the of the Grand Duchy of Luxembourg 2025); - *Strategia Luxemburgului cu privire la tehnologiile cuantice* (The Government of the Grand Duchyof Luxembourg 2025a);	

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			- *Strategia națională de cercetare și inovare pentru Luxemburg* (Le Gouvernement du Grand-Duche de Luxembourg 2025); - *Strategia Națională de Securitate Cibernetică a Luxemburgului* (Le Gouvernement du Grand-Duchy de Luxembourg 2020); - *Strategia de Gen a Luxemburgului* (Ministry of Foreign and European Affairs. Directorate for Development Cooperation and Humanitarian Affairs 2020b). ***Sectorul de mediu:*** - *Strategia de mediu și schimbări climatice* (Ministry of Foreign and European Affairs. Luxembourg 2021 d).	
MUNTENEGRU	- (3)-(4) și (7)-(8) din cele **comune** NATO/UE (atacuri hibride; atacuri cibernetice; folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri maligne;[128] activități de influențare); - **diferite** (terorismul cibernetic, ingerința în afacerile interne ale	Da	***Multisectorial:*** - *Strategia de reducere a riscului de dezastre pentru perioada 2025-2030 cu Planul de acțiune pentru 2025/2026* (Government of Montenegro 2024c). ***Sectorul politic:*** - *Strategia de combatere a corupției pentru perioada 2024-2028* (Regional Anti-Corruption Initiative 2025); - *Planul de acțiune pentru o guvernare deschisă* (Open Government Partnership 2024); - *Strategia Integrată de Țară a Muntenegru* (U.S. Department of State 2022);	- **multisectoriale** (dezastre, atacuri hibride împotriva infrastructurii critice). - **politice** (activități de influențare/ingerințe în afacerile interne, *corupție*); - **economice** (constrângere economică);

[128] Domeniul acestei provocări este acoperit parțial prin intermediul Agendei de reformă pentru Muntenegru 2024-2027, Strategia de securitate cibernetică și Strategia de transformare digitală. Totodată, Muntenegru a dat publicității primul Raport de evaluare a pregătirii pentru inteligența artificială pentru administrația publică din țară, ce va servi drept bază pentru prima Strategie națională a Muntenegrului în domeniul inteligenței artificiale, care urmează să fie concepută și adoptată de Ministerul Administrației Publice (UNDP 2025a).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
	Muntenegrului de către Rusia și Serbia).		- *Strategia de cooperare între guvernul Muntenegru și organizațiile non-guvernamentale* (The Government of Montenegro 2009). ***Sectorul economic:*** - *Strategia națională pentru dezvoltare sustenabilă 2030* (Government of Montenegro. Ministry of Sustainable Development and Tourism 2016); - *Strategie pentru îmbunătățirea politicii de achiziții publice și a parteneriatului public-privat 2021-2025* (Montenegro. Ministry of Finance and Social Welfare 2021); - *Agenda de reformă pentru Muntenegru 2024-2027* (Montenegro. Ministry of European Affairs 2024). ***Sectorul militar:*** - *Strategia de securitate națională 2018* (Balkan Defence Monitor 2023); - *Strategia națională de apărare a Muntenegru 2019* (Balkan Defence Monitor 2023); - *Strategia pentru prevenirea și suprimarea terorismului, spălării de bani și finanțării terorismului* (National Commission for the Implementation of the Strategy for the Prevention and Supression of Terrorism, Money Laundering and terrorism Financing 2015). ***Sectorul societal:*** - *Strategia de securitate cibernetică* (Government of Montenegro. Ministry of Public Administration 2022); - *Strategia de transformare digitală* (Ministry of Public Administration, Digital Society and Media 2021);	- **militare (**terorism, folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri militare); - **societale** (atacuri cibernetice); - **de mediu** (efectele schimbărilor climatice, dezastre naturale, secetă).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			- *Strategia Media 2023-2027* (The Government of Montenegro 2023a); - *Strategia de Reformă Judiciară 2024-2027* (European Commission 2025a); - *Strategia Națională pentru Protejarea Drepturilor Victimelor în Muntenegru* (Council of Europe 2024); - *Strategia de comunicare a Consiliului Judiciar și a Instanțelor din Muntenegru pentru perioada 2024-2026* (Freedom of Expression 2024); - *Strategia pentru dezvoltarea învățământului superior în Muntenegru 2024-2027* (Ministry of Education, Science and Innovation 2024b); - *Strategia media pentru jurnalism liber și profesionist 2023-2027* (Government of Montenegro 2023a). ***Sectorul de mediu:*** - *Strategia națională în domeniul schimbărilor climatice până în 2030* (UNDRR 2015); - *Planul național de secetă din Muntenegru* (Ministry of Sustainable Development and Tourism. Government of Montenegro 2020a).	
ȚĂRILE DE JOS	- (1), (3)-(13) din cele **comune** NATO/UE (o acțiune militară directă; atacuri hibride; atacuri cibernetice; insecuritate energetică; constrângere economică; folosirea unor tehnologii emergente și	Da	***Multisectorial:*** - *Planul de Redresare și Reziliență al Țărilor de Jos* (European Commission 2023e); - *Sarcina de reziliență* (Government of Netherlands 2025a); ***Sectorul politic:*** - *Uniți în fragmentare: Reziliența partidelor politice în Țările de Jos* (Siegmann 2023)	- **multisectoriale** (atacuri hibride la adresa infrastructurilor critice); - **politice** (activități de influențare, contestarea valorilor liberale/ rivalitatea

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
	disruptive în scopuri maligne; activități de influențare; terorism; migrație neregulată; proliferarea armelor chimice, biologice și radiologice[129]; efectele schimbărilor climatice, contestarea valorilor liberale); - **diferite** (insecuritatea transfrontalieră, rivalitatea strategică a Europei cu Rusia și China).		***Sectorul economic:*** - *Strategia națională de materii prime* (Dutch Government 2022); - *Programul național pentru o economie circulară* (Dutch Government 2023). ***Sectorul militar:*** - *Carta Albă a Apărării* (Dutch Ministry of Defence 2024, 9); - *Direcții strategice de securitate 2023-2029* (Government of Netherlands 2023a); - *Strategia de Securitate Națională* (Duch Government 2019); - *Strategia națională anti-teroristă 2022-2026* (National Coordinator for Counterterrorism and Security 2022); ***Sectorul societal:*** - *Strategia de securitate cibernetică 2022-2028* (Digital Skills and Job Platform 2022); - *Rețeaua olandeză de patrimoniu digital* (Netwerk Digitaal Ergoed 2014); - *Evaluare strategică de mediu pentru Strategia Spațială Națională* (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties 2023c); - *Strategia de Tehnologie Națională a Olandei* (Ministerie van Economische Zaken en Klimaat 2024c);	strategică, *amtisemitism, polarizare socială*); - **economice** (insecuritate energetică, constrângere economică); - **militare** (o acțiune militară, utilizarea ofensivă a capacităților nucleare, terorism, folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri militare, proliferarea armelor chimice, biologice și radiologice); - **societale** (atacuri cibernetice, *infracțiuni subversive, extremism*); - **de mediu** (efectele schimbărilor climatice).

[129] Țările de Jos Olanda sunt implicate în eforturile de neproliferare a armelor chimice, biologice și radiologice prin sprijinul acordat tratatelor și organizațiilor internaționale precum OIAC și TNP. Statul olandez desfășoară cercetări privind protecția CBRN, dar nu susține Tratatul privind interzicerea armelor nucleare datorită rolului său în politica de descurajare nucleară a NATO.

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			- *Strategia Centrală de informatizare a Guvernului* (Digital Government 2021); - *Planul Național de Acțiune Olandez privind Persoanele fără Adăpost: Locuința pe Primul Loc 2023-2030* (Duch Government 2022); - *Strategia Națională de Combatere a Antisemitismului 2024-2030* (Dutch Government 2024a). ***Sectorul de mediu:*** - *Strategia privind schimbările climatice* (European Parliament 2024e).	
MACEDONIA DE NORD	- (1), (3)-(10), (12) din cele **comune** NATO/UE (o acțiune militară directă; atacuri hibride[130]; atacuri cibernetice; insecuritate energetică; constrângere economică; folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri maligne[131]; activități de	Da	***Multisectorial:*** - *Strategia de dezvoltare națională 2024-2044* (Republic of North Macedonia 2024d); - *Planuri strategice locale pentru reducerea riscului de dezastre (RRD) 2021-2025* (Institute for Democracy 2022)[136]. ***Sectorul politic:*** - *Strategia națională pentru prevenirea corupției și a conflictului de interese (2021-2025)* (Republic of North	- **multisectoriale** (atacuri hibride împotriva infrastructurii critice). - **politice** (activități de influențare/acțiunile ostile ale serviciilor de informații străine, *corupție, conflicte de*

[130] Această provocare este abordată parțial în Strategia de Securitate Cibernetică, Strategia de Apărare a Macedoniei de Nord și Strategia Macedoniei de Nord pentru cooperarea cu diaspora. Nu am identificat o strategie națională dată publicității care să adreseze atacurile hibride, totuși, există un răspuns la amenințările hibride și la influența și interferențele străine maligne, așa cum este prezentat în raportul „Apărare psihologică și reziliență strategică", publicat de Institutul de Cercetare a Apărării Psihologice al Universității Lund (Daskalovski și Damjanovski 2024).

[131] Această provocare este acoperită în Strategia Națională de Dezvoltare, Strategia de securitate cibernetică și Strategia de specializare inteligentă a Republicii Macedonia de Nord 2024-2027.

[136] Planurile strategice locale de reducere a riscurilor de accidente (DRR) vizează reducerea riscurilor de accidente la nivel local în ceea ce privește prevenirea, pregătirea, răspunsul și recuperarea în urma dezastrelor natural (Institute for Democracy 2022).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
	influențare[132]; terorism; migrație neregulată; efectele schimbărilor climatice); - **diferite** (crimă organizată[133], acțiuni ostile ale serviciilor de informații străine[134], radicalizare și extremism violent[135], dezastre naturale).		Macedonia. State Commission for Prevention of Corruption 2021a); - *Strategia pentru Reforma Judiciară (2024-2028*) (SWD(2024) 693 final 2024, 5); - *Planul național de acțiune pentru parteneriatul unei guvernări deschise 2024-2026* (Republic of Nort Macedonia. Ministry of Information and Society and Administration 2024c); - *Strategia de Țară a Macedoniei de Nord* (EBRD 2025); ***Sectorul economic:*** - *Strategia Națională de Dezvoltare* (The Government of North Macedonia 2024a); - *Strategia Națională pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Sociale în Republica Macedonia de Nord (2021-2027)* (Ministry of Labour and Social Policy 2021d); - *Planul național energetic și climatic al Republicii Macedonia* de Nord (Government of the Republic of North Macedonia 2020a). ***Sectorul militar:*** - *Strategia de Apărare a Macedoniei de Nord* (Ministry of Defence. Republic of North Macedonia 2020, 6-7);	*interese, discriminare*); - **economice** (insecuritate energetică, constrângere economică); - **militare (**acțiuni militare**,** utilizarea ofensivă a capacităților nucleare, terorism, folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri militare, ***proliferarea armelor chimice, biologice și radiologice***); - **societale** (atacuri cibernetice, migrație neregulată, *spălarea a banilor, finanțare a*

[132] Procovarea este adresată parțial prin Strategia de securitate cibernetică.
[133] Provocarea este adresată în Strategia Națională de Combatere a Spălării Banilor și a Finanțării Terorismului, Strategia națională pentru prevenirea corupției și a conflictului de interese și Strategia Națională pentru Tineret.
[134] În Macedonia de Nord nu există o abordare sistematică pentru combaterea interferențelor străine și a manipulării informațiilor și nici un mecanism instituțional pentru un răspuns rapid și coordonat.
[135] Aceste provocări de securitate sunt adresate în Strategia Națională de Combatere a Terorismului a Republicii Macedonia de Nord.

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			- *Strategia Națională de Combatere a Terorismului a Republicii Macedonia de Nord (2018-2022*) (Government of North Macedonia - National Committee for Countering Violent Extremism and Countering Terrorism 2018); - *Planul național de acțiune CBRN* (United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute 2025). ***Sectorul societal:*** - *Planul strategic pentru perioada 2022-2026* (în materie de egalitate și nediscriminare) (Institute for Human Rights 2022); - *Strategia Națională pentru Dezvoltarea societății informaționale* (Republic of Macedonia 2005); - *Agenda de Reformă a Macedoniei de Nord 2024-2027* (Government of the Republic of North Macedonia 2025); - *Strategia de Securitate Cibernetică 2025-2028* (The Republic of North Macedonia 2025); - *Strategia Națională pentru Tineret 2023-2027* (Agency for Youth and Sport. Republic of North Macedonia 2023a); - *Strategia Națională de Combatere a Spălării Banilor și a Finanțării Terorismului* (Economic Crime and Cooperation Division. Council of Europe 2025); - *Strategia națională a Republicii Macedonia pentru combaterea extremismului violent (2018-2022)* (Government of the Republic of Macedonia. National Committee for Countering Violent Extremism 2018a);	*terorismului, inegalitate socială*); - **de mediu** (efectele schimbărilor climatice, dezastre naturale, *deteriorarea mediului înconjurător*).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			- *Strategia Macedoniei de Nord pentru cooperarea cu diaspora* (Government of the Republic of North Macedonia. Minister in charge of diaspora 2023a); - *Strategia Organizației Mondiale de Migrație pentru Macedonia de Nord (2022-2025)* (International Organization for Migration 2022); - *Strategia Națională pentru realizarea egalității în drepturi pentru persoanele cu dizabilități în Republica Macedonia* (Government of North Macedonia 2019); - *Strategia de specializare inteligentă a Republicii Macedonia de Nord 2024-2027 și Planul de acțiune 2024-2025* (Western Balkans Info Hub 2025); - *Strategia Educațională pentru 2018-2025 și planul de acțiune* (International Task Force for Teachers for Ecucation 2030 2018); - *Strategia națională de angajare a forței de muncă 2021-2027* (Government of the Republic of North Macedonia. Ministry of Labour and Social Policy 2021c); - Strategia judiciară a Macedoniei de Nord; - *Strategia națională a Republicii Macedonia pentru alianța civilizațiilor* (Republika Macedonia f.a.). ***Sectorul de mediu:*** - *Strategia pe termen lung prin acțiuni climatice și planul de acțiune* (Ministry of Environment and Physical Planning 2021d); - *Strategia națională pentru protejarea naturii 2017-2027* (Republic of Macedonia. Ministry of Environment and Physical Planning 2018).	

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
NORVEGIA	- (1), (4)-(6), (8)-(10), (12) din cele **comune** NATO/UE (o acțiune militară directă; atacuri cibernetice; insecuritate energetică; constrângere economică; folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri maligne; activități de influențare; terorism; migrație neregulată[137]; efecte ale schimbărilor climatice); - **diferite** (pandemii și sabotaj).	Da	***Multisectorial:*** - *Carta albă „Pregătire totală". Pregătiți pentru crize și război* (Norwegian Ministry of Justice and Public Security 2024e). ***Sectorul politic:*** - *Strategia de Țară a Norvegiei* (U.S. Deparrtment of Defense 2022); - *Plan strategic 2025-2027 de auditare a Guvernului norvegian* (Reksrevisjonen 2025). ***Sectorul economic:*** - *Strategia națională pentru o economie „verde" și circulară* (Global Plastic Hub 2021); - *Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă* (Royal Ministry of Foreign Affairs. Norway 2003 (2008) (2011)); - *Strategia Națională de turism 2030* (Norway 2021); - *Strategia guvernului norvegian privind hidrogenul* (Climate Change Laws 2020a). **Sectorul militar:** - *Strategia de securitate națională* (Office of the Prime Minister of Norway 2025a); - *Strategia de inteligență artificială în domeniul apărării* (Forsvarsdepartementet 2023a); - *Strategia Națională de Contra-Terorism* (Ministry of Justice and Public Security 2022b).	- **multisectoriale** (atacuri hibride la adresa securității și identității personale a indivizilor și la adresa infrastructurii critice naționale-societale); - **politice** (*corupție*, activități de influențare, *încălcări ale drepturilor omlui și lucrătorilor, egalitate de gen*); - **economice** (insecuritate energetică, constrângere economică, sabotaj); - **militare (**acțiuni militare**,** terorism, folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri militare); - **societale** (atacuri cibernetice, migrație neregulată, *riscuri de sănătate fizică, psihică*

[137] Provocarea este adresată în Strategia de returnare și Strategia umanitară a Norvegiei.

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			Sectorul societal: - *Strategia Națională pentru Inteligență Artificială* (Norwegian Ministry of Local Government and Modernisation 2021); - *Strategia Națională „One Health" împotriva Rezistenței Antimicrobiene 2024-2033* (Government of Norway 2024e); - *Strategia națională pentru digitalizarea schimbului de informații despre clienții din mediul online (LCI)* (Standard Norge 2022); - *Strategia de returnare (a emigranților) 2025-2030* (Royal Norwegian Ministry of foreign Affairs. Royal Norwegian Ministry of Justice and Public Security 2025); - *Planul de acțiune al guvernului norvegian privind diversitatea de gen și sexuală (2023-2026)* (Norwegian Ministry 2023a); - *Strategia umanitară a Norvegiei 2024-2029* (Norwegian Ministry of Foreign Affairs 2024e); - *Planul anual împotriva Demenței 2025* (Alzeimer Europe 2024); - *Strategia de sănătate digitală 2023-2030* (Digital Hralth Uptake 2024); - *Strategie revizuită pentru combaterea criminalității la locul de muncă* (Norwegian Ministries 2019); - *Strategia Digitală a Norvegiei 2030* (Norwegian Ministry of Digitalisation and Public Governance 2024c);	*și digitală, inegalități sociale, riscuri educaționale – analfabetism, criminalitate, foamete*); - **de mediu** (efectele schimbărilor climatice, *afectarea resurselor naturale de energie și hrană*).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			- *Strategia norvegiană a mersului pe jos* (Statens Vegvesen 2021); - *Strategia Națională de Securitate Cibernetică* (Norwegian Ministeries 2019); - *Eforturi comune împotriva cancerului: Strategia națională împotriva cancerului (2025-2035*) (Monostry of Health and Care Services 2025); - *Strategie pentru ajutorul acordat cetățenilor norvegieni 2023-2027* (Nowegian's People Aid 2023); - *Strategie de cooperare în domeniul cercetării și învățământului superior cu Brazilia, Canada, China, India, Japonia, Rusia, Africa de Sud, Coreea de Sud și SUA (2021–2027)* (Norwegian Ministry of Education and Research 2021); - Strategia *Națională pentru Sănătatea Creierului (2018-2024)* (Helse-og omsorgsdepartementet 2018); - *O strategie norvegiană pentru creșterea alfabetizării în domeniul sănătății în rândul populației* (OEPGK 2023); - *Strategie națională pentru biblioteci 2025* (Ministry of Culture and Equality 2024c); - *Planul Național de Afaceri și Drepturile Omului* (National Action Plans on Bussiness and Human Rights 2015); - *Strategia națională pentru conservarea și utilizarea durabilă a resurselor genetice pentru alimentație și agricultură* (Norwegian Ministry of Agriculture and Food 2024c).	

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			Sectorul de mediu: - *Planul național de acțiune al Norvegiei pentru conservarea și utilizarea durabilă a resurselor genetice pentru alimentație și agricultură (2024-2028)* (Ministry of Agriculture and Food 2023); - *Strategia pentru adaptarea la schimbările climatice, prevenirea dezastrelor legate de climă și combaterea foametei* (UNDRR 2021).	
POLONIA	- (1)-(5), (7)-(10) și (12)-(13) din cele **comune** NATO/UE (o acțiune militară directă; utilizarea ofensivă a capacităților nucleare[138]; atacuri hibride; atacuri cibernetice; insecuritate energetică; folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri maligne[139]; activități de influențare; terorism; migrație neregulată;	Da	***Multisectorial:*** - *Planul de Redresare și Reziliență al Poloniei* (European Commission 2023f)*;* ***Sectorul politic:*** - *Strategia Integrată de Țară a Poloniei* (U.S. Department of State 2022) ***Sectorul economic:*** - *Strategia de Țară a Poloniei* (European Bank for Reconstruction and Development 2024d); - *Planul strategic pentru politica agricolă comună 2023-2027* (European Commission. Agricultural and Rural Development 2023d); - *Politica energetică a Poloniei până în 2040* (Ministry of Climate and Environment 2021);	- **multisectoriale** (atacuri hibride). - **politice** (activități de influențare); - **economice** (insecuritate energetică); - **militare (**acțiuni militare**,** utilizarea ofensivă a capacităților nucleare, folosirea unor tehnologii emergente

[138] Strategia antinucleară a Poloniei implică atât neproliferarea, cât și descurajarea nucleară prin intermediul alianței sale NATO, urmărind în același timp propriul program civil de energie nucleară. Atitudinea sa este similar cu a altor multe state europene: susține Tratatul din 1968 privind neproliferarea armelor nucleare (TNP), ca piatră de temelie a neproliferării, dar se opune noului Tratat privind interzicerea armelor nucleare (TPNW), argumentând că acesta subminează descurajarea nucleară și rolul de securitate al NATO.

[139] Această provocare este acoperită parțial de Legea din 29 noiembrie 2000 privind comerțul exterior cu bunuri, tehnologii și servicii de importanță strategică pentru securitatea statului și menținerea păcii și securității internaționale (Ministry of Foreign Affairs. Republic of Poland 2025a).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
	efecte ale schimbărilor climatice, contestare a valorilor liberale); - **diferite** (bacterii și viruși rezistenți la medicamente ce amenință viața și sănătatea indivizilor, anomalii meteorologice[140]).		- *Conceptul de Dezvoltare Națională 2050* (Ministry of Development Funds and Regional Policy. Republic of Poland 2021). ***Sectorul militar:*** - *Strategia Națională de Securitate* (President of the Republic of Poland 2020); - *Legea împotriva terorismului* (Amnesty International 2016). ***Sectorul societal:*** - *Strategia națională pentru educație financiară în Polonia* (OECD 2023); - *Strategia pentru migrație 2025-2030* (European Commission. Migration and Home Affairs 2024d); - *Legea privind combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului* (The Polish Government 2018); - *Strategia pentru Dezvoltarea Capitalului Uman (Cooperare, Cultură, Creativitate) 2030* (European Commission. Youth Wiki 2020); - *Strategia digitală a Poloniei până în 2035* (Service of the Republic of Poland 2024); - *Strategia Națională de sănătate 2021-2025* (EUDA 2021);	și disruptive în scopuri militare, terorism); - **societale** (atacuri cibernetice, migrație neregulată, *riscuri de sănătate publică/ bacteriile și virușii rezistenți la medicamente ce amenință viața și sănătatea indivizilor*); - **de mediu** (efecte ale schimbărilor climatice, *inundații*).

[140] Principala provocare de securitate a Poloniei legată de anomaliile meteorologice sunt inundațiile. Deși nu am identificat o strategie care să adreseze aceste risc, am identificat aranjamentele poloneze privind guvernanța riscului de inundații care reprezintă o combinație de mecanisme juridice existente și legislație care pune în aplicare cerințele UE (UNDRR 2022).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			- *Programul național polonez pentru rezistența anti-microbiană*[141] (JPIAMR 2025); - *Planul de transformare națională 2022-2026* (Minister Zdrowia 2021d); - *Strategia de dezvoltare a agenției naționale poloneze pentru schimburi academice pentru 2024-2030* (Polish National Agency for Academic Exchange 2023); ***Sectorul de mediu:*** - *Strategia de acțiune climatică a Poloniei* (European Parliament - briefing 2024d).	
PORTUGALIA	- (4), (9)-(12) din cele **comune** NATO/UE (atacuri cibernetice; terorism; migrație neregulată; proliferarea armelor chimice, biologice și radiologice[142]; efectele schimbărilor climatice); - **diferite** (pirateria, crima organizată).	Da	***Multisectorial:*** - *Planul de Redresare și Reziliență al Poloniei* (European Commission 2021(2023)b); ***Sectorul politic:*** - *Portugalia 2030 – Un cadru strategic* (Republica Portuguesa 2020); - *Strategia Națională Anticorupție 2020-2024* (SGMTSSS 2021). ***Sectorul economic:*** - *Strategia Națională pentru Hidrogen* (Direcao-Geral de Energa e Geologia 2020);	- **multisectoriale**[143]: - **politice** (*corupție, inegalitate de gen și discriminare);* - **economice** (*sărăcie*); - **militare (**terorism, proliferarea armelor chimice, biologice și radiologice, pirateria); - **societale** (atacuri cibernetice, migrație

[141] Inițiativa de programare comună privind rezistența antimicrobiană, JPIAMR, a implicat 29 de națiuni pentru a reduce rezistența antimicrobiană (AMR) prin intermediul unei organizații și platforme globale de colaborare.

[142] Portugalia susține neproliferarea armelor chimice și biologice prin faptul că este parte la tratate internaționale cheie, implementează legi interne care interzic dezvoltarea și utilizarea acestora și promovează cooperarea internațională. Țara este membră a Convenției privind armele chimice și a Convenției privind armele biologice, iar legislația sa incriminează activitățile legate de aceste arme.

[143] Nu au fost identificate.

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			- *Portugal 2030 Strategy* (Development and Cohesion Agency (AdC; Agencia para o Desenvolvimento e Coesão) 2020); - *Strategia Națională pentru Antreprenoriat* (European Cluster Colaboration Platform 2022b); - *Strategia națională a Portugaliei pentru conectivitatea rețelelor de mare capacitate (2023-2030)* (PRESIDÊNCIA DO CONSELHO DE MINISTROS 2022); - *Strategia Națională pentru Plățile cu Amănuntul* (Banco de Portugal 2023 (2025)); - *Strategia Națională pentru Semiconductori* (Republica Portuguesa 2024c); - *Strategia națională a Portugaliei pentru digitalizarea industriei* (Interreg Europe 2020); - *Strategia Națională Anti-Drog* (European Union Drugs Agency 1999); - *Concept strategic de cooperare pentru dezvoltarea portugheză* (Guverno de Portugal 2014). ***Sectorul militar:*** - *Conceptul strategic de apărare națională* (Republica Portuguesa. Defesa Nacional 2013); - *Strategia Națională pentru Combaterea Terorismului* (Diário da República 2015); - Strategia *Națională pentru Oceane 2021-2030* (Direcao-Geral de Politica do Mar 2021a). ***Sectorul societal:*** - *Planul de Acțiune 2020-2030 pentru prevenirea sărăciei în rândul copiilor* (Republica Portuguesa 2023b);	neregulată, crima organizată, *trafic de droguri*); - **de mediu** (efecte ale schimbărilor climatice).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			- *Strategia Națională de Securitate Cibernetică 2019-2023* (CNCS Portugal 2018); - *ENEI 2030 – Strategia națională pentru specializare inteligentă* (Agencia Nacional de Inovacao 2022); - *Strategia Integrată de Țară* (U.S. Department of State 2023); - *Strategia Națională de Oraș Inteligent* (Republica Portuguesa 2022b); - *Planurile de acțiune 2023-2026 ale «Strategiei naționale pentru egalitate și nediscriminare»* (Portuguese Government 2023); - *Strategia Națională pentru Spațiul Cosmic* (Portuguese Space Agency 2018); - *Strategia Națională de Date* (Portuguese Government 2022); - *Strategia națională penntru educarea cetățenilor* (European Commission. Eurydice 2017a); - *Strategia pe termen lung pentru renovarea clădirilor în Portugalia (LTRS PT)* (Direcao-Geral de Energia e Geologia 2021a); - *Strategia Națională pentru Inteligență Artificială* (Digital Skills and Job Platform. European Union 2019); - *Strategia Digitală a Portugaliei* (Republica Portuguesa 2025a);	

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			Sectorul de mediu: - *Planul național de energie și climă 2021-2030 (NECP 2030)* (European Commission 2019); - *Strategia Națională de Apărare pentru Mediu, Securitate și Schimbări Climatice* (Republica Portuguesa. Difesa Nacional 2023b).	
ROMÂNIA	- (1)-(13), toate cele **comune** NATO/UE (o acțiune militară directă; utilizarea ofensivă a capacităților nucleare[144]; atacuri hibride[145]; atacuri cibernetice; insecuritate energetică; constrângere economică; folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri maligne[146]; activități de	Da	***Multisectorial:*** - *Planul de Redresare și Reziliență al României* (European Commission 2023g); - *Strategia națională de reducere a riscurilor de dezastre 2024-2035* (Guvernul României 2024b). ***Sectorul politic:*** - *Strategia Națională Anti-Corupție 2021-2025* (Guvernul României 2021a); - *Strategia Națională în domeniul Achizițiilor Publice (SNAP) 2023-2027* (Agenția Națională pentru Achiziții Publice 2023);	- **multisectoriale** (atacuri hibride la adresa infrastructurii critice, activități de influențare, dezastre naturale și provocate de factor uman); - **politice** (*corupție,* contestarea valorilor liberale, *antisemitism, xenofobie)*;

[144] România a ratificat Tratatul de neproliferare a armelor nucleare (NPT) la 30 ianuarie 1970, dar similar aliaților săi din NATO nu a participat la negocierea și adoptarea Tratatului de Interzicere a Armelor Nucleare (TPNW), adoptat la 7 iulie 2017, intrat în vigoare la 22 ianuarie 2021 (TPNW) (Ministerul Afacerilor Externe 2025a).

[145] Atacurile hibride sunt adresate în Strategia de securitate cibernetică a României, Strategia națională în domeniul inteligenței artificiale 2024-2027, Planul național de acțiune privind deceniul digital pentru România, Strategia națională în domeniul tehnologiilor cuantice și Strategia Națională privind protecția infrastructurilor critice. Acestea sunt abordate, de asemenea, în Strategia Națională de Apărare 2020-2024, dar o strategie mai axată pe acest tip de amenințare va fi strategia de apărare ce urmează a fi publicată pentru perioada 2025-2029 (Europa Liberă 2025a).

[146] Provocarea de securitate este adresată atât prin strategii care să îmbunătățească reziliența cibernetică a societății și a infrastructurii critice românești. Printre strategiile care contribuie la contracararea folosirii în scopuri maligne a tehnologiilor emergente și disruptive de către actori ostili, se numără:

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
	influențare; terorism[147]; migrație neregulată[148]; proliferarea armelor chimice, biologice și radiologice[149]; efectele schimbărilor climatice, contestarea valorilor liberale); - **diferite** (criminalitatea organizată, criminalitatea informatică[150], interferențele nedorite și		***Sectorul economic:*** - *Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030* (Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă 2018); - *Strategia Națională de Competitivitate 2021-2027* (Ministerul Economiei, Digitalizării, Antreprenoriatului și Turismului 2021d); - *Strategia Națională privind Economia Circulară* (Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă 2022); - *Strategia Industrială a României 2023-2027* (POCA 2023);	- **economice** (insecuritate energetică, constrângere economică, *inegalități de dezvoltare, preluări străine ostile ale unor operatori economici de interes național și a unor procese vitale*); - **militare** (acțiune militară directă, folosirea unor

Strategia de securitate cibernetică a României, Strategia națională în domeniul inteligenței artificiale 2024-2027, Planul național de acțiune privind deceniul digital pentru România, Strategia națională în domeniul tehnologiilor cuantice și Strategia Națională privind protecția infrastructurilor critice.

[147] Provocarea terorismului este abordată prin intermediul a cel puțin trei strategii, Strategia Naţională de Prevenire şi Combatere a Terorismului, Strategia națională de ordine și siguranță publică și Strategia națională de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului. Concomitent, cadrul juridic al acestei amenințări este stabilit prin Legea 51/1991 privind siguranţa naţională a României, unde terorismul este încadrat în categoria amenințărilor la adresa securităţii naţionale.

[148] Migrația neregulată este adresată prin Strategia naţională de management integrat al frontierei de stat a României și Strategia națională privind Imigrația.

[149] Conform declarației oficiale de pe website-ul Ministerului de Afaceri Externe: „România rămâne ferm angajată în combaterea proliferării armelor de distrugere în masă și consolidarea regimurilor internaționale în domeniu. România participă activ la formularea și implementarea politicilor NATO în domeniu, aplică și promovează strategia de neproliferare a Uniunii Europene și contribuie la eforturile Națiunilor Unite și ale altor organizații internaționale de securitate, precum și la eforturile partenerilor strategici care vizează combaterea proliferării" (MAE 2025). Deși România (ca majoritatea statelor analizate) nu deține o strategie națională în acest sens, considerăm că provocarea este adresată prin formulele de cooperare internațională amintite.

[150] Provocarea este adresată în Strategia de securitate cibernetică a României.

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
	preluări străine ostile ale unor operatori economici de interes național și a unor procese vitale[151]).		- *Strategia Națională de Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă 2022-2027* (Ministerul Educației și Cercetării 2022b); - *Strategia Energetică a României 2025-2035, cu perspectiva anului 2050* (Ministerul Energiei 2025); - *Strategia naţională de dezvoltare a domeniului nuclear în România pentru perioada 2021-2030, cu perspectiva 2050* (Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor 2020a); - *Strategia națională pe termen mediu și lung privind gestionarea în siguranță a combustibilului nuclear uzat și a deșeurilor radioactive* (Ministerul energiei. Agenția Nucleară pentru deșeuri Radioactive 2021); - *Strategia fiscal-bugetară pentru perioada 2025-2027* (Guvernul României 2025); - Strategia Națională de Competitivitate 2021-2027. ***Sectorul militar:*** - *Strategia Națională de Apărare a Țării* (Administrația Prezidențială 2020); - *Carta Albă a Apărării* (Ministerul Apărării Naționale 2021c); - *Strategia Militară a României* (Ministerul Apărării Naționale 2021b);	tehnologii emergente și disruptive în scopuri militare, terorism, proliferarea armelor chimice, biologice și radiologice); - **societale** (atacuri cibernetice/criminalitate informatică, migrație neregulată, *inegalități sociale, criminalitate organizată/ trafic de persoane, atacuri la adresa ordinii și siguranței publice/ infracționalitate*); - **de mediu** (efecte ale schimbărilor climatice, *gaze cu efect de seră, deșertificare, inundații*).

[151] Această provocare poate fi abordată printr-un cumul de strategii care să întărească mediul economic românesc, printre ele fiind: Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030, Strategia Națională de Competitivitate, Strategia Națională privind Economia Circulară, Strategia Industrială a României, Strategia Națională de Competitivitate și Strategia Națională de Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă. Totuși, nu am putut estima din analiza acestor strategii nivelul de acoperire al acestei provocări, astfel încât vom considera intuitiv că este adresată parțial prin documentele strategice existente.

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			- *Strategia națională pentru industria de apărare 2024-2030* (Ministerul Economiei, Digitalizării, antreprenoriatului și turismului 2024c); - *Strategia Naţională de Prevenire şi Combatere a Terorismului* (SRI 2002, 5); - *Strategia națională de ordine și siguranță publică 2023 - 2027* (Ministerul Afacerilor Interne 2023c)**.** ***Sectorul societal:*** - *Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2022-2027* (Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale 2022b); - *Strategia națională împotriva criminalității organizate 2021-2024* (Ministerul Justiției 2021); - *Strategia naționale pentru prevenirea recidivei 2025-2029* (Guvernul României 2025)*;* - *Strategia naţională de prevenire şi combatere a spălării banilor şi finanţării terorismului* (ONPCSB 2025)*;* - *Strategia națională „O Românie echitabilă”, 2022-2027* (Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități 2022); - *Strategia națională de sănătate 2023-2030* (Ministerul Sănătății 2023c); - *Strategia națională privind imigrația 2021 - 2024* (Secretariatul General al Guvernului 2021); - *Strategia naţională de management integrat al frontierei de stat a României 2023 - 2027* (Secretariatul General al Guvernului 2023);	

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			- *Strategia Națională de Dezinstituționalizare* (Autoritatea Națională pentru Protecția Persoanelor cu Dizabilități 2022); - *Strategia naţională „Copii protejaţi, România sigură" 2023-2027* (Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale 2023c); - *Strategia Națională împotriva traficului de persoane 2024-2028* (Agenția Națională împotriva Traficului de Persoane 2024); - *Strategia națională pentru prevenirea și combaterea antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și a discursului instigator la ură 2024-2027* (Guvernul României 2024); - *Strategia naţională pentru ocuparea forței de muncă 2021 - 2027 şi a Planului de acţiuni pe perioada 2021 - 2027 pentru implementarea Strategiei naţionale pentru ocuparea forței de muncă 2021-2027* (Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale 2021d); - *Strategia de securitate cibernetică a României, pentru perioada 2022-2027* (Guvernul României 2021); - *Strategia națională în domeniul inteligenței artificiale 2024-2027* (Guvernul României 2024a); - *Planul național de acțiune privind deceniul digital pentru România* (Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării 2024b); - *Strategia națională în domeniul tehnologiilor cuantice pentru perioada 2024-2029* (Secretariatul General al Guvernului 2024);	

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			- *Strategia Națională privind protecția infrastructurilor critice* (Guvernul României 2011); - *Strategia de dezvoltare a sistemului judiciar 2022-2025* (Secretariatul General al Guvernului 2022). ***Sectorul de mediu:*** - *Strategia pe termen lung a României pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră – România neutră în 2050* (Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor 2023c); - *Strategia Națională privind prevenirea și combaterea deșertificării* (Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor 2024c); - *Concepția Națională de Răspuns în caz de Inundații* (Inspectoratul General pentru Situații de Urgență 2025).	
REGATUL UNIT AL MARII BRITANII	- (1)-(10), (12)-(13) din cele **comune** NATO/UE (o acțiune militară directă; utilizarea ofensivă a capacităților nucleare[152]; atacuri hibride; atacuri cibernetice; insecuritate energetică; constrângere economică; folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri	Da	***Multisectorial:*** - *Planul de reziliență al Regatului Unit al Marii Britanii* (Cabinet Office 2025); ***Sectorul politic:*** - *Strategia guvernului britanic pentru dezvoltare internațională* (Foreign, Commonwealth and Development Office 2023); - *Declarație comună privind dialogul strategic SUA-Regatul Unit* (U.S. Department of State 2024); - *Programul Coaliției de guvernare* (HM Government 2010).	- **multisectoriale** (atacuri hibride asupra lanțurilor de aprovizionare, activități de influențare/ *dezinformare/ingerințe străine*); - **politice** (contestarea valorilor liberale, inegalități sociale*)*;

[152] Regatul Unit susține neproliferarea nucleară prin rolul său de stat deținător de arme nucleare în temeiul Tratatului de neproliferare nucleară, pe care l-a ratificat. Totuși, nu interzice armele nucleare și nu a semnat Tratatul privind interzicerea armelor nucleare (TPNW).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
	maligne; activități de influențare[153]; terorism; migrație neregulată; efecte ale schimbărilor climatice, contestarea valorilor liberale[154]); - **diferite** (acțiunile ostile ale unor actori statali[155], pirateria, crimă organizată).		***Sectorul economic:*** - *Planul de securitate energetică* (Department for Energy Security and Net Zero 2023); - *Planul de creștere economică* (Prime Minister's Office f.a); - Document de politici. Plan de acțiune privind reglementarea – *Actualizare a progreselor și pașii următori* (HM Treasury 2025a); - *Strategia de industrializare modernă* (UK Government 2025); - *Strategia comercială* (UK Government 2025); - *Strategia de servicii financiare* (HM Treasury 2025); ***Sectorul militar:*** -*Strategia Națională de Securitate* (HM Government 2025); - *Strategia contrateroristă* (CONTEST) (HM Government 2023); - *Analiza strategică a apărării* (UK Ministry of Defence 2025); - *Strategia națională pentru securitate maritimă* (Hm Government 2022). ***Sectorul societal:*** - *Strategia Națională de Inteligență Artificială* (HM Government 2021);	**- economice** (insecuritate energetică, constrângere economică, *riscuri tehnologice, riscuri financiare, sărăcie*); **- militare (**o acțiune militară directă, utilizarea ofensivă a capacităților nucleare, folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri militare, terorism, proliferarea armelor chimice, biologice și radiologice, pirateria); **- societale** (atacuri cibernetice, migrație ilegală, *pandemii, criminalitate organizată și gravă, infracționalitate*);

[153] Provocarea aeste adresată prin Setul de instrumente pentru combaterea dezinformării.
[154] Combaterea acestei provocări de securitate este adresată atât în plan intern prin Programul Coaliției de guvernare, cât și internațional, prin Strategia guvernului britanic pentru dezvoltare internațională.
[155] Referirea este oarecum generală, drept pentru care nu o vom lua în considerare în categoria provocrilor.

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			- *Set de instrumente pentru combaterea dezinformării (RESIST 2)* (Government Communication Service 2021a); - *Strategia Cuantică națională* (UK Government 2023); - *Strategia Guvernamentală de Securitate Cibernetică*: *2022-2030* (HM Government 2022); - *Strategia societății civile* (HM Government 2018); - *Strategia Națională de Asistență Socială prin administrația locală* (Local Government Association 2015); - *Strategia Națională pentru cercetare și inovare* (UCRI) 2022-2027 (UK Research and Innovation 2022); - *Strategia națională a forței de muncă pentru asistența socială pentru adulți și prioritățile forței de muncă* (Local Government Association 2024); - *Strategia privind combaterea criminalității grave și a criminalității organizate 2023-2028* (Home Office 2023); - *Cartea albă privind imigrația pentru reducerea migrației și consolidarea frontierelor* (HM Government 2025). ***Sectorul de mediu:*** - *Strategia privind schimbările climatice și sustenabilitatea* (Ministry of Justice 2024c); - *Strategia și planul de acțiune naționale privind biodiversitatea din Regatul Unit* (Department for Environment, Food & Rural Affairs, Welsh Government, The Scottish Government, Department of	- **de mediu** (efecte ale schimbărilor climatice *degradarea mediului înconjurător; deșeuri*).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			the Environment (Northern Ireland) and Joint Nature Conservation Committee 2025); - *Strategia privind resursele și deșeurile pentru Anglia* (Department for Environment, Food & Rural Affairs and Environment Agency 2018).	
SLOVACIA	- (1)-(13), toate cele **comune** NATO/UE (o acțiune militară directă; utilizarea ofensivă a capacităților nucleare[156]; atacuri hibride; atacuri cibernetice; insecuritate energetică; constrângere economică; folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri maligne; activități de influențare; terorism; migrație neregulată; proliferarea armelor chimice, biologice și radiologice; efectele	Da	***Multisectorial:*** - *Planul de Redresare și Reziliență al Slovaciei* (European Commission 2023h); ***Sectorul politic:*** -*Programul de reformă națională* (Ministry of Finance of the Slovak Republic 2024c); - *Politica anticorupție a guvernului slovac 2019-2023* (Corruption Prevention Government Office of the Slovak Republik 2018); - *Strategia pe termen mediu pentru asistență oficială pentru dezvoltare* (Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí. Slovenskej republiky 2025)*;* - *Parteneriatul Național pentru Guvernare Deschisă al Republicii Slovacia 2024-2026* (Slovak Government 2023a)*;* - *Strategia Integrată de Țară a Republicii Slovacia* (U.S. Department of State 2022).	- **multisectoriale** (atacuri hibride la adresa la adresa infrastructurii critice). - **politice** (*corupție,* contestarea valorilor liberale/creșterea influenței statelor autoritare*)*; - **economice** (*decalaje de dezvoltare,* insecuritate energetică, *accesul inegal la resursele naturale*); **- militare (**terorism, proliferarea armelor chimice, biologice și

[156] Slovacia susține neproliferarea armelor de distrugere în masă prin aderarea sa la tratate internaționale, precum Tratatul de neproliferare nucleară (NPT), Tratatul de interzicere completă a testelor nucleare (CTBT) și participarea la regimurile de control al exporturilor. Cu toate acestea, nu susține Tratatul privind interzicerea armelor nucleare (TPNW) și a votat împotriva rezoluțiilor ONU care solicită statelor să îl semneze, aliniindu-se poziției sale în cadrul NATO, care nu renunță la descurajarea nucleară.

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
	schimbărilor climatice, contestarea valorilor liberale); - **diferite** (creșterea influenței statelor autoritare, precum și a actorilor nonstatali[157]; competiția de putere între state[158]; pierderea biodiversității; prăbușirea ecosistemelor și accesul inegal la resursele naturale, eroziunea controlului armelor existente, dezarmării și regimurilor de neproliferare[159]).		***Sectorul economic:*** - *O strategie pentru creștere și integrare europeană* (World Bank 1997); - *Transformarea Republicii Slovace într-o economie mai eficientă din punctul de vedere al resurselor* (OECD f.a.); - *Planul strategic pentru Politica Agricolă Comună* (European Commission. Agriculture and Rural Development 2023d); - *Strategia de Țară a Republicii Slovacia 2023-2028* (European Bank for Reconstruction and Development 2023d); - *Strategia pentru o economie verde și circulară* (Ministry of the environment of the Slovak Republic 2019a). ***Sectorul militar:*** - *Strategia de securitate a Republicii Slovace* (The Government of the Slovak Republic 2021); - *Strategia de apărare a Republicii Slovace* (the Ministry of Defence of the Slovak Republic 2021);	radiologice, utilizarea ofensivă a capacităților nucleare, folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri militare); - **societale** (atacuri cibernetice, migrație neregulată, *inegalitate de gen, insecuritate alimentară, radicalizare/ extremism)*; - **de mediu** (efecte ale schimbărilor climatice, *deșeuri, pierderea biodiversității, prăbușirea ecosistemelor*).

[157] Această provocare de securitate este adresată în cadrul cooperării internaționale dintre statele liberale.

[158] Competiția de putere între state, deși reprezintă o provocare de securitate nu poate fi contracarată la nivel național al unui stat mijlociu precum Slovacia.

[159] Aceste provocări se traduc în cele ale NATO/UE, drept utilizarea ofensivă a capacităților nucleare și proliferarea armelor chimice, biologice și radiologice. În acest sens, Slovacia interzice proliferarea armele chimice și biologice prin implementarea legislației naționale, cum ar fi Legea privind interzicerea armelor chimice și Legea privind interzicerea armelor biologice, care sunt aliniate cu tratatele internaționale, precum Convenția privind armele biologice (BWC). Țara interzice dezvoltarea, producerea și comercializarea acestor arme și prevede sancțiuni penale pentru încălcări.

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			- *Planul Național de Acțiune Antiteroristă (NCTAP*) (Permanent Mission of the Slovak Republicto the International Organizations in Vienna 2016). ***Sectorul societal:*** - *Cadrul conceptual pentru combaterea radicalizării și extremismului până în 2024* (Crime Prevention Department of the Office of the Minister of Interior of the Slovak Republic 2020); - *Strategia slovacă pentru știință deschisă* (OpenAire 2021); - *Strategia Națională a Republicii Slovace pentru Guvernanța Azilului și Migrației* (European Commission. Migration and Home Affairs 2025b)***;*** - *Strategia națională pentru egalitate de gen 2021-2030* (Office of the Government of the Czech Republic 2021); - *Strategia de transformare digitală 2030 pentru Slovacia* (Ministry of Investments, Regional Development and Informatization of the Slovak Republic 2019); - *Foaia de parcurs strategică a Deceniului Digital Național al Republicii Slovace* (Ministry of Investments, Regional Development and Informatization of the Slovak Republic 2024); ***Sectorul de mediu:*** - *Strategia de protecție a biodiversității* (Slovak Republic 2014); - *Modelul slovac de gestionare a deșeurilor* (Institute for Environmental Policy 2023);	

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			- *Strategia de dezvoltare cu emisii reduse de carbon a Republicii Slovace până în 2030 și în perspectiva anului 2050* (Climate Change Laws of the World 2019).	
SLOVENIA	- (1)-(12) din cele **comune** NATO/UE (o acțiune militară directă; utilizarea ofensivă a capacităților nucleare[160]; atacuri hibride; atacuri cibernetice; insecuritate energetică; constrângere economică; folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri maligne[161]; activități de influențare; terorism; migrație neregulată; proliferarea armelor chimice, biologice și radiologice; efectele schimbărilor climatice);	Da	***Multisectorial:*** - *Planul de Redresare și Reziliență al Sloveniei* (Republika Slovenija 2023); - *Strategia de specializare inteligentă a Sloveniei* (Republika Slovenija 2023). ***Sectorul politic:*** - *Strategia Integrată de Țară a Republicii Slovene* (U.S. Department of State 2022); - *Strategia Națională de Combatere a Corupției* (Republic of Slovenia. Co9mmission for the Prevention of Corruption 2025). ***Sectorul economic:*** - *Strategia Slovenă de Dezvoltare 2030* (Government of the Republic of Slovenia 2017); - *Politica de coeziune a Sloveniei Programul 2021-2027* (Republika Slovenija 2021a); - *Strategia de Dezvoltare Spațială 2050* (Territorial Agenda 2020);	- **multisectoriale** (atacuri hibride, activități de influențare efectuate prin intermediul serviciilor de informații ale actorilor ostili). - **politice** (corupție); - **economice** (insecuritate energetică, constrângere economică); - **militare (**acțiune militară directă, utilizarea ofensivă a capacităților nucleare, folosirea unor

[160] Slovenia militează pentru controlul armelor convenționale și nonconvenționale existente, dezarmării și regimurilor de neproliferare a armelor de distrugere în masă, inclusiv nucleare.

[161] Provocarea este abordată parțial prin Strategia de specializare inteligentă a Sloveniei, Politica de coeziune a Sloveniei, Programul 2021-2027, Programul Național pentru Promovarea Dezvoltării și Utilizării Inteligenței Artificiale 2021-2025, Programul Național pentru Promovarea Dezvoltării și Utilizării Inteligenței Artificiale 2021-2025, Slovenia Digitală 2030.

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
	- **diferite** (serviciile de informații ale actorilor ostili, crima organizată[162], corupția, traficul de ființe umane, arme și droguri, extremismul violent, activitățile ilicite în domeniile armelor convenționale[163]).		- *Strategia Turismului Sloven 2022-2028* (I feel Slovenia 2022). ***Sectorul militar:*** - *Carta Albă a Apărării Republicii Slovenia* (Minisatry of Defence. Republic of Slovenia 2020a)*;* - *Strategia de apărare a Republicii Slovenia* (The Government of the Republic of Slovenia 2024a)*;* - *Strategia de Securitate Națională a Republicii Slovenia* (Republika Slovenija. Ministrstvo za obrambo 2019a)*;* - *Strategia națională de prevenire a terorismului și a extremismului violent 2019* (Slovenia. Builiding Trust. Securing Future 2024a). ***Sectorul societal:*** - *Strategia de servicii publice digitale 2030* (Republic of Slovenia 2023a); - *Programul Național pentru Promovarea Dezvoltării și Utilizării Inteligenței Artificiale 2021-2025* (Ministry of	tehnologii emergente și disruptive în scop militar, terorism, proliferarea armelor chimice, biologice și radiologice); - **societale** (atacuri cibernetice, migrație neregulată/ilegală, traficul de ființe umane, arme și droguri, insecuritate fizică și psihică a indivizilor); - **de mediu** (efecte ale schimbărilor climatice).

[162] Nu am identificat un document strategic care să prezinte o strategie integrată împotriva crimei organizate, totuși există o serie de documente strategice care abordează problematici legate de această provocare de securitate (Strategia Națională de Combatere a Corupției, Strategia de apărare a Republicii Slovenia, Strategia națională de prevenire a terorismului și a extremismului violent, Manual privind identificarea, asistența și protecția victimelor traficului de ființe umane.

[163] Slovenia este stat parte la Tratatul privind comerțul cu arme (din 2014) și la Protocolul ONU privind armele de foc (din 2004). De asemenea, provocarea este adresată parțial în Declarația Republicii Slovene la a 11 Conferință a statelor părți la Tratatul privind Comerțul cu Arme (Republic of Slovenia 2025). Este important de menționat că Slovenia a semnat, alături de alte 24 de țări ale UE (Austria, Belgia, Bulgaria, Cipru, Cehia, Germania, Danemarca, Estonia, Spania, Finlanda, Franța, Croația, Ungaria, Italia, Letonia, Lituania, Țările de Jos, Polonia, Portugalia, România, Slovacia, Slovenia și Suedia), Protocolul ONU privind armele de foc (UNFP) – intrat în vigoare la 3 iulie 2005. Până în prezent, doar 20 sunt părți contractante, printre care și Slovenia (European Commission 2025a).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			Digital Transformation (MDP;Ministrstvo za digitalno preobrazbo) 2021); - *Programul Național pentru Cultură 2024-2031* (European Commission. Youth Wiki 2025b); - *Manual privind identificarea, asistența și protecția victimelor traficului de ființe umane* (Republic of Slovenia 2016); - *Programul național al Sloveniei privind drogurile ilicite 2023-2030* (National Assembly of the Republic of Slovenia 2023); - *Strategia națională pentru alfabetizare 2019-2030* (Republic of Slovenia. Ministry of Education 2024c); - *Slovenia digitală 2030* (Digital Skills and Job Platforms 2024); - *Strategia de securitate cibernetică* (Republic of Slovenia 2016); - *Strategia de competențe în domeniul securității cibernetice Slovenia* (CyberHubs 2025); - *Strategia Guvernului privind migrația* (Government of Slovenia 2019a); - *Strategia pentru preîntâmpinarea demenței până în 2030* (Alzheimer Europe 2023); - *Strategia Națională pentru Calitate și Siguranță în Asistență medicală* (Republic of Slovenia. ministry of Health 2023b). ***Sectorul de mediu:*** - *Strategia climatică slovenă 2050* (ce implică folosirea energiei nucleare) (European Nuclear Society 2020)	

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
SPANIA	- (1)-(13), toate cele **comune** NATO/UE (o acțiune militară directă; utilizarea ofensivă a capacităților nucleare[164]; atacuri hibride; atacuri cibernetice; insecuritate energetică; constrângere economică; folosirea unor tehnologii emergente și disruptive; activități de influențare; terorism; migrație neregulată; proliferarea armelor chimice, biologice și radiologice[165]; efectele schimbărilor climatice, contestarea valorilor liberale); - **diferite** (tensiunea strategică și regională, radicalizarea violentă,	Da	***Multisectorial:*** - *Planul de Redresare și Reziliență al Spaniei* (Gobierno de Espana 2023); ***Sectorul politic:*** - *Strategia Integrată de Țară. Spania și Andorra* (U.S. Department of State 2022); ***Sectorul economic:*** - *Strategia națională antreprenorială a Spaniei* (Gobierno de Espana 2021); - *Strategia de stocare a energiei* (International Agency Energy 2022); - *Planul pentru modernizarea și competitivitatea sectorului turismului* (Gobierno de Espana 2022); - *Strategia spaniolă pentru știință, tehnologie și inovare 2021-2027 (EECTI)* (Ministerio de Ciencia, Innovacion Y Universidades 2021c=d); - *Strategia Spaniei de tehnologie cuantică* (Ministerio para la Transformación Digital y de la Función Pública 2025); - *Strategia Spaniei 2050: economie circulară și neutră din punctul de vedere al emisiilor de carbon* (International Energy Agency 2021);	- **multisectoriale** (atacuri hibride împotriva infrastructurilor digitale, activități de influențare/interferență externă); - **politice** (contestarea valorilor liberale, discriminare a unor categorii de indivizi, excluziune); - **economice** (insecuritate energetică; constrângere economică/instabilitatea economică și financiară, *sărăcie*); - **militare** (o acțiune militară directă, terorism, utilizarea ofensivă a

[164] Spania nu a semnat sau ratificat încă Tratatul privind interzicerea armelor nucleare, dar a semnat și a ratificat NPT ca stat care nu deține arme nucleare.

[165] Spania susține neproliferarea armelor chimice și biologice prin aderarea la tratate internaționale, precum Convenția privind armele biologice (BWC) și Convenția privind armele chimice (CWC) și prin implementarea acestora în legislația internă. De asemenea, Spania participă la forumuri internaționale conexe, precum Organizația pentru Interzicerea Armelor Chimice (OIAC), și menține o legislație națională care include sancțiuni severe pentru dezvoltarea, producerea și utilizarea acestor arme.

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
	epidemiile și pandemiile, amenințări la adresa infrastructurilor critice, spionaj și interferență externă, instabilitatea economică și financiară).		***Sectorul militar:*** - *Strategia Națională de Securitate* (Departmento de Seguridad Nacional. Spain 2021); - *Strategia Națională pentru Securitate Maritimă* (Gobierno de Espana 2024); - *Strategia Națională de Contraterorism* (La Moncloa 2019). ***Sectorul societal:*** - *Strategia Națională privind Dependențele 2017-2024* (Gobierno de Espana 2017); - *Strategia Națională de Securitate Cibernetică* (Gobierno de Espana 2019); - *Strategia Spaniei pentru sănătate digitală 2021-2026* (Digital Heath uptake 2021); - *Strategia națională pentru știință deschisă* (EOSC 2023); - *Strategia de securitate alimentară* (Gobierno de Espana f.a.); - *Strategia Națională de Inteligență Artificială* (Gobierno de Espania 2025); - *HispanIA 2040* (National Office of foresight and Strategy 2025); - *Spania 2050* (National Office of foresight and Strategy 2025); - *Strategia Națională de Combatere a Lipsei de Adăpost în Spania 2023-2030* (MINISTRY OF SOCIAL RIGHTS AND AGENDA 2030 2023);	capacităților nucleare, proliferarea armelor chimice, biologice și radiologice, pirateria); - **societale** (atacuri cibernetice, migrație neregulată, lipsa de adăpost, inegalitate, insecuritate sanitară/insecuritate fizică și psihică a indivizilor, *traficul de droguri, insecuritate alimentară, criminalitate organizată/infracționalitate gravă*); - **de mediu** (efecte ale schimbărilor climatice, *deteriorarea mediului natural, poluare*).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			- *Strategia națională pentru prevenirea și combaterea sărăciei și excluziunii sociale. 2024-2030* (Gobierno de Espana 2024); - *Strategia globală de sănătate a Spaniei 2025-2030* (Gobierno de Espana 2025); - *Strategia Națională pentru Promovarea Sportului împotriva Sedentarismului și Inactivității Fizice" pentru perioada 2025-2030* (Gobierno de Espana 2024); - *Strategia Națională pentru Egalitate, Incluziune și Participare a Romilor 2021-2030* (Government of Spain 2024b); - *Strategia Națională Contraterorimului* (La Moncloa 2019a); - *Strategia națională împotriva crimei organizate și delicvenței grave 2019-2023* (MINISTERIO DE LA PRESIDENCIA, RELACIONES CON LAS CORTES E IGUALDAD 2019). ***Sectorul de mediu:*** - *Strategia Națională pentru combaterea deșertificării* (United Nations Convention to Combat Desertification 2022); - *Strategia națională a Spaniei pentru tranziția comunităților dependente de cărbune* (WRI 2021); - *Strategia de tranziție justă* (Government of Spain 2020); - *Strategia de acțiune climatică a Spaniei* (European Parliament 2024d).	

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
SUEDIA	- (1)-(10) și (12)-(13) din cele **comune** NATO/UE (o acțiune militară directă; utilizarea ofensivă a capacităților nucleare[166]; atacuri hibride; atacuri cibernetice; insecuritate energetică; constrângere economică; folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri maligne; activități de influențare; terorism; migrație neregulată; efectele schimbărilor climatice, contestarea valorilor liberale); - **diferite** (activități sistematice de informații ale Chinei, epidemiile și pandemiile).	Da	***Multisectorial:*** - *Planul de Redresare și Reziliență al Suediei* (Sverige 2023). ***Sectorul politic:*** - *Strategia de brand național a Suediei* (Sharing Sweden 2025); - *Strategia Integrată de Țară a Suediei* (U.S. Department of State 2023); - *Strategia Suediei pentru regiunea Arctică* (Government Offices of Sweden 2011); - *Strategia pentru activitățile de cooperare pentru dezvoltare globală ale Suediei în domeniile drepturilor și libertăților omului, democrației și statului de drept 2024-2028* (Regeringen. Ministry of Foreign Affairs 2024)*;* - *Planul Național de Acțiune* (National Action Plans on Bussiness and Human Rights 2024 (2027)). ***Sectorul economic:*** - *Strategia națională pentru dezvoltare sustenabilă* (Regeringskansliet 2002); - *Strategia pentru consolidarea imaginii globale și a competitivității Suediei în străinătate* (Swedish Chamber of Commerce 2025); - *Strategia națională a turismului suedez* (Swedish Agency for Economic and Regional Growth 2021).	- **multisectoriale** (atacuri hibride, activități de influențare/activități sistematice de informații ale Chinei). - **politice** (contestarea valorilor liberale, *discriminare, atacuri ideologice, antisemitism)*; - **economice** (*decalaje de dezvoltare, riscuri energetice*); - **militare (**o acțiune militară directă, terorism, proliferarea armelor chimice, biologice și radiologice, folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri militare); - **societale** (atacuri cibernetice, migrație

[166] Suedia nu a semnat sau ratificat încă Tratatul privind interzicerea armelor nucleare. Totuși, și-a abandonat propriul program de arme nucleare în 1968 și este membră a NPT.

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			Sectorul militar: - *Strategia națională de securitate* (Government Offices of Sweden 2024); - *Strategia de consolidare a industriei de apărare și a securității naționale* (Defence Industriy Europe 2025); - *Strategia împotriva extremismului violent și terorismului* (Government Offices of Sweden 2025). ***Sectorul societal:*** - *Strategia de securitate cibernetică 2025-2029* (Government Offices of Sweden 2024b); - *Strategia națională împotriva demenței 2025-2028* (Alzeimer Europe 2025); - *Strategia Națională pentru Sănătate Sexuală și Reproductivă și Drepturi (SDSR)* (Public Health Agency of Sweden 2022); - *Strategia Națională de securitate alimentară* (Government Offices of Sweden. Ministry of Enterprises and Innovation 2016); - *Rezistență și acțiune decisivă – o strategie națională împotriva criminalității organizate* (Government Communication 2023/24:67 2023a); - *Strategia națională suedeză pentru științele vieții* (Setterwals 2024); - *Strategia națională de digitalizare a sistemului școlar 2023-2027* (Digital Skills and Job Platforms 2023); - *Strategia națională de combatere a singurătății* (The Local.se 2025); - *Politica de migrație* (Government Offices of Sweden 2025a);	neregulată, *insecuritate psihică și fizică a indivizilor, inegalități sociale, extremism, criminalitate organizată, insecuritate alimentară,* pandemii, epidemii); - **de mediu** (efecte ale schimbărilor climatice, *deteriorarea mediului natural*).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			- *Programul național de prevenire a suicidului în Suedia* (Eoro Carers 2025); - *Strategie națională a Suediei pentru consolidarea vieții evreiești și combaterea antisemitismului* (Government Offices of Sweden 2025a); - *Plan de acțiune pentru egalitatea de drepturi și șanse pentru persoanele LGBTIQ* (Government Offices of Sweden 2025a); - *Strategia de cooperare a Suediei cu Organizația Mondială a Sănătății (OMS) 2021-2025* (Government Offices of Sweden 2021a). ***Sectorul de mediu:*** - *Strategia de acțiune climatică a Suediei* (European Parliament 2024d); - *Strategia națională pentru adaptarea la schimbările climatice 2018* (UNDRR 2018).	
UNGARIA	- (1)-(5), (7)-(13) din cele **comune** NATO/UE (o acțiune militară directă; utilizarea ofensivă a capacităților nucleare[167]; atacuri hibride; atacuri cibernetice; insecuritate energetică; folosirea unor	Da	***Multisectorial:*** - *Planul de Redresare și Reziliență al Ungariei* (Hungarian Government 2023). ***Sectorul politic:*** - *Strategia de Țară a Ungariei 2021-2026* (EBRD 2021); - *Strategia statală a Ungariei* (OECD Public Governance Reviews 2015);	- **multisectoriale** (atacuri hibride, activități de influențare). - **politice** (contestarea valorilor liberale, riscuri la adresa

[167] Ungaria este parte a Tratatului de Neproliferare a Armelor Nucleare (NPT), dar nu a semnat sau ratificat încă Tratatul privind interzicerea armelor nucleare (TPNW).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
	tehnologii emergente și disruptive în scopuri maligne; activități de influențare; terorism[168]; migrație neregulată; proliferarea armelor chimice, biologice și radiologice[169]; efectele schimbărilor climatice, contestarea valorilor liberale); - **diferite** (situația comunităților maghiare dincolo de granițe).		- *Politica pentru comunitățile maghiare din străinătate* (Ministry of Public Administration and Justice 2019); - *Strategia Integrată de Țară* (U.S. Department of State 2022). ***Sectorul economic:*** - *Strategia Energetică Națională 2030* (Ministry of National Development 2012); - *Strategia Națională pentru Industria Bateriilor 2030* (Innovacios es Technologiai Miniszterium 2024); - *Strategia de Cercetare, Dezvoltare și Inovare a Ungariei* (Hungary's RDI strategy for 2021-2030 2021); - *Strategia-cadru națională privind dezvoltarea durabilă a Ungariei* (National Council for Sustainable Development (NFFT) 2013); - *Strategia națională a hidrogenului* (Hungarian Government 2021a). ***Sectorul militar:*** - *Strategia Militară a Ungariei* (Government of Hungary 2021); - *Strategia de Securitate Națională* (Ministry of Foreign Affairs of Hungary 2012).	minorităților ungare peste hotare); - **economice** (insecuritate energetică); - **militare** (o acțiune militară directă; folosirea unor tehnologii emergente și disruptive în scopuri militare, terorism, proliferarea armelor chimice, biologice și radiologice); - **societale** (atacuri cibernetice, migrație neregulată); - **de mediu** (efecte ale schimbărilor climatice, *degradarea mediului - despăduriri, poluare*).

[168] Terorismul este adresat parțial în Strategia de securitate națională a Ungariei din anul 2012.

[169] Controlul armelor, dezarmarea și neproliferarea sunt una dintre prioritățile politicii de securitate a Ungariei. Statul ungar este parte la tratate cheie privind neproliferarea armelor de distrugere în masă (ADM), inclusiv Tratatul de neproliferare nucleară (TNP), Convenția privind armele chimice (CWC) și Convenția privind armele biologice (BWC).

ȚARĂ	Provocări de securitate națională[65]	Da/ Nu [66]	Strategii/politici/planuri/programe (multi)sectoriale[67] de reziliență	Provocări adresate (pe sectoare de securitate)[68]
			Sectorul societal: - *Strategia Națională de Specializare Inteligentă (S3) – 2021-2027* (Hungarian Government 2021); - *Strategia Digitală Națională a Ungariei 2022-2030* (Miniszterelnöki Kabinetiroda 2021b); - *Strategia Națională de Inteligență Artificială* (DigWatch 2020). ***Sectorul de mediu:*** - *Strategia Națională pentru Dezvoltare Curată 2020-2050* (Ministry for Information and Technology 2021d); - *Strategia națională climatică a Ungariei 2008 - 2025* (UNDRR 2008); - *Strategia Națională pentru Silvicultură 2016-2030* (EUSTAFOR 2016); - *Strategia națională de biodiversitate* (the Government of Hungary 2023); - *Strategia Națională pentru Peisaj (2017-2026)* (Department of National Parks and Landscape Protection, Ministry of Agriculture 2017).	

CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ȘI SECURITATE

Redactor: Iulia Cojocaru
Telefon: 021.319.56.49 // Fax: 021.319.57.80
ebsite: https://cssas.unap.ro, E-mail: cssas@unap.ro

EDITURA UNIVERSITĂŢII NAŢIONALE DE APĂRARE „CAROL I”

Tehnoredactor: Ioana-Andreea BREBU
Corector: Mariana ROȘCA

Bun de tipar: 18.12.2025
Lucrarea conţine 244 de pagini.

Şoseaua Panduri nr. 68-72, sector 5, Bucureşti
E-mail: editura@unap.ro
Tel.: 021.319.48.80/215; Fax: 021.319.59.69

768/18.12.2025 **C. 236/2025**